

ΑΙ

ΕΝ ΜΟΝΟΛΟΓΟΙΣ ΜΟΝΑΙ

ΤΗΣ

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΚΑΙ ΛΥΚΑΟΝΙΑΣ

ΥΠΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Μ. ΛΕΒΙΔΟΥ

معارف نظارت جلیله سنک ۴۰ هـ نومرولی وفی ۳۰ کانون اول سنه
۱۳۱۴ تاریخی رحصتنامه سیله طبع ایدلمشدر

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΤΥΠΟΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΣΤΟΥ

1899

ΠΑΝ ΑΝΤΙΤΥΠΟΝ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΦΕΡῃ ΤΗΝ ΙΔΙΟΧΕΙΡΟΝ ΥΠΟ-
ΓΡΑΦΗΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ἢ ΤΟΥ ΥΙΟΥ Αὐτοῦ ΠΛΑΤΩΝΟΣ
Α. ΛΕΒΙΔΟΥ.

Πλάτων

Τοῖς ἐντευζομένοις

Ὁ ὑποφαινόμενος ἰδὼν ὅτι ἡ σεβασμία ἡμῶν μήτηρ, ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἀπέλυσε σεπτὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ τοὺς ὀσιωτάτους ἡγουμένους τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τοῦ οἰκουμένου θρόνου διατελουσῶν θεοσώστων ἐπαρχιῶν καὶ εὐαγῶν Μονῶν, προτρεπομένη ὥπως ἕκαστος τούτων τὸ ἐφ' ἑαυτῷ προθυμηθῇ ἵνα συμβάλῃται τὴν ἀνάλογον πνευματικὴν συμβολὴν ἀποστέλων σαφεῖς καὶ ἀκριβεῖς εἰδήσεις περὶ τῶν τῆς περιοχῆς αὐτοῦ Ἱερῶν Μονῶν τῆς σεπτῆς ταύτης ἐγκυκλίου καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καισαρείας ἐλθούσης, καθῆκον ἀπαραίτητον ἡγησάμην ὥπως πειθόμενος ταῖς προτροπαῖς τῆς σεπτῆς Μητρὸς ἐκκλησίας ἀναλάβω τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον ἐγὼ καὶ συντελέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκόμενου ἱεροῦ σκοποῦ, ἅτε πολλάκις περιελθὼν τὴν τε Καπαδοκίαν καὶ τὴν Λυκαονίαν καὶ γράψας πολλὰ περὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ὑπὸ ἱστορικὴν, γλωσσολογικὴν, ἀρχαιολογικὴν, φυσικὴν καὶ πολιτικὴν γεωγραφικὴν ἐποψιν, ἐξ ὧν μόνον ὁ Α' τόμος, ὁ περιέχων τὴν ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Καπαδοκίας ἐξεδόθη, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν χειρογράφοις κεῖνται ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων εἰς ἑκδόσιν μέσων. Καὶ δὴ ἐκ τῆς διὰ πολλῆς δαπάνης, μόχθων δὲ καὶ κινδύνων οὐκ ὀλίγων συλλεγῆσης ταύτης ὕλης ἐπόνησιν πραγματείαν ὅλην περιέχουσαν τὴν λεπτομεροῦς περιγραφὴν τῶν ἐν ταῖς Μητροπόλεσι καὶ πολυαρίθμοις ἐπισκοπαῖς Καισαρείας καὶ Ἰκονίου, τῶν εἰσέτι τὰς ἀρχαίας ἀγιογραφίας ἀκμαίας διατηρουσῶν εὐαγῶν Μονῶν, κοσμήσας αὐτὴν διὰ τῆς πολιτείας καὶ συντόμου βιογραφίας τῶν ἐν αὐταῖς διαλαμπάντων γερασμίων ἀνδρῶν. Τὴν πραγματείαν ταύτην ἐκδίδωμι νῦν ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστο-

ρίας τῆς Καππαδοκίας καὶ ὡς τερπνὸν ἀνάγνωσμα παντὶ φιλομούσῳ καὶ φιλαρχαιολόγῳ, πεποισθῶς τῇ εὐμενῇ ὑποδοχῇ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένων σοφῶν ἀνδρῶν. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ εὐχαριστήσω ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν παραθαρρυνόντων με, διὰ τῆς εὐμενοῦς κρίσεως τῶν ἄχρῳ τοῦδε ἐκ τοῦ ταπεινοῦ μου καλάμου προελθόντων διαφόρων πονημάτων, εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα τῆς συγγραφῆς ἰδίᾳ, δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ὅπως ᾧδε δημοσίᾳ ἐκφράσω αὐτοῖς τὰς ἐκ μύσης καρδίας εὐχαριστείας μου· τῆς παραθαρρύνσεως ταύτης κατήρξαντο πρῶτα τὰ ἐρίτιμα φύλλα τῆς Κων)πόλεως ἢ τε «Ἀνατολή», ἢ «Κωνσταντινουπόλις» καὶ ὁ «Νεολόγος», ὧν δυστυχῶς δὲν ἔχω πρόχειρα τὰ φύλλα ὅπως παραθῶ τὰς σχετικὰς περικοπὰς· εἴτα ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἐλλογιμώτατος καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας κ. Παῦλος Καρολίδης διὰ τῶν ἐξῆς ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» :

«Ἀναστασίου Μ. Λεβίδου, Ἱστορία τῆς Καππαδοκίας τόμος Α'. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία».

«Ὁ συγγραφεὺς τῆς οὕτως ἐπιγραφομένης πραγματείας εἶναι ὁ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ δημοσίῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας λίαν γνωστὸς ἀξιόλογος σχολάρχης κ. Α. Μ. Λεβίδης, ἐπιτυχῶς ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Καππαδοκίας διδάξας καὶ διδάσκων καὶ ὡς ἀριστος καὶ πολυμαθέστατος τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ διδασκάλων ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν ἀναδειχθεὶς, ὁ κ. Α. Λεβίδης ἀληθῶς ἐντιμὸν ἐξαίρεσιν ἀποτελῶν ἐν πολλοῖς κατὰ τὴν Καππαδοκίαν λογίοις, δὲν περιορίζεται εἰς τὸ μετέρχεσθαι τὸ τοῦ διδασκάλου ἔργον ὡς ἀπλοῦν ἐπιτήδευμα τοῦ βίου, ἀλλ' ὡς ἀληθῆς λόγιος ἐν τῇ συνειδήσει καὶ συναισθήσει τῆς ὑψηλοτέρας ἀποστολῆς ἐλληνοδιδασκάλου, διατρίβοντος ἐν χώραις παρελθόντος ἱστορικοῦ μεγαλείου, μεγαλείου μάλιστα συνδεομένου στενῶς μετὰ τοῦ καθόλου ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορικοῦ βίου, ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἐνεργητικότητος, καίπερ διατελὼν ὑπὸ

τὸ πλῆυμοχθον βάρος ἐργασίας καταναλισκούσης τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, ὑποκλέπτων τὰς ὀλίγας τῆς ἀναπαύσεως ἡμέρας ρίπτει τὸ βλέμμα αὐτοῦ εἰς εὐρύτερον ὀρίζοντα πνευματικῷ βίου καὶ ἐργάζεται ἐν εὐρύτερῳ κύκλῳ πνευματικῆς ἐνεργείας. Οὕτω δὲ διὰ πολυετοῦς συνεχοῦς ἐπιμελοῦς ἐρεῖνης καὶ μελέτης τῆς ἱστορίας συνήγαγεν ἄφθονον ὕλην πρὸς συγγραφὴν ὁλοκλήρου πραγματείας ἱστορικῆς, ἣν ἐπεργασάμενος ἐξέδωκεν ἡδὴ τὸν ὑπ' ὅλῃν ἡμῶν πρῶτον τόμον. Ἐν τούτῳ ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας, τὴν κατὰ τὸν Δον καὶ Εὐν αἰῶνα μεγίστην ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀκμὴν τοῦ Χριστιανικοῦ βίου καὶ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ φιλολογίας καὶ τὴν μεγάλην ἐπιρροήν, ἣν ἡ τῶν Καππαδοκῶν Ἐκκλησία ἥσκησεν ἐπὶ τὴν καθόλου ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας, καὶ κατέρχεται ἐξ ἱστορῶν πάντα τὰ συνδεόμενα μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν διαφόρων τῆς Καππαδοκίας ἐκκλησιῶν γεγονότα μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἰδίως μετ' ἐνθέου ζήλου καὶ εὐσεβοῦς αἰσθήματος θρησκευτικοῦ ἐνδιατρίβει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ ἐξιστορήσει τῶν ἀγόνων, οὓς ἡ Ἐκκλησία ὑπέστη ἐν Καππαδοκίᾳ, ἰδίᾳ ἐναντίον τῶν ἐθνικῶν καὶ τῆς ἐθνικῆς θρησκείας, ἀφηνόμενος τὸν βίον τῶν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρησάντων καὶ ἄλλων ἐπὶ ὁσιότητι βίου διαπρεψάντων ἀνδρῶν, μάλιστα δὲ πάντων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τῶν μεγάλων τῆς οἰκουμένης διδασκάλων τῶν διὰ τῆς Καππαδοκῶν ἐκκλησίας ἐν ἅπαντι τῷ νοητῷ τῆς ἐκκλησίας στερεώματι διαλαμβάναντων. Ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἀντικειμενικὴ ἀξία καὶ σπουδαιότης τοῦ ἔργου συνίσταται τοῦτο μὲν ἐν τῇ παρασκευῇ σπουδαίου ὕλικου καὶ πολυτίμου διὰ τε τὴν καθόλου Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ διὰ τὴν γενικὴν ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας, ἐνθεν δὲ ἐν τῇ παραγωγῇ ἀναγνώσματος ψυχαγωγικοῦ καὶ διδακτικοῦ παντὶ μὲν ὀρθοδόξῳ Χριστιανῷ, ἰδίᾳ δὲ τοῖς Μικρασιανοῖς. Τὸ δεύτε-

ρον τοσούτω μᾶλλον ἐπιτυχῶς κατορθοῦται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ συγγραφέως, ὅσον τὸ δι' ὅλης τῆς συγγραφῆς διῆκον καὶ διεισδύον, οὕτως εἰπεῖν θερμὸν καὶ ἀκραιφνέστατον θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ τὸ εὐσεβές συντηρητικὸν ἀληθῶς ὀρθόδοξον πνεῦμα, καθίστησιν αὐτὴν οὐχὶ ἀπλῶς ἀνάγνωσμα ἱστορικόν, ἀλλὰ καὶ διδακτικὸν βιβλίον, γόνιμον πρακτικῆς καὶ ἐπαγωγῆς διδασκαλίας τῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἠθικῆς. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην τὸ πόνημα τοῦ εὐπαιδευτοῦ κ. Α. Μ. Λεβίδου εἶναι ἄξιον πάσης συστάσεως πρὸς τὸ ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν δημόσιον καὶ εἶναι ἄξιον πάσης ἐκ μέρους αὐτοῦ ὑποστηρίξεως».

Παῦλος Καρολίδης.

Κατὰ δὲ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ὁ αὐτὸς ἀξιότιμος ἀνὴρ μοι γράφει τὰ ἑξῆς :

«Ἐλλόγιμ· καὶ ἀγαπητέ μοι φίλε κύριε Ἀναστάσιε! Ἡ ἐπιγραφή ἣν ἐπέμψατε τῷ Συλλόγῳ, εἶναι λεκτικὴ Μικρασιατικὴ, ἐξ ἀλφαβήτου μεμιγμένου ἀπὸ Γρουσινικῶν Κυπριακῶν καὶ Χεττιτικῶν στοιχείων ἀλφαθητικῶν. Εἶναι ἐπάναγκες νὰ πέμψητε τὴν **διγλωσσὸν**, ὡς εἰκάζεται ἐπιγραφὴν· θὰ δημοσιεύσω προσεχῶς ἐν Γερμανίᾳ πραγματείαν ἐπ' ὀνόματί σας ὡς καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας. Ἐπέμψα εἰς Εὐρώπην τὸ εἰκόνισμα τοῦ πρὸ ἐτῶν ἐν Βεγκιτζέκ εὐρεθέντος ὑφ' ὑμῶν νομίσματος ἢ σφραγιδος, οἱ ἐν Γερμανίᾳ σοφοὶ ἐπιθυμοῦσι κήρινον ἢ ἄλλο τι ἐκτύπωμα τοῦ νομίσματος.

Σὰς ἀσπάζομαι φιλικώτατα

Παῦλος Καρολίδης

καθηγητῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου».

Περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως δύο ἀξιότιμα μέλη τῆς ἐν Μονάχῳ Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας οἱ κ. κ. δόκτωρ Ἑρρίκος Τίμμερερ καὶ Ρωμανὸς Ὁδερχοῦμερ μοι γράφουσι τὰ ἑξῆς :

«Πρὸς τὸν ἑφορον τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν Ζινδζίδερε τῆς Καππαδοκίας κ. κ. Α. Λεβίδην,

Περισπούδαστε καὶ ἀξιότιμ· ἡμῶν φίλε.

«Λογίζομεθα εὐτυχεῖς κατέχοντες ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν δύο πολυτίμους ἐπιστολάς... ἐν τῇ πρώτῃ εὗρομεν ἐσωκλείστως διατριβὴν σπουδαιοτάτην περὶ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Ἀραβισσοῦ μετὰ δύο ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν. ἐν ἣ ἀνέγνωμεν τὴν ἐξῆς λίαν σπουδαίαν παράγραφον «Παρακαλοῦνται δὲ οἱ Ἀσιολόγοι νὰ μᾶς φωτίσωσι καὶ περὶ τῶν περιεχομένων ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις, ὅπως διαβιβάσω αὐτοῖς καὶ ἄλλας ἀνεκδότους Καππαδοκικὰς ἐπιγραφὰς, ὧν παραπλεύρως εὗρον καὶ ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς, ἴσως τὰς αὐτὰς περιεχούσας ἐννοίας». Ἀπαντες οἱ πεπαιδευμένοι τῆς Γερμανίας Ἀσιολόγοι καὶ σπουδαῖοι Ἀρχαιολόγοι, εἰς οὓς ἔδειξα τὰς δύο ὑμῶν ἐπιγραφὰς, τὰς ἐξ Ἀραβισσοῦ καὶ τὴν ἄνω παράγραφον, μοι ἀπήντησαν ὅτι θὰ ἦτο μεγίστης σπουδαιότητος νὰ ἀποστείλῃτε ἡμῖν μίαν ἢ περισσοτέρας διγλωττίας καὶ παραπλεύρως ἐπιγραφὰς, διότι διὰ τοῦ τοιούτου μέσου ἠθελον ἀνακαλύψει ψηφία τινὰ τοῦ δυσκόλου ἀλφαθήτου, τοῦ ὁποίου μέχρι τῆς σήμερον μόνον μερικὰ ψηφία γνωρίζομεν. Ἐὰν ἠθέλατε εὐαρεσθηθῆ, περισπούδαστε φίλε, νὰ μᾶς πέμψητε τὰς διγλωττίας ἐπιγραφὰς βεβαίως ἠθέλετε προσφέρει τῇ ἐπιστήμῃ μεγίστας ὑπηρεσίας».

Munich Paviere IE. 1. 1898 ὅλως ὑμέτεροι

Ἑρρίκος Τίμμερερ καὶ Ρωμανὸς Ὁδερχοῦμερ.

Περὶ δὲ τοῦ ἀνα χειρας πονήματος ὁ αὐτὸς ἀξιότιμος Τίμμερερ κατεχώρησεν ἐν τῇ 543 σελίδι τοῦ περιήμου περιοδικοῦ τοῦ Μονάχου τὰ ἑξῆς Γερμανιστὶ ἔχοντα κατὰ μετάφρασιν οὕτως:

«Ὁ Ἀναστάσιος Λεβίδης, ἑφορος τῆς ἐν Ζινδζίδερε παρὰ τὴν Καισάρειαν Ἱερατικῆς Σχολῆς, μέλος ἀντιπεστέλλον τοῦ ἐν ἡων πόλει Ρωσικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, εἶναι ἥδη γνωστὸς εἰς τοὺς εἰδήμονας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, διὰ τῆς ἱστορίας τῆς Καππαδοκίας αὐτοῦ. ἐκ ταύτης μέχρι τοῦδε μόνον ὁ Α' τόμος ἔχει ἐκδοθῆ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς : ἱστορίας τῆς Καππαδοκίας τόμος

πρῶτος, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἐν Ἀθήναις, τύποις Δ. Α. Φέξη 1885 . . . Νῦν παρασκευάζεται ὁ λόγιος οὗτος νομισμάτων συλλογεὺς καὶ ἐπιγραφολόγος, ὅστις ἀρτίως πάλιν ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας πρὸς δημοσίευσιν διγλώσσους τινὰς ἐπιγραφάς, νὰ υπεγείρῃ τὸν βαρὺν πέπλον τοῦ σκοτούς, τοῦ καλύπτοντος τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας, προάγων εἰς φῶς περὶ πασῶν τῶν παρὰ τὸν Ἄλυν καὶ Ἰριν, ὡς καὶ ταῖς κοιλάσι τοῦ Ταύρου καὶ Ἀντιταύρου Μονῶν εἰδήσεις χρονικὰς καὶ ἐπιγραφὰς προωρισμένας νὰ παράσχωσιν ἡμῖν ἀποψιν τῆς χρονικῆς καὶ μοναστηριακῆς κινήσεως ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν τριῶν μεγάλων Καππαδοκῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας μέχρι τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Σελσούκων ὁ Λεβίδης κτλ.»

Καὶ ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς κτλ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας περιηγήσεως αὐτοῦ δι' εὐρήνου γλώττης ἄγει ὁ ἀξιότιμος οὗτος ἀνὴρ τὰ ἐμὰ πονήματα (ὅρα Die bevölkerung kleinasiens von Dr. Heinrich Timmerer), ὁ δὲ ἀξιότιμος καθηγητὴς κ. Β. Μυστακίδης ἐν τῇ διαιρέσει αὐτοῦ τῆς ἐπιγραφικῆς «Πνευματικῆς κινήσεως ἐν Καππαδοκίᾳ κατὰ τὸν ΙΗ'. ΙΘ' αἰῶνα» τῇ καταχωρηθῆσῃ ἐν τῇ Ἐβδομηκονταίᾳ Ἐπιθεωρήσει τοῦ Νεολόγου παραπέμπων πολλὰς τοὺς ἀναγνώστῃς εἰς τὰ ἡμέτερα Καππαδοκικά, προστίθῃσιν ἐξ ἀγαθῆς προκρίσεως ἐν ὑποσημαίῳ καὶ τὰ ἐξῆς :

«Εὐχῆς ἔργον ἦτο πᾶς φιλόμουσος, ἰδίᾳ οἱ Καππαδοκαί, νὰ υποδοθῇ τὸν κ. Λεβίδην πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ Β' καὶ Γ' Τόμου τῶν Καππαδικῶν αὐτοῦ, ἅτινα εἶνε ἔτοιμα». Ὁ δὲ ἐξοχώτατος ἱερὸς κ. Μισαήλ Σ. Συμεωνίδης ἐσχάτως μοι γάρφει ἐκ Πάφου τὰ ἐξῆς :

«Σεβαστέ μοι διδάσκαλε καὶ φίλε Α. Λεβίδη, ἄσμενος ἐκομίσσαμεν τὴν ἀπὸ 7 Ἀπριλίου ὑμετέραν ἐπιστολὴν καὶ τὰς ἐγκλείστους ἀγγελίας πονήματος, ὅπερ, καὶ τοῦτο τῶν καλῶν τε καὶ ἀναγκαιότητων, μέλλεις ὅσονούπω νὰ ἐκδώσῃς περὶ τῶν ἀνὰ τὴν Καππαδοκίαν καὶ Λυκαονίαν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων Μονῶν. Ἐλπίζω ὅτι θὰ εὐρεθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν τινὲς ἐκτιμηταὶ τῶν τοιούτων ἔργων.

..... Τὸ δὲ νῦν ἔργον μετὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν καὶ τὸ πάγκαλον, χάριν τῶν ἡμετέρων. Λεξικόν, εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν ἀρίστων ὑμῶν πονημάτων, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εἶναι δυνατόν (ἐν σημειώσει νὰ παραθέσῃτε καὶ πολλὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἄλλα θησαυρίσματα τοῦ περὶ Καππαδοκίας μεγάλου πονήματος, οὐπερ τὴν ἔκδοσιν βεβαίως θὰ ἐπιχειρήσῃτε ἐν αἰσιωτέροις καιροῖς Ταῦτα λοιπὸν ἀφίνω εἰς τὴν ὑμετέραν κρίσιν οὔσαν ὀξεῖαν καὶ ἡσκημένην ὅπωςδὴποτε, πολυτίμητε φίλε, ἔστε βέβαιος ὅτι δὲν ἡργάσθητε μάτην, οὐδ' ἀντηλλάξατε τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον ὄντα ἔμπεδον, ἀντὶ τῆς ὕλης· τὰ ἔθνη ἐνίοτε ὅλως ἀφανίζονται, αἱ χώραι καὶ πολιτικῶς καὶ φυσικῶς μεταβάλλονται· τὸ ὄνομα τῶν ἐργαζομένων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ δὲν ἀπόλλυται κτλ.».

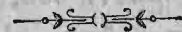
Καὶ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ Ἱερατικῇ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, εἴτε ὡς διευθυνταί, εἴτε ὡς καθηγηταὶ χρηματίσαντες ἐλλόγιμοι ἄνδρες, ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἰδόντες καὶ τὰ ἐν χειρογράφοις εἰσέτι πονήματά μου, μὲ παραθαρρύνουσι παντοιοτρόπως εἰς ἔκδοσιν τούτων. Τούτοις οὖν πᾶσι προσφέρω τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστείας μου δημοσίᾳ.

Ἐγράφην ἐν Φλαχεινίᾳ τῆς Καππαδοκίας
τῇ 22 Ἰανουαρίου 1898.

Ἀναστάσιος Μ. Λεβίδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ὅτι ἡ μοναχικὴ πολιτεία ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν Ἑβραίων, παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου Πύλου μαρτυρεῖται, λέγοντος «περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουργούμενοι . . . ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὅποις τῆς γῆς» (Ἑβρ. ΙΑ'. 37—38). Ἀκριβῶς τῆς σήμερον δεικνύται τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ κατῴκει ὁ προφήτης Ἠλίας ἐν τῷ Καρμῆλῳ, περὶ οὗ λέγει καὶ ὁ Φωκᾶς : «Περὶ δὲ τὸ ἀκροτελεύτιον τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ζυγοῦ ἐστὶ τὸ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ σπήλαιον, ἐν ᾧ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν ὁ θαυμαστός ἐκεῖνος διατελέσας ἀνὴρ μετάρσιος γέγονε» (Φωκᾶς ἔκφρ. τῶν ἀγ. τόπων)· ὁ Ἐσδρας ἐν τῇ ἐρήμῳ γράφει τὰς θεοπνεύστους γραφάς· ὁ Ἰωάννης κηρύττει μετάνοιαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον· (Μαρκ. Α'. 6). Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξήρχετο πολλάκις εἰς τὴν ἔρημον καὶ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν καὶ προσηύχετο· ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ πρὸς Χίλωνα τὸν αὐτοῦ μαθητὴν γράφων, ἐπαινεῖ τὴν ἐρημικὴν ζωὴν ὡς μακαρίαν λέγων «διὰ τοῦτο οὖν ἐγὼ μεταναστεύω ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς σερραῖον· ἐν ταύτῃ τῇ ἐρήμῳ διάγω, ἐν ᾗ ὁ Κύριος διέτριβεν· ἐνταῦθα ἡ δρυς ἡ Μαμβρή, ἐνταῦθα ἡ οὐρανοφόρος κλίμαξ καὶ αἱ τῶν Ἀγγέλων παρεμβολαὶ αἱ τῷ Ἰακώβ ὀφθεῖσθαι· ἐνταῦθα ἡ ἔρημος, ἐν ᾗ ὁ λαὸς ἀγνισθεὶς ἐννοθετήθη, καὶ οὕτως εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσελθὼν εἶδε Θεόν· ἐνταῦθα τὸ ὄρος τὸ Καρμῆλιον, ἐν ᾧ Ἠλίας ἀυλιζόμενος τῷ Θεῷ εὐηρέστησεν· ἐνταῦθα τὸ πεδῖον, ἐν ᾧ ἀναχωρήσας Ἐσδρας, πάσας τὰς θεοπνεύστους βίβλους, προστάγματι Θεοῦ ἐξηρεύετο· ἐνταῦθα ἡ ἔρημος, ἐν ᾗ ὁ μακάριος Ἰωάννης ἀκριδοφαγὼν, μετάνοιαν τοῖς ἀνθρώποις ἐκήρυττεν· ἐνταῦθα τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν, εἰς ὃ ὁ

Χριστὸς ἀνερχόμενος προσήχθητο, ἡλῆες διδάσκων προσεύχεσθαι ἐνταῦθα ὁ Χριστὸς ὁ τῆς ἐρήμου φίλος· φησὶ γάρ, ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐνταῦθα ἡ στένη καὶ τεθλιμμένη ὁδός, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν ἐνταῦθα διδάσκαλοι καὶ προφῆται, οἱ ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς· ἐνταῦθα ἀπόστολοι καὶ εὐαγγελισταί, καὶ ὁ τῶν μοναχῶν ἐρημοπολίτης βίος» (Βασ. ἐπιστ. ΜΓ'). ἡ ἐρημικὴ αὕτη πολιτεία τῶν Ἑβραίων καὶ μετὰ Χριστὸν ἐξηκολούθησε κατὰ τὴν μαρτυρίαν Φίλωνος τοῦ Πυθαγορείου, ὡς λέγει ὁ Σωζόμενος «Φίλων δὲ ὁ Πυθαγόρειος ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρόνοις ἱστορεῖ τοὺς πενταχόθεν Ἑβραίων ἀρίστους ἐν χωρῇ ὑπὲρ τὴν Μαρεῖαν λίμνην ἐπὶ γεαλόφου κειμένῳ φιλοσοφεῖν· οἰκῶσιν δὲ αὐτῶν καὶ δίαιταν καὶ διαγωγὴν τοιαύτην παρίστησιν, οἷον καὶ ἡμεῖς νῦν παρὰ τῆς Αἰγυπτίων μοναχοῦς πολιτευομένων ὁρώμεν· γράφει γὰρ ἀρχομένους αὐτοὺς τοῦ φιλοσοφεῖν, ἐξίστασθαι τῶν ὄντως τῆς προσηκούσι καὶ πράγμασι καὶ ἐπιμιξίαις ἀπαγορεύοντας ἔξω τειχῶν ἐν μοναγρίαις καὶ ἐν κήποις διατρίβειν· οἰκῆματα δὲ αὐτοῖς εἶναι ἱερά, ἃ καλεῖται Μοναστήρια, ἐπιτελεῖν ἐπιμελῶς δὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους τὸ θεῖον θεραπεύειν, καὶ πρὸ ἡλίου δύσεως μὴ ἀπογεύεσθαι τροφῆς· τοὺς δὲ διὰ τριῶν ἡμερῶν καὶ πλειόνων καὶ λοιπῶν, ῥηταῖς ἡμέραις χαμευεῖν καὶ οἴνου πᾶμπαν καὶ ἐνάμιων ἀπέχεσθαι· ὅψον δὲ αὐτοῖς εἶναι ἄρτον καὶ ἄλας καὶ ὕσσωπον, καὶ ποτὸν ὕδωρ· γυναῖκας δὲ αὐτὰς συνεῖναι γηραλέας παρθένους, δι' ἔρωτα φιλοσοφίας ἐκουσίῳ γνώμῃ τὴν ἀγαμίαν ἀσκούσας». «Καὶ ὁ μὲν Φίλων ᾧ δὲ πη ἱστορῶν ἔακεν ὑποφαίνειν τοὺς κατ' αὐτὸν ἐξ Ἑβραίων χριστιανισάντας, ἐπὶ Ἰουδαϊκώτερον οἰκοῦντας, καὶ τὰ ἐκεῖνων ἔθη φυλάττοντας· παρ' ἄλλοις γὰρ οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ταύτην τοῦ βίου τὴν διαγωγὴν ὅθεν συμβάλλω ἐξ ἐκείνου παρ' Αἰγυπτίους ἀκμάσας ταυτηνὴν τὴν φιλοσοφίαν» (Εἰσμ. Σωζ. βιβλ. Α' § 1Β'). Ἐν γένει κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας πολλοὶ τῶν χριστιανῶν ἀκούοντες ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι» (Ματθ. 19'. 21)· καὶ αἰεὶ τις θέλει

ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπκονησάσθω ἐκυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθεῖτω μοι» (Λουκ. 9'. 23)· «ὁ φίλων πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μοι ἄξιος· καὶ ὁ φίλων υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστι μοι ἄξιος· καὶ ὁς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου οὐκ ἔστι μοι ἄξιος· ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὕρήσει αὐτήν» (Ματθ. 1'. 35—40)· καὶ ἄλλα τοιαῦτα ῥητά, ὑπὸ ἐνθέου ζήλου κινούμενοι καὶ πρὸς τὴν χριστιανικὴν τελειότητα σπεύδοντες, τοσοῦτον κατεφρόνουν τῶν γυνήτων, ὥστε τὸ πλεῖστον μέρος ἢ καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐπὶ γῆς περιουσίαν κατατιθέντες εἰς τὸ ταμεῖον τῆς κοινότητος, ἢ διανέμοντες εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἔζων αὐτοὶ βίον μεμονωμένον καὶ ἐκαλῶντο Ἀσκηταὶ ζῶντες κατὰ μόνους μὲν, ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἕκαστος οὐ μακρὰν τῆς ἰδίας αἵτου κώμης (Μ. Ἀθην. ἐν βίῳ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου)· ἐκ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου ἐγεννήθη ὁ μοναχικός, ὡς τινος πατὴρ θεωρεῖται ὁ ἅγιος Ἀντώνιος ὡς εἰς ἄκρον ἀκριβείας καὶ τελειότητος ἤθεσι καὶ γυμνασίῳ τοῖς πρέπουσιν ἐξασκήσας ταυτηνὴν τοῦ βίου τὴν διαγωγὴν (Εἰσμ. Σωζ. Α' 13). Μαθηταὶ δὲ τοῦ Ἀντωνίου ἐξ ἐλληνικῶν καὶ αἰγυπτίων οἰκογενειῶν ἐξήπλωσαν τὸν μοναχικὸν βίον εἰς πάντας τοὺς τόπους τῆς Αἰγύπτου ἀρξάμενοι ἐκ τῆς Θηβαίδος, καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ αἱ ἐρημοὶ τῆς χώρας ταύτης ἐπληρώθησαν μοναστηρίων καὶ κελλίων μοναχῶν καὶ ὁ Ἀντώνιος ἄκων ἐγένετο ἀρχηγὸς τινὸς κοινοῦ βίου (αὐτ. Γ'. 14). Ὁ δὲ Παχώμιος ἐγένετο ἀρχηγὸς τῶν καλουμένων Ταβεννησιωτῶν· σχῆμα δὲ τούτοις ἦν καὶ πολιτεία ἐν τισὶ παρηλλαγμένη τῆς ἄλλης μοναχικῆς· περιγράφας δὲ αὐτὰ λεπτομερῶς ὁ Σωζόμενος, προστίθῃσι καὶ τάδε «Τὸν γεμὴν Παχώμιον φασὶ μόνον ἐν σπηλαίῳ πρῶτα φιλοσοφῆσαι· προφανέντα δὲ αὐτῷ θεῖον ἄγγελον, παρακελεύεσθαι νέους ἀθροῖσαι μοναχοὺς καὶ συνίεναι αὐτοῖς . . . οἰκῆματα κατασκευάσας πολλά, καὶ καθ' ἕκαστον οἰκῆμα τρεῖς καταμένειν· ὑπὸ ἑνα δὲ οἶκον πάντας τροφῆς μεταλαμβάνειν, σιγῇ τε ἐσθίειν καὶ καθῆσθαι παρὰ τὰς τραπέζας ἐπικεκλυμένους πᾶ πρόσωπα, ὥς μήτε ἄλλῃ οὐδὲν

μήτε ἄλλο τι πρὶν τῆς τρυπείης καὶ τῶν προκειμένων . . . πᾶσιν δὲ τὴν συιοικίαν εἰς εἴκοσι τέσσαρα τέγματα διελεῖν καὶ ἐπονομάσαι ταῦτα τοῖς Ἑλλήνων στοιχείοις» (αὐτ.). Ὁ Παχώμιος ἔδωκε τῷ μοναχικῷ βίῳ μορφήν κοινωνικώτερην καὶ ἐγένετο θεμελιωτὴς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Αἱ συστάσεις τῶν ἀνχωρητῶν, τῶν ζώντων ἐν χωρισταῖς κέλλαις κατὰ τινὰ πρὸς ἀλλήλους ἔνωσιν, ὠνομάσθησαν *Λαῦραι*, τὰ δὲ μετ' ἑλλήλων κοινωνοῦντα οἰκδομήματα, ἐν οἷς κατῴκουν μοναχοὶ ὑπὸ κοινού ἐπιστάτης, προσηγορεύθησαν *Κοινόδια*, *Μοναστήρια* καὶ *Φροντιστήρια*. ὁ δὲ κυβερνῶν αὐτὰ ἐκλεῖτο *Ἀββάς* ἢ ἑλληνιστὶ *Ἀρχιμανδρίτης* καὶ *Κοινοβιάρχης* ἢ κοινότης τῶν μοναχῶν, ὡν κοινοβιάρχης ἦν ὁ Παχώμιος, ἐπὶ ζῶντος αὐτοῦ, περιελάμβανε τρεῖς χιλιάδας, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ χιλιάδας καὶ περὶ τὰ μέγα τῆς Ε'. ἐκτονταετηρίδος πεντήκοντα χιλιάδας μοναχῶν. Ἐντεῦθεν ὁ μοναχικὸς βίος ἐξηπλώθη ἐπὶ μᾶλλον εἰς Παλαιστίνην καὶ Συρίαν διὰ τοῦ Ἰλαρίωνος, τοῦ μῆνης τινὰς παρὰ τῷ Ἀντωνίῳ διαμείναντος (αὐτ.). « καὶ τοῖς πρὸς τὸν Πόντον οἰκοῦσι, λέγεται Εὐστάθιος ὁ τὴν ἐν Σεβαστίᾳ ἐκκλησίαν ἐπιτροπεύσας μοναχικῆς πολιτείας ἄρχαι καὶ τῆς ἐν ταύτῃ σπουδαίας ἀγωγῆς, ἐδιδασκῶν τε ὧν χρὴ μετέχειν καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἐσθῆτος ἢ δεῖ κεχρησθαι καὶ ἡθῶν καὶ πολιτείας ἀκριβοῦς εἰσηγητὴν γενόμενον» (αὐτ.). «Ἐφάκει δὲ πάντας παρευδοκιμεῖν καὶ ἐς τὰ μάλα τὴν καθόλου ἐκκλησίαν σεμνῆναι. Ἐφραίμ ὁ Σύρος ἐκ Νισίβης ὧν, τῶν τῇδε χωρίων, τὸ γένος εἴλεκεν ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ μοναστικῇ τὸν βίον ἐξασκήσας, οὔτε μαθὼν οὔτε προσδασκῆσας τοιοῦτος εἶναι ἐξ ἀπίνης ἐπὶ τοσοῦτον παιδείας κατὰ τὴν Σύρων φωνὴν ἐπέδωκεν, ὥς . . . ἀμέλει τοι καὶ Βασίλειος ὁ τὴν Καππαδοκίαν μητρόπολιν μετὰ ταῦτα ἐπισκοπήσας, ἡγάσθη τὸν ἄνδρα καὶ τῆς παιδεύσεως ἐθαύμασεν» (αὐτ. 5'). πρὸς δὲ παρὰ τοῖς Νησιῶνοϊς μετὰ τὸν Ἐφραίμ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι διέπρεψαν ἐκκλησιαστικοὶ φιλόσοφοι, οὓς βοσκούς ἀπεκάλουν, «ὀνομάζουσι δὲ ὧδε αὐτούς, καθότι οὔτε οἰκήματα ἔχουσιν, οὔτε ἄρτον, οὔτε ὄψον ἐσθίουσιν, οὔτε οἶνον πίνουσιν· ἐν δὲ τοῖς ὅρεσι διατρίβοντες ἄει τὸν Θεὸν εὐλογοῦσιν ἐν εὐχαίς καὶ ὕμνοις κατὰ θεσμὸν τῆς ἐκκλησίας τροφῆς

δὲ ἡνίκα γένηται καιρὸς καθάπερ νεμόμενοι ἔρπην ἔχων ἕκαστος, ἀνὰ τὸ ὄρος (Σιγόρων) περιόντες, τὰς βοτάνους σιτίζονται· καὶ οἱ μὲν ὧδε ἐφιλοσόφουν . . . καὶ Γαλάτας δὲ καὶ Καππαδόκας καὶ τοὺς τούτων ὁμίλους συμβάλλω πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους ἐσχηκέναι τότε ἐκκλησιαστικῶς φιλοσόφους, οἷα γε πλείστα δόγματα σπουδαίως πρεσβεύοντας· κατὰ συνοικίας δὲ ἐν πόλεσιν ἢ κώμασι οἱ πλείους ὦκουν· οὔτε γὰρ περὶ τῶν προγεγενημένων εἰθίσθησαν οὔτε ὑπὸ χαλεπότητος χειμῶνος, φύσει τοῦ τῇδε χώρου ἐκίσχυε συμβαίνοντος, δυνατὸν ἴσως κατεφάνετο ἐν ἐρημίαις διατρίβειν» (Σωζ. 5' 34). Ὅτε δὲ ὁ μέγας Βασίλειος ἀποπερπατώντας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπανῆλθε τῷ 355, τὸ μὲν πρῶτον εὐδοκιμώτατα διετέλει ἀγορεύων ἀπὸ τοῦ δικανικοῦ βήματος, μετ' οὐ πολὺ δὲ τό τε βῆμα καὶ τὸν κόσμον ἀποστραφεῖς, ὡς λέγει ἐν τῇ ΣΚΓ'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ, ἀπεδήμησεν εἰς Αἴγυπτον, Παλαιστίνην, Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν ἵνα ἐπισκεφθῇ τοὺς ἐκεῖ ἐν ἐγκρατεῖᾳ καὶ ἀσκήσει τὸν βίον διάγοντας μοναχοὺς. Τισοῦτον δὲ τὴν ἡσυχαστικὴν ταύτην δίαιταν ἐθαύμασε καὶ ἐζήλωσεν, ὥστε, ἄφ' οὗ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀπεχώρησε μετ' ὀλίγον εἰς τινὰ ἔρημον τοῦ Πόντου παρὰ τῷ Ἰριδί ποταμῷ, πλησίον τοῦ Μοναστηρίου ἐν ᾧ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἦ τε μήτηρ αὐτοῦ Ἐμμελεία καὶ Μακρίνη ἢ ἀδελφὴ ἐμόναζον μετ' ἄλλων εὐσεβῶν γυναικῶν, ἐνθα ἐπεσκέφη αὐτὸν Εὐστάθιος ὁ Σεβαστηνὸς καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος, ὡς λέγει ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ «ἐρώτησεν (Εὐστάθιος) σεαυτὸν ποσάκις ἡμᾶς ἐπεσκέψω ἐπὶ τῆς Μονῆς τῆς ἐπὶ τῷ Ἰριδί ποταμῷ, ὅτε δὲ συμπάρῃ μοι ὁ θεοφιλέστατος ἀδελφὸς Γρηγόριος, τὸν αὐτὸν μοι τοῦ βίου σκοπὸν διανύων; τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο περιγράφει χαρίεστατα διὰ τῆς ΙΔ'. ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ὃν ἐπὶ τέλους εἶδεν ἐνταῦθα προσερχόμενον, μεθ' οὗ ἀφέντες πάντας τοὺς Ἑλλήνας συγγραφεῖς, ἐν οἷς ἐνέκυπτον ἀπὸ νεότητος, ἀφιέρωσαν ἑαυτοῦς ὅλους εἰς τὴν ἀσκήσιν καὶ σκληραγωγίαν, τῇ ἀναγνώσει καὶ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν ἐγκύπτοντες καὶ τῇ προσευχῇ προσηκροτέρωντες καὶ περὶ ἀγροτικὰ ἔργα πονοῦντες, ἐνθα καὶ ἀπάνθισμα συνέταξαν ἐκ τῶν τοῦ Ἀριγέλου συγγραμμάτων, ὅπερ

Φιλοκαλίας ὠνόμαζαν· ὁ Βασίλειος κατέκρινε τὴν περὶ ἄλλοις
 τισὶν ὑπερβολὴν καὶ κατάρχησιν τοῦ ἀσκητικοῦ βίου καὶ προτι-
 μήσας μᾶλλον τὴν τάξιν τῶν κοινοδικῶν μοναστηρίων ἡκολού-
 θησε τὴν τάξιν τοῦ θρησκευτικοῦ τούτου βίου, ἧς ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτής
 καὶ ἦτις ἔκτοτε μέχρι τῶν χρόνων ἡμῶν ἐξῆκολουθεῖ τηρουμένη
 εἰς τὰ Μοναστήρια τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τοὺς
 κανόνας, οὗς ἐδίδχετο διὰ τῶν Ἀσκητικῶν αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν
 ἐπιστολῶν αὐτοῦ (ὅρ. ἐπιστ. Β'. ΚΒ'. ΜΒ'. ΜΓ'. ΡΟΓ'. ΣΚΓ').
 ἰδίᾳ δὲ συνίστησι τὴν κοινωβιτικὴν ζωὴν τοῖς μονάζουσι διὰ τῆς
 ἐξῆς ἐπιστολῆς « Ἠγοῦμαι μὲν μηδεμιᾶς ἐτέρας ὁμᾶς τῇ τοῦ Θεοῦ
 χάριτι παρακλήσεως δεῖσθαι μετὰ τοὺς λόγους, οὓς δι' ἡμῶν
 αὐτῶν ἐποιήσαμεθα πρὸς ὑμᾶς, παρακαλοῦντες ὑμᾶς πάντας τὴν
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζῶν καταδέξασθαι, εἰς μίμημα τῆς ἀποστολικῆς
 πολιτείας, ὃ καὶ ἐδέξασθε ὡς ἀγαθὸν διδάγμα καὶ ὑψαριστήσατε
 δι' αὐτὸ τῷ Κυρίῳ. Ἐπεὶ οὖν οὐχὶ ῥήματα ἦν τὰ παρ' ἡμῶν λα-
 ληθέντα, ἀλλὰ διδάγματα εἰς ἔργον προελθεῖν ὀφείλοντα ἐπὶ ὥρε-
 κειᾳ μὲν ὑμῶν τῶν ἀνεχομένων, ἐπ' ἀναπαύσει δὲ ἡμετέρᾳ τῶν
 υποθεμένων τὴν γνώμην, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, οὗ τὸ
 ὄνομα ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς· τούτου χάριν ἀπέστειλα τὸν ποθει-
 νότατον ἡμῶν ἀδελφόν, ἵνα καὶ τὸ πρῶτον γνῶσιν καὶ τὸ νω-
 θρὸν διεγείρῃ καὶ τὸ ἀντιτεῖνον φανερὸν ἡμῖν καταστήσῃ· πολλὴ
 γὰρ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἰδεῖν ὑμᾶς συνηγμένους καὶ ἀκούσαι πρὶ ὑμῶν
 ὅτι οὐχὶ τὸν ἀμάρτηρον ἀγαπᾶτε βίον, ἀλλὰ μᾶλλον καταδέχε-
 σθε πάντες καὶ φύλακες τῆς ἀλλήλων ἀκριβείας εἶναι καὶ μάρ-
 τυρες τῶν κατορθουμένων· οὕτω γὰρ ἕκαστος καὶ τὸν ἐφ' ἑαυτῷ
 μισθὸν τέλειον λήψεται καὶ τὴν ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ προκοπῇ,
 ὃν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ παρέχεσθαι ὑμᾶς ἀλλήλοις προσήκει, ἐκ τῆς
 συνεχοῦς ὁμιλίας καὶ παρακλήσεως· ἐπὶ πᾶσι δὲ παρακαλοῦμεν
 μεμνησθαι ὑμᾶς τῆς τῶν πατέρων πίστεως, καὶ μὴ σαλεύεσθαι
 ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἡσυχίᾳ περιφέρειν ὑμᾶς ἐπιχειρούντων κτλ. »
 (ἐπιστ. ΣΔΒ'). τὰς τελευταίας λέξεις ὁ Βασίλειος μετὰ λόγου,
 προστίθησι, καθότι οἱ αἵρετικοὶ παντὶ τρόπῳ ἐσπούδαζον ὅπως
 ἐλκύνουσι τοὺς ἀπολόκους τῶν μοναστῶν ἢ καὶ τοὺς ἐπὶ παιδείᾳ
 διαλάμποντας, εἰδότες ὅτι οἱ μοναχοὶ πολὺ ἰσχυρὸν παρὰ τῷ λαῷ

καὶ διὰ τούτων ἤλπιζον ὅπως σύρωσιν εἰς τὴν πλάνην αὐτῶν πολ-
 λούς· ὅθεν ἐσάκεις οἱ ἐπίσκοποι ἔβλεπον ὅτι οἱ μοναχοὶ περιέπιπτον
 εἰς τινὰ αἵρεσιν καὶ δὲν ἠδύναντο ὅπως αὐτοὺς μεταπέσωσιν,
 ἀπῆλκυνον αὐτοὺς ἐκ τῶν Μοναστηρίων ὡς τοιοῦτόν τι διηγεῖται
 ὁ Θεοδώρητος περὶ τοῦ Λητοῖου καὶ Ἀμφιλοχίου « Λητοῖος μὲν οὖν,
 ὁ τῶν Μελιτινῶν ἐκκλησίαν ἰθύνας, ἀνὴρ ζήλῳ θεῷ κοσμούμενος,
 πολλὰ τῆς νόσου ταύτης (τῆς τῶν Μασσαλιανῶν αἱρέσεως) σπά-
 σαντα θεασάμενος μοναστήρια, μᾶλλον δὲ σπηλαία ληστρικά, ἐνέ-
 πρησε ταῦτα, καὶ τοὺς λύκους ἐκ τῆς ποιμνῆς ἐξήλασεν· ὡσαύτως
 δὲ ὁ πανεύφημος Ἀμφιλόφιος, τὴν Λυκαόνων μητρόπολιν νέμειν
 πεπιστευμένος, καὶ ἅπαν ἰθύνων τὸ ἔθνος, ἐπισκήψασαν αὐτόσε τὴν
 λύμην ταύτην μαθῶν, ἐξανέστησε πάλιν καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ νεμό-
 μενα τῆς λώβης ἐκείνης ἡλευθέρωσε ποιμνία » (ἐκκλ. ἱστ. βιβλ. Δ'.
 11). ἀλλὰ καὶ πολλοὶ εὐσεβεῖς μοναχοὶ εἰς τὸν βρασμὸν καὶ τά-
 ραχον τῶν αἱρέσεων ἐξεπύρσευον ἐκ τῆς ἐρήμου, ὡς φαينوὶ καὶ
 παιδοὶ λαμπτήρις, τὸ τῆς ἀρετῆς καὶ ὀρθοδοξίας φῶς καὶ ἐστήριζον
 καὶ ἐφρούρουσαν τοὺς εὐσεβεῖς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Σωζόμενος (ἐκκλ. ἱστ.
 βιβλ. Γ'. 16 καὶ βιβλ. Σ'. 27). ὤφειλον δὲ οἱ μοναχοὶ ὅπως προσ-
 πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα διὰ τῆς ἑαυτῶν ἐργασίας,
 ὡς λέγει ὁ Βασίλειος « οἶδα γὰρ ὅτι ἄνδρες τὸν πεπονημένον προε-
 λόμενοι βίον καὶ ξεῖ διὰ τῶν χειρῶν ἑαυτοῖς τὰ ἀναγκαῖα συμπο-
 ριζόμενοι, πολὺν ἀποδημεῖν χρόνον τῶν ἰδίων οὐ δύνανται »
 (ἐπιστ. ΣΝ'). Τὰ συνήθη ἐπιτηδεύματα τῶν μοναχῶν ἦ ἐν μὲν
 τοῖς μεσογείοις ἡ καλαθοποιΐα, ἡ ὕφαντική, ἡ γεωργική, ἐν δὲ τοῖς
 παραθαλασσίοις καὶ ἡ ναυπηγική· ἐκάστη μονὴ εἶχε τὸν ἑαυτῆς
 οἰκονόμον, τὸν φροντίζοντα περὶ τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν πάν-
 των, ὑποκείμενον δὲ τῷ μεγάλῳ οἰκονόμῳ, τῷ διαμένοντι ἐν τῷ
 πρώτῳ καὶ κυρίῳ Μοναστηρίῳ καὶ ἔχοντι τὴν ἐπιστασίαν ἐπὶ τῶν
 ἐσόδων καὶ ἐξόδων παντὸς τοῦ Κοινοβίου· αὐτῷ παρεδίδοντο τὰ
 ἐργόχειρα τῶν μοναχῶν, ὅπως ἐξαποστείλῃ αὐτὰ εἰς τὰς πόλεις,
 ἔνθα ἐπωλοῦντο, καὶ ἐκ τῶν συναγομένων χρημάτων ἡγοράζοντο
 τὰ ἀναγκαζιόυντα εἰς τὰ μοναστήρια, τὰ δὲ περισσεύοντα διενέ-
 μοντο εἰς τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς γέροντας καὶ τοὺς
 ἐν ταῖς φυλακαῖς. Δίς δὲ τοῦ ἔτους συνήρχοντο πάντες οἱ ἐπι-

στάται τῶν Μοναστηρίων ἐκάστων εἰς τὸ πρῶτον Μοναστήριον καὶ ἐκεῖ, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν συνέλευσιν, ἐδίδον λόγον τῆς ἐνικαυτοῦ αὐτῶν ὑπηρεσίας· οὐδενί, ὅστις ἤθελε νὰ ἀσπασθῇ τὸν μοναχικὸν βίον, ἐπιτρέπετο εὐθὺς ἡ εἰσοδος· ἀλλ' ἠρωτᾶτο πρότερον μὴ ἐπαρξεν ἐγκλημά τι καὶ ὑπὸ φόβου τῶν πολιτικῶν ποινῶν παρκαταλείπει νὰ κατεφύγῃ πρὸς τοὺς μοναχοὺς· ἠρωτᾶτο εἰ δύνανται νὰ ἐξουτιάσῃ ἐκυτοῦ, ὥστε νὰ παρκαθῇ εἰς τοιοῦτον βίον· καὶ αἰτιολογεῖται ἐν ἐκυτῷ ἱκανὰς δυνάμεις, ὥστε νὰ ἀπρηνηθῇ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ὑποστῇ δοκιμασίαν, καὶ μετὰ ταῦτα, ἔρ' οὐ ὠμολόγηται καὶ ὑποσχεθεῖτο ὅτι θέλει ζῆναι κατὰ τὴν τάξιν καὶ τοὺς κανόνας τῶν μοναχῶν, παρκαταλείπεται εἰς τὸν μοναστηριακὸν βίον· οἱ τοιοῦτοι ἐκκαλοῦντο *Δόκιμοι*· ὁ δὲ χρόνος τῆς δοκιμασίας κυρίως μὲν ὠρίζετο εἰς τριετίαν, ὅμως ἐπιτρέπετο καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας ταύτης νὰ γίνῃ δικτὸς ὁ δόκιμος, καὶ ἐρχίνοτο κατὰ πάντα εὐπειρίας τῷ ἡγουμένῳ· οὐδενί δὲ ἐπιτρέπετο ἄνευ τῆς εὐλογίας, ἥτοι ἀδείας τοῦ κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπου, νὰ μεταβῇ ἀπὸ Μοναστηρίου εἰς Μοναστήριον, ἢ εἰς τὸν κόσμον, καὶ τοῦτο διὰ καινὴν ὠφέλειαν· οὔτε ἐπιτρέπετο τοῖς ἄπαξ ἀπασχασμένοις τὸν μοναχικὸν βίον καὶ παρθεναῖον ὁμολογήτασιν ἀποταξάσθαι τῇ παρθενίᾳ καὶ εἰς γάμου κοινωνίαν ἐλθεῖν, εἰδότες ὅτι «οὐδεὶς βελὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός· ἐστὶν εἰς τὴν βλασίλειαν τῶν οὐρανῶν». Οἱ μοναχοὶ ὠνομάζοντο καὶ *Κατοικτικοί*, ὡς ζῶντες ὑπὸ τεκτονικοῦ κανόνος, πρὸς διακρίσιν τῶν λαϊκῶν, ἐλευθέρως ζώντων· ἐκτὸς δὲ τῶν μοναστηρίων τῶν ἀνδρῶν συνιστῶντο καὶ γυναικῶν μοναστήρια, περὶ ὧν ἐρρόντιζον τὰ Μοναστήρια τῶν ἀνδρῶν διπλῆ ὁμῶς Μοναστήρια, ἥτοι ἡ ἐν τῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ συμβίωσις ἀνδρῶν ὁμοῦ καὶ γυναικῶν ἦν κεκωλυμένη. Εἰ δὲ τινες μετὰ συγγενῶν ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ προηροῦντο νὰ ἀκολουθῶσι τῷ μονῇ βίῳ, ἐπρεπε οἱ μὲν ἄνδρες νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἀνδρῶν Μοναστήριον, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς γυναικεῖον Μοναστήριον (ἦρχ περὶ ὅλων τούτων τὰς ἀσκητ. διατ. Βασιλ. τοῦς κανόνας τῶν Οἰκ. Συνόδ. ἐν τῷ Πηδάλῳ)· τὰς δὲ σχέσεις τῶν ἀνδρῶν Μοναστηρίων πρὸς τὰ γυναικεῖα οὕτως ὁρίζει ἡ Β'. Οἰκου-

μενική Σύνοδος «Μὴ διαιδάσθωσιν ἐν ἐνὶ Μοναστηρίῳ Μοναχοὶ καὶ Μονάστρια, μοιχία γὰρ μεσολαβεῖ τὴν συνδιαίτησιν. Μὴ ἔχέτω μοναχὸς παρρησίαν πρὸς μονάστριαν, ἢ μονάστρια πρὸς μοναχὸν ἰδίᾳ συνομιλεῖν· μὴ κοιταξέσθω μοναχὸς ἐν γυναικεῖῳ μοναστηρίῳ· μηδὲ συνεσιέτω μονάστρια κατὰ μόνας. Καὶ ὅτε τὰ ἀναγκαῖα τοῦ βίου παρὰ τοῦ ἀνδρὸς μέρους πρὸς τὰς κανονικάς ἀποκομίζονται, ἔξωθεν τῆς πύλης ταῦτα λαμβανέτω ἡ Ἠγουμένη τοῦ γυναικεῖου Μοναστηρίου, μετὰ γραφῆς τινος Μοναστρία. Εἰδὲ συμβῇ συγγενῇ τινι εἶθέλειν θεάσασθαι μοναχόν, ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Ἠγουμένης ταύτης προσομιλεῖτω διὰ μικρῶν καὶ βραχέων λόγων» (Κανὼν Κ'). ἐλήφθησαν δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν ἀσκητικῶν διατάξεων τοῦ Βασιλείου, ὅστις καὶ ἐν τῷ ΔΓ'. κεφαλαίῳ τῶν κατὰ πλάτος ὁρισμῶν αὐτοῦ λίαν ἀκριβῶς καὶ πάνυ σαμῶς ὁρίζει τὸν τρόπον τῆς πρὸς τὰς ἀδελφὰς συντυχίας (ἔρ. Τόμ. β'. σελ. 376). Πρῶτος δὲ συστήσας γυναικεῖον Μοναστήριον ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτὸς ὁ τὰ τῶν ἀνδρῶν Κοινόβια συστήσας Παχώμιος (Παλ. Ἱστορ. Λαυσ. κεφ. 34 καὶ 38)· ὁ δὲ Βασίλειος λέγει «ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς θείας στρατείας τὰ παραδείγματα· διαλέγεται δὲ οὐκ ἀνδράσι μόνοις ὁ λόγος· στρατεύεται γὰρ καὶ τὸ θῆλυ παρὰ Χριστῷ τῇ ψυχικῇ ἀνδρείᾳ καταλεγόμενον εἰς τὴν στρατείαν, καὶ οὐ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἀσθένειαν ἀποδοκιμαζόμενον, καὶ πολλὰι γυναῖκες ἠρίστευσαν ἀνδρῶν οὐκ ἑλαττον· εἰσι δὲ αἱ καὶ μειζόνως εὐδοκίμησαν· ἐκ τούτων εἰσὶν αἱ τῆς παρθενίας πληροῦσαι τὸν χορόν· ἐκ τούτων αἱ τοῖς ἀγῶσι τῆς ὁμολογίας καὶ ταῖς νίκαις τῆς μαρτυρίας ἐκλάμπουσιν· ἠκολούθουν δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Κυρίῳ κατὰ τὴν παρουσίαν, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, καὶ δι' ἀμφοτέρων ἡ λειτουργία τοῦ σωτῆρος ἐπετελεῖτο· τοιούτων καὶ οὕτως ἐνδόξων ἀποκειμένων τῇ στρατείᾳ τῇ κατὰ Χριστόν, ἐπιθυμείτωσαν αὐτῆς καὶ πατέρες παίδων καὶ μητέρες θυγατέρων· προσαγέτωσαν τὰ αὐτῶν γεννήματα χαίροντες ἐπὶ ταῖς αἰώνιοις ἐλπίσειν, ὧν οἱ παῖδες αὐτοῖς μετέξουσιν, προστάτας ἔχειν παρὰ Χριστῷ, καὶ πρεσβευτὰς ἀγαθοῦς ἐπιθυμοῦντες» (ἔρ. Βασ. Ἀσκητ. προδικτ.). Καὶ ἄλλαχοῦ λέγει «εἰδὲ καὶ γυναῖκες εὐαγγελικῶς ζῆν προσλόμεναι παρθενίαν μὲν γάμου προτιμῆσαι, δούλα

γαγοῦσαι δὲ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς καὶ ἐν πένθει ζῶσαι τῷ μακαριζομένῳ, μακάριαι τῆς προαιρέσεως ὅπου ἂν ᾤσι τῆς γῆς»· (ὅρα Ἐπιστ. ΣΖ'). Ἐχρησίμευον δὲ ἀμφοτέρω τὰ Μοναστήρια πρὸς τοῖς εἰρημένοις ὡς ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, διαπρέποντα κατὰ τὴν περὶ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς παιδεύσεως φροντίδα· διέλαμπον δὲ καὶ κατὰ τὴν φιλοξενίαν καὶ λοιπὴν ἀγαθοεργίαν· οἱ ὁδοιπόροι ἐλάμβανον παρὰ τῶν μοναχῶν ἀδελφικὴν καὶ φιλόξενον ὑποδοχὴν, ἀναψυχόμενοι τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν· βλέποντες δὲ οἱ πλούσιοι χριστιανοί, καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῶν ἱερῶν τούτων καταγωγῶν, ἐπροίκιζον αὐτὰ διὰ προσδοκῶν γαιῶν καὶ κτημάτων καὶ διὰ λαμπρῶν κοσμημάτων καὶ ἀναθημάτων τιμῶντες αὐτὰ καὶ διὰ προνομίων ἐπικυρουμένων διὰ βασιλικῶν χρυσοδούλλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ Μοναστηρίων ἐν γένει.

Ὅτι πλῆθος μοναστηρίων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εὗρισκοντο καὶ ἐν Καππαδοκίᾳ ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν σωζομένων εἰσέτι ἐρειπίων αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ τε Βασιλείου καὶ τῶν Γρηγορίων, τοῦ τε Ναζιανζηνοῦ καὶ τοῦ Νύσσης, ῥητῶς λέγοντος «ὅτα γὰρ ἐστὶν ἐν τούτοις (τοῖς Καππαδόκαις) θυσιαστήρια, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου δοξάζεται, οὐκ ἂν τις τοσάδε πάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἐξαρθρήσατο θυσιαστήρια (Γρηγ. Νύσ. περὶ ἀποδ. εἰς Ἱεροσόλ.) καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Χρυσοστόμου, ὅστις ἐν μὲν τῇ πρὸς Κυριακὸν αὐτοῦ ἐπιστολῇ λέγει «ὅτε δὲ ἤλθομεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Καππαδοκῶν καὶ ἐν Ταυρακιλικίᾳ, χοροὶ χοροὶ ὑπῆντων ἡμῶν ἀγίων Πατέρων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλῆθος μοναζόντων Περθένων, πηγᾶς δακρύων ἐκχέοντες, καὶ ἔκλαιον σφοδρῶς θεωροῦντες ἡμᾶς ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἀπερχομένους, καὶ ἔλεγον πρὸς ἐαυτούς· συνέφερον ἵνα ὁ ἥλιος συσταλῇ, ἥ ἵνα τὸ στόμα Ἰωάννου ἐσιώπησεν»· ἐν δὲ τῇ πρὸς Ὀλυμπιάδα «Ἐπειδὴ δὲ ἐπέβην ὀψέποτε τῆς Καισαρείας κατειργασμένος, τεταριχευμένος, ἐν αὐτῇ, τῆς φλογὸς τῇ ἀκμῇ τοῦ πυρετοῦ κείμενος . . . τότε δὴ πκρεγένοντο ὁ κληρὸς ἅπας, ὁ δῆμος, μονάζοντες, μονάστριαι, ἱατροί, πολλῆς ἀπήλαυον θεραπείας . . . ἐν τούτοις τῶν πραγμάτων ὄντων, ἀθρόον ὑπὸ τὴν ἐὼ δροῦγγος μοναζόντων ἐπέστησαν τῇ οἰκίᾳ ἔνθα ἤμεν». — Ἦσαν δὲ τὰ Μοναστήρια ἢ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κωμοπόλεσι καὶ κώμαις, ἢ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἢ ἐν ταῖς λόχμας τῶν ὄρεων, ἢ ἐν ταῖς ἀπρὸς τοῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ῥυάκων. Καὶ τὰ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι Μοναστήρια ἦσαν ἐκτισμένα ἐν τῷ περιβάλλῳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν ἐν τοῖς προαστείαις μαρτυρίων, διηρημένα εἰς πολυαρίθμους κέλλας ἢ κελλία, ὡς δεικνύται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Βασιλείου (ἐπιστ. ρξθ'. ρο'. ροκ'). ἐν τῇ οἰκοδομῇ ἐνὸς τῶν περιβάλλοντων τούτων ὁ Βασίλειος ζητεῖ οἶνον παρὰ τῆς πλουσίας καὶ ἀμπέλου· πολλὰς ἐχούσης

Θέλεις λέγων αὐτὸ παριππεύσαν ἔτος κρυμὸς γέγονε τῇ πατρίδι βαρύνει, καὶ τὰς βλεφαρίδας τῶν ἀμπέλων, τὰς ἡδὴ πρὸς ὠδίναν λυσ-
μέναν, ἀνέκοψεν· αἱ δὲ ἀπομεινάσαι στεῖραι, αὐχμηρὰς καὶ ἀβρά-
χους τὰς φιάλας ἡμῶν ἐξαιργάσαντο· τί δὴ ποτ' οὖν σοι τὴν τῶν
φυτῶν ἀκαρπία ἐκτραγώδησαι προήχθημεν; ἵνα γένῃ ἡμῖν, κατὰ
τὸν Σολομῶντα, καὶ αὐτὴ ἄμπελος κυπρίζουσα καὶ κατὰ κερ-
πος κληματίζῃ· οὐ βότρυον ἐξανθήσασα, ἀλλὰ τῶν βοτρυῶν ἐκθλίψασα
τῆς διψῶσι τὴν δρόσον· τίνες δὲ εἰσιν οἱ διψῶντες; οἱ τὴν περίβο-
λον τῆς συνόδου τειχίζοντες· τούτους ὁρῶν μεθύσματι ποτιζεῖν οὐκ
ἔχων ἐγὼ, ἐπὶ τὴν πολυστάφυλόν σου κεχώρηκα δεξιάν· ἔν' ἡμῖν ἐκ
ποταμίας τοὺς σοὺς κλεύσεις ἐπιρρεῦσαι κρούνοῦς· τοῦτο γὰρ τάχος
ποιήσασα· πολλῶν μὲν στόματα ἕλκ' ἑραπεύσεις, εὐφρανεῖς δὲ πρῶ-
τον ὧς ἐνὶ μάλιστά· καὶ τὸν ἀττικιστὴν ἐπαίτην ἐμέ»· (ἐπιστ. τκ').
Σύνκορον δὲ καλεῖ τὴν ἐκκλησίαν, καθόσον οἱ μοναχοὶ τὰς ἄλλας ἡ-
μέρας τὴν ἀκολουθίαν ἐν ταῖς κέλλαις αὐτῶν ψάλλοντες, τὴν Κυριακὴν
καὶ τὰς ἑορτὰς συνήρχοντο εἰς τὸ *Καθολικόν*, ἢ *Κυριακόν*, ἥτοι τὴν
μεγάλαν ἐκκλησίαν, ὅθεν καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ *Σύνκορος* ἐκαλεῖτο,
τουτοῦ ὅπερ δαίκνυται καὶ ἐκ τῆς παρ' Εὐσεβίου διατάξεως τοῦ Μα-
ξιμίου, δι' ἧς ἀναιρεῖ τὴν διάταξιν τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμια-
νοῦ, τὴν διακλεεύουσιν αὐτὰς συνόδους τῶν χριστιανῶν ἐξηρησθαι,
λέγων ἀκαὶ τὰ Κυριακὰ δὲ τὰ οἰκεῖα ὅπως κατασκευάζοιεν συγ-
χωρεῖται· ὅπερ ἐπαναλαμβάνει ὁ Εὐσέβιος καὶ ἐπεξηγεῖ διὰ τῆς
φράσεως αὐτοὶ νῦν πρὸς αὐτὰ καὶ θρησκευεῖν ὁμολογοῦνται θρη-
σκείαν καὶ ἐπισκευάζειν Κυριακὰ ἐπιτρέπονται . . . τὰ μὲν τῆς
ἀνανεώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ἐκ θεμελίων χάριτι Θεοῦ Παντοκράτορος
ἡγάρετο» (Εὐσ. Ἐκκ. Ἰστ. βιβλ. Θ'. 10)· ὥστε ὁ Εὐσέβιος χρῆται
ἐν τῇ λέξει· *Ἐκκλησία* καὶ ταῖς λέξεσι· *Σύνκορος* καὶ *Κυριακὰ*,
ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ αὐτὸς ὁ Βασίλειος πρὸς τὴν λέξει· *Σύνο-
δος*, χρῆται καὶ τῇ λέξει· *Ἐκκλησία*, λέγων «Ἐπειδὴ τινες ἐν τῇ
συνόδῳ τῇδε συνελήφθησαν τῶν τὰ ποινὴν ἔργαζομένων καὶ κλε-
πτόντων παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἱμάτια· εὐτελῆ πτωχῶν
ἐνθρώπων, οὓς ἐνδύειν μάλλον ἐχρῆν ἢ ἀποδύειν· συνελάβοντο μὲν
αὐτοὺς οἱ τῆς εὐταξίας ἐπιμελόμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς· νομί-
ας δὲ αὐτῇ σοι διαφέρειν, ὡς τὰ δημόσια πράττοντι, τὴν τῶν

τοιούτων ὑποδοχὴν, ἐπέστειλά σοι, γνωρίζων ὅτι τὰ ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις ἀμαρτανόμενα, ὑπ' ἡμῶν προσήκει τῆς πρεπούσης τυγ-
χάνειν διορθώσεως, δικαστὰς δὲ περὶ τούτων μὴ παρενοχλεῖσθαι»
(ἐπιστ. ΣΠ'). ἐν δὲ ταῖς *Συνόδοις* ταύταις ὅπως ἔψαλλον τὴν
ἀκολουθίαν αὐτὸς ὁ Βασίλειος ἐν ἐτέρᾳ ἐπιστολῇ περιγράφει οὕτω
πως «Ὅτι τανῦν κεκρατηκότα ἔθη πάσαις ταῖς τοῦ Θεοῦ ἐκκλη-
σίαις σύνωδ' ἐστὶ καὶ σύμφων'· ἐκ νυκτὸς γὰρ ὀρθρίζει παρ' ἡμῖν
ὁ λαὸς ἐπὶ τὸν αἶκαν τῆς προσευχῆς, καὶ ἐν πόνῳ καὶ θλίψει καὶ
συνοχῇ δακρύων ἐξομολογούμενοι τῷ θεῷ, τελευταῖον ἐξαναστάν-
τες τῶν προσευχῶν, εἰς τὴν ψαλμωδίαν καθίστανται· καὶ νῦν μὲν
δι' ἡμῶν διανεμηθέντες, ἀντιψάλλουσιν ἀλλήλοις, ὁμοῦ μὲν τὴν μελέτην
τῶν λογίων ἐντεῦθεν κρατύνοντες, ὁμοῦ δὲ καὶ τὴν προσήχην καὶ τὸ
ἀμετεώριστον τῶν καρδιῶν ἑαυτοῖς διοικούμενοι· ἔπειτα πάλιν ἐπι-
τρέψαντες ἐνὶ κατάρχειν τοῦ μέλους οἱ λοιποὶ ὑπηχοῦσι· καὶ οὕτως
ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς ψαλμωδίας, τὴν νύκτα διενεγκόντες μεταξὺ
προσευχόμενοι, ἡμέρας ἡδὴ ὑπολαμπούσης, πάντες κοινῇ, ὡς ἐξ
ἐνὸς στόματος καὶ μιᾶς καρδίας τὸν τῆς ἐξομολογήσεως ψαλμὸν
ἀναφέρουσι τῷ Κυρίῳ, ἴδια ἑαυτῶν ἕκαστος τὰ ῥήματα τῆς μετα-
νοίας πειούμενοι»· (ἐπιστ. ΣΖ'). *Συνόδους* ἐκάλεον προσέτι καὶ
τὰς πανηγύρεις, ὥς δι' ἑτοὺς ἦγον ἐπὶ τοῖς μάρτυσιν, ὡς βλέπομεν
ἐν τῇ ρσ'. πρὸς Ἀμφιλόχιον, ἐπίσκοπον Ἰκονίου, ἐπιστολῇ τοῦ
Βασιλείου «καταξίωσον ἀόκνως μέχρις ἡμῶν διαβῆναι καὶ προ-
λαβεῖν τὰς ἡμέρας τῆς *Συνόδου*», ἣν μικρὸν ἀνωτέρω πανήγυριν
ἐκάλεσε λέγων ἀπαρακαλυμμένον νῦν ἐπιφανεῖναι σε ἡμῶν τῇ πόλει,
ἐπὶ τῇ σεμνοτέρᾳ γενέσθαι τὴν πανήγυριν, ἣν δι' ἑτοὺς ἄγειν ἐπὶ
τοῖς μάρτυσιν ἔθος ἐστὶν ἡμῶν τῇ ἐκκλησίᾳ». Μεγίστην δὲ τιμὴν
καὶ εὐλάβειαν ἐδείκνυν εἰς τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν ἁγίων μαρτύρων,
ὥστε οὐ μόνον τῶν παρ' αὐτοῖς μαρτυρησάντων ἁγίων τὰ λείψανα
μετὰ μεγίστης τιμῆς ἐφύλαττον, καὶ οὐδενὶ παραχωρεῖν ἠθέλον,
ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν μετεπέμποντο ἱερὰ λείψανα, ὡς δαίκνυται ἐξ
ὅσων γράφει ὁ Βασίλειος ἐν τῇ ρν'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ, ζητῶν λεί-
ψανα μαρτύρων ἐκ τῆς Σκυθίας ἀκαλῶς δὲ ποιήσεις εἶναι καὶ λεί-
ψανα μαρτύρων τῇ πατρίδι ἐκπέμψης· εἶπερ, ὡς ἐπέστειλας ἡμῖν
ὁ ἐκεῖ διωγμὸς ποιεῖ καὶ νῦν μάρτυρας τῷ Κυρίῳ· μετὰ μεγάλῃς

δὲ δυσχερέας ἔπεισε τοὺς κατοίκους τῆς Ἀριαραθείας ὅπως δῶσι τὰ λείψανα τοῦ παρ' αὐτοῖς μαρτυρήσαντος Διονυσίου Μεδιολάνων πρὸς τὸν Μεδιολάνων Ἀμβρόσιον, ὡς δεικνύται ἐκ τῆς ργζ'. ἐπιστολῆς αὐτοῦ « . . . ἡ δὲ περὶ τὸν μακαριώτατον Διονύσιον, τὸν ἐπίσκοπον, φιλοτιμία σου καὶ σπουδὴ πᾶσαν σοι μαρτυρεῖ ἀγάπην πρὸς τὸν Κύριον, τιμὴν εἰς τοὺς περὶ λαβόντας, σπουδὴν περὶ τὴν πίστιν· ἡ γὰρ πρὸς τοὺς εὐνοὺς τῶν ὁμοδούλων διάθεσις τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τὸν δεσπότην ἔχει, ᾧ δεδουλεύκασι· καὶ ὁ τοὺς διὰ πίστιν ἠθληκότας τιμῶν δῆλός ἐστι τὸν ἴσον ζῆλον ἔχων τῆς πίστεως . . . οἱ σπουδαιότατοι ἀδελφοὶ οἱ παρὰ τῆς εὐλαβείας σου, εἰς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου διακονίαν προτιμηθέντες, πρῶτον μὲν παντὶ τῷ κλήρῳ ἔπαινον ἠνεγκαν διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν τρόπων . . . ἔπειτα πάσῃ σπουδῇ καὶ ἐμμελείᾳ χρησάμενοι, κατετόλμησαν μὲν χειμῶνος ἀβάτου, ἔπεισαν δὲ μετὰ πάσης εὐτονίας τοὺς πιστοὺς φύλακας τοῦ μακαρίου σώματος, τὰ φυλακτήρια τῆς ἐαυτῶν ζωῆς παραχωρῆσαι τούτοις· καὶ γίνωσκε ὅτι οὔτε ἀρχαί, οὔτε θυναστεῖαι ἀνθρώπων ἐξίσχυσαν ἂν ποτε βιάσασθαι τοὺς ἀνθρώπους· ἐκείνους· εἰ μὴ τὸ εὐτονον τῆς προαιρέσεως τῶν ἀδελφῶν τούτων ἐξεδυσώπησεν αὐτοὺς πρὸς τὴν συγχώρησιν· συνήργησε δὲ μάλιστα πρὸς τὸ καταπραχθῆναι τὰ σπουδαζόμενα καὶ ἡ παρουσία τοῦ ποθεινοτάτου καὶ εὐλαβεστάτου υἱοῦ ἡμῶν Θεραπίου τοῦ συμπρεσβυτέρου, ὃς αὐθαίρετως τὸν κόπον τῆς ὁδοιπορίας ὑποδεξάμενος, ἔπαυσε μὲν τὸ σφοδρὸν τῆς ὁρμῆς τῶν ἐκεῖ πιστῶν· λόγῳ δὲ συμπίσας τοὺς ἀντεχομένους, ἐπὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων καὶ ἄλλων πολλῶν, τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, μετὰ τῆς πρεπούσης εὐλαβείας ἀνελόμενος τὰ λείψανα, συνδιδέσασα τοῖς ἀδελφοῖς· ἀμετὰ τοσαύτης χαρᾶς ὑποδέξασθε, μεθ' ὅσης λύπης προέπεμψαν οἱ φυλάσσοντες· μηδεὶς διακρινέσθω· μηδεὶς ἀμφισβallestw· οὗτός ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἀήττητος ἀθλητής· ταῦτα γνωρίζει τὰ ὅσα ὁ Κύριος, τὰ συνδιαθλήσαντα τῇ μακαρίᾳ ψυχῇ· ταῦτα μετ' αὐτῆς στεφανώσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως αὐτοῦ, τῇ δικαίᾳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· «ὅτι δεῖ ἡμᾶς παραστῆναι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος πρὸς ἃ ἔπραξε διὰ τοῦ σώματος»· μία λάρναξ ἦν ἡ ὑποδεξαμένη τὸ τίμιον ἐκεῖνο

σῶμα· οὐδεὶς ὁ πλησίον αὐτοῦ κατακείμενος· ἐπίσημος ἡ ταφή· μάρτυρος ἡ τιμὴ· χριστιανοὶ οἱ ξενίσαντες, καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ κατέθεντο τότε καὶ ἀνείλοντο νῦν· οὗτοι ἔκλαυσαν μὲν ὡς πατέρας καὶ προστάτου στερούμενοι· προέπεμψαν δέ, τὴν ὑμετέραν χαρὰν τῆς ἰδίας παρακλήσεως προτιματέραν θέμενοι· οἱ παραδόντες τοῖνυν εὐλαβεῖς· οἱ ὑποδεξάμενοι ἀκριβεῖς· οὐδ' αὖτε ψεῦδος· οὐδ' αὖτε ὁδός· μαρτυροῦμεν ἡμεῖς· ἀσυκοφάντητος ἔστω παρ' ἡμῶν ἡ ἀλήθεια». Καὶ τοσαύτη ἦν ἡ εἰς τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων τιμὴ καὶ εὐλάβεια, ὥστε ἄνευ τμήματος αὐτῶν τιθεμένου ὑπὸ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ἡ ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς ἐν θήκαις, οὐδὲ ἐκκλησίᾳ ἐνεκαινίζετο, ὡς καὶ ἄχρι τῆς σήμερον τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔθος τηρεῖται ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν τῇ θέσει ἐν ᾗ οἱ ἅγιοι μάρτυρες ἤθλουν καὶ ἐνεταφιάζοντο μαρτύρια ἐπ' αὐτῶν ἀνεγείροντο καὶ πανηγύρεις δι' ἔτους ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν ἐτελοῦντο, συνερχομένων οὐμόνων ἐκ τῶν περιοίκων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεμακρυσμένων τόπων, ὧν πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐγκλίως ἐμήνυε διὰ γράμματος ὁ Μητροπολίτης τὸν χρόνον τῆς Συνόδου, ὡς βλέπομεν ἐν πολλαῖς ἐπιστολαῖς τοῦ τε Γρηγορίου καὶ Βασιλείου, ὧν μίαν φέρε παραθῶμεν τὴν πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ποντικῆς διοικήσεως «Μαρτύρων τιμαὶ πᾶσι μὲν περισπούδαστοι τοῖς ἐπὶ Κύριον ἠλπικόσιν, ἐξαιρέτως δὲ ὑμῖν, τοῖς ἀρετῆς ἀντιποιοιμένοις, οἱ διὰ τῆς πρὸς τοὺς εὐδοκίμους τῶν ὁμοδούλων διαθέσεως, τὴν πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην εὐνοίαν ἐπιδεικνύσθε· ἄλλως δὲ καὶ διὰ τὸ συγγενές τι ἔχειν τὸν ἐν ἀκριβείᾳ βίον πρὸς τοὺς διὰ καρτερίας τελειωθέντας· ἐπεὶ οὖν ἐπιστημότατοι μαρτύρων Εὐψύχιος καὶ Δάμας (Ἰσ. Μάμας), καὶ ὁ περὶ αὐτοῦ χορός, ὧν ἡ μνήμη δι' ἔτους παρὰ τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ τῆς περιοικίδος πάσης τελεῖται, ὑπομνησκει ὑμᾶς τὸν ἴδιον ἐαυτῆς κόσμον ἡ ἐκκλησία διὰ τῆς ἡμετέρας φωνῆς παρακαλεῖται τὴν ἀρχαίαν ἀπολαβεῖν τῆς ἐπισκέψεως ὑμῶν συνήθειαν· ὡς οὖν ἐργασίας μεγάλης προκειμένης ὑμῖν ἐν λαῷ ἐπιζητοῦντι τὴν παρ' ὑμῶν οἰκοδομήν, καὶ μισθῶν ἐν τῇ τιμῇ τῶν μαρτύρων ἀποκειμένων, δέξασθε ἡμῶν τὴν παράκλησιν, καὶ ἐπινεύσατε πρὸς τὴν χάριν, μικρῷ πόνῳ μεγάλην ἡμῖν εὐεργεσίαν παρεχόμενοι». (Βασ. ἐπιστ. σθ'. ὅρ. καὶ τὰς ἐπιστ. ρ' ρμβ'. ροζ'. σ.) Μοναὶ δὲ περὶ τὰ μαρτύρια ἦσαν, ὡς ἔφθηνεν

εἰπόντες, ἐν αἷς ἐμόναζον ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ὧν τὴν αὕξη-
σιν πολὺ ἐπεθύμει ὁ μέγας Βασιλεὺς, ὡς δεικνύται καὶ ἐκ πολλῶν
ἄλλων καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς «ἐγκυκλιούμεθα δὲ ὅτι καὶ ἀνθρώπους ἔ-
χουμεν τῆς εὐσεβείας ἀσκητὰς, ἀποταξαμένους τῷ κόσμῳ, καὶ
πάσας ταῖς βιωτικαῖς μερίμναις, ὥς ἀκάνθους παρεικάζει ὁ Κύριος
εἰς καρποφορίαν ἔλθειν τὸν λόγον μὴ συγχωρούσαις· οἱ τοιοῦ-
τοι τὴν νεκρότητα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέρουσι· καὶ ἄ-
ραντες τῶν ἑαυτὸν σταυρὸν ἔχοντων τῷ Θεῷ· ἐγὼ δὲ παντὸς ἀν-
τιμνησκόμενος τῶν ἑμαυτοῦ βίου, ἐμὰ εἶναι τὰ ἀδικήματα ταῦτα
καὶ ἔχειν ἄνδρας παρ' ἑμαυτοῦ, ὑπ' ἐμοὶ διδασκάλῳ τὴν ἀσκήσιν
ταύτην προελομένους· νῦν δὲ ἐν Αἰγύπτῳ μὲν ἀκούω τοιαύτην
εἶναι ἀνδρῶν ἀρετήν· καὶ τάχα τινὲς καὶ ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης
τὴν κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πολιτείαν κατορθοῦσιν· ἀκούω δὲ τινὰς
καὶ ἐπὶ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν τελείους καὶ μακαρίους ἄνδρας·
ἡμεῖς δὲ παῖδες ἐσμέν πρὸς γε τὴν τῶν τελείων σύγκρισιν· εἰ δὲ
καὶ γυναῖκες εὐαγγελικῶς ζῆν προελομέναι, παρθενία μὲν γάμου
προτιμῶσαι, δουλαγωγοῦσαι δὲ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς καὶ ἐν
πένθει ζῶσαι τῷ μακαριζομένῳ, μακάριαι τῆς προαιρέσεως, ὅπου
ἀν' ὧς τῆς γῆς, παρὰ δὲ ἡμῖν, μικρὰ ταῦτα, στοιχειουμένων ἔτι
καὶ εἰσαγομένων πρὸς τὴν εὐσέβειαν . . . γινώσκειν δὲ ὁμᾶς βού-
λομαι, ὅτι ἡμεῖς εὐχόμεθα καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν συντάγματα
ἔχειν· ὧν τὸ πολίτευμά ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, τῶν τὴν σάρκα σταυ-
ρωσάντων σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, οἱ οὐ μεριμνῶσι
περὶ βρωμάτων καὶ ἐνδυμάτων· ἀλλ' ἀπερίσπαστοι ὄντες, καὶ εὐ-
πάρεδροι τῷ Κυρίῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας προσμένουσι ταῖς δεήσεσιν·
ὧν τὸ στόμα οὐ λαλεῖ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ψάλλουσιν
ὑμνοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν διηκνῶς, ἐργαζόμενοι ταῖς ἑαυτῶν χερσίν,
ἵνα ἔχωσι μεταδιδόναι τοῖς χρίαν ἔχουσι» (ἐπιστ. οἷ'). Ἦσαν
δὲ τὰ μαρτύρια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔξω τῶν πόλεων ἐν τοῖς
προαστείαις, ὡς ὁφύμεθα παρακατιόντες, δηλοῦται δὲ καὶ ἐξ ὧν
λέγει ὁ Βασιλεὺς «ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ λείψανα τῆς ἀρωστίας μου
τοιαῦτα, ὡς μηδὲ τὴν βραχυτάτην μοι κίνησιν συγχωρεῖν, ὅς
γε ἵνα τὴν μέχρι τῶν μαρτύρων ὁδὸν ὀχλήματι πορευθῶ, πάλιν

μικροῦ πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπέστρεψεν νόσον» (ἐπιστ. σβ'). ταῦτα μὲν
τὰ ἐν ταῖς πόλεσι Μοναστήρια.

Ἐπειδὴ δὲ ἀνέκχθεν αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων ἐθεωροῦντο ἱεραὶ, ὡς
χωρίζουσι τοὺς ἀπειρωμένους, νοί τε καὶ ψυχῇ τῷ Θεῷ, τῶν ποικί-
λων γηίνων ἀκαθαρτιῶν καὶ τῶν θερύδων τοῦ κόσμου, ἀνεγεί-
ροντο ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων ναοὶ πρὸς τιμὴν τῶν ἁγίων τῆς
τε Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, περὶ δὲ αὐτοὺς πλῆθος ἄντρων καὶ
σπηλαίων ἐσκαμμένων εἰς τοὺς βράχους, ἄλλων μὲν χρησιμεύον-
των ἐνὶ μόνῳ ἀνδρὶ, ἄλλων δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στενουμένων μὲν
περὶ τὴν εἴσοδον, εὐρυνομένων δὲ εἰς τὰ ἔνδον, κατὰ διαφόρους
περιελίξεις καὶ διαδύσεις, ἐν οἷς ἠσκούντο πλείονες μόνασται, κα-
λούμενοι ἰδίᾳ Ἀσκηταί, καὶ αἱ οἰκῆσεις αὐτῶν Ἀσκητάρια. Τῶν
Μονῶν τούτων ἄλλαι μὲν ἄρδην κατεσκάφησαν καὶ μετεμορφώθη-
σαν εἰς ἀμόρφους καὶ ἐγκαταλελειμμένους σωροὺς ἑρειπίων, οἷοι
ὄρωνται τὴν σήμερον, ἄλλαι δὲ εἰσέτι διατηροῦσι τοὺς ναοὺς αὐτῶν,
τινῶν μὲν ἐν μέρει σωζομένων, τινῶν δὲ ἐξ ὁλοκλήρου, εἰς οὓς
συντρέχουσι κατὰ καιροὺς οἱ περὶ οὐκ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ καὶ
ἐκκλησιάζονται ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων τῶν λειτουργῶν τοῦ
Ἰησοῦ ἐπὶ ἀντιμινσίων, ὅπου ἦν ἄλλοτε ἡχος ἑορταζόντων καὶ
βοώντων ἀπαύστως τῷ Κυρίῳ, καὶ ὅπου οἱ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς
κοσμικοῖς ἀποταξάμενοι διῆγον τὸν μοναστικὸν βίον ἐν ταῖς σίμ-
βλαις μικρῶν κελλίων, ὡς μέλισσαι τοῦ Κυρίου τὸ πνευματικὸν
μέλι μελισσοῦργοῦντες. Τοιαύτας μονὰς διατηρουμένας ἐν τοῖς
ὄρεσι τῆς Καππαδοκίας, ἐν τῷ Ἀργαίῳ καὶ ἐν τῷ Ταύρῳ καὶ ἐν
τοῖς κλάδαις αὐτῶν περιγράφωμεν παρακατιόντες, ἐν οἷς σῶζον-
ται ἐπιγραφαὶ φέρουσαι τὴν λέξιν «ΟΡΟΙ» πρὸς δὴλωσιν τῶν
ὀρίων τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἐτέρας Μονῆς.

Ἦσαν δὲ καὶ ἐν ταῖς λόχμας τῶν ὀρέων Μοναστήρια κατὰ χι-
λιάδας· οἱ Καππαδόκαι, ὥς συνειθισμένοι εἰς τρωγλοδυτικὰς κα-
τοικίας, ἐξ οὗ καὶ τρωγλοδυταὶ καλούμενοι, εὐρυνον τὰ ἐν ταῖς
λόχμας τῶν ὀρέων φυσικὰ σπήλαια καὶ τὰς ὁπὰς τῆς γῆς, ἐλα-
τόμουν τοὺς ἡφιστειογενεῖς βράχους καὶ τὰς διὰ τῆς διαβρώσεως
τῶν ὑδάτων ἐσχηματισμένας ἀπειρηθμούς φυσικὰς πυραμί-
δας, αἵτινες ὑπὸ τὸν παλαιῶν Μόσσοι ἢ Μόσσα ἐκαλοῦντο,

ἀδικίας αἰδέσιμος· οὐκ ἄσκησις εὐσεβείας· οὐ πολιτεία κατὰ τὸ εὐαγγέλιον ἐκ νεότητος εἰς γῆρας διανυσθεῖσα· ἀλλὰ κακοῦργος μὲν οὐδεὶς, ἄνευ ἐλέγχων καταδικάζεται, ἐπίσκοποι δέ, ἀπὸ μόνης συκοφαντίας ἐάλωσαν, καὶ μηδεμίαν ἀποδείξεως τοῖς ἐγκλήμασιν ἐπενεχθείσης, ταῖς τιμωρίαις ἐκδίδονται· τινὲς δὲ . . . ἅωρι τῶν νυκτῶν βιάως ἀνάρπασθέντες εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐφυγαδεύθησαν, ταῖς ἐκ τῆς ἐρημίας κακοπαθείαις παρὰδοθέντες, εἰς θάνατον . . . ἦχος θρηνοῦντων ἐν πόλει, ἦχος ἐν ἀγροῖς, ἐν ἐρημίαις . . . εἰς πένθος ἐστράφησαν ἡμῶν αἱ ἑορταί· οἴκοι προσευχῶν ἀπεκλείσθησαν· ἀργὰ τὰ θυσιαστήρια τῆς πνευματικῆς λατρείας· οὐκέτι σύλλογοι χριστιανῶν οὐκέτι διδασκάλων προεδρεῖται· οὐ διδάγματα σωτήρια· οὐ πανηγύρεις· οὐχ ὑμνωδία νυκτερινή· οὐ τὸ μακάριον ἐκεῖνο τῶν ψυχῶν ἀγαλλίαμα, τὸ ἐπὶ ταῖς συνάξεσι καὶ τῇ κοινῇ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, ταῖς ψυχαῖς ἐγγινόμενον τῶν πιστευόντων εἰς Κύριον (ἐπιστ. σμγ') καὶ περὶ τούτων ὅμως τῶν ἐν ἐρημίαις μονῶν γενήσεται λόγος.

Ὅπου δὲ διὰ τῶν φράγγων καὶ στενωπῶν διήρχοντο ῥύακες ἢ ποταμοί, αἱ δὲ ὄχθαι ἦσαν δυσπρόσιτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῶν ῥεόντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ βράχων, οἱ βράχοι οὗτοι κατὰ μήκος τῶν ποταμῶν εἰσὶ διάτρητοι ὑπὸ σπηλαίων, ἐγγὺς ἀλλήλων κειμένων κατὰ σειράν, καὶ ἐχόντων θύρας, εἰς ἃς διὰ κλιμάκων καὶ βαθμίδων ὀλισθηρῶν ἀνέβαινον, καὶ θυρίδας βλεπούσας πρὸς τὸν ποταμόν, δι' ὧν τὰ σκοτεινὰ ταῦτα σπήλαια ἐφωτίζοντο καὶ ἀερίζοντο, καὶ κλίνειν, καὶ κλίσαναι, καὶ θέσεις ἐπὶ τῶν αὐτοφυῶν ἐκείνων πετρῶν κατασκευασμέναι εἰσέτι σώζονται ἀοίκητοι. Κατὰ μήκος δὲ τοῦ ποταμοῦ Ἄλυος, ἀπειρα τοιαῦτα σπήλαια εἰσέτι ὑφίστανται, ἅτινα συγκοινωνοῦσι πρὸς ἄλληλα καὶ δεικνύουσι συγχρόνως τὰ ἔχνη τῆς κατοχῆς καὶ ζώντων καὶ νεκρῶν· δι' ἑδοῦ γεγλυμμένης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βράχου φθάνει τις εἰς τὰ εὐρύχωρα ταῦτα σπήλαια, τὰ λελατομημένα εἰς τὸν ὄγκον τοῦ ὄρους· ἡ εἰσόδος οὐδὲν παρέχει ἄξιον προσοχῆς· χαμηλὴ τις θύρα εἰσάγει εἰς προαύλιον τετράγωνον καὶ ἐστεγασμένον· πολλαὶ θύραι ὑφίστανται ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὁδηγοῦσιν διὰ στοῶν πλαγίων εἰς ἄλλας αἰθούσας, ὁμοίως λελαξευμέναις τετραγώνους ἢ ὀρθογώνους·

αἱ αἰθούσαι, αἱ γειτνιαζούσαι εἰς τὸν ποταμόν, φωτίζονται διὰ φεγγιτῶν, ἡνεωγμένων εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ Ἄλυος· οὐδὲν ἔχνος ὑφίσταται τέχνης· τινὲς δυνάμενης χρησιμεῖται εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὰ σπήλαια ταῦτα ἐλατομήθησαν, ἐκτεινόμενα, πρὸς μὲν τὸν κάτω ῥεῖν τοῦ ποταμοῦ μέχρι τῆς Ἀθανισσοῦ, πρὸς δὲ τὰ ἄνω μέχρι τῆς κώμης Τζουκούρ· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς κοιλίδος τῆς τοῦ Ἄλυος, ἦτοι πρὸς τὰ μέρη τῆς Καισαρείας καὶ Ἀθανισσοῦ, ὧ· καὶ ἐν Τζουκούρ ὑπάρχουσι καὶ πλεῖστοι ἐκκλησίαι λελατομημέναι, συμπεριέχονται ὅτι τὰ παράδυστα ταῦτα σπήλαια πάλαι μὲν ἐχρητίζοντο ὧ· κατὰφυγὰ καὶ κρυπτήρια ἢ καὶ ὧ· κατοικίαι τῶν τρωγλοδυτῶν Καππαδοκῶν, ἐν δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐγένοντο εἰς ὁσίους ἀνδρῶν πνευματικῶν ἁγίων ἀπόκρυφοι παλαῖστραι καὶ ἐνασκουμένων ἡσυχαστήρια. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γένει Μοναστηρίων τῆς Καππαδοκίας· ἄξιον δὲ παρατηρήσεως ὅτι ὅπου ἢ ἐν ταῖς κοιλίαις, ἢ φάραγγιν, ἢ ἐν ταῖς λόγχυσι εὐρίσκοντο κελλία λελατομημένα, τάφοι λελατομημένοι, ἐκκλησίαι λελατομημέναι ἢ εἰς βράχους ἢ εἰς μωσύνους, οἱ τύποι οὗτοι καλοῦνται Κόρε, Κόρεμε, Κέρεμε καὶ Κόραμι· οἷον ἢ παρὰ τῇ Νεαπόλει, μέχρι μὲν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν χριστιανική, ἤδη δὲ Ὀθωμανικὴ κώμη, ἢ περιέχουσα τοιαῦτα οἰκήματα, καλεῖται Κόρε· ἢ παρὰ τῷ Προκοπίῳ τὰς ἐν μωσύναις ἐκκλησίας περιέχουσα κοιλίαν λέγεται Κέρεμε· ὁ εἰς τὰς νοτίους ὑπώρειας τοῦ Ἀρχαίου τύπος, ὁ περιέχων πολλὰ λελατομημένα σπήλαια, ἔχει τοῦδε Ἀσκητάρια καλούμενα καὶ πολλοὺς ναοὺς· ἄλλους μὲν ἡρειπωμένους, ἄλλους δὲ διὰ πελωρίων λίθων πελεκητῶν ἐκτισμένους· καὶ ὑφιστάμενους, καλεῖται Κέρεμε. Ἡ Καρβάλη ἢ περιέχουσα τοσαύτας ἐκκλησίας καὶ ἀσκητήρια ἐν δολομητικαῖς κώναις καὶ ἐν βράχοις, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ὀθωμανικοῖς βασιλικαῖς διατάγμασι καλεῖται Κόραμι· δύο ἀρχαῖαι πόλεις τῆς Καππαδοκίας ἡ Δακόρα καὶ ἡ Σαδάκορα, ἐμπεριέχουσι τὴν αὐτὴν λέξιν, ἐπομένως· ἐκ τούτων συμπεραίνω ὅτι ἡ λέξις· Κόρε, ἢ Κόρα, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ κατὰ τοπικὴν προφορὰν ἐγένοντο, ἐστὶ λέξις Καππαδοκική, σημαίνουσα τόπον ἱερόν, ἢ ἡφιερωμένον τῷ Θ.ῳ, ἢ Μοναστήριον. Τὰ δὲ ἐν βράχοις λελατο-

μημένα σπήλαια, τὰ μὴ ἔχοντα ἔνδον ἀγιογραφίας, παρὰ τοῖς τουρκοφώνοις χριστιανοῖς καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις καλοῦνται ἐπιτοπῶς *Κελλέρ*, παρὰ δὲ τοῖς ἑλληνοφώνοις *Κελλάρια* περιττὸν ἂν εἰ λέγειν περὶ τῶν λέξεων τούτων ὅτι εἰσὶ παραφθοραὶ τῆς λέξεως: *Κελλία*, τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὰς κατοικίας τῶν μοναχῶν καὶ τῶν περὶ τινὰ ἐκκλησίαν οἰκούντων ἱερέων· παράγειται δὲ αὕτη ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *cellarium*, καὶ αὕτη ἐκ τῆς *cella*, ἥτις καὶ αὕτη ἐστὶν ἐν χρήσει παρὰ Βασιλείῳ καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσιν, ἡ δὲ λέξις *cellula* ὑποκοριστικὸν τῆς *cella*, ὡς τὸ κελλίον, τῆς λέξεως κέλλης καὶ σημαίνει οἰκίσκον, καὶ ὁ κατοικῶν ἐν κελλίοις καλεῖται λατινιστὶ *cellulanus* = μοναχός. Καὶ ὅτι μὲν πλῆθος μοναχῶν ὑπῆρχεν ἐν Καππαδοκίᾳ. οἵτινες καὶ παρθένοι ὠνομάζονται. ὡς καὶ αἱ μονάζουσαι καὶ τὰ τούτων οἰκήματα ἐκαλοῦντο Ἀναχωρητήρια, Ἀσκητήρια, Φροντιστήρια, Μοναστήρια, Μοναὶ καὶ Παρθενῶνες ἔκ τε τῶν ἄχρι τοῦδε εἰρημένων ἱκανῶς ἐδηλώθη καὶ ἐκ τῶν ῥηθησομένων δηλωθήσεται· ὅτι δὲ καὶ πληθὺς μαρτύρων ὑπῆρχε ἐδηλώθη μὲν ἐν τῇ παρ' ἡμῶν συγγραφείσῃ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τῆς Καππαδοκίας συντόμως, δηλωθήσεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥηθησομένων ἀκολουθῶς· περὶ δὲ τῶν ἐπισκόπων διελάβομεν κατ' ἕκτασιν ἐν τῇ ῥηθείσῃ Ἱστορίᾳ ὅτι δὲ καὶ ὁ κληρὸς ἢ τὸ Ἱερατεῖον ἦν πολυάριθμον ἐν Καππαδοκίᾳ, ἰδίᾳ δὲ ἐν Καισαρείᾳ ὁ Βασίλειος διαλαμβάνει ἐν τῇ ρ^η· λέγων αὐτὸς γὰρ εἰ καὶ πολυάνθρωπόν πως εἶναι δοκεῖ τὸ ἱερατεῖον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀνθρώπων ἀμελετήτως ἔχόντων πρὸς τὰς ὁδοιπορίας, διὰ τὸ μήτε ἐμπορεύεσθαι, μήτε τὴν ἑξω διατριβὴν αἰρεῖσθαι, τὰς δὲ ἐδραίας τῶν τεχνῶν μεταχειρίζεσθαι τοὺς πολλούς, ἐκείθεν ἔχοντας τὴν ἀφορρὴν τοῦ ἐφημέρου βίου· ἐν ἄλλαις λέξεσι καίτοι ὑπῆρχον πολλοὶ κληρικοί, πρεσβύτεροι, διάκονοι, ἀναγινώσται, οὐχ' ἦσαν οἱ πλείονες ἦσαν αὐθις μονασταὶ ζῶντες ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν· διέπρεψαν δὲ ἐκ τῶν μοναστῶν τῆς Καππαδοκίας οὐκ ὀλίγοι, περὶ ὧν καὶ δὴ λέγομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Καὶ ὁσίων δὲ πλῆθος ὑπῆρχε μὲν ἐν Καππαδοκίᾳ. ἀλλ' ἡμεῖς ἐνταῦθα ἀναφέρομεν μόνον τοῦ διαπρεπεστεροῦ καὶ τοὺς προεσθηκότας ἱερέων Μονῶν, ὧν μέμνηται ἡ ἱστορία κατὰ τὰξις Ἀλφαριθμητικὴν:

Ἀγαπντός· ὁ· ἦν ἐπὶ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ἐκ Καππαδοκίας ἕλκων τὸ γένος καὶ χριστιανῶν γονέων υἱός· ἔτι δὲ ἔκων ἄγων τὴν ἡλικίαν, ἐν τινι τῶν ἐκεῖ μοναστηρίων ἔχοντι πλῆθος, περὶ τοὺς χιλιούς ἀσκητὰς καὶ πλησίον ὑπάρχοντι τῶν ἱερέων Σιναοῦ, εἰσέρχεται, ἐξ ὧν τὰ κάλλιστα συλλεξάμενος ἐργάτης δόκιμος τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, νηστεία καὶ ἀγρυπνία καὶ τῇ λοιπῇ ἐγκρατεῖα σχολάζων κατέστη. Ὅθεν καὶ παρὰ πάντων ἡγαπᾶτο καὶ ἐθαυμάζετο, περὶ τούτου μαθὼν ὁ Λυκηνὸς ὅτι περὶ ἰσχυρός ἐστι τῷ σώματι καταλιθεὶς αὐτὸν μὴ βουλόμενον στρατιωτικοῖς καταλόγοις· ὁ δὲ οὐδὲ οὕτω κατημέλει τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἐξεπλήρου καὶ τῶν συνήθων τῆς ἀσκήσεως εἶχετο πόνων· θέας δὲ χάριτος τοῦ θαυματοουργεῖν ἀξιώθεϊς νόσους χαλεπὰς καὶ ἀνιάτους διὰ μόνης ἐπιφανείας ἐθεράπευεν· ὅθεν μετοκαλεσάμενος αὐτὸν ἐκ τῆς στρατιᾶς οἴκου ἐπιστρέψαντα ὁ τῆς πόλεως Σιναοῦ ἀρχιερεὺς καὶ μὴ βουλόμενον Ἱερέα χειροτονεῖ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐκείνου πρὸς Κύριον ἀποδημήσαντος, ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ψήφω Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀρχιερεὺς Σιναοῦ ἀναδείκνυται· καλῶς δὲ καὶ θεωριῶς πολιτευσάμενος καὶ πλήρης ἡμερῶν γενόμενος, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ· τὴν μνήμην δὲ αὐτοῦ ἐορτάζει ἡ ἐκκλησία τῇ ιη'. Φεβρουαρίου, ἐνθα ἐν τῷ Μηνολογίῳ ὅρα τὸν βίον αὐτοῦ πλατύτερον.

Δομετιανός· ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου τοῦ μικροῦ, υἱὸς Θεοδώρου καὶ Εὐδοκίας, κομώντων εὐσεβείᾳ καὶ περιουσίᾳ χρημάτων· παιδείας δὲ λαχὼν τῆς ἑξωθεν καὶ τῆς ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς καὶ γάμψ προσομιλήσας, ἐπὶ χρόνῳ βραχεῖ, τῆς συμβίου

τὸν βίον ἀπολιπούσης τῆς ἐν Μελιτινῇ ἀγίας ἐκκλησίας Ἀρ-
χιερεὺς καθίσταται, τριακονταέτης ἤδη γεγονώς· συγκεράσας δὲ
τῇ ἀσκητικῇ ἀγωγῇ καὶ τὴν πολιτικὴν σύνεισιν, οὐ μόνον τῇ
ἑαυτοῦ ποιμνῇ σωτηρίας πρόξενος ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τῷ ἔθνει
παντί· αἶλος δὲ, καταστὰς, τῷ βασιλεῖ Μαυρικίῳ καὶ τῇ αὐτοῦ
γαμετῇ πολλῶν χρημάτων δι' αὐτῶν κύριος ἐγένετο, ἅπερ εἰς ἕναι-
κοδομὴν ἐκκλησιῶν καὶ πτωχοτροφείων ἐκένωσεν· ἐν δὲ τῇ βασιλίδι
πόλει γενόμενος πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν· ἔνθα τιμηθεὶς παρὰ παντὸς
βασιλικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος τὰ εἰκότα καὶ ἐν κιβωτῷ
τεθεὶς καὶ λαμπάσι καὶ ὕμνοις δορυφορούμενος τὴν ἐνεγκοῦσαν
καταλαμβάνει, πολλὰς θαυμάτων ἐνεργείας καὶ ἔτι ἐν τῷ βίῳ
καὶ μετὰ τὴν ἐνθάνει ἐκδημίαν ἐπιδειξάμενος· τὴν μνήμην αὐτοῦ
γεραίρει ἡ ἐκκλησία τῇ Γ'. Ἰαννουαρίου μετὰ τῆς μνήμης τοῦ
ἐπισκόπου τῆς Νύσσης Γρηγορίου.

Δομέτιος· οὗτος ἦν Πέρσης τὸ γένος, κατηχηθεὶς δὲ ὑπὸ
Ἀγάρου τινὸς χριστιανοῦ, καταλαμβάνει τὴν πόλιν Νίσιβιν, ἔνθα
εἰσελθὼν ἐν Μοναστηρίῳ καὶ τυχὼν τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος τὸ
τῶν μοναχῶν περιβάλλεται ἔνδυμα· ἐπιδειξάμενος δὲ παντοίαν
σπουδὴν καὶ ἀσκησιν, ἐπισπᾶται τὸν φθόνον τῶν μοναχῶν· ἀπο-
δράς τοίνυν ἐκεῖθεν ἔρχεται εἰς βασιλεύουσαν καὶ κατακοιλιθεὶς
ἐν τῇ μονῇ Σιργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων τῇ πολιτείᾳ τοῦ
ἀρχιμανδρίτου Οὐρβέλ καὶ χειροτονεῖται παρ' αὐτοῦ διάκονος·
μέλλοντος καὶ πρεσβύτερον αὐτὸν χειροτονεῖσαι τοῦ ἀρχιμανδρί-
του φεύγει εἰς τὰ ὄρη, ἔνθα εἰς χειροποιήτον εἰσελθὼν ἄντρον, θαυμα-
τουργίαις πλείστα· ἐν τῷ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματι τοὺς προσιόντας
ἐθεξιοῦτο, καὶ ἐκ τῆς τῶν εἰδώλων πλάνης εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πί-
στιν μετήγαγε· τοῦτο οὖν μαθὼν ὁ παραβάτης Ἰουλιανὸς κελεύει
λίθοις αὐτὸν βληθῆναι καὶ οὕτως αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ δύο
τὸν βίον κατέλιπον· τελεῖται δὲ ἡ μνήμη αὐτοῦ τῇ Ζ'. Αὐγούστου.

Εἰρήνη ἡ ὁσία· αὕτη ἐκ Καππαδοκίας ὁρμωμένη καὶ ἀσκη-
τικῶς βιώσασα ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ καὶ κεῖται ἐν τῇ Μονῇ τοῦ
χρυσοβαλάντου· ἀγεται δὲ ἡ μνήμη αὐτῆς τῇ κη'. Ἰουλίου.

Ἐλπίδιος ὁ ἀββάς· οὗτος ἐκ Καππαδοκίας ὁρμώμενος
ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος παρὰ Τιμιθέου χωρεπισκόπου ἐν Καπ-

παδοκίᾳ καὶ προέστη Μοναστηρίου· εἴτα ἀπελθὼν εἰς Πηλαι-
στίνην ἔζησεν ἐν σπηλαίῳ κατὰ τὴν Ἱερικῶ· εἰκοσι πέντε ἔτη
μόνον Σάββατον καὶ Κυριακὴν μετελάμβανε τροφῆς· καὶ τὰς
νύκτας προσευχόμενος διήρχετο καὶ στεκόμενος ὀρθίος· ἦν δὲ σύγ-
χρονος τῷ Παλλάδιῳ· διότι συμπροσηύξατο αὐτῷ (Λαυστικὸν
σελ. 104).

Εὐάγριος· περὶ τούτου ὁ Σωζόμενος λέγει· Εὐάγριος ὁ σο-
φός, ἐλλόγιμος ἀνὴρ, νοῆσσι τε καὶ φράσσι δεινός, καὶ ἐπίδολος
διακρίναι τοὺς πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν ἔχοντας λογισμοὺς καὶ
ἐκινὸς ὑποθέσθαι ἢ χρὴ τοῦ· μὲν ἐπιτηδεύειν, τοῦ· δὲ φυλάξαι-
σθαι· ἀλλ' οἷός μιν περὶ λόγους ἦν, ἐπιδειξουσιν αἱ γραφαὶ ὅς
κατέλιπεν· ἐλέγετο δὲ καὶ τὸ ἦθος μέτριος, τύρου τε καὶ ὑ-
περοφίης τοιοῦτον κρατεῖν, ὥς μήτε δικκίῳ ἐπικινούμενος ὀγκου-
σθαι τοῖς κρότοις, μήτε ἀδίκῳ λοδορούμενος ἀγκυακτεῖν ταῖς
ὕδρεσιν, ἐγένετο δὲ τῷ μὲν γένει Ἰσῶρων πόλεως, πρὶν τῷ κα-
λουμένῳ Εὐξείνῳ Πόντῳ· ἐφιλασφόρει δὲ καὶ ἐπαίδεύθη ὑπὸ Γρηγο-
ρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ναζιανζοῦ τοῦ ἱεροῦ λόγους· ἡλικία δὲ ἐπε-
τρέπευε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν, ἀρχιδιάκονον
αὐτὸν εἶχεν· ἀστεῖον δὲ ὄντα τῇ ὀφει καὶ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλό-
καλον, μαθὼν τις τῶν ἐν τέλει ζηλότυπος γάμος εἶναι· τῇ γα-
μετῇ θάνακτον αὐτῷ ἐμνηχνᾶτο· εἰς ἔργον δὲ προσήτεσθαι τῆς
ἐπιβουλῆς μελλούσης· καθιεύδοντι αὐτῷ φοβεράν τινα καὶ σωτή-
ριον ὀνειράτος ὅφιν ἐπιπέμπει τὸ θεῖον . . . καὶ τῷ θείῳ ὀνειράτι
πεισθεὶς διέφυγε τὸν κίνδυνον· εἰς νοῦν τε λαβὼν χρῆναι μετείναι
τὸν ἀσκητικὸν βίον ἐξεδήμησεν εἰς Ἱεροσόλυμα· καθεῖθεν εἰς Αἴ-
γυπτον παρχγενόμενος ἐπὶ θέκν τῶν ἐν σκήτῃ φιλοσοφούντων,
ἡσμένισε τὴν ἐνθάδε διατριβήν» (Ἑρμ. Σωζ. β. βλ. σ'. 30). ἴκν
δὲ ἐπικνεῖ καὶ ὁ Σωκράτης τὸν Εὐάγριον, ὥς καὶ ὁ Παλλάδιος,
ὅστις ἦν μαθητῆς τοῦ Εὐαγρίου (Σωκρ. β. βλ. δ'. 23. — Παλ.
Λαυς 86).

Εὐδόκιμος δὲ ὁ δίκαιος κληθεὶς ἐγεννήθη ὑπὸ γονέων Καπ-
παδοκῶν Βασιλείου καὶ Εὐδοκίης Πητρικίων· καλῶς δ' ὑπ' αὐτῶν
ἀναγενόμενος ὁ Εὐδόκιμος, Κανδιδάτος ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου τιμᾶται
καὶ στρατοπεδρχεῖν τάσσεται πρῶτον μὲν κατὰ τὴν τῶν Καπ-

παθόντων, ἔπειτα κατὰ τὴν τῶν Χαρσιανῶν ζυγὸς τις δίκαιος ὢν καὶ καιῶν ἰσότητα πᾶσαν φυλάττων, ἐλεημοσύνας ὅ,τι πλείστας ἐκτελὼν καθ' ἑκάστην, καὶ ἐν ἐκκλησίαις καλλιεργῶν τε καὶ καρποφορῶν, χήραις καὶ ὀρφανοῖς ἐπαρχῶν καὶ ἀπλῶς πάσης ἀρετῆς ἰδέαν μετερχόμενος ἦν· οὕτω τοίνυν κατὰ Θεὸν πολιτευόμενος, νόσφ' σωματικῇ κατασχεθεὶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τῷ Θεῷ παρέθετο· τὰ δὲ ἱερὰ αὐτοῦ λείψανα μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Βυζάντιον (ὅρα Μην. Ἰουλίου 31).

Εὐθύμιος ὁ μέγας· οὗτος ἐν Μελιτινῇ ἐκ γονέων εὐγενῶν Παύλου καὶ Διονυσίας γεννηθεὶς, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευταίαν προσάγεται παρὰ τῆς μητρὸς Εὐτροφίῳ τῷ μεγάλῳ, ἐπισκόπῳ Μελιτινῆς καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ τάξει τῶν Κληρικῶν καταλέγεται. Γενόμενος δὲ περὶ τὴν τῶν ἱερῶν μαθημάτων συλλογὴν ἐπιτήδειος καὶ πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ἀσκήσει καὶ ταῖς πρὸς ἀρετὴν ἐπιδόσεις ὑπερβαλὼν, ἀναγκάζεται τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν λαβεῖν, καὶ τῶν ἱερῶν Ἀσκητηρίων καὶ Μοναστηρίων τὴν ἐπιμέλειαν δέξασθαι· ἕνατον δὲ καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἄγων τὰ Ἱεροσόλυμα καταλαμβάνει καὶ ἐν τινι τῶν κατ' ὄρος σπηλαίων μετὰ τοῦ ὁσίου Θεοκτίστου συνδικιτᾶται· πολλὰ δὲ θαύματα ἐνεργήσας ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μεγάλου, γενόμενος ἔτῳ ἑννεήκοντα ἑπτὰ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν (ὅρ. τὸν βίον αὐτοῦ Μην. Ἰαν. 20).

Ζήνων· Καισαρεύς μὲν ἦν τὸ γένος τῇ πρὸς Καππαδοκίαν κειμένη γονέων πλουσίῳ καὶ περιφανῶν· κατήλεκτο δὲ τοῖς στρατιώταις τοῖς τὰ βασιλικὰ ὀξέως διακομίζουσι γράμματα· διανοήσας δὲ τὸ ἄστατον καὶ ἐπικηρον τοῦ βίου, τὴν στρατιωτικὴν ἀποθέμενος ζώην, ἐν ἐνὶ τῶν πολυανδρίων (πολλὰ δὲ ἔχει τὸ τοῦ Ἀργαίου παρακείμενον ὄρος) εἰσῆλθε, τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίρων καὶ διὰ τῶν ἀσκητικῶν αὐτοῦ πόνων θεόθεν ἐπεσπάσατο πολλὴν τὴν χάριν· ἡ γὰρ καταδρομὴ τῶν Ἰσαύρων πολλὰς σφαγὰς εἰς τοὺς τὴν ἀσκητικὴν μετιόντας πολιτείας ἐποίησεν· αὐτὸς δὲ εὐχῇ μόνῃ τὰς ἐκείνων ἀπημαύρωσεν ὅψεις· οὐ πολὺν δὲ μετὰ ταῦτα βιώσας χρόνον, ἀπὸ τῶν καμάτων πρὸς τὴν ἐπουράνιον ἀπῆρε λῆξιν (ὅρ. Μην. Φεβρ. 1').

Ήούχιος· οὗτος ὁ ὅσιος ὤρμητο ἐκ τῆς Ἀδρακηνῶν πό-

λεως· ἦν δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πρᾶος καὶ φερωνύμως ἔχων τὸν τρόπον τῇ κλήσει κατὰλληλον· γενόμενος δὲ εἰς τὸ ὄρος τὸ λεγόμενον Μαίλωνος καὶ πλησίον ὕδατος, εὐκτήριον ἀγίου Ἀνδρέου κατασκευάσας καὶ τὸ λειπόμενον τῆς ζωῆς ἐν ἀσκήσει καὶ καρτερίᾳ διανύσας, καὶ πολλὰς θαυμάτων ἐνεργείας πεποιηκώς, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν (ὅρα Μην. Μαΐου 1').

Θεοδόσιος· ὁ καθηγητὴς τῆς ἐρήμου καὶ Κινοβιάρχης καλούμενος κατήγετο ἐκ κώμης Μωγαρισσοῦ ἢ Μεγαρισσοῦ, τῆς Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, πατὴρ Προκίρεσις καὶ μητὴρ Εὐλογίας, ἀμφοτέρων εὐσεβῶν καὶ πιστῶν. Ὑποδύς δὲ τὸ ἔνδυμα τοῦ μονήρους βίου καταλαμβάνει τὰ Ἱεροσόλυμα, κηκεῖθεν τὴν Ἀντιόχειαν· πολλὰ δὲ θαυμάσια πεποιηκώς καὶ πολλῶν μαθητῶν καθηγητὴς γεγονώς, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν (ὅρα Μην. Ἰαν. 1').

Ἰουλιανὴ ἡ παρθένος· ἐκ Καισαρείας, λογιωτάτη καὶ σοφωτάτη εἰς ἐπιστήμας· αὕτη τὸν Ὁρ. γέννην διωκόμενον δεξαμένη παρ' ἑαυτῇ ἐτήρησεν ἰδίᾳ δαπάνῃ ὑπηρετοῦσα ἰδίαις χερσὶ· τούτου καὶ βιβλίον αὐτόγραφον ἐδείκνυσεν ἡ παρθένος τῷ Παλλὰδίῳ καὶ ἀνεγίνωσκε· (Λαυσαϊκὸν σελ. 193).

Ἰγνάτιος· οὗτος ὑπῆρχεν ἐκ τῆς δευτέρας τῶν Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, ἐπὶ τῶν βασιλείων Νικηφόρου καὶ Ἰωάννου· ἐκ νηπίου δὲ κατὰ τὸν ἱερὸν Σαμουὴλ ἀνατεθεὶς παρὰ τὸν γονέων τῷ Θεῷ καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ Βασιλείου, τοῦ κτήτορος τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, τοῦ ἐπιλεγομένου Βαθέως ῥύακος, τὴν μοναχικὴν ἀκρίθειαν ἐκπαιδευθεὶς καὶ διὰ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν διελθὼν, χειροτονεῖται Πρεσβύτερος καὶ Ἐγούμενος προχειρίζεται καὶ αὐξήσας τὴν Μονὴν ἐν προσόδοις καὶ πᾶσι χρειώδεσιν, ὠκοδόμησε καὶ θεῖους ναοὺς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ καὶ Ἡλιοῦ τοῦ Θεόπτου, καὶ ἐν τινι προαστείῳ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων Ἱερὸν Σηκὸν πεποίηκεν, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς Κανονικαῖς, θριγγίον πάννυ ἀσφαλὲς καὶ εὐπρεπέστατον· παρὰγενόμενος δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐνταῦθα ἀσθενήσας ἔσπευδεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μονὴν, φθάσας δὲ εἰς τὸ Ἀμόριον ἐκεῖ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε καὶ ἐτάφη ἐν τινι σεβασμίῳ οἴκῳ τῆς πόλεως· ἐκεῖθεν δὲ μετακομίσαντες οἱ τῆς μονῆς Πατέρες τὸ λείψανον αὐτοῦ σῶον καὶ ἀκέραιον καὶ

εὐωδιαζόν· κατέθεντο ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας· (ὄρα τὸν βίον αὐτοῦ πλατύτερον ἐν τῷ Μηνολογίῳ Σεπτεμβρίου κη').

Ίλαρίων· οὗτος πατὴρ μὲν ὑπῆρχεν Πέτρου Καππαδόκου, μητὴρ δὲ Θεοδοσία·, εὐσεβὼν καὶ φιλοθέων, ἀλλὰ καὶ γνωρίμων τῷ βασιλεῖ· ὁ γὰρ πατὴρ τὸν ἄρτον τῆς βασιλικῆς τραπέζης ἦν χορηγῶν· γεννηθέντος δὲ τοῦ υἱοῦ καὶ ἀπογαλακτισθέντος, ἐπιμελῶς ἐπαίδευον αὐτὸν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασιν, εἰκοσαετῆς δὲ γεγονώς, καταλιπὼν εὐαγγελικῶς πατέρα καὶ μητέρα, οἰκίαν καὶ πλοῦτον, γέγονε μοναχὸς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ξεροκηπίου ἐν Βυζαντίῳ· εἴτα ἐλθὼν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Δαλμάτου ἔλαβε τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα· τελευτήσαντος δὲ τοῦ ἡγουμένου, τῇ παρακλήσει τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ πατριάρχου εἰζας, γέγονεν ἡγούμενος καὶ ἀρχιμανδρίτης· ἐπὶ δὲ τῶν εἰκονομάχων πολλὰ παθὼν ἐν φυγῇ καὶ ἰξορίᾳ ἐπὶ τῆς Θεοδώρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ, ἐνθα θεοπρεπῶς καὶ θεαρέστως τοὺς μαθητὰς διδύσας ἀπῆλθε πρὸς Κύριον ἐτῶν ὑπάρχων ἐβδομήκοντα (ὅρ. Μην. Ἰουνίου ε').

Κανίδης· οὗτος ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου Θεοδότου καὶ Θεοφανοῦς υἱός· τὰς οἰκήσεις ποιουμένων ἐν τῇ τῶν Καππαδοκῶν χώρα, εὐλαβῶν ὄντων καὶ θεοφιλῶν· βαπτισθεὶς δὲ καὶ ἀπογαλακτισθεὶς καὶ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἡλικίας παρὰ μισθόμενος, χαίρειν πᾶσιν εἰπὼν, τὸ ὅρος καταλαμβάνει. Καὶ μικρὸν ἄντρον ὑπεισελθὼν καὶ ἐν αὐτῷ ἑαυτὸν ἐγκαθείρξας τῇ προσειχῇ καὶ τῇ νηστείᾳ σχολάζων, καὶ ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος βραχυτάτων ὥμων λαχάνων ἀπογεύμενος, διήρκεσε χρόνους τριῶν καὶ ἐβδομήκοντα, ὅτε καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν (ὅρ. Μην. Ἰουνίου ι').

Λουκάς· ὁ υἱὸς Λουκάς ἦν ἐκ τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, τρίτος δὲ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος τῆς ἐπιλεγομένης Βαθείας ῥύακος, (ὅρ. Μην. Σεπτεμβρίου ζ').

Μακρίνα· ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου Βασιλείου· αὕτη κάλλει σώματος καὶ τρόποις κοσμευμένη χρηστοῖς συνεζεύχθη νυμφίῳ τῶν δὲ γάμων ἐτι κειμένων ἐν μνήστροις, ἐπὶ ὁ ταύτην ἀρμολύμενος γέγονεν ἐξ αἰθερώπων, ἡ μακαρία Μακρίνα, πολλῶν ἐτέρων ἀ-

γαγέσθαι αὐτὴν βουλομένων τὴν χηρείαν προεἴλετο, καὶ συνῆν τῇ μητρὶ ταῖς τε θείαις Γράφαῖς σχολάζουσα, καὶ ἐν τάξει δευτέρα· μητὴρ τοὺς μετ' αὐτὴν γεννηθέντας ἐκτρέφουσα· δέκα γὰρ ὄντων τῶν πάντων παίδων, αὕτη τούτων τῆς γεννήσεως καθηγείτο· ὁσίως δὲ καὶ ἁγίως ἐν ἀσκήσει βιώσασα πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν (ὅρ. Μην. Ἰουλίου ιθ').

Μελέτιος· οὗτος Καππαδόκης ὢν ἐκ κώμης Μουταλάσκης ἦλθεν εἰς τὴν Μουόπολιν τῆς Ἑλλάδος καὶ πολλοὺς διὰ τῶν ἐθνέων αὐτοῦ πράξεων εἰς θεὸν προσελκύων διῆλθε τὸν βίον ἐν τῇ Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν, ἦτοι τῇ Μονῇ τοῦ Συμβόλου, ἥτις μετὰ ταῦτα ἐτιμήθη ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τοῦ Μελετίου, ἀσκησαμένου ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (ὅρ. Μελέτ. ἐκκλ. ἱστ. τόμ. β'. σελ. 441).

Οὐρόβικιος· ἀνὴρ μονάζων καὶ λόγιος, οὗ τὴν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα βοήθειαν ζητεῖ ὁ μέγας Βασίλειος διὰ τῆς ρηγ'. ἐπιστολῆς αὐτοῦ λέγων ἅ' Ἐμελλες ἡμῖν παρέσεσθαι (καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐγγύς) ἄκρω γούν δακτύλῳ καταψύξας ἡμᾶς ἐν τοῖς πειρασμοῖς φλεγόμενους . . . ἀλλὰ καὶ πάρεσο ἡμῖν ἢ παραμυθούμενος, ἢ καὶ γνώμην δώσων, ἢ καὶ προπέμψων· πάντως δέ, αὐτῷ τῷ ὀφθῆναι ῥήτους ποιήσων· καὶ τὸ μέγιστον εὐχου καὶ ὑπερεύχου μὴ καὶ τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν βαπτισθῆναι ὑπο τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ κλύδωνος» προέστη δὲ καὶ ἀδελφότης (ἐπιστ. σζβ').

Πραπίδιος· περὶ οὗ ὁ Σωζόμενος λέγει «Εὐδίκιμώτατος δὲ ὢν ἐπιθόμην ἐγένετο ἐνθάδε (Γαλατία καὶ Καππαδοκία) μοναχὸς Λέων ὁ τῇ ἐν Ἀγκύρᾳ ἐκκλησίᾳ ὑστερον ἐπιτροπεύσας καὶ Πραπίδιος, ὃς ἤδη γηραλέος ὢν, πολλὰς ἐπισκόπει κώμας· προέστη δὲ καὶ Βασιλειᾶδος, ὁ πτωχῶν ἐστὶν ἐπισημύτατον καταγώγιον, ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Καισαρείας ἐπισκόπου κατασκευασθέν. ἀφ' οὗ τὴν προσηγορίαν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε καὶ εἰς ἐτι νῦν ἔχει». (Ἐκκλ. ἱστ. β. βλ. ζ'. 34).

Σάββας ὁ ἡγιασμένος· ὑπῆρχεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ ἐκ χώρας τῶν Καππαδοκῶν, κώμης λεγομένης Μουταλάσκης, γονίῳ, Ἰωάννου καὶ Σοφίας. Εὐθὺς δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ βίου πρὸς τὴν μονήρην κατὰστασιν προσδραμὼν, ἐν μοναστηρίῳ Φλαβιανῆς προσαγορευομένῳ τοσοῦτον γέγονεν ἐκ πρώτης ἡλικίας ἐγκρατὴς

ὡς ἐν τῷ κήπῳ ἰδὼν μῆλον καὶ εἰς ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐλθὼν, ἐπειπεῖν, ὥρατος ἦν εἰς ὄρασιν καὶ καλὸς εἰς βρώσιν ὁ ἐμὲ θανάτωσας καρπός· καὶ τοῦτο λαβεῖν μὲν ταῖς χερσὶ, μὴ φαγεῖν δέ, ἀλλὰ τοῖς ποσὶ συμπατήσαι καὶ ὅραν ἑαυτῷ θέσθαι μὴ φαγεῖν ποτὲ μῆλον· δεκαοκτωετῆς δὲ παρίσταται τῷ μεγάλῳ Εὐθυμῳ καὶ παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ὄσιον Θεόκτιστον, ἐκ τῷ Κοινοβίῳ πέμπεται· γέγονε δὲ καὶ πολλῶν μοναχῶν καθηγητῆς καὶ δις πρεσβευτῆς ἐστάλη ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τοὺς βασιλεῖς Ἀναστάσιον καὶ Ἰουστιανόν· γενόμενος δὲ ἐτῶν ἐννεήκοντα τεσσάρων πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ὁρ. Μην. Δεκεμβρίου ε').

Σαγντίσημος· ὁ πρεσβύτερος τῆς Μητροπόλεως Καισαρείας, ὃν ἀποστέλλει ὁ Μέγας Βασιλεὺς πρὸς τε τὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας Μελέτιον καὶ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Νικοπόλεως Θεόδωτον μέλλων γράψαι τοῖς δυτικοῖς ἐπισκόποις περὶ τινῶν ἐκκλησιαστικῶν (ὁρ. Βασιλ. ἐπιστ. ρκ' καὶ ρκα').

Σακερδῶς· ὃν ὁ διάδοχος τοῦ Βασιλείου Ἑλλάδιος ἀναξίως ἐπαύσε τῆς θέσεως αὐτοῦ· ἦν δὲ ὁ λίαν ἐνάρετος υἱὸς ἀνὴρ προεστὼς ἐπὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ τε Μοναστηρίου καὶ τοῦ πτωχοτροφείου, περὶ οὗ ἐπιστέλλων Γρηγόριος ὁ Ναζιανζινὸς τῷ Ἑλλάδῳ λέγει α . . . οὐ πολλοὶ τὴν πράξιν ἡμῶν ἀποδέχονται, τὴν περὶ τὸν τιμιώτατον ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συμπρεσβύτερον Σακερδῶτα, ὡς ἐκ διαβολῆς· τινος μᾶλλον ἢ κρίσεως δικαίας γεγεννημένην . . . ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, τὸ μὲν πρῶτον συγχωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ πᾶσαν τὴν ἐπιμέλειαν, ὧν ἐφρόντιζεν . . . εἰ δὲ μὴ, τό γε δεύτερον, τὴν μὲν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν ὡς βούλει διαθέσθαι, δι' ὧν αὐτὸς δοκιμάσεις, τὴν δὲ τῶν μονῶν φροντίδα καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπ' αὐτῷ ποιήσασθαι· καὶ μὴ λυπῆσαι μὲν αὐτὸν τῇ καινοτομίᾳ· λυπῆσαι δὲ πλέον ἐκείνους τῆς συνηθείας ἀντεχομένους καὶ ὥσπερ σώματος ἑνὸς ἢ μέλους διασπαρασσομένου οὐ φέροντας· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες τινὲς αὐτῶν ἀπωδύραντο· εἰ μὲν οὖν τί σοι καὶ ἀρ' ἐκ τοῦ ὁ ἀνὴρ αἰδέσιμον ἔχειν φαίνεται, ὥσπερ οὖν ἄξιον, αὐτὸν δι' αὐτὸν αἰδέσθῃ καὶ τὴν πολίαν, καὶ τοὺς καμάτους, τοὺς τε ἄλ-

λους οὗς κατὰ Θεὸν ὑπέστη, πρεσβυτέραν τῆς ἡλικίας τὴν εὐλαβειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πτωχοτροφίᾳ καὶ προστασίᾳ τῶν ἀδελφῶν κτλ» (ἐπιστ. 216). ἐπίσης γράφει καὶ τὴν 217 ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἑλλάδιον δι' αὐτὸν πόλιν τὸν Σακερδῶτα· γράφει δὲ καὶ Εὐδοκίῳ τῷ ἐπισκόπῳ ὅπως μεσολαβήσῃ μεταξὺ τοῦ Σακερδῶτος καὶ τοῦ Ἑλλαδίου (ἐπιστ. 235, 242)· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ Ἑλλάδιος ἐφάνη ἄκαμπτος καὶ ἀντ' αὐτοῦ διώρισε τὸν Ὁμοφρόνιον, ἄνδρα καὶ αὐτὸν ἐνάρετον καὶ φίλον τοῦ Σακερδῶτος πρὸς ὃν γράφει τὴν 237 ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἐξαιτούμενος συγγνώμην, διότι κωλύεται τοῦ ἐπισκεῖσθαι ἐν τῇ συνόδῳ, ἥτοι πανηγύρει τοῦ ὁραιοτροφείου, ἀξιοῖ ὅπως παρηγορήσῃ τὸν Σακερδῶτα, γράψας καὶ πρὸς αὐτὸν παρηγορητικὴν ἐπιστολὴν τὴν 213· μετ' ὀλίγον δὲ μετὰ τὸς τοῦ Σακερδῶτος εἰς τὰ ἐπουράνια, παρηγορεῖ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Θέκλαν διὰ τῆς 202 αὐτοῦ ἐπιστολῆς, ἣν δὲ ἡ Θέκλα προΐσταμένη γυναικείας Μονῆς, περὶ ἧς παρακατιόντες ὁμιλήσομεν.

Σισίνιος δ' ὁ Ἀββᾶς, δοῦλος τὸ πρῶτον, ἅμα δὲ τῆς ἐλευθερίας τυχὼν, θείῳ ἔρωτι δουλωθεὶς, πρέσβωκεν ἑαυτὸν τῷ ἀγίῳ Ἑλπίδίῳ, παρ' ᾧ ἔμεινεν ἐπτα ἔτη ὑπερον δὲ ἐκλείσθη ἐν τάφῳ, ἐν ᾧ ἐκατέρησεν ἔτη τρία νυχθήμερον προσευχόμενος· ἐπειδὴ δὲ ἡ φήμη αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς πᾶσαν τὴν χώραν, βίᾳ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς προέστη μοναστηρίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν Καππαδοκίᾳ (Παλλ. Λαυρ. σελ. 164).

Τιμόθεος· ἐν τῷ Μηνολογίῳ βλέπομεν μόνον· ὁ ὅσιος Τιμόθεος ὁ ἐν Καισαρείᾳ ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται μετὰ Ἰαμβικοῦ διστίχου «Τὸν Τιμόθεον ὡς Θεοῦ τιμῷ φίλον, οὗ καὶ τελευτὴ σφόδρα μοι τιμητέα»· ἀλλὰ νομίζω ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ χωρεπίσκοπος Τιμόθεος πρὸς ὃν γράφει ὁ Βασιλεὺς τὴν σγα'. ἐπιστολὴν.

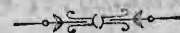
Φεβρωνεῖα· ἡ ὁσιομάρτυς ἐκ νεαρῆς ἡλικίας τὸν χρηστὸν τοῦ Κυρίου ζυγὸν ἀραμένη καὶ ὁσίως βιοῦσα ὑπὸ τὸν κανόνα τῆς κατ' αὐτὴν Μονῆς ἐν Νισίβι ἦτοι τῇ Ἀντιοχείᾳ τῆς Μυγδονίας, πάσας τὰς ἐν αὐτῇ, μεθ' ὧν ἦν, υπερέλασεν ἐν τῇ ἀσκήσει καὶ συνέσει καὶ τῇ τῶν γραφῶν ἀναγνώσει· εἴτα δὲ καὶ μαρτυρήσασα ὑπὲρ Χριστοῦ ἔτυχε τῆς ὀφειλομένης κηδείας (ὁρ. Μην. Ἰουνίου κε').

Φιρμιλιανός· Ἐπίσκοπος· Καισαρείας· Καππαδοκίας· τοῦτον ἐν τοῖς ὁσίοις συναριθμεῖ ὁ συναξαριστὴς κατὰ τὴν κη'. Ὁκτωβρίου, καὶ ὁὕτως ὅστις ἦν ὁ πεπτηρ ἡμῶν οὗτος· ἀλλ' οὐχ ἥττον τότε ὅσοι εἰσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπίσκοποι τῆς Καισαρείας, ἐν οἷς ὡς ἀσκηταὶ διακρίπουσιν ὅτε Γρηγόριος Νεζιανζίνος, ἔχων πολλοὺς ἀσκητὰς ἐν τῇ Καρβάλῃ καὶ ἐν Ἀριανοῖς ὑπ' ἐκυτόν, καὶ ὁ Μέγας Βασιλῆος ὅστις ὑπεγράμμος καὶ τύπος ἐγένετο ἀπασιν τοῖς τὸν μοναχικὴν βίον προελυμένοις, εἶχε δὲ ἐκτός τῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μοναχῶν ὑπ' ἐκυτόν καὶ ἄλλους μινάζοντας πρὸς οὓς ἀποτείνεται ἡ σκῆ'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡμεῖς τοὺς βίους αὐτῶν διεγράψαμεν ἐκ τῆς σφραγίδος τῶν ἐπισκόπων Καισαρείας (ὁρ. Ἐκκλη. ἱστορ. Καππ. ὑπὸ Α. Μ. Λεβίδου).

Χαρίτων· ὅστις καὶ ὁμολογητὴς· οὗτος ὑπῆρχεν ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ τοῦ βασιλέως, ἐκ πόλεως Ἰκονίου, τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας· ὁ προσαχθεὶς τῷ τυράννῳ τύπτεται ἐκ τεσσάρων καὶ εἰρηκτῇ παραδίδοται· μετὰ δὲ τὴν κατὰστροφὴν Αὐρηλιανοῦ, ἀποληθεὶς καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ληστὰς περιπεσὼν λυτρῶται, καὶ τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἐλυτρώθη ὑπὸ τῶν ληστῶν, ἐμφορηθέντων ὑπὸ οἴνου, ἐν ᾧ ἐξέχεεν τὸν ἴδον ἔχισ καὶ ἀποθινόντων, ἐκκλησίαν ποιήσας καὶ πλῆθος Μοναχῶν συναγαγὼν εἰς Μονὴν ἀποκατέστησέν ἐξ ἀκροτόμου πέτρας ὕδωρ ἐξενεγκῶν, καὶ ἐκ τῆς παντοίων νοσημάτων φανείς· ἐν γῆρα βαθεῖ τὸν βίον κατελείπειν· ἡ Μονὴ αὕτη ὑφίσταται ἕδη, ὡς παρκατιόντες ὁφόμεθα (ὁρ. Μην. κη'. Σεπτεμβρίου).

Μὴ θαυμάζετε δὲ τις τὴν πλὴθὺν τῶν ὁσίων, ὧς τοὺς πλείστους καὶ τὰς πλείστας ἀπεισιωπήσαμεν ὡς τὴν ὁσίαν *Γοργονίαν* τὴν ἀδελφὴν τοῦ Θεολόγου, τὴν ὁσίαν *Θεοκλήν* τὴν προϊσταμένην γυναικείας μονῆς καὶ ἀδελφὴν τοῦ ὁσίου Σκαερδῶτος καὶ ἄλλους καὶ ἄλλας, καθόσον καὶ αἱ Μοναὶ ἦσαν ὅσαι πλείστοι, ὡς διελόμεν, ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν τοῖς περιόχοις· καὶ τῶν μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν οἱ μοναχοί, οἱ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις· δηλονότι τῶν πόλεων τὴν διαίταν ποιοῦμενοι, ἐκκλοῦντο *μιγάδες καὶ κοινωνικοί*, οἱ δὲ ἐν τοῖς ὁρίσιν οἰκοῦντες, ἐκκλοῦντο *ἀσκηταί*, καὶ οἱ ἐν ταῖς προκαστείσι καὶ ἐν ταῖς μαρτυρίαις ἐκκλοῦντο *μορασταί*, ἦσαν δὲ οὐ μακρὰν ἀλλήλων ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος

αἰνός· οἱ παρθενῶνες καὶ τὰ διατάγματα, οἷς πᾶσαν μὲν αἴσθησιν ἐσωφρόνιζε, πᾶν δὲ μέλος ἐρύθμιζε· τοῦ τοίνυν ἐρημικοῦ βίου καὶ τοῦ μιγάδος μαχομένων πρὸς ἀλλήλους ὡς τὰ πολλὰ καὶ διίσταμένων καὶ οὐδετέρου πάντως ἢ τὸ καλὸν ἢ τὸ φαῦλον ἀνεπίμικτον ἔχοντας, ἀλλὰ τοῦ μὲν ἡτυχίου μὲν ὄντος μᾶλλον, καὶ καθεστηκότος καὶ Θεῷ τυάγοντος, οὐκ ἀτύφου δὲ διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς ἀβασάνιστον καὶ ἀσύγκριτον, τοῦ δὲ πρακτικωτέρου μὲν μᾶλλον καὶ χρησιμωτέρου, τὸ θορυβώδες οὐ πρὸς φρόνησιν καὶ τούτους ἀριστα κατήλλαξεν ἀλλήλους καὶ συνεκέρασεν (ὁ Βασίλειος), ἀσκητήρια καὶ μοναστήρια δειμάμενος· μὲν, οὐ πόρρω δὲ τῶν κοινωνικῶν καὶ μιγάδων, οὐδὲ ὥσπερ τειχίῳ τινὶ μέσῳ ταῦτα διαλαβὼν καὶ ἀπ' ἀλλήλων χωρίσας, ἀλλὰ πλησίον συνάψας καὶ διαζεύξας, ἵνα μήτε τὸ φιλόσοφον ἀκοινωνήτον ᾖ, μήτε τὸ πρακτικὸν ἀφιλόσοφον» (Γρηγ. Λόγ. Κ').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν

Μοναστηρίων τῆς πρώτης Καππαδοκίας.

Α'. Τὰ ἐν τῇ Μητροπόλει μοναστήρια.

Εἶδομεν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τῆς Καππαδοκίας ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ ἐκκλησίας ἐγένετο ὁ ἐπὶ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θαυμάσια ἰδὼν καὶ τὸ περιβόητον ἐκεῖνο «**Ἀληθὺς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος**» ἀνατοήσας ἐκατόνταρχος Λογγίνος, ὅστις πιστεύσας αὐτῷ ἐπέστρεψε μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ δύο στρατιωτῶν καὶ καταλαβὼν τὴν οἰκίαν χώραν ἀποστολικῶς τὸν Χριστὸν ἀνεκέρυττε Θεόν· ἐλθόντος δὲ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου εἰς Καισάρειαν ἐχειροτονήθη ὁ Λογγίνος καὶ ἐπίσκοπος τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ ἐκκλησίας, ὡς λέγει ὁ τῶν Νυσσαίων φωστὴρ αὐτῶ καὶ οἱ Μεσοποταμίται βρυπλούτους ἔχοντες ἐν ἑκυτοῖς σατραπείαις, πάντων ἐδοκίμασαν τὸν Θωμᾶν εἰς ἐπιστάσιαν ἑαυτῶν προτιμότερον, καὶ Τίτον Κοῆτες, καὶ Ἱεροσολυμίται Ἰάκωβον, καὶ ἡμεῖς οἱ Καππαδόκκι τὸν **Ἐκατόνταρχον τὸν ἐπὶ τοῦ πάθους τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου ὁμολογήσαντα**» (Ἐκκλ. Ἱστ. Καπ. σελ. 47.— Γρηγορ. Νύσ. ἐπιστ. ΙΓ'). Ἐν δὲ τῷ Μηνολογίῳ βλέπομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι διαφθαρὴς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ὁ Πιλάτος χρήμασι διὰ γραμμάτων κατηγορεῖ τοῦ Λογγίνου πρὸς τὸν Τιβερίον, ὡς κατέλιπε τὴν οἰκίαν στρατείαν, καὶ ὡς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ διάγει τὸν Χριστὸν καταγγέλλων Θεόν· τέμνεται οὖν αὐτίκα τὴν κεφαλὴν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ δύο στρατιωτῶν, τοῦτο τοῦ Τιβερίου κελεύσαντος, καὶ ἤχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐκ Καππαδοκίας εἰς Ἱερουσαλὴμ τοῦ πληροφορίαν λαβεῖν τὸν Πιλάτον καὶ τοὺς Ἰουδαίους τῆς αὐτοῦ ἀναιρέσεως, ἐφ' ᾧ τὸν Πιλάτον λαβεῖν τὰ συμφωνηθέντα· καταχώννυται δὲ πρὸ τῆς πόλεως ἡ τιμία κε-

φαλὴ αὐτοῦ ἐν κόπρῳ τινί· χρόνοις δὲ πολλοῖς ὑπέρτερον, γυνὴ τις περιφκνὴ· ἐκ Καππαδοκίας, τὴν ἐνέργειαν ἀποδαλῶσα τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὴν ὀπτικήν ἀπολέσασα δύναιμι, τὰ Ἱεροσόλυμα κατέλαβε μεθ' οὗτοῦ μονογενοῦς, ὡς ἐν τοῖς Ἀγίοις τόποις εὑρεῖν δυνησομένη τῆς πηρώσεως ἴσιν· προστεθείσης δὲ αὐτῇ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ παιδός, διπλὴν ἐτραγῶδει τὴν συμφορὰν· ὄνκρ δὲ ταύτῃ ἐπιφανεῖς ὁ μακάριος Λογγίνος, καὶ ὁ εἴη γνωρίσας αὐτῇ, καὶ ἐνθὺς κέκρυπται ἡ τοῦτου κεφαλὴ μνηύσας, καὶ προτρεψάμενος αὐτήν, ἀνορύξασκεν ταύτην λαβεῖν καὶ οὕτω τυχεῖν τῆς ἰάσεως, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐν δόξῃ ὄντα θεάσασθαι· ἐπεὶ πρὸς ταῦτα πρόθυμος ἐγένετο ἡ γυνὴ καὶ τὴν κόπρον εὐροῦσα τὴν κεφαλὴν ἀνέλετο, καὶ ἐκ τῆς ἀβλεψίας τὴν ὀπτικήν ἐνέργειαν ἔλαβε, καὶ τὸν υἱὸν ἐν δόξῃ ὄντα εἶδε συνόντα τῷ Ἀγίῳ, καὶ τῆς παρ' αὐτῷ τιμῆς ἀπολαβόντα, ἐν μιᾷ σορῷ τὸ λείψνον τοῦ παιδός καὶ τοῦ Ἀγίου τὴν κεφαλὴν καταθεῖσα (τοῦτο γὰρ παρ' αὐτοῦ προσετέτακτο), τὴν Καππαδοκίαν κατέλαβε . . . καὶ νκὸν τῷ Μάρτυρι περικλαλῇ ἀνεγείρασκα, καὶ κεῖ τὸ μαρτυρικὸν καταθεῖσα λείψνον πηγᾶς ἰαμάτων καὶ αὐτῇ καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς κατεπλούτησεν» (ὅρα Μην. Ὀκτ. ις'). Ὅτι μὲν οὖν μαρτύριον τοῦ Ἐκατοντάρχου Λογγίνου, ἐπομένως καὶ Μοναστήριον αὐτοῦ περὶ τὸ μαρτύριον ἦν καὶ τὰ ἀνωτέρω δηλοῦσιν, ἐπιβεβαιωθὲν δὲ καὶ ἐ Χρυσόστομος λέγων «Τινὲς δὲ φασιν ὅτι καὶ μαρτύριον ἐστὶ τοῦ κεντιρίωνος ἀνδρισμένου μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν πίστιν» (Χρυσ. ὁμιλ. 89 εἰς Ματθ.) καὶ ὅτι τὸ μαρτύριον τοῦτο ἐδείκνυτο ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ ἐν Καππαδοκίᾳ, ἀλλὰ ποῦ ἦν ἐν Καισαρείᾳ, ἢ παρὰ τὴν πόλιν Τυάων ἐν χωρίῳ καλουμένῳ *Ἀνδράλαις* ἢ *Σανδράλαις*, ὅπου ὑπέστη ὁ Λογγίνος τὸν μαρτυρικὸν θάνατον; Ἐπειδὴ ὁμοῦς τὸ Μηνολόγιον λέγει ὅτι τὸ μαρτύριον ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς ἀγίας κάρας αὐτοῦ ὑπὸ τῆς εἰρημένης εὐλαβοῦς γυναικὸς καὶ ἐπειδὴ ἦν ἐπίσκοπος μὲν Καππαδοκίας ὅλης, ἀλλ' ἡ μητρόπολις ἦν ἡ Καισάρεια· ὑποτίθεται ὅτι ἐν Καισαρείᾳ ἦν τὸ μαρτύριον αὐτοῦ καὶ τὸ παρ' αὐτῷ Μοναστήριον, ὅθεν ὡς ἐν τοῖς ἐπισκόποις τὸν Λογγίνον πρῶτον ἡρίθμηται, οὕτω καὶ ἐν τοῖς μοναστηρίοις πρῶτον ἀναφέρω τὸ τοῦτου Μοναστήριον.

Δεύτερον δὲ Μοναστήριον ἦν τὸ περὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου τοῦ ἀθλήσαντος ἐπὶ Δεκίου καὶ Οὐκλερινου τῶν βασιλέων· ὁ μεγαλομάρτυς οὗτος ἦν ἐκ γῆς ἀνατολῶν κατὰ τὸν Συναξαριστήν, Γορδιανοῦ τινος Σκύθου τῷ γένει υἱός· κατελεγεμένος δὲ τὸ πρῶτον τῷ τάγματι τῶν Μαρτησίων, ἀριτεύσας ποτὲ κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ τάξιν τοῦ στρατηλάτου παρὰ τοῦ βασιλέως λαμβάνει· διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν παραστὰς Δικίῳ μαχαίραις τὸ σῶμα κατατέμενεται καὶ ἐπὶ τέσσαρσι πάλαις τεταίς καὶ ἐπὶ πυρὸς ἀπλωθεὶς τοῦ ὑποκάτωθεν ἀποτόμενου πυρὸς τοῖς ρεύμασι τῶν αἱμάτων σβεννυμένου, αἰκίζεται· καὶ κατὰ κεφαλῆς κρεμάται λίθου βρέος ἐξαρτηθέντος τοῦ τραχήλου αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο φραγγελοῦται τετραφραγγέλῳ χαλκῷ καὶ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας ἀχθεὶς τὴν κεφαλὴν ἀποτέμενεται· φηίνεται δὲ ὅτι ἐμαρτύρησε τὴν κα'. Νοεμβρίου καθ' ἣν ἔτι τὴν σήμερον ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία τελεῖ τὴν μνήμην αὐτοῦ· οἱ δὲ τότε εὐσεβεῖς χριστιανοὶ ἐπὶ τοιοῦτου Μεγαλομάρτυρος εὐμεγέθους μὲν τῷ σώματι, εὐπρεποῦς δὲ τῇ ὄψει καὶ νέου μόλις τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος ἄγοντος καὶ τηλικούτου ὄντος, ὑπιστάντος τοιοῦτους ἀγῶνας ἐν Καππαδοκίᾳ, τῇ πατρίδι αὐτῶν, ἀνήγειραν μεγαλοπρεπὲς Μαρτύριον καὶ Μοναστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἄλλοτε, ἀλλὰ μάλιστα ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ συνερχόμενοι ἕκ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν περιοίκων ἐδέξαζον τὸν δοξάσαντα αὐτὸν Κύριον. Γνωστὸν δὲ πόσον ἐτίμα ὁ μέγας Βασιλεὺς τὸν μάρτυρα τοῦτον ἕκ τε τοῦ Σωζομένου καὶ ἕκ τοῦ Θεοδώρητου καὶ ἐξ ὧν λέγει ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Βασιλείου (Σωζ., ἐκκλ. ἱστ. βιβλ. 5'. 1—3 — Θεοδώρητ. ἐκκλ. ἱστ. Λόγ. Γ'. 23—28. — Ἐκκλ. ἱστ. Καπ. Α. Λεβίδου σελ. 145 καὶ 282—285). Ἐπειδὴ δὲ ὁ φόνος τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνόρκως ἀπειλήσαντος τοὺς Καισαρεῖς αὐτῶς· εἰ μὴ τάχος τὰ ἱερὰ ἀνεγείρωσιν, οὐ πύσεται μνηιῶν καὶ κακοποιῶν τὴν πόλιν· καὶ οὐδὲ τὰς κεφαλὰς συγχωρήσει τοὺς Γαλιλαίους ἔχειν», ἀπεδίδετο τῷ μεγαλομάρτυρι, οἱ σιωσασμένοι Καισαρεῖς σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν καὶ δημοθινίας ἐδίδουσαν καὶ πανηγύρεις τῷ μάρτυρι καὶ ὡς λέγει Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ εἰκόνες θαυματουργίας ταύτης ἐσώζοντο· ἀγγέλλεται ἐν τῷ βίῳ Βασιλείου

τοῦ μάκαρος, τῷ δι' Ἑλλαδίου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ καὶ διχδόχου τῆς αὐτοῦ ἱεραρχίας, ὡς παρείστηκε ὁ ὅσιος πῇ τῆς Δεσποίνης εἰκόνι, ἐν ᾗ καὶ ὁ χαρακτήρ ἐγγέγραπτο Μερκουρίου τοῦ ἀοιδίου μάρτυρος· παρείστηκε δὲ ἐξαιτῶν Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀθεωτάτου καὶ ἀποσιτάτου τυράννου ἀναιρέσιν, ἐξ ἧς εἰκόνης ἐμυήθη ταύτην τὴν ἀποκάλυψιν· ἑώρα γὰρ πρὸς μὲν βραχὺ ἀφηνῆ τὸν μάρτυρα, μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸ δόρυ ἡμαγμένον κατέχοντα» (1). ἄλλ' ὥσπερ ὁ βίος οὗτος τοῦ Βασιλείου ὁ παρ' Ἑλλαδίου γραφεὶς οὐκέτι σώζεται, οὕτω τό τε ἱερὸν λείψανον τοῦ μάρτυρος καὶ τὰ ὄπλα δὲν σώζονται· αἱ εἰκόνες ὁμῶς αὐτοῦ οὕτως ἁγιογραφοῦνται καὶ εὐρίσκονται ἐν ὅλαις ταῖς ὀρθόδοξοις ἐκκλησίαις· τὸ δὲ ἔθος τοῦ δι' ἔτους ἄγειν τὴν ἐορτὴν εἰσέτι διατηρεῖται· κατὰ τὴν δευτέραν γὰρ ἡμερὰν τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πλῆθος χριστιανῶν ἕκ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν περιοίκων συρρέουσιν εἰς τὰ ἱερά πικ τοῦ μαρτυρίου τοῦ μεγαλομάρτυρος, σωζόμενα πρὸς τὰ ΝΑ τῆς νῦν Καισαρείας οὐ μακρὰν αὐτῆς ἐν τῷ προκατεῖν, ὅπου ἀνάπτουσι λαμπάδας καὶ καίουσι θυμιάματα εὐώδη καὶ πρὸς ἀλλήλους διηγοῦνται ὅσα ἐκ πρὸς αὐτοῦ ἐκ προηγουμένων παρέλαβον περὶ τε τοῦ μάρτυρος καὶ περὶ τῶν δι' αὐτοῦ ἐνεργηθέντων θαυμασίων τοῦ Θεοῦ.

Τὸ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ περιδοῦντος τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος Μάμαντος Μοναστήριον θεωροῦμεν ὡς τὸ τρίτον ἐν τῇ Μητροπόλει, ἐν τῷ προαστείῳ τῆς πόλεως κείμενον, ἔνθα ἦσαν τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ μάρτυρος καὶ ὅπου ἐκτὸς τῆς κυρίας ἡμέρας τῆς μνήμης αὐτοῦ, τελουμένης κατὰ τινὰς τῇ β'. κατ' ἄλλους τῇ δ'. τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἐπεσκέπτοντο τὸ μαρτύριον τοῦτο πλῆθος χριστιανῶν καὶ κατὰ τὴν Νέαν Κυριακὴν, εἴτε τοῦ Ἀντιπάσχα, ἢ ὡς νῦν λέγομεν τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, καθ' ἣν ἡμέραν ἐτέλουν τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ καὶ ἐν Ναζιανζῷ ἐν ναῶ ἐπώνυμῳ, ὡς λέγει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Γρηγορίου Νικήτας Σερρεῶν, ὅτι ὁ ΜΓ'. λόγος Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ἐρρέθη ἐν τῷ πλησίον ὄντι Ναζιανζοῦ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος ναῶ, ἐν ᾧ καὶ τότε, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς δευρο σύνοδος ἐπιτελεῖται τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀντιπάσχα ἐκείσε

(1) Ἰωάν. Δαμασκ. περὶ εἰκόνων λόγ. α'.

πολυάνθρωπος· πρὸς τῶν χωρητῶν· ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ καθά-
πιταται ὁ Γρηγόριος· κάπως τῶν Καισαρέων, οἵτινες φαίνεται ὅτι
αὐτοὶ οἰκειοποιούμενοι τὸν μάρτυρα καὶ ἐπιτελοῦντες συνόδους,
ἦτοι πανηγύρεις· πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐφθόουν τοὺς ἄλλους· τὰ αὐτὰ
παρ' ἑαυτοῖς πράττοντας ἀνὺν μάρτυρες, φησὶν, αἰθριάζουσι καὶ
ποιμπεύουσι καὶ λαμπροῖς τοῖς βήμασι συγκαλοῦσι λαὸν φιλόχρι-
στον καὶ τοὺς ἄθλους δημοσιεύουσι· τούτων εἷς ἐστὶ καὶ ὁ ἐμὸς
στεφανίτης· ἐμὰς γάρ, εἰ καὶ μὴ παρ' ἐμοί· πιπτέτω φθόνος,
εἰδόσι λέγω. Μάμας ὁ περιβόητος καὶ πειμὴν καὶ μάρτυς, ὁ πρό-
τερον τὰς ἐλάφους ἀμέλγων κατεπειγομένης ἀλλήλων ἵνα ξείνῳ
γάλακτι τραφῇ δίκαιος· νῦν δὲ ποιμαίνων λαὸν Μητροπόλεως
(Καισαρείας ὅτι ἐν αὐτῇ ἦσαν τὰ λείψανα αὐτοῦ) καὶ τὸ ἔαρ ἐγ-
καινίζων σήμερον ταῖς πολλαῖς χιλιάσι τῶν πάντοθεν ἐπειγομένων,
διάφορόν τε ἀρετῆς κάλλεσι καὶ ποιμέσιν ἄξιον καὶ λόγους ἐπι-
νικίους (Γρηγ. Ναζ. λόγ. ΜΓ'). 'Επειδὴ δὲ κατὰ τὴν ζ'. Σεπτεμ-
βρίου ἐτελείτο ἡ ἐπὶ Εὐψυχίῳ τῷ μάρτυρι σύνοδος, ὁ Καισαρείας
Μητροπολίτης ἔγραφε προσκλητηρίου ἐπιστολὰς τοῖς ἐπισκόποις
καὶ χωρεπισκόποις ὅπως πρερυρεθῶσιν ἐν τῇ πανηγύρει ἀμφοτέρων
τῶν μαρτύρων αὐτοὶ τε καὶ οἱ ποιμενόμενοι ὑπ' αὐτῶν, ὡς δείκνυ-
ται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου (ἐπιστ. Βασ. ρ'.
ρμβ'. ρσδ'. σ'. σνδ'). 'Εν μιᾷ τῶν συνόδων τούτων ἐξεφώνησεν ὁ
μέγας Βασιλεὺς τὸν ἐγκωμιαστικὸν τοῦ Μάμαντος λόγον, ὅστις
σώζομενος εἰσέτι θωρεῖται· εἷς ἐκ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ λόγων·
« . . . ἐπειδὴ γάρ, φησὶν, ἐπὶ τῇ μεγίστῃ (πανηγύρει) τῶν μαρ-
τύρων ἄγομεν τὴν μνήμην σήμερον, ὁρθὴ πᾶσα διάνοια καὶ ἐμ-
παράσκειος ἀκοή, εἰπεῖν τι ἄξιον τοῦ μάρτυρος προσδοκῶσα καὶ
πόθῳ τῷ περὶ αὐτὸν τὴν ἐκκλησίαν ἐπάγει· καὶ γὰρ εὐγνώμονες
παῖδες μεγάλα ἀπαιτοῦσι· τὰ τῶν πατέρων ἐγκώμια . . . παρα-
καλέσομεν ἐκάστην ψυχὴν, ἥ ἔχουσα ἦλθεν ἐν τῇ μνήμῃ, ταῦτα
ἀνακινήσασαν τῇ διανοίᾳ, οἴκοθεν ἐπισιτισαμένην, τοῖς εἰσέτοις
ἐφοδίοις ἑαυτὴν εὐφράνας ἀπελθεῖν· μνησθητέ μοι τοῦ μάρτυρος
ὅσοι δι' ὀνείρων αὐτοῦ ἀπελάσαντες· ὅσοι περιτυχόντες τῷ τόπῳ
τούτῳ ἐσχήκεσαν αὐτὸν συνεργὸν εἰς προσευχὴν· ὅσους ὀνόματι
κληθεῖς, ἐπὶ τῶν ἔργων παρέστη· ὅσους ὁδοιπόρους ἐπανήγαγεν·

ὅσους ἐξ ἀρρωστίας ἀνέστησεν· ὅσους παῖδας ἀπέδωκεν ἤδη τε-
τελευτηκότας· ὅσοις προθεσμίας βίου μακροτέρας ἐποίησε· πάντα
μοι συναγαγόντες, ἐγκώμιον ἐκ κοινῆς ἐράνου ποιήσατε . . . ταῦτα
γὰρ ἐγκώμια μάρτυρος, ὁ πλεῖστος τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων . . .
οὗτος ὁ μάρτυς οὐκ ἔλαβεν ἐτέρωθεν τὸ περιφανές, ἀλλ' αὐτὸς τῷ
ἐφεξῆς βίῳ λαμπτήρα εὐκλείας ἀνῆψεν· ἀπὸ Μάμαντος εἰ λοιποὶ
οὐκ ἀφ' ἐτέρων ὁ Μάμας . . . ἔρξας τοὺς λαμπροὺς ἵπποτρόφους·
ὄρξας τὰ λευκὰ αὐτῶν μνύματα· πῶς λίθοι εἰσὶ παρατρεχόμενοι·
μνήμη δὲ μάρτυρος καὶ πᾶσα μὲν χώρα κεκίνηται, πᾶσα δὲ πόλις
πρὸς ἐρετὴν μεταπεποιήται» (Βασ. ὁμιλ. ΚΓ'). 'Ἦν δὲ ὁ μάρτυς
ἐκ Παφλαγονίας γεννηθεὶς ὑπὸ γονέων χριστιανῶν ἐν Γάγγρα, ὧν
ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως κρατηθέντων καὶ φρουρᾷ παραδο-
θέντων τίκεται οὗτος ἐν αὐτοῖς τοῖς δεσμοῖς· τελευτησάντων δὲ
τῶν γονέων ἐν τῇ φρουρᾷ παραλαμβάνεται ὁ μακάριος παρὰ τινος
χριστιανῆς γυναικὸς Ἀρμίας καλουμένης καὶ ἀνατρέφεται· ἐτῶν
δὲ γενόμενος πέντε καὶ δέκα συλλαμβάνεται ὡς χριστιανὸς καὶ
ῥάβδοις τύπτεται, καὶ μολύβδου τῷ τραχήλῳ τούτῳ ἐκαρτηθέν-
τος, τῇ θαλάσῃ ἐναπορίπτεται· θεία δὲ δυνάμει τοῦ κινδύνου
περισωθεὶς τὸ τοῦ ποιμένος ἐπάγγελμα μετέρχεται καὶ ἐν ὧρᾳ
κινδύνου κρυθεὶς εἰς σπήλαιον παραδέξως ὑπὸ ἐλάφων τρέφεται·
αὐτὸς δὲ κρατηθεὶς εἰς Καισαρείαν ἄγεται, κακεῖ τὸν τοῦ μαρτυρίου
ἀναδέχεται στέφανον· καὶ τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον τίθεται ἐν
τῷ προαστείῳ τῆς πόλεως ὅπου ἀνεγίρεται λαμπρὸν μαρτύριον,
περὶ δὲ αὐτὸ μοναστήριον· τὸ λείψανον τοῦ μάρτυρος, κατὰ Νι-
κήταν, ἐσώζετο ἔτι ἐπ' αὐτοῦ ἐν Καισαρείᾳ, ἔμεινε δηλαδὴ μέ-
χρι τέλους τοῦ Θ'. αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ μέχρι τέλους τοῦ ΙΒ'. αἰῶνος
ἦν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον· μετηνέχθη δὲ εἰς τὴν βασιλεύσαν
τῷ 1190 ἐπὶ Ἰσαὰκ τοῦ Αυτοκράτορος καὶ ἐτέθη ἐν τῇ ἐπ' ὀνό-
ματι τοῦ μάρτυρος παρ' αὐτοῦ κτισθείσῃ Μονῇ· τὰ δὲ εἰσέτια
τοῦ τε μαρτυρίου καὶ τοῦ μοναστηρίου σώζονται ἐν τῷ προαστείῳ
τῆς ἀρχαίας Καισαρείας ἐν τόπῳ καλουμένῳ Δελικλῆ-τάς, ἦτοι
τετρυμμένη Πέτρα, ὅπου καὶ πολλὰ ἀρχαῖα μνήματα, ὅθεν ἔλα-
βον πολλὰς πέτρας πρὸ ὀλίγου οἱ τε ὁρθόδοξοι καὶ εἰ Ἀρμένιοι
εἰς ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν· ἀλλὰ νῦν ὅπως καταστρέφουσι τὸ σεμνὸν

τοῦτο κειμήλιον, οἱ τοῦ προασταίου τῆς Καισαρείας κάτοικοι δι' οἰκοδομὰς νέας· συχνάζ' οὖτι δὲ οἱ νῦν χριστιανοὶ τῷ τόπῳ τούτῳ τὰ ἔαυρ πρὸς διάχυσιν· πλησίον δὲ τούτου εἰσὶ καὶ τὰ νεκροταφεῖα· ὅπου κατὰ καιρὸν ἱερεῖς μνημονεύουσι τοὺς τε νῦν καὶ τοὺς πάλαι εὐσεβῶς κεκοιμημένους· ἤθλησε δὲ ὁ μεγαλομάρτυς Μάμας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐρηλιανοῦ τῷ 273 ἢ 274 ἔτει.

Τετάρτη Μονὴ ἦν ἡ ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ μάρτυρος Βαβλάου, ὅστις Ἀντιοχεὺς ὦν τὴν πατρίδα ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ Διοκλητιανοῦ ἐν Καισαρείᾳ· ἐτίμων δὲ καὶ ἐσέβοντο λίαν τὸν τάφον αὐτοῦ ἐν Καισαρείᾳ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ, τελουμένης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαυρος, (νῦν τελεῖται τῇ 19 Νοεμβρίου), συνήρχετο πολὺ πλῆθος, ὅτε ὁ Βασίλειος εἶπε τὸν εἰς αὐτὸν λόγον· αὐτέτι θρήνοις τοὺς τῶν ἁγίων δορυφοροῦμεν θανάτους, ἀλλ' ἐνθέοις χορείαις τοῖς ἐκείνων ἐπορχοῦμεθα τάφοις... τοῦτο δὴ τὸ τῷ γενναίῳ τῇμερον Βαβλάῳ πεπραγμένον ἤχησε γὰρ ἡ πολεμικὴ τοῦ μάρτυρος ἀλπιγὴ καὶ τοὺς τῆς αὐτεθείας ὀπλίτας ὥς δοῦτε συνήγαγεν· ὁ τοῦ Χριστοῦ κείμενος ἀθλητὴς ἐκπύρην καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀνεπτέρωτε θέατρον· τέθηγκεν ὁ γενναῖος Βαβλάου καὶ συγκροτεῖ πικνηγύρας· κατενέλωται τάφῳ καὶ συγκαλεῖ πρὸς ἐστίαν· ἐνέκησαν μαστιζόντες δῆμιοι, ἀλλ' ἀκριβοτέρος ὁ μάρτυς εὐρίσκετο· αἱ τῶν ξεινῶν ἐξεναντιζόντο χεῖρες, ἀλλ' ὁ τοῦ ξεινομένου λογισμὸς οὐκ ἐκάμπετο· τὰς τῶν νεύρων αἱ μάστιγες ἀρμονίως παρέλυσαν, ἀλλ' ὁ τῆς πίστεως ἀκριβέστερον ἐπισφίγγετο τόνος· διασκηπτόμενοι πλευραὶ δεδπαίνοντο, ἀλλ' ἡ τοῦ φρονήματος ἡνθὴ φιλοσοφία τῆς σκληρᾶς αὐτοῦ τὸ πλεον νεκρωτο, ἀλλ' ὡς μήπω τῶν ἀγώνων ἀρξάμενος ἤκμαζεν... βωχὸν πρὸς τὴν τῶν δεινῶν σπονδὴν ἀνκηκύντες ἰσθῆαι παρ' αὐτῷ ἀγαγόντες τὸν μάρτυρα καὶ τῷ βωμῷ τὴν δεξιάν ὑπὸ τὴν ἐπιχωρήσας κελεύσαντες, ὡς χαλκῷ θυσιαστηρίῳ τῇ χειρὶ κατεχρήσαντο, λιθωντὸν αὐτῇ κκούργως ἐνθέντες φλεγόμενον... οὐδὲ ταύτης οἱ δαίλαιοι τῆς ἐλπίδος ἀπώνοντο· ἡ μὲν γὰρ φλόξ τὴν χεῖρα διέτρωγεν· ἔμενε δὲ ἡ χεὶρ ὡς πέφραν τὴν φλόγα βροτάζουσα» (Βασ. οὐιλ. ΙΖ.). καὶ ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἐνεκωμίασεν αὐτὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὅπου ὑπῆρχεν ἐκκλησία

καὶ βαπτιστήριον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ· ἐν τῇ θέσει τοῦ τε μαρτυρίου τούτου καὶ τοῦ μοναστηρίου ὑπάρχουσιν ἀμπελῶνες τῆς Καισαρείας.

Πέμπτον μοναστήριον ἦν τὸ τῆς μάρτυρος Ἰουλίττης· ἐνθα ἐμόναζον αἱ κληρικαὶ λεγόμεναι μοναχί· ἀλλὰ κατὰ τὴν λ'. Ἰουλίου, καθ' ἣν ἐτελεῖτο ἡ μνήμη τῆς ἀθλοφόρου, συνήρχοντο πανταχόθεν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πρὸς οὓς ἀποτινόμενος ὁ μέγας Βασίλειος ἐκφωνεῖ τὸν ἐγκωμιαστικὸν λόγον τῆς μάρτυρος, αἷ μὲν ὑπόθεσις τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ ἐπὶ τῇ μακαρίᾳ μάρτυρι γενόμενον κήρυγμα· περιηγγείλαμεν γὰρ ὑμῖν τὴν ἡμέραν ταύτην, ὡς ὑπόμνημα ἔχουσιν τῆς μεγάλης ἀθλήσεως, ἣν ἐν γυναικίῳ σώματι ἀνδρειοτάτην καὶ πᾶσι ἐκπλήξιν ἐμποιοῦσιν τοῖς τότε παροῦσι τῷ θεάματι καὶ τοῖς ὑπερον ἐκ τῆς τῶν πεπειραμένων διηγήσεως δεχομένοις τὴν ἀκρότην, ἡ μακαρία γυναικὼν Ἰουλίττα ἤθλησεν εἶπερ δὴ γυναικίᾳ προσπαρεῖν εὐπροπί· τὴν τῷ μεγάλῳ φρεῖ τῆς ψυχῆς τῆς γυναικίᾳ φύσει· τὴν ἀσθένειαν ἀπορούψασκν». Ἀρ' οὐ δὲ διηγήθη τὴν κτίσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀθλήσεως ἐκφωνεῖ ὁ Βασίλειος· «ταῦτα εἰπούσα, πρὸς τὴν πυρὴν ἤλατο· ἡ δὲ περισχοῦσα τῆς ἁγίας τὸ σῶμα ὥτις τι; θάλασσα; φωταῖος, τὴν μὲν ψυχὴν ἐπὶ τὴν οὐράνιον χώραν, καὶ τὴν πρίπουσκν αὐτῇ λῆξιν ἀνέπεμψε, τὸ δὲ τίμιον σῶμα ἀκέραιον διαπότατο τοῖς προσήκουσιν· ὅπερ ἐν τῷ καλλίστῳ προταμένισκν τῇ πόλει· κείμενον ἁγιάζει μὲν τὸν τόπον, ἁγιάζει δὲ τοὺς εἰς αὐτὸν συνόντας· γῆ δὲ ἡ κατευλογηθεῖσα τῇ ἐπιδησίᾳ τῆς μακαρίας ἐκ τῶν οἰκείων λαγόνων ὕδατος· φύσιν χροισκν ἀνῆκεν· ὥστε τὴν μάρτυρα ἀντὶ μητρὸς γενομένην, οἷον τιλ γάλακτι κούτῳ τιθηνεῖσθαι τοῦ ἐν τῇ πόλει· τοῦτο καὶ ὑγιαίνουσι φυλακτῆρον καὶ τρυφῶσι σωρρόνω· ἡδονῇ· χρηρίκ, καὶ ἀρωματοῦσι περικλυθῆ... οἱ ἄνδρες· μὴ κατεδέξηται· γυναικῶ· ἐλλὰ τοῖς· ὁρῆται πρὸς τὴν εὐτέθειαν· αἱ γυναῖκες· μὴ ἀπολυρθῆτε τοῦ ὑποδείγματος, ἀλλ' ἀπρορκίστως τῆς εὐταθείας· ἀντέχουσι· ἔργῳ πείραν λαβοῦσται, ὅτι πρὸς οὐδὲν ὑμῖν τῷ ἀγῶνι τὸ ἐλάττωμα τῆς φύσεως· ἐμποδίζει» Βασ. οὐιλ. Ε'). Καὶ τοῦ μοναστηρίου τούτου φάνηται ἐν τοῖς πέντε λόγοις, ὅπου ἦν ἡ ἀρχαία Καισαρεία, τὰ ἐπίπια

Ἐκτον Μοναστήριον τὸ ἐπὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Βλασίου, ὅστις ἐκ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίης ἔλκων τὸ γένος ἐκ γονέων εὐγενῶν καὶ πλουσίων σφόδρα ὑπῆρχεν υἱὸς ἐκ τῶν βοσκημάτων τῆς περιουσίας αὐτῶν ἀυξανομένης· ἐξ ὧν καὶ δαψιλεῖ παρεῖχον τοῖς πένησι τὰς εὐεργεσίας. Ἐπεὶ δέ, διωγμοῦ γενομένου, ὡς χριστιανὸς ὁ μακάριος Βλάσιος ἐζητεῖτο καὶ οὐχ εὐρίσκετο καὶ νάπαι καὶ ἐρημίαι ἐξηρευνῶντο, τοῦτο μαθὼν ὁ γενναῖος, καὶ ὥσπερ ἐπὶ δεῖπνον κεκλημένος βασιλικόν, προθύμως ἑαυτὸν δίδωσι τοῖς διώκουσι καὶ ὡς εὐεργέτας ξεναγεῖ· ὡς δὲ τῷ δικαστηρίῳ παρέστη καὶ ἠρωτήθη, ἐξεῖπε καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πίστιν καὶ τὸ ἐπιτήδευμα ὅτι βουκόλος, καὶ αὐτίκα αἴρεται ἐκ τεσσάρων καὶ τείνεται καὶ νεύροις ὡμοῖς μαστίζεται καὶ λέβητι μεγίστῳ ὕδατος καυχλάζοντος πλήρει, ἐμβάλλεται καὶ σῶος καὶ ἀβλαβεὶς μέινας τοὺς φύλακας στρατιώτας εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν προσάγεται καὶ ἄλλους πιστεύσαντας ἐκ τοῦ λέβητος ἐκείνου περιαντίσας εἰς τὸ τῆς ἁγίας Τριάδος βαπτίζει ὄνομα· ἐγγὺς δὲ τῆς ἐπαύλειως τῶν ἑαυτοῦ θρησμάτων γενόμενος, τῇ τε μητρὶ καὶ τοῖς ἰδίοις ἐπισκήψας τὰ προσήκοντα, τὸ πνεῦμα τῷ Θεῷ παρατίθησι· τὸ δὲ ἱερὸν αὐτοῦ σῶμα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ κατατίθεται καὶ τὴν αὐτοῦ ῥάβδον παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ πηγνύουσιν, ἥτις προστάξει Θεοῦ βλαστήσασα καὶ δενδροθεῖσα τὸ θυσιαστήριον ἅπαν παραδόξως κατεσκίασεν· ὁ τόπος δείκνυται ἐπὶ τοῦ παρακειμένου τῇ Καισαρείᾳ γηλόφου (ὄρα Μην. Φεβρ. 3).

Ἑβδομον Μοναστήριον τὸ περὶ τὸ μαρτύριον τοῦ περιφήμου μάρτυρος Γορδίου, περὶ οὗ λέγει ὁ Βασίλειος α . . . Ἐπεὶ οὖν καὶ τὸν λαὸν Κυρίου εἶδον νῦν τὸ πρῶτον ἐπὶ τὰ οὐράνια ἄνθη, τοὺς μάρτυρας ἐξίόντα, ζητῶ τὸν ἡγεμόνα, τίς ὁ κινήσας τὸν πολλὸν τοῦτον ἱσμὸν; τίς ὁ τὴν χειμερινὴν κατήφειαν εἰς ἑαρινὴν φαιδρότητα μεταστήσας; νῦν γὰρ δὴ πρῶτον ὁ λαὸς οἶονεὶ σίμβλων τινῶν τῆς πόλεως προχυθέντες, τὸν προπόλεον κόσμον, τὸ σεμνὸν τοῦτο καὶ πάγκαλον τῶν μαρτύρων στάδιον, πανδημεὶ κατειλήφασιν· ἐπεὶ οὖν καὶ ἡμεῖς ἀναστῆσαν ἡγαγε τὸ θαῦμα τοῦ μάρτυρος, ἐκλαθομένους τῆς ἀσθενείας, δεῦρο δὴ καὶ αὐτοὶ τῇ κατὰ δύναμιν φωνῇ, οἷον τινὶ ἄνθει τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἔργων περι-

βομβήσωμεν, ὅσια τε ποιοῦντες καὶ τοῖς παροῦσιν ἅμα κεχαρισμένα· ἐγκωμιαζομένου γὰρ δικαίου, εὐφρανθήσονται λαοί . . . ἄλλ' ἐπειδὴ ἐφύστηκεν ἡ ἡμέρα ὑπόμνησιν φέρουσα μάρτυρος ἐπιφανῶς τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυροῖς ἐναθλήσαντος, εἴπωμεν ὅσα οἶδαμεν· οὗτος ἔφυ μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης (Καισαρείας), ὅθεν καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἀγαπῶμεν· διότι οἰκετός ἡμῖν ὁ κόσμος ἐστίν . . . ἐκ τῶν λαγόνων τῆς ἡμετέρας ἀνδρομῶν καὶ πρὸς μήκιστον ὕψος τῆς δόξης διαναστὰς τῇ ἐνεγκούσῃ καὶ θρεψαμένη τῶν οἰκειῶν τῆς εὐσεβείας καρπῶν τὴν ἀπόλαυσιν ἐχαρίσατο . . . Ἐγκατειλεγμένος δὲ στρατεία ἐπιφανεῖ, ὡς ἑκατὸν στρατιωτῶν ἀρχὴν πιστευθῆναι, καὶ σώματος ῥώμῃ καὶ ψυχῆς ἀνδρείᾳ τῆς στρατιωτικοῦς καταλόγοις ἐμπρέπων· ἐπεὶ δὲ ὁ τότε τύραννος τὸ πικρὸν καὶ ἀνήμερον τῆς ψυχῆς μέχρι τοῦ πολέμου τῆς ἐκκλησίας ἐξέτεινε καὶ ἤρε θεομάχον χεῖρα κατὰ τῆς εὐσεβείας, κηρύγματα δὲ ἦν πανταχοῦ, καὶ διαγράμματα ἠπλωτο κατὰ πᾶσαν ἀγορὰν καὶ πάντα τόπον μὴ προσκυνεῖσθαι Χριστὸν ἢ θάνατον εἶναι ζημίαν τοῖς προσκυνούσιν . . . αἱ δὲ ἔρημοι ἦσαν πλήρεις τῶν φυγαδευομένων . . . τότε ὁ γενναῖος οὗτος προλαβὼν τὴν ἐκ τῶν δικαστηρίων ἀνάγκην, ῥίψας τὴν ζώνην, ὑπερόριος ἦν, ὑπεριδὼν δόξης, πλούτου παντοδαποῦ, συγγενείας, φίλων, οἰκετῶν, ἀπολαύσεως βίου, πάντων ὅσα ἀνθρώποις ἐστὶ περισπούδαστον, πρὸς τὰς βαθυτάτας καὶ ἀνθρώποις ἀβάτους ἐρημίας ἀπέδραμε, τὸν μετὰ τῶν θηρίων βίον τῆς πρὸς τοὺς εἰδωλολατροῦντας κοινωνίας ἡμερώτερον ἡγησάμενος . . . αἰσθόμενος δὲ ἑαυτοῦ ἱκανῶς γυμνασθέντος καὶ ἀλειψαμένου πρὸς τὸν ἀγῶνα, ταῖς νηστεαῖς, ταῖς ἀγρυπνίαις, ταῖς προσευχαῖς, τῇ διηνεκεῖ καὶ ἀπαύστῳ μελέτῃ τῶν λογίων τοῦ πνεύματος, τηρήσας τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ πανδημεὶ πᾶσα ἡ πόλις ἑορτὴν ἄγουςα φιλοπολέμῳ δαίμονι κατειλήφει θέατρον, ἀγῶνα ἱππικὸν θεωμένη . . . πλήρες ἦν τὸ στάδιον καὶ πάντες ἦδη πρὸς τὴν θέαν τῆς τῶν ἵππων ἀμίλλης ἦσαν συντεταγμένοι, τότε δὲ ὁ γενναῖος ἐκεῖνος καὶ μέγας τὴν ψυχὴν ἀνωθεν ἐκ τῶν ὀρέων (τοῦ Ἀργαίου) ἐπικαταβὰς τῷ θεάτρῳ . . . ἀτρέπτῳ τῇ παρρησίᾳ ἐξεβόησε τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥς μέχρι τῶν νῦν εἰσὶ τινες οἱ ἀκούσαντες· εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν·

ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν . . . Εὐθύς μὲν οὖν ἐπέστρεψε τὸ θέατρον τῷ παραδόξῳ τῆς θέας, ἀνὴρ ἀπηγριωμένος τὴν ὄψιν διὰ τὴν χρονίαν ἐν τοῖς ὄρεσι δίαιταν αὐχμηρὰν ἔχων τὴν κεφαλὴν, βαθύς τὴν ὑπὲρ τὴν ἐσθῆτα ῥυπῶν κατεσκηκώς, ἄπαν τὸ σῶμα, βλακηνίαν φέρων καὶ πῆρυν ἐνημμένος, οἷς πᾶσιν ἐπέπρεπέ τις χάρις ἐκ τοῦ ἀφηνού, αὐτὸν περιλάμπουσα . . . καὶ εὐθύς ἀνάρπαστος ἦν πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτοῦπου καθήμενον καὶ τὸν ἀγῶνα διατιθέντα . . . καὶ κάλει, φησί, δημίους· ποῦ δὲ αἱ μοι διούδες, ποῦ δὲ αἱ μάστιγες, ἐπὶ τροχοῦ κατατεινέσθω, ἐπὶ τοῦ ξύλου στρεβλοῦσθω, φερέσθω τὰ κολαστήρια· τὰ θηρία, τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, ὁ σταυρός, ὁ βόθρος εὐτρεπιζέσθω . . . τίς ἐκείνου τοῦ δήμου τὴν βοήν διηγῆται; ποία βροντὴ τοσοῦτον ἐκ νεφῶν ἦχον ἐπαφῆκε τῇ γῇ, ὅσος ἐκ τῶν κάτω τότε πρὸς οὐρανὸν ἀνεδόθη; τοῦτο ἐστὶ τὸ στάδιον ἐκείνου τοῦ στεφανίου· αὕτη ἐπέτρεπεν ἡ ἡμέρα τὸ θαυμαστὸν ἐκείνο θέαμα, ὃ οὐκ ἠμαύρωσεν ὁ χρόνος, οὐδὲ ἐξέλυσεν ἡ συνήθεια· οὐκ ἐνίκησεν ἡ τῶν ἐπιγινωμένων ὑπερβολή· ὥσπερ γὰρ τὸν ἥλιον ζεῖ καθορῶντες, ζεῖ θαυμάζομεν, οὕτω καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ζεῖ νεκρὰν τὴν μνήμην ἔχομεν» (Βασιλ. ὁμιλ. ιη'). ἀνελήρθη δὲ ὁ Γόρδιος χοροῖς μαρτύρων ἐπὶ Λικινίου τῷ 314 τρίτῃ ἡμέρᾳ Ἰανουαρίου ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλὴν. ὁ δὲ τόπος τῆς καταδίκης αὐτοῦ ἐτιμήθη ἔκτοτε διὸ καὶ ἐν δριμυτάτῳ ψύχει ὁ λαὸς τῆς Καισαρίας ἐτέλει τὴν μνήμην ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς· καὶ ὁ Βασίλειος δὲ εἶπε τὸν εἰς αὐτὸν λόγον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν συντρίμματὰ δὲ μαρμαροῦ φαίνονται ἐν τῷ ἵπποδρομείῳ τῆς παλαιᾶς Καισαρίας ἔχον βεβαίως τοῦ μαρτυρίου τούτου, ὅπερ καταστρέψαντες οἱ δυνατοὶ τῆς νέας Καισαρείας μετήνεγκαν τοὺς λίθους εἰς οἰκοδομάς.

Ὁ γδοὺν δὲ Μοναστήριον τὸ περὶ τὸ μαρτύριον τοῦ πανευφήμου Εὐφυχίου, ὅστις ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλείου τῇ διαταγῇ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου ἀνῆρέθη διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἐν Καισαρείᾳ ναοῦ τῆς Τύχης, ὡς λέγει ὁ Σωζόμενος Ἀλόγος δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον μαρτυρεῖ τὸν βίον μετελθεῖν Βασίλειον προσδύτερον τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ ἐκκλησίας καὶ Εὐφύχιον Καισάρειαν Καππαδόκων τῶν

εὐπατριδῶν ἐναγχοῦς γαμετὴν ἀγόμενον καὶ εἶον ἐπὶ νυμφίον ὄντα· συμβάλλω δὲ τὸν Εὐφύχιον ἀναιρεθῆναι διὰ τὸν ναὸν τῆς Τύχης, ἐφ' ᾧ τότε καθαιρεθέντι κοινῇ πάντες Καισαρεῖς τῆς τοῦ βασιλείου ὀργῆς ἐπειράθησαν· οἱ δὲ τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦργοι δίκην ἔδωσαν οἱ μὲν θάνατον, οἱ δὲ τὴν πατρίδα φεῦγιν καταδικασθέντες» (Σωζ. ἐκκλ. ἱστ. βιβλ. ε'. 11). λαμπρὸν δὲ μαρτύριον καὶ περὶ αὐτὸ Μοναστήριον ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Βασιλείου εἰς ᾧ πανταχόθεν συνέριον προσκυνηταὶ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης ἡμέραν τοῦ μάρτυρος τὴν τελουμένην τὴν ἐβδόμην Σεπτεμβρίου κατὰ προσκλήσιν τοῦ Μητροπολίτου, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Βασιλείου «τοῦτο γοῦν, ἐὰν ἦ δυνατόν, παρακαλοῦμεν ἐπὶ τῆς συνόδου γενέσθαι, ἣν δι' ἑτοῦς ἄγομεν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ μακαρίου μάρτυρος Εὐφυχίου προσεγγιζούσῃ λαιπὸν κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός . . .» (Βασιλ. ἐπιστ. ρ'. πρὸς Εὐσ. ἐπίσκ. Σαμοσατών). «Συνήγαγον μὲν πάντας ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ μακαρίου μάρτυρος Εὐφυχίου τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς χωρεπισκόπους, ὥστε γνωρίμους ποιῆσαι τῇ τιμιότητι σου· ἐπεὶ δὲ ἀπελείφθης, διὰ γραμμάτων αὐτοὺς ἀναγκαῖόν ἐστι προσαχθῆναι σου τῇ τελειότητι . . .» (ἐπιστ. ρμβ'. πρὸς Νουμεράριον Ἐπαρχόν). « . . . ἵνα μὴ ἀπρακτὸς ἡμῶν ἡ παράκλησις γένηται, ἣν παρακαλοῦμεν νῦν ἐπιφανῆσαι σέ ἡμῶν τῇ πόλει, ἐπὶ τῷ σεμνοτέρῳ γενέσθαι τὴν πανήγυριν, ἣν δι' ἑτοῦς ἄγειν ἐπὶ τοῖς μάρτυσιν (Μάμαντι καὶ Εὐφυχίῳ) ἔθος ἐστὶν ἡμῶν τῇ ἐκκλησίᾳ . . . ἵνα οὖν καὶ ὁ Κύριος δοξασθῇ καὶ λαοὶ εὐρανῶσι, καὶ τιμηθῶσι μάρτυρες καὶ ἡμεῖς οἱ γέροντες τῆς ὑφαιλουμένης ἡμῖν παρὰ τέκνου γνήσιου τύχωμεν θεραπείας, καταξίωσον ἀόκνως μέχρις ἡμῶν διαβῆναι καὶ προλαβεῖν τῆς ἡμέρας τῆς συνόδου· ὥστε ἐπὶ σχολῇς ἡμεῖς ἀλλήλοις συγγενέσθαι καὶ συμπαρακληθῆναι διὰ τῆς κοινωνίας τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων· ἐστὶ δὲ ἡ ἡμέρα τῇ πέμπτῃ (ἐν ἄλλῃ. ἐπιστ. τῇ ζ'). τοῦ Σεπτεμβρίου, διὸ παρακαλοῦμεν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐπιστῆναι, ἵνα καὶ τοῦ Πτωχοτροφείου τὴν μνήμην μεγάλῃ ποιήσῃς τῇ παρουσίᾳ» (ἐπιστ. ρδστ'. Ἀμφιλοχίῳ ἐπίσκ. Ἰκονίου). « τοὺς συνόντας τῇ ὁσιότητι σου, καὶ πάντα τὸν κλήρον, καὶ τὸν λαὸν τὸν ὑπὸ σου πειμαίνόμενον, καὶ τοὺς θεοφιλεῖς.

στάτου· ἀδελφοὺς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοὺς προσειπεῖν παρ' ἡμῶν καταξίωσον· τῆς μνήμης τοῦ μακαριωτάτου μάρτυρος Εὐψυχίου μέμνησο. καὶ μὴ ἀναμείνης δευτέραν ὑπόμνησιν, μηδὲ ἐμπρόθεσμον σπουδᾶς ποιήσασθαι τὴν ἀπάντησιν, ἀλλὰ προλαβεῖν καὶ εὐφράναι ἡμᾶς (τῷ αὐτῷ. ἐπιστ. σ'). τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Ποντικῆς διοικήσεως προσκλητήριον ἐπιστολὴν ἀνωτέρω κατεχωρίσαμεν. Τὸ μαρτύριον τοῦτο καὶ τὸ Μοναστήριον ἐσώζετο ἐν τοῖς προαστείσις τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Κασσαρείας ἡρειπωμένον ἐν τόπῳ νῦν καλουμένῳ *Τζίφρ* ὀνοῦ, ἀλλ' ἤδη καὶ αὐτὰ τὰ θεμέλια καταστρέφουσιν, ὅπως διὰ τῶν λίθων αὐτῶν κτίσωσι νέα κτίρια ἐν Καισαρείᾳ.

Ἐννατον Μοναστήριον ἦν τὸ παρὰ τῇ Βασιλειᾷ ἐν τῷ προαστείῳ τῆς πόλεως· ὁ μέγας Βασίλειος ὅσον ἦν ὀλιγαρχῆς κατὰ τὸν ἑαυτοῦ βίον, τοσοῦτον δαπανηρὸς εἰς τὰ κοινὰ, δαπανήσας θησαυροὺς εἰς καλλωπισμὸν τῆς Καισαρείας διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ναῶν, μαρτυρίων, μοναστηρίων, πτωχοτροφείων καὶ ἄλλων τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἀνθρωπότητι κτιρίων· ἀρκούμενος ὀλίγοις καὶ πωλήσας καὶ αὐτὰ τὰ πατρῷα κτήματα, λαβὼν δὲ καὶ παρὰ πλουσίων ἐξώδευε σὺν τοῖς προσδόκοις τῆς Μητροπόλεως τὰ πάντα πρὸς περιθαλψίν πτωχῶν καὶ ἀσθενῶν· ἐφ' ᾧ καὶ κατηγορήθη παρ' ἀνθρώπων φθονερῶν εἰς τοὺς δυνάστας τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὡς κατασπαταλῶν τὰ δημόσια, ὅθεν καὶ ἠναγκάσθη ὅπως ἀπολογηθῇ πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας Ἡλίαν διὰ τῶν ἐξῆς «ὅθεν μοι δοκεῖ καὶ βασιλεὺς ὁ μέγας (ἐννοεῖ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον) τὴν πολυπραγμοσύνην ἡμῶν ταύτην καταμαθὼν ἰᾶσαι ἡμᾶς ἐφ' αὐτῶν τὰς ἐκκλησίας οἰκονομεῖν, τοὺς μέντοι ταῖς ἀδόλοις ἀκοαῖς σου παρενοχλοῦντας ἐρωτηθῆναι βούλομαι, τί χεῖρον ἔχει τὰ δημόσια παρ' ἡμᾶς; ἢ τί μικρὸν ἢ μείζον τῶν κοινῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας περὶ τὰς ἐκκλησίας οἰκονομίας ἡλάττωται; πλὴν εἰ μή τις λέγοι βλάβην τοῖς πράγμασι φέρειν, εἶπον εὐκτῆριον μεγαλοπρεπῶς κατασκευασμένον ἀναστῆσαι τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ περὶ αὐτὸν οἰκῆσιν, τὴν μὲν ἐλευθέριον ἐξηρημένην τῷ κορυφαίῳ, τὰς δὲ ὑποβιβηκυίας ταῖς θεραπευταῖς τοῦ θεοῦ διανεμημένας ἐν τάξει, ὧν ἡ χρῆσις κοινὴ πρὸς τε ἡμᾶς τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς παρεπομέ-

μένους ὑμῖν· τίνα δὲ ἀδικοῦμεν καταγώγια τοῖς ξένοις οἰκοδομοῦντες, τοῖς τε κατὰ πάροδον ἐπιφοιτῶσι καὶ τοῖς θεραπέας τινὸς διὰ τὴν ἀσθένειαν δεομένοις; καὶ τὴν ἀναγκαίαν τούτοις παραμυθίαν ἐγκαθιστῶντες, τοὺς νοσοκομοῦντας, τοὺς ἰατρούοντας, τὰ νοτοφόρα τοὺς παραπέμποντας; τούτοις ἀνάγκη καὶ τέχνας ἐπιεσθαι, τὰς τε πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίας καὶ ὅσαι πρὸς εἰσχήμονα βίου διαγωγὴν ἐφευρέθησαν· οἴκους πάλιν ἐτέρους ταῖς ἐργασίαις ἐπιτηδείους, ἅπερ πάντα τῷ μὲν τόπῳ κόσμος, τῷ δὲ ἄρχοντι ἡμῶν σεμνολόγημα, ἐπ' αὐτὸν τῆς εὐφημίας ἐπανιούσης· ὅς γε οὐδὲ τούτου ἕνεκεν πρὸς τὴν ἐπιστάσιαν ἡμῶν ἐξ βιάσεως, ὡς μόνος ἐξαρκῶν τῷ μεγέθει τῆς γνώμης τὰ τε κατερρυκτότα τῶν ἔργων ἀναλαβεῖν, καὶ οἰκῆσαι τὰς αἰκίητους, καὶ ὅλως εἰς πόλεις τὰς ἐρημίας μετασκευάσαι· τὸν οὖν εἰς ταῦτα συνεργοῦντα ἐλαύνειν καὶ ὑβρίζειν, ἢ τιμᾶν καὶ περιέπειν ἀκολουθότερον ἦν; καὶ μὴ οἰηθῆς, ὦ ἄριστε, λόγον μόνον εἶναι τὰ παρ' ἡμῶν ὑμῖν· ἡδὴ γὰρ ἐσμέν ἐν τῷ ἔργῳ, τὰς ὕλκας τέως συμποριζόμενοι» (ἐπ. γδ'). ταῦτα μὲν λέγει ὁ Βασίλειος περὶ τοῦ Πτωχοτροφείου, ὃ ἐμελλεν ἀνεγεῖραι, ἅμα μὲν ἀπολογούμενος ταῖς συκοφανταῖς καὶ ταῖς μέμψεσι τῶν φιλαιτιῶν, ἅμα δὲ περιγράφων τὸ σχέδιον τοῦ μελετωμένου κτιρίου· ὅτι δὲ οὐ κόμπος ἦν τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἐτέθησαν εὐθὺς εἰς πρᾶξιν τοῦτο μακρόχρονον παρὰ τοῦ Θεολόγου λέγοντος «Μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως πρόελθε καὶ θέασαι καὶ τὴν πόλιν τὸ τῆς εὐσεβείας ταμεῖον, τὸ κοινὸν τῶν ἐχόντων θησαυρῖσμα, εἰς ὃ τὰ περιττὰ τοῦ πλούτου, ἡδὴ δὲ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ταῖς ἐκείνου παραινέσεσιν ἀποτίθεται, σῆτας ἀποσειόμενα καὶ κλέπτας οὐκ εὐφραίνοντα καὶ φθόνου πάλιν καὶ καιροῦ φθορὰν διαφεύγοντα· ἐν ᾧ νόσος φιλοσοφεῖται καὶ συμφορὰ μακαρίζεται καὶ τὸ συμπαθὲς δοκιμάζεται» (Γρηγ. Λόγ. κ'). εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Πτωχοτροφείου τούτου καὶ ὁ Γρηγόριος οὐ μικρὸν συνέτεινε εἰς βοήθειαν αὐτοῦ παρακινήσας τοὺς Ναζιανζηνούς διὰ τοῦ λαμπροῦ περὶ φιλοπτωχείας λόγου αὐτοῦ, ἐν ᾧ παραέστησας διὰ θλιβερωτάτων χρωμάτων τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν ὑπὸ λῶ-
βης πσχόντων καὶ τὴν περιθαλψίν αὐτῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῷ ἀνεγερθέντι παρὰ Βασιλείου ὑπεκκαίει τὸν ζῆλον τῶν ἀκροατῶν

αὐτοῦ εἰς συνδρομὴν τοιοῦτου ἱεροῦ καταγωγείου· ὅθεν πολλοὶ φιλόπτωχοι οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ προσδοφόρα κτήματα ἐχορήγουν αὐτῷ διὰ τὴν περιθαλψιν ξένων, γερόντων καὶ ἀσθενῶν, ὡς βλέπομεν καὶ ἐν τῇ 233 ἐπιστολῇ τοῦ Γρηγορίου ἈΤιμάς τοὺς εὐλαβεῖς, εὐοῖδα, καὶ πτωχοὺς εὐπαιεῖς· τούτων ἀμφότερων σοι καιρὸς· ἔχει γὰρ οὕτως· ὁ τιμιώτατος καὶ θεοφιλέστατος υἱὸς ἡμῶν Σακερδὼς ὁ συμπρεσβύτερος, πτωχείᾳ προέστηκε τῶν ἐπιστήμων πολυανθρώπου, εὐσεβείας τε ἕνεκα καὶ τῆς εἰς τὸ πρᾶγμα σπουδῆς· ἔστι δὲ τῶν ὑπηρετουμένων τῷ πτωχείᾳ κτήματα Λιβριανδὸς καὶ Καθερίνα ἐμπορεύοντα τόποις τοῖς οἰκίαις, ἐξ ἐπιδόσεως τοῦ τιμιωτάτου Κάστορος, τῷ πτωχείᾳ τι συνεισφέροντα· ταῦτα πάσης ἐπιτηρείας ἐλευθερώσας, μέρος οὐκ ἐλάχιστον συνεισάσεις καὶ τοῖς πτωχοῖς τῆς θεραπειᾶς καὶ σεαυτῷ τῆς ἀντιδόσεως, ἣν οἶδας ὀφειλομένην τοῖς εὐσεβεῖσι· δῆλον δ' ὅτι ἄπαξ ἐμψύχας εἰς τὴν εὐεργεσίαν, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας ποιήσεις πρόνοιαν, ὡς μηδὲ βουλομένῳ τινὶ ἐξεῖναι κακὸν γενέσθαι περὶ τοὺς τόπους, τρόπον ὃν ἐπινοήσῃς ἢ σὺ σύνεσις» (ἐπιστ. Κυριακῇ).

Ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς Οὐάλης ἐδώρῃσατο χωρία βασιλικὰ τῷ πτωχοτροφεῖ τούτῳ ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος· αὐτὸν δὲ βασιλεὺς οὕτως ἡγάσθη τὸν ἄνδρα (Βασίλειον) ὡς καὶ χωρία κάλλιστα ὧν εἶχεν αὐτόθι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ φροντιστέοις δωρήσασθαι πέντην, οἱ τὸ σῶμα ἅπαν λεωδυνήμενοι πλείονες ὅτι μάλιστα θεραπείας προσδέονται» (Θεοδ. βιβλ. δ', 19). Ἐκτίσθη δὲ τὸ πτωχοτροφεῖον τοῦτο τῷ 371 ἢ 372 ἔτει· διότι ὁ Νύσσης ἐπίσκοπος Ἑρακλείδης ἐλθὼν εἰς Καισάρειαν τῷ 373 κατέλυσε ἐν αὐτῇ, ὡς λέγει αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῇ· «Γενόμενος δὲ πλησίον Καισαρείας, ὥστε γνωρίσαι τὰ πρᾶγματα, καὶ αὐτῇ παραβαλεῖν τῇ πόλει μὴ ἀνασχομένους, τῷ πλησίον προσέφυγον Πτωχοτροφεῖον ὥστε ἐκεῖ μαθεῖν περὶ ὧν ἐβουλόμην· εἶπα κατὰ σὺλῆθειαν ἐπιδημήσαντι τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ ἀνήνεγκά· περὶ ὧν ἐπέταξεν ἡμῖν ἡ λαγιότης σου» (πρὸς Ἀμφιλ. Βασιλ. ἐπιστ. ρν'). Συχνάκις δὲ ἐρχόμενος εἰς αὐτὸ ὁ θαυμάσιος ἱεράρχης τοὺς τε πτωχοὺς παρεμβύθει καὶ τοὺς λεπροὺς ἡσπάζετο ὡς ἀδελφοὺς καὶ οὕτω παράδειγμα φιλοπτωχίας εἰς πάντας ἐγένετο. Ἀλλὰ καὶ ἐκκλη-

σίαν ἔκτισε μεγαλοπρεπῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐφ' ἧς ἀνεγινώσκετο τὸ ἐξῆς εἰς τὸν Γρηγόριον ἀποδιδόμενον ἐπίγραμμα·

«Ἦν ὅτε Χριστὸς ἴαυεν ἐξ ὀλκάδος ἔμφυτον ὕπνον, τετρήχει δὲ θάλασσα κυδοιμοτόκησιν αἷταις, δείματί τε πλωτῆρες ἀνίαχον· ἔγρεο, Σῶτερ, ὀλλυμένοις ἐπάμυνον. Ἄναξ δὲ κέλευεν ἀναστὰς ἀτρεμέειν ἀνέμους καὶ κύματα· καὶ πέλεν οὕτως· θαύματι δὲ φράζοντο θεοῦ φύσιν οἱ παρεόντες».

ὡσαύτως εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν φέρονται ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ καὶ οἱ ἐξῆς ἐπίσης ἡρωϊκοὶ στίχοι·

«Ζωογόνων ἀρετῶν τετρακτύος εἰκόνα λεύσσων σεῦε νόων πρὸς μόχθον ἐκούσιον· εἰσεβίης γὰρ ἰδρωτες δεδάσιν ἀγήραον ἐς βίον ἑλκεῖν».

Καλῶς δὲ ὁ ποιητὴς τετρακτὺν ζωογόνων ἀρετῶν καλεῖ τὸ ἔργον, καθότι οὐ μόνον Πτωχοτροφεῖον, ἀλλὰ καὶ Ξενοδοχεῖον καὶ Νοσοκομεῖον καὶ Μοναστήριον ἦν ἐν ᾧ οἰκῆταις ἦσαν ἡ μὲν εὐπρεπεστέρα ἐξηρημένη ἦν τῷ ἐπισκόπῳ αἱ δὲ ὑποδεέστεραι διανεμημέναι ἐν τάξει τοῖς ἱεροῦσι καὶ μοναχοῖς· φαίνεται δὲ ὅτι ἢ τε ἐκκλησία καὶ τὸ πτωχοτροφεῖον ἐνεκαινίσθησαν κατὰ τὴν πανηγυρίν τοῦ μάρτυρος Μάμαντος καὶ ἡ μνήμη τῶν ἐγκαινίων συνεωρτάζετο μετὰ τῆς μνήμης τοῦ μάρτυρος· διὸ παρακαλοῦμεν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐπιστῆναι ἵνα καὶ τοῦ Πτωχοτροφεῖου τὴν μνήμην μεγάλῃν ποιήσῃς τῇ παρουσίᾳ· ἐν ταῖς πανηγύρεσι δὲ τούτοις φαίνεται ὅτι οἱ προσκεκλημένοι καὶ τι προσέφερον ὑπὲρ τοῦ Πτωχοτροφεῖου· διὸ ἔστιν ὅτε ἀπεποιούντο τὴν ἔλευσιν, ἢ προσεποιούντο ὅτι τὴν πρόσκλησιν οὐκ ἔλαβον· ὅθεν καὶ τινι τῶν τοιοῦτων ἐπισκόπων τὴν ἐξῆς γράφει ἐλεγκτικὴν πρόσκλησιν ὁ Βασίλειος· «Μὴ καλούμενος ἐγκλεῖς, καὶ καλούμενος οὐχ ὑπακούεις, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων, δῆλος εἶ καὶ τῇ προτέρᾳ σκήψῃ μάτην χρυσάμενος· οὐ γὰρ ἂν ἦκες, ἐκ τῶν εἰκότων, οὐδὲ τότε κληθεῖς· ἐπάκουτον οὖν καλοῦσι νῦν, καὶ μὴ γένη πάλιν ἀγνώμων· εἰδώς, ὡς ἐγκλήματι προτιθέμενον ἔγκλημα βεβαιό-

καὶ πιστοτέρην ἐργάζεται τοῦ προτέρου τὴν κατηγορίαν τὸ δεύτερον· αἰεὶ δὲ σε καὶ ἡμῶν ἀνέχεσθαι παρακαλῶ· εἰ δὲ ἡμῶν οὐκ ἀνέχη, ἀλλ' οὐ τῶν μαρτύρων ἀμελεῖσαι δίκαιον· ὧν ταῖς μνήαις κοινωνήσων καλῇ· δὲ οὖν πρῶτον μὲν ἀμφοτέροις· εἰ δὲ τοῦτό σοι μὴ δοκεῖ, τῆς γοῦν τιμιωτέροις τὴν χάριν» (ἐπιστ. σπβ'). Προέστη δὲ ἐπὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ τε Μοναστηρίου καὶ τοῦ Πτωχοτροφείου ἀνὴρ λίαν ἐνάρετος Σακερδῶς ὀνόματι, ἀλλὰ τοῦτον Ἑλλάδιον ὁ διάδοχος τοῦ Βασιλείου ἀναξίως ἐπαυσε· καίτοι δὲ ὁ Γρηγόριος παρακαλεῖ τὸν Ἑλλάδιον λέγων ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν τὴν σὴν ἀγαθότητα, τὸ μὲν πρῶτον συγχωρῆσαι τῷ ἀνδρὶ πᾶσαν τὴν ἐπιμέλειαν, ὧν ἐφρόντιζεν· οὐ δὲ γὰρ οὕτω ῥαδίον τι φιλοσοφῆσαι, κἂν ὁ καρτερικώτατος ᾖ καὶ φιλοσοφώτατος· ὥστε πόνων τοσούτων καὶ συνηθείας τοσαύτης ἀποστεροῦμενον φέρειν· εἰ δὲ μὴ, τόγε δεύτερον, τὴν μὲν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν ὡς βούλει διαθέσθαι, δι' ὧν αὐτὸς ὁοκιμάσεις· τὴν δὲ τῆς Μονῆς φροντίδα καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐπ' αὐτῷ ποιήσασθαι· καὶ μὴ λυπῆσαι δὲ πλέον ἐκείνους τῆς συνηθείας ἀντεχομένους· καὶ ὥσπερ σώματος ἑνὸς ἢ μέλους διασπάρασσόμενου οὐ φέρονται· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες τινὲς αὐτῶν ἀπωδύραντο· εἰ μὲν οὖν τί σοι καὶ ἀφ' ἐαυτοῦ ὁ ἀνὴρ αἰδέσιμον ἔχειν φαίνεται· ὥσπερ οὖν ἄξιον· αὐτὸν δι' αὐτὸν αἰδέσθητι καὶ τὴν πολιὰν καὶ τοὺς καμάτους, τοὺς τε ἄλλους οὐς κατὰ Θεὸν ὑπέστη πρεσβυτέρην τῆς ἡλικίας τὴν εὐλάβειαν ἐπιδεικνύμενος· καὶ τὴν ἐπὶ τῇ πτωχοτροφίᾳ καὶ προστασίᾳ τῶν ἀδελφῶν· εἰ δὲ τοῦτο μικρὸν σοι δοκεῖ, ἀλλ' ἡμᾶς γε καὶ τὴν ἡμετέραν πρεσβείαν πάντως μὴ ἀτιμάσης» (ἐπιστ. 216). ὁ Ἑλλάδιος φαίνεται ἔκαμπτος· ἀντὶ δὲ τοῦ Σακερδῶτος διωρίσθη προεστὼς ὁ Ὁμοφρόνιος πρὸς ὃν καλέσκοντα τὸν Γρηγόριον εἰς πανήγυριν ἀποκρίνεται ὁ Γρηγόριος. Ἀ' ἐπὶ τὴν σύνοδον ἡμᾶς καλεῖς· ἐγὼ δὲ νύχθυρην οὕτως ἔχειν τοῦ σώματος, ὥστε παρεῖναι ὑμῖν αὐτόκλητον ἵνα ἴδω τὸν ἱερὸν οἶκον ὑμῶν, τὸ Χριστοῦ καταγώγιον, τὴν τῶν ἁγίων κλάδων ῥίζαν, τὴν ὡς ἀληθῶς μητέρα τέκνων εὐφραυνόμενων . . . τοῦτο δὲ παραίνει καὶ τῷ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Σακερδῶτι, μηδὲν ἀθυμεῖν, μηδὲ ἀνάξιον ἐαυτοῦ πάσχειν, ἀλλ' οὕτω

τὸν καιρὸν διαθέσθαι, ὡς φιλοσοφίας ὕλην τὰ λυπηρὰ διαθέσθαι· ἔτι θεραπευσάτω τὸν τιμιώτατον ἡμῶν, ἐπίσκοπον· ἔτι ῥωννύτω τοὺς ἀδελφούς· μάλιστα μὲν μὴ καταλυθῇ τὸ ἔργον ἡμῶν, ἐν Κυρίῳ, προθέμεθα ὁ τοσοῦτόν τε ὄν, καὶ οὕτω περιβόητον» (ἐπιστ. 237). Προέστη δὲ τοῦ σεμνοῦ τούτου καταγωγίου καὶ ὁ Πραπίδιος, οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν· καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους διέλαμψε περίβλεπτον ἄχρι νομίζω τοῦ 1072, ὅτε περιῆλθεν εἰς χεῖρας πολεμίων ἡ παλαιὰ Καισάρεια, ἐκτίσθη δὲ ἐν παιδιᾷ δι' ἡ νέα καὶ ἐχρησίμευσεν ἡ ὕλη τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου, ὡς καὶ ἡ τῶν ἄλλων τῆς παλαιᾶς Καισαρείας, εἰς τὰ κτίρια τῆς νέας, καὶ ἀπολείπεται τῶν πυχῶν τοιγῶν αὐτοῦ ἡ ἀμμοκονία ὡς τεῖχος ἐρυμνὸν ἀφαιρεθέντων τῶν εἰργασμένων λίθων, χρησιμεύει δὲ νῦν ὁ τόπος εἰς κατοικίαν τῶν θηησιμαίων καὶ τῶν ὁστῶν τῶν ταριχευομένων ἀγελάδων· ἔκ τοτε ὁμως σώζεται ἡ κινστέρνα αὐτοῦ χρησιμεύουσα τανῦν ὡς φρέαρ, μέρος δὲ τῶν θεμελίων τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ἐκκλησίας ἀνεκαλύφθη αὐτῷ πρὸ πολλοῦ ῥυμοτεμνομένων τῶν ἁγῶν διὰ τὴν ἀμαξήτην ὁδόν, ὁ τόπος οὗτος κείμενος μεταξὺ τῆς ἀρχαίας Καισαρείας τῆς κειμένης ἐπὶ τῶν ὑπαρειῶν τοῦ Ἀργαίου ἐπὶ πέντε λόφων καὶ τῆς νέας τῆς κειμένης ἐν τῇ παιδιᾷ, ἣτις ἐχρησίμευεν ἄλλοτε τῇ ἀρχαίᾳ ὡς προάστειον καὶ ὡς νεκρόπολις· καλεῖται τανῦν Παττὰλ-Γαζή ὡς φέρων τὸ κενोटάφιον ἢ τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ κατακτητοῦ τούτου.

Τὸ δέκατον Μοναστήριον θεωρεῖται τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως τοῦ κειμένου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει καὶ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὁ περίβλεπτος οὗτος ναὸς ἐκαλεῖτο καὶ μεγάλη Ἐκκλησία καὶ μήτηρ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν ᾗ ὁ Οὐρανοφάντωρ τὰ θεῖα τοῦ θεοῦ Σωτῆρος λόγια διὰ φωνῆς σάλπιγγος τραυνωτέρως καὶ λέξεως καθαρᾶς καὶ εὐσήμου εἰς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα ἐκήρυττε, νῦν μὲν τὰ τῆς κτίσεως μεγέθη ἀξίως ὑψηγορῶν, νῦν δὲ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας θεηγόρως σκλπιζὼν καὶ ταῖς τῶν στερεῶν λογισμῶν ἀνάγκαις τὸν Εὐνόμιον ἄγγων· καὶ ἐν ᾗ εἰσελθὼν μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὸν δορυφορίας ὁ Οὐάλης ἐν ἡμέρᾳ τῶν Ἐπιφανίων, ἐπειδὴ τὴν ἀκοὴν προσεχλοῦση τῇ ψαλμωδίᾳ κατεβροντήθη, τοῦ τε λαοῦ τὸ πέλα-

γος εἶδε, καὶ πᾶσαν τὴν εὐκοσμίαν, ὅση τε περὶ τὸ βῆμα καὶ ὅση πλησίον ἀγγελικὴν μάλλον ἢ ἀνθρωπίνην, τὸν μὲν τοῦ λαοῦ προτεταμένον ὄρθιον, οἷον τὸν Σαμουὴλ ὁ λόγος γράφει, ἀκλινῇ καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν διάνοιαν ὥσπερ οὐθενὸς κοινοῦ γεγονότος, ἀλλ' ἐστηλωμένον θεῷ τε καὶ τῷ βήματι, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ἐστηκότας ἐν φόβῳ τινὶ καὶ σεβάσματι, ἔπαθέ τι ἀνθρώπινον, σκότου καὶ δίνης πληροῦται τὴν ὄψιν καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ θάμβους καὶ λυεῖ ὡς λέγει ὁ Γρηγόριος, τὸ πλεῖστον τῆς τότε διοχλοῦσης ἐπερείας (Γρηγ. Ναζι. Λόγ. κ'). Καὶ ὅτι μὲν τὸ ἱερατεῖον ἐνταῦθα ἦν πολυπληθὲς δείκνυται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι δὲ οὗτοι ἦσαν ἀνθρώποι ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ δείκνυται ἐξ ὧν λέγει ὁ Βασίλειος «... μὲν δὲνα δ' ἡμᾶς ἔχειν τὸν εὐθαρσῶς πρὸς τὰ τῆς ἰδίου δυσχερῆ διακείμενον, καὶ γὰρ εἰ καὶ πολυάνθρωπόν πως εἶναι δοκεῖ τὸ ἱερατεῖον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀνθρώπων ἀμελετήτως ἐχόντων πρὸς τὰς ὁδοιπορίας, διὰ τὸ μήτε ἐμπορεύεσθαι, μήτε τὴν ἐξω διατριβὴν αἰρεῖσθαι, τὰς δὲ ἐδραίους τῶν τεχνῶν μεταχειρίζεσθαι τοὺς πολλοὺς, ἐκεῖθεν ἔχοντας τὴν ἀφορμὴν τοῦ ἐφημέρου βίου, αὐτίκα καὶ τὸν ἀδελφὸν τοῦτον, ὃν νῦν ἀπεστείλαμεν πρὸς τὴν εὐλάβειάν σου, ἐκ τῆς χώρας μεταστειλάμενοι ἐχρησάμεθα αὐτῷ διακόνῳ τῶν πρὸς τὴν σὴν οἰκίαν γραμμάτων ἵνα καὶ τὰ ἡμέτερα σαφῶς διαγγείλῃ καὶ τὰ αὐτόθεν ἡμῖν ἐναργῶς καὶ ταχέως τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι διακομίσῃ (Βασιλ. ἐπιστ. ργ'). ἐχρησίμευε δὲ καὶ τοῖς μετὰ τὸν Βασίλειον ὡς καθεδρικός ναὸς φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν :

«Νεύμασι θεσπεσίοισι μετάρσιος ἡλυθὼν ἄρδην
ἐς δόμον ἀχράντοιο, ἀμωμήτοιο, γυναικὸς
κεκλόμενοι μαθηταὶ ἀλλήλοισιν αἰγλήεντες,
οἱ μὲν ἀπ' ἀνατολίνης, οἱ δ' ἐσπερίνης γαίης,
ἄλλοι μασσηδόνης, ἕτεροι βαῖνον δ' ἀπ' ἀρκτῶν
οἰζύμενοι κηδεῦσαι σῶμα τὸ σωσικόσμοιον».

Καὶ τοῦ ναοῦ τούτου οἱ λίθοι μετεκομίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως εἰς τὴν νέαν Καισάρειαν, τὸν δὲ τόπον κατέχουσιν οἱ ἀμπελῶνες τῶν Καισαρέων.

Τὸ ἐνδέκατον μοναστήριον ἦν τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναλήψεως, ἐντὸς τῆς πόλεως, ὅπου κατὰ τὴν ἐπέτειον πανηγυρίν τῆς Ἀναλήψεως, ἥτις ἐν Καππαδοκίᾳ ἐκαλεῖτο Ἐπισωζομένη, ἐξεφώνησεν ὁ τῶν Νυσσαίων φωστὴρ Γρηγόριος λόγον πανηγυρικόν· ἀλλὰ καὶ ὁ ναὸς οὗτος μετὰ τῆς μονῆς κατεστράφη μετὰ τὴν ἄλωσιν.

Τὸ δωδέκατον ἦν τὸ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου· καθότι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φωστῆρος αὐτῶν ἀνήγειραν οἱ Καισαρεῖς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ μεγάλην καὶ περιβλεπτον, ἣν κατὰ τὸ 1067 μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ῥωμανοῦ Διογένους ὁ Ἀλπ-Ἀρσλάν ἐλὼν τὴν Καισάρειαν καὶ πολλοὺς τῶν πολιτῶν σφαγῇ παρὰ τοὺς περιεσύλησε. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀφαιρέθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσημος καὶ ἀξιολογώτατη ἦν ἡ σορὸς ἡ θήκη τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἀριστουργημα χρυσοεικῆς χρυσῇ καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις ἐξειργασμένη πολυτίμος, ἥς περιγραφὴν κατέλιπεν ὁ ἱστορικός Μιργούντιος· αἱ δὲ πύλαι τοῦ ναοῦ ἐστάλησαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὡς τρόπαιον.

Ἐν Καισαρείᾳ ἦσαν καὶ ἄλλα μαρτύρια ἐπομένως καὶ Μοναστήρια περὶ αὐτά, καθότι ἐκτὸς τῶν δικληρθέντων μαρτύρων πολλοὶ κατὰ διαφόρους διωγμοὺς τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀνεδύσαντο στέφανον (περὶ ὧν ὅρα Ἐκκλ. Ἰστ. Καπ. Α. Λεβίδου), ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδὲν γραπτόν, ἡ ἄγραφον μνημεῖον διεσώθη ἡμῖν παρὰ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου περὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς μαρτυρίων καὶ μονῶν, οὐδὲν λέγομεν περὶ αὐτῶν. Καίτοι δὲ καὶ ἐν τῇ νέᾳ Καισαρείᾳ ἐκτίσθησαν ἐπὶ τῶν ἀνασκαφέντων ἱκαναὶ ἐκκλησίαι καὶ περὶ αὐτὰς κεῖνται διὰ τοὺς μονάζοντας, ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἐκκλησίαι αὗται μετεβλήθησαν εἰς τοὺς ὑτέρους χρόνους ἢ εἰς τεμένη, ἢ εἰς σπουδαστήρια, εἰσέτι δὲ διατηροῦσι μὲν τὸ ἀρχαῖον σχῆμα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεμία ἱστορικὴ ἀπόδειξις ὑπάρχει περὶ τούτων δηλοῦσα τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν καὶ χρῆσιν αὐτῶν, παραλείπομεν ἐνταῦθα τὴν περιγραφὴν αὐτῶν καὶ παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν παρ' ἡμῶν Θεοῦ θέλοντος, ἐκδοθησομένην περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίης, ἐν ᾗ γενήσεται λόγος καὶ περὶ τῆς μόνης Μονῆς

τοῦ ἁγίου Νικολάου τῆς σωζομένης ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ δις ἐκ βάρων ἀνακινισθείσης καὶ χρησιμευούσης, οὐχὶ ὡς πλέον Μονή, ἀλλ' ὡς Μητροπολιτικὸς Ναός.

Β'. Τὰ ἐπὶ τοῦ Διδύμου Μοναστήρια.

Παραπέμποντες τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ὅπως ἴδωσι τὴν περιγραφὴν τοῦ ὅρου τούτου ἐν τῷ διακηφθέντι συγγράμματι ἡμῶν ἀρχόμεθα εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐν αὐτῷ Μονῶν. Οἱ ἀναχωρήσαντες ἐκ τῆς τύρβης τοῦ κόσμου ἔκτισαν σποράδην ἐν τῷ ὄρει τούτῳ σκήτας καὶ ἐμόναζον· ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐλευθερίας ἔτυχον, ἀνέκτισαν συνελθόντες οἱ μοναχοὶ οὗτοι διὰ τῶν συνδρομῶν τῶν ἐν ταῖς πόλεσι χριστιανῶν ναὸν πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας Θεοτόκου μεγαλοπρεπέστατον, οὗ τοὺς τοίχους ἐκόσμησαν διὰ μωσαϊκῶν ἐντέχνως συνηρμοσμένων· ἐνταῦθα πολλάκις ἀναβαίνων ὁ μέγας Βασίλειος προσηύχετο καὶ κατὰ μόνας καὶ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ· ὅθεν τὸ ὄρος τοῦτο ἄχρι τῆς σήμερον καλεῖται «Ὁρος τοῦ ἁγίου Βασιλείου». Ἐνταῦθα λέγεται ὅτι εἶδε τὸ περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ παραδότου θαυμάσιον ὄραμα, ὡς διηγεῖται ὁ Ἀμφιλόχιος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ· «πάρχυντα οὖν προστάττει τῷ κλήρῳ καὶ παντὶ τῷ λαῷ τῆς πόλεως σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίῳ ἀνελθεῖν ἐν τῷ ὄρει τοῦ Διδύμου ἔνθα τιμᾶται καὶ προσκυνεῖται τῆς Θεοτόκου πάνσεπτος Ναός, καὶ τρεῖς ἡμέρας νήστευσι τῇ προσευχῇ προσκαρτερῆσαι καὶ αἰτεῖν τὸν Θεὸν διασκεδάσαι τὸν τοῦ παρανόμου βασιλέως σκοπὸν· καὶ δὴ δεομένων αὐτῶν καὶ διαγρυπνούντων μετὰ συντετριμμένης καρδίας ὁρᾷ Βασίλειος κατ' ὄναρ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόθεν, ἔνθα ἐν τῷ ὄρει καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου καθημένην τινὰ ἐν γυναικείῳ τῷ σχήματι καὶ οὕτω πως εἰπεῖν πρὸς τοὺς πλησίον αὐτῆς ἐστῶτας μεγαλειαίους ἄνδρας· καλέσατε δὴ μοι Μερκούριον καὶ πορεύσεται τοῦ ἀνελεῖν Ἰουλιανὸν τὸν εἰς τὸν υἱόν μου καὶ κύριον Ἰησοῦν

Χριστὸν παρνομήσαντα· ὁ δὲ ἅγιος μετὰ τῆς πανοπλίας αὐτοῦ παραγενόμενος καὶ ἐπιτραπίς παρ' αὐτῆς τάχιστα ἐπορεύθη· προσκαλισταμένη δὲ τὸν Βασίλειον ἀπέδωκεν αὐτῷ βιβλίον ἔχον ἐν ἱστορίᾳ πᾶσαν τὴν κτίσιν· εἶτα τὸν ἄνθρωπον πλαττόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου γραφὴ ἦν· Εἰπέ· ἐν δὲ τῷ τέλει αὐτοῦ ἔνθα ἐπλάττετο ὁ ἄνθρωπος· φεῖσαι· δεξάμενος δὲ τὸ βιβλίον προνοῖα αὐτῆς ἀνέγνω μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ· φεῖσαι· καὶ εὐθέως ἔξυπνος ἐγένετο . . . ἐκπλαγείς οὖν τῇ ὀπτασίᾳ ὁ Βασίλειος τὸν τε Εὐδούλον μόνον διυπνήσας κάτεισι σὺν αὐτῷ ἐν τῇ πόλει καὶ παραγίνεται ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μερκουρίου, ἔνθα καὶ αὐτὸς κατέκειτο καὶ τὰ ὄπλα αὐτοῦ, ἅπερ ζήτησας οὐχ εὖρε· προσκαλισταμένης δὲ τὸν φύλακα ἐπυθάνετο ὅπου ἦν ταῦτα· ὁ δὲ μεθ' ὀρκῶν ἔλεγεν ἐσπέρας ἐκεῖσε ταῦτα εἶναι, ὅπου διηνεκῶς αὐτὰ ἐφυλάττεντο· πιστεύσας οὖν ἀδιστακτῶ γνῶμη ὁ Βασίλειος ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ ὀπτασία καὶ δοξάσας τὸν Θεὸν τὸν μὴ παρορῶντα τοὺς πεποιθότας ἐπ' αὐτόν, ἐν σπουδῇ πολλῇ καὶ χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ ἀνέδραμεν ἐν τῷ ὄρει, ἔτι πάντων ὑπνούντων· οὗ διαναστήσας καὶ εἰς εὐχὴν προτρεψάμενος, ἐν φωνῇ ἀγαλλιᾶσεως εὐηγγελίσαστο αὐτοῖς τὴν θεόθεν αὐτῷ γενομένην ἀπὸ κάλυψιν· καὶ ὅτι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀνῆρέθη ὁ τύραννος καὶ ἅμα πᾶσιν εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει προσταξάς πᾶσιν εὐρεθῆναι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ μετασχεῖν τῆς θείας λειτουργίας» (Ἀμφιλ. ἐν βίῳ τοῦ μεγ. Βασ. κεφ. θ'. σελ. 179 — 185). ἀπέχει δὲ τὸ ὄρος τοῦτο τῆς μὲν ἀρχαίας πόλεως ἡμίσειαν, τῆς δὲ νέας μίαν ὥραν· ὠνομάσθη δὲ τὸ ὄρος Δίδυμον, ἢ κατὰ Νικηφόρον τὸν Βρυένιον· Δίδυμοι, ἐκ τοῦ σχήματος· διότι καίπερ τρικόρυφον ὄν, πανταχόθεν σχεδὸν φαίνεται ὡς δύο ἔχον κορυφὰς καὶ μόνον μεταξὺ Καισαρείας καὶ Χησαρδζήκ πορευόμενός τις βλέπει ἅμα καὶ τὰς τρεῖς κορυφὰς· θέαν δ' ἔχει λαμπροτάτην, τὴν πεδιάδα τῆς Καισαρείας ἔχον ἐστρωμένην ὑπ' αὐτὸ καὶ τὴν πόλιν πρὸς βορρᾶν, πρὸς ἀνατολὰς δὲ καὶ δύσιν τὰς ἀμπέλους τῆς Μουταλάσκης καὶ τῆς Καισαρείας· πρὸς νότον τὰς κώμας Ζινδζιδερε καὶ Ἐνδιδρλίκ καὶ τὸν χεῖμαρρον τὸν κατερχόμενον ἐκ τῶν ὀρέων ὀφιοειδῶς ρέοντα, ἀπέναντι δὲ τὸν μεγαλοπρεπῆ καὶ χιονοσκεπῆ

Ἀργαῖον ἦν δὲ ἡ Μονὴ τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς ἄκρας· μετὰ δὲ τὸν θάλαττον τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἐκτίσθη παρὰ πλεύ-
 ρως τῇ πρώτῃ καὶ ἕτερος ναὸς πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου Βασι-
 λείου, καὶ οὗτος κεκοσμημένος διὰ μωσίων λαμπρῶν· σῶζονται
 δὲ τοῦ μὲν ναοῦ τῆς Θεοτόκου τανῦν τὰ θεμέλια, τοῦ δὲ ναοῦ τοῦ
 μεγάλου Βασιλείου καὶ οἱ τοῖχοι ἐν μέρει, ἐκτισμένοι μετὰ λίθων
 λαξευτῶν δι' ἑμποικονίας προτηρμοσμένων· μέχρι δὲ πρὸ ὀλίγων
 ἐτῶν ἐσῶζοντο οἱ τοῖχοι ἑμφριτέρων τῶν νῶν μετὰ τῶν παρα-
 θύρων, πεπτωκότων τῶν θόλων· οἱ δὲ κατ' ἰδίαν μὲν παλλάκις,
 πανδῆμως δὲ τὸ μέγα Σάββατον καὶ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἀ-
 ναβαίνοντες καὶ ἐκεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπ' ἐντιμινσίῳ τε-
 λουμένην ἀκουαζόμενοι χριστιανοὶ ἀνερευνῶντες μετὰ τῶν πε-
 σόντων λίθων εὕρισκαν καὶ εἰσέτι εὕρισκοντι μωσαϊκὰ λαμπρότα-
 τα, ἅπερ καλοῦσι (Ἅγιος Βασίλειος — τασή) ἦτοι πέτρας τοῦ ἁ-
 γίου Βασιλείου· πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν οἱ ἰθωμακοὶ χαλάσσαντες τὸ
 πλεῖστον μέρος τῶν τοιχῶν ἐκτίσαν ἐπὶ τῆς πρὸς ἀνατολὰς κο-
 ρυφῆς προσκύνημα: *Ταχταλή*, καλούμενον· σῶζονται δὲ δύο
 κινστέραναι, ὧν ἡ μία τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἡ δὲ δευ-
 τέρα μεταγενεστέρα, καὶ φρέαρ μεταγενέστερον καλούμενον φρέαρ
 χαδζή Παϊράμ.

Γ'. Τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀργαίου Μοναστήρια.

Ἐπὶ δὲ τῆς χριστιανικῆς κώμης Ἀνδρονίκου ἐν τόπῳ καλου-
 μένῳ Κουζουλλῆ (καλῇ-νὶ) ἦν ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἥς τὰ
 ἐρείπια σῶζονται μετὰ τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ καὶ υπογείων τρα-
 γλοδωτικῶν εἰκημάτων καὶ ἐτέρου ναοῦ τρισυποστάτου ἐπίσης
 φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἔνθα καὶ ἁγίασμα εἰς ὃ
 φέρει σπινθὴ κλιμακωτὴ λαξευτὴ ἰδὸς ἥτιον λαβυρινθώδης τοῦ
 ἤδη περιγραφέντος ἁγιάσματος τοῦ ἁγίου Θωμᾶ· καὶ ἐνταῦθα
 μικρὰ δεξαμενὴ δεχομένη τὸ ἐκ τῆς στέγης λειοόμενον ὕδωρ· συ-

χνάζουσι δὲ εἰς αὐτὴν οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ ἄλλοτε
 μάλιστα δὲ τὴν καλὴν Ἀπριλίου ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ ἁγίου καθ'
 ἣν καὶ ἐκ Φλαβιανῶν συνέρχονται χριστιανοὶ καὶ συνεκκλησιάζονται.

Ἐν δὲ ταῖς νοτίαις ὑπωρεῖαις τοῦ Ἀργαίου ἐν τόπῳ καλουμέ-
 νῳ Κέρεμε, ἦτοι τόπος Ἱερός, ἦταν περίφημα Μοναστήριον εἰς ὃ
 συνήρχοντο καὶ οἱ ἐν τοῖς πέριξ ὄρεσι καὶ κοιλάσι σποράδην κα-
 τοικοῦντες ἀσκηταί, ὧν τὰ σπήλαια εἰσέτι σῶζονται ἀκέραια καὶ
 καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων *Ἀσκητάρια*· ὁ δὲ τόπος οὕτως ἐστίν
 ὃ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Μάκελλον ἢ Μακέλλη, ἢ Δεμακέλλη καλού-
 μενος, ὃν περιγράφει ὁ Σωζόμενος οὕτω «Περὶ τοῦ δὲ δια-
 σωθέντος (ὁ Γάλλος καὶ ὁ Ἰουλιανὸς) προσετάρχησαν ἐν Καππα-
 δοκίᾳ διατρέβειν ἐν Μακέλλῳ· χωρίον δὲ τοῦτο βασιλικὸν πρὸς τῷ
 Ἀργαίῳ ὄρει οὐκ ἀπὸ πολλοῦ τῆς Καισαρείας πόλεως, μεγαλοπρεπὴ
 δὲ βασιλεία ἔχων καὶ λουτρὰ καὶ κήπους, καὶ πηγὰς ἀεινέους,
 ἔνθα δὲ θερμασίας καὶ ἀγωγῆς βασιλικῆς ἤξιοῦντο καὶ μαθήμασι
 καὶ γυμνασίοις τοῖς καθ' ἡλικίαν ἐχρῶντο καὶ λόγων διδασκά-
 λαις, καὶ τοῖς ὑπηγηταῖς τῶν ἁγίων Γραφῶν, ὧς καὶ κλήρω ἐγ-
 καταλεγῆναι καὶ ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ τὰς ἐκκλησιαστικὰς
 βίβλους· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἡθῶν καὶ τῶν ἔργων τὴν εὐ-
 σέβειν ἐπεδείκνυντο περὶ πολλοῦ ποιοῦμενοι τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς
 ἄλλως ἀγαθοὺς καὶ περὶ δόγμα σπουδαίους, τοῖς τε εὐετηρίαις
 οἴκοις θαμνίζοντες καὶ ταῖς προσηκούσαις τιμαῖς τὰς τῶν μαρτύ-
 ρων θήκας γεραίροντες» (Σωζομ. ἐκκλ. ἱστ. βιβλ. ε'. 2.)· ταῦτα
 λέγει ὁ Σωζόμενος λαβὼν παρὰ τοῦ Ναζιανζηνοῦ Γρηγορίου λέ-
 γοντος· «... Ἐπεὶ δὲ ἦγον ἀπὸ πάντων σχολῆν... ἐχρῶντο καὶ
 τῇ καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ πλέον οὐ τῇ περὶ λόγους μόνον, ἀλλ' ὅ-
 τη καὶ διὰ τῶν ἡθῶν ἔχει τὸ εὐσεβεῖς, ἀνδρῶν τε τοῖς σπουδαί-
 ουσις προσομιλοῦντες, καὶ πράξεων ταῖς χρησισταταῖς καὶ πολ-
 λὴν ἐχούσης τῆς ἀρετῆς τὴν ἐπίδειξιν, τῷ μὲν γὰρ κλήρῳ φέροντι
 ἐκταῖς ἐγκατέλειξαν, ὥστε καὶ τὰς θείας ὑπαναγινώσκειν τῷ
 λαῷ βίβλους, οὐδενὸς ἑλαττον εἰς δοξάν αὐτοῖς τοῦτο νομίζον-
 τες, ἀλλὰ καὶ πάντων μείζον καλλώπισμα, τὴν εὐσεβεῖν μαρ-
 τύρων τε μνήμασι πολυτελεστάτοις καὶ ἀναθημάτων φιλοτιμίαις.
 καὶ πᾶσιν οἷς ὁ θεὸς φόβος χαρκτηρίζεται, τὸ φιλόστοργον καὶ

φιλόχριστον κατεμήνου· ὁ μὲν καὶ κατ' ἀλήθειαν εὐσεβῶν καὶ γὰρ ἦν... ὁ δὲ τὸν καιρὸν ἐξεινόμενος καὶ κρύπτων ἐν ἐπιεικείαις πλάσματι, τὸ κακότηδες... ἔκαμνον μὲν τοῖς μάρτυσιν, ὅπερ εἶπον ἀμφοτέροι καὶ ἀντεφιλοτιμοῦντο λαμπρῶς ἀλλήλοις καὶ χειρὶ πολλῇ καὶ δαπάνῃ τὸν οἶκον ἐγείροντες· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς προαιρέσεως, οὐδὲ εἰς ὁμοιον πέρας προέβαιναν ἀμφοτέροις ὁ πόνο· τοῦ μὲν γὰρ τὸ ἔργον ἡνύετο, καὶ κατὰ λόγον ἐχώρει, τοῦ πρεσβυτέρου λέγω τῶν ἀδελφῶν... τοῦ δὲ... ὥσπερ τὴν τοῦ Κἄν θυσίαν ὁ τῶν μαρτύρων Θεὸς ἀπεπέμπετο· καὶ ὁ μὲν ἐπόνει, ἡ γῆ δὲ τὸ πονηθὲν ἀπεσεῖτο· καὶ ὁ μὲν ἐφιλονίκει μᾶλλον, ἡ δὲ ἀπηξίου δέχεσθαι θεμελίους τοῦ σαθοῦ πρὸς εὐσέβειαν· οἷα βοῶσα τὸν ἐπόμενον ἐξ ἐκείνου σεισμόν, καὶ τιμῶσα τοὺς μάρτυρας, τῇ περὶ τὸν ἀσεβέστατον ἀτιμίᾳ· τοῦτο τὸ ἔργον προφητεία τις ἦν τῆς ὕστερον τοῦ ἀνδρὸς αὐθαδείας καὶ ἀπονοίας καὶ τῆς εἰς μάρτυρας ἀτιμίας καὶ περὶ τοὺς ἁγίους οἴκους παρανομίας... ὡ τῆς τῶν μαρτύρων φιλαδελφίας! οὐκ ἐδέξαντο τιμὴν, τοῦ πολλοὺς μάρτυρας ἀτιμάσαντος, οὐ προσήκαντὸ δῶρα τοῦ πολλοὺς ἀθλητὰς ἀποδείξαντος, μᾶλλον δὲ φθονήσαντος καὶ αὐτῆς τῆς ἀθλησεως· ἡ τό γε ἀληθέστερον εἰπεῖν, οὐκ ἦνεγκαν μόνοι μαρτύρων ὑβρίζεσθαι, τῶν ἄλλων ὁσέως χερσὶ τεθησομένων τε καὶ θεραπευθησομένων, οὐδὲ δοῦναι τῷ σοφιστῇ τῆς κακίας, ταῖς ὕβρεσιν ἐγκαυχήσασθαι· ἵνα μὴ παρὰ τῆς αὐτῆς χειρός, τὰ μὲν ἀνίστανται μαρτύρων μνήματα, τὰ δὲ καταλύηται· καὶ οἱ μὲν τιμῶνται μάρτυρες, οἱ δὲ ἀτιμάζονται, μικρὸν φθανούσης τῆς ἐν σχήματι τιμῆς τὴν ἀληθινὴν ἀτιμίαν... τοῦτο μὲν δὲ τοιοῦτο· καὶ εἴ τις ἀπιστεῖ, τοὺς τεθεαμένους αὐτοὺς ἐπιμαρτυρόμεθα· πολλοὶ δὲ εἰσιν οἱ καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἔπειτα τὸ θαῦμα τοῦτο παρέπεμψάν τε καὶ παραπέμψουσιν» (Γρηγ. Λόγ. Γ'). καὶ ὁ Θεοδώρητος λέγει αὐτός (ὁ Ἰουλιανὸς) νέαν μὲν ἄγων τὴν ἡλικίαν σὺν Γάλλῳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἀνηθὸς ὧν ἔτι τὴν τῆς εὐσεβοῦς διδασκαλίας εἴλκε θηλὴν... καὶ τοῦ τῶν ἀνυγνώστων ἡξιώθη χοροῦ καὶ τὰς ἱεράς βίβλους ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συλλόγοις ὑπανεγίγνωσκε τῷ λαῷ· καὶ σηκὸν μαρτύρων ἐδομήσατο μὲν, οὐ προσεδέξαντο δὲ οἱ μάρτυρες τὴν εἰς ἀσέβειαν αὐτοῦ παρατροπὴν προθεώμενοι· τῶν γὰρ δὴ

θεμελίων τὸ τῆς ἐκείνου γνώμης μιμησαμένων ἀδέσχιον πρὶν ἐρωθῆναι κατέπεσε» (Θεοδ. ἐκκλ. ἱστ. Λόγ. Γ'. 2). Καὶ ταῦτα μὲν διηγοῦντο περὶ τοῦ θύματος τοῦ γενομένου αὐτόθι· ἐκ δὲ τῶν γραφομένων μαρθάνομεν ὅτι καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ μάρτυρες, οἱ αὐτόθι τεθαμμένοι, πολλὰ δὲ τὰ ἐπ' αὐτῶν μαρτύρια· καὶ ὅτι μὲν πολλοὶ εἶχον μαρτυρήσει ἐν τῷ τόπῳ τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ τόπου καλουμένου *Μακέλλου*. *Μάκελλον* δὲ κατὰ τὴν τῶν Ρωμίων φωνὴν καὶ Μακελλεῖον σημαίνει σφαγεῖον· ὅτι πολλοὶ μάρτυρες ἐσφάγησαν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· ἐρχόμεθα δὲ ὅπως δηλώσομεν δι' ὀλίγων τὴν νῦν κατὰστασιν τοῦ τόπου, παραπέμποντες τοὺς πλείω βουλομένους εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας. Τὸ *Μάκελλον* κεῖται εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ ὄρους *Γαρτὴν* καὶ *Πελί-γартήν* κλάδου τοῦ Ἀρχαίου, ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει δάσος δρυῶν καὶ λευκῶν ἀγρίων ἀρχαιοτάτων· ἡ θεὰ λαμπροτάτη· τὸ βασιλικὸν τοῦτο χωρίον μετεβλήθη εἴτα φαίνεται εἰς μεγάλην ἐξοχικὴν πόλιν· τὸ κλίμα λίαν τερπνόν· δύο βρύσεις ἀενάως ῥέουσιν, ὧν τὸ ὕδωρ ὀλίγον, ἀλλὰ διαυγέστατον καὶ ψυχρότατον· τὸ πάλαι κατήρχετο ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἄλλο ὕδωρ ὅπερ κατὰ πρῶτον ἐπλήρου ἐπὶ τὰ δεξαμενὰς κλιμακῆδον ἐκτισμένης καὶ κειμένης ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους *Γαρτὴν*, εἴτε κινστέρας διατηρουμένης ἄχρι τοῦδε σώως καὶ ἀβλαβεῖς, ἀλλὰ κενὰς ἔνεκα τῆς ἐκ τῶν ἐκρήξεων καταστροφῆς τοῦ ὑδραγωγείου· ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος τούτου σώζεται ἐπὶ τοῦ ὄρους *Γαρτὴν* ἐν τόπῳ καλουμένῳ τουρκιστὶ *Καρά-σηχλή*, ἥτοι τόπος τοῦ μαύρου πρεσβυτέρου, ὅπου κρατῆρες μικροὶ πλεῖστοι· παρὰ τῇ πηγῇ ἐπὶ βράχου ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ «ΛΟΝΓΙΝΟΥ ΕΡΓΟΛΑΒΟΥ» πλησίον μικρὰ λιθίνη σκάφη καὶ ἀπέναντι αὐτῆς ἐφ' ἐτέρου βράχου δύο σταυροὶ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ «ΒΑΣΧΗΛΙΟΥ ΚΕ ΒΟΗΘΗΤΩ» καὶ ἄλλα γράμματα ἀρχαῖα Καππαδοκικά· καὶ ἐν ἐτέρῳ βράχῳ σταυρὸς καὶ ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῶν πτερυγῶν τὰ γράμματα ΗΤΑΚ· ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα εἰσὶ καὶ τὰ λατομεῖα τῶν ἀπείρων κιόνων καὶ λίθων, δι' ὧν ἐκτίσθησαν τὰ ῥηθησόμενα μεγαλοπρεπῆ κτίρια, συμπεραίνω ὅτι οἱ ἐργολάβοι οἱ ἀνυπακούοντες τὸ ἔργον τοῦ λατομεῖου ἐχάραξαν τὰ ὀνόματα αὐτῶν παρὰ τῇ πη-

γῆ καὶ αἰτοῦντες τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου εἰς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου· ἀλλὰ λίαν ἀπίθανον μὲν ἐφάνη ὅτι τὸ γλίσχρον ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης ἐγέμιζε τὰς ῥηθείσας κινστέρνας καὶ ἐξήρκει εἰς τὴν ὑδρευσιν τῆς πόλεως, ὅθεν μαθὼν ὅτι πρὸς τὸ δυτικὸν τοῦ δάσους τοῦ ὄρους Γαρτὴν ὑφίσταται κτίριον τι μέγα διευθύνθη πρὸς τὸ μέρος τοῦτο καὶ εὖρον ὑδραγωγεῖον μέγα καὶ εὐρυχωρότατον ὡς τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κτίριον στερεὸν ἐπὶ τῇ πρὸς νότον προσόψει φέρον τὴν ἐπιγραφὴν IC·XC·NIKA ἥτοι Ἰησοῦς Χριστὸς Νικᾷ, γράμμασι μεγάλοις· εἰσελθὼν δ' ἔνδον τοῦ κτιρίου τούτου εἶδον ὅτι ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἀρχικοῦ κώνου τοῦ Ἀργαίου διωχετεύετο εἰς τὴν μεγάλην ταύτην δεξαμενὴν δι' ὀχετοῦ μεγάλου, ἐν ᾧ ἐλευθέρως ἡδύνατό τις ὅπως πορεύηται καὶ κινῆται, ὕδωρ ἄφθονον, καὶ ἐντεῦθεν δι' ἐπίσης ἐπτὰ εὐρυχωρῶν ὀχετῶν ὑπογείων μετωχετεύετο τὸ ὕδωρ εἰς διάφορα μέρη· εἰς τῶν ὀχετῶν τούτων ἤρχετο πρὸς τὸ Μάκελλον καὶ ἐπελθὼν μὲν ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο ἦν τὸ κατερχόμενον εἰς τὰς ἐν Μακέλλῳ διαληφθείσας ἐπτὰ δεξαμενάς, ἀλλ' ἐπειδὴ ξηρὸν ἦν τὸ ὑδραγωγεῖον ἐξῆλθον εἰς ἀναζήτησιν ὕδατος ἀκολουθῶν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκ σεισμοῦ ἢ ἐξ ἐκρήξεως τοῦ Ἀργαίου καταπεσόντος ἀρχικοῦ ὀχετοῦ καὶ προχωρήσας ἐν μέσῳ λίθων ἐρριμμένων ἐκ τοῦ ἡφαιστείου καὶ συσσωρευμένων ἄλλεπαλλήλως ὡς διὰ χειρὸς ἀνθρώπων καὶ ἐν μέσῳ δρυμῶν, ἐν αἷς μηλέαι ἄγριαι, λευκαὶ καὶ δοῦς, εὖρον ὕδωρ ἄφθονον μετὰ βοῆς καὶ ὀρυμῆς ὑποκάτωθεν τῶν συσσωρευθέντων ἐκείνων λίθων ἐξερχόμενον καὶ μετὰ τινὰ βήματα αὖθις μετὰ τῶν ἄλλων λίθων ἄφαντον γενόμενον.—Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἀνέβην εἰς λόφον πρὸ τοῦ ὄρους Γαρτὴν κείμενον, ἐφ' οὗ ναὸς ἦν λαμπρότατος βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, οὗ μόνον μέρος κατέπεσε, σώζονται δὲ ἄχρι τοῦδε αἱ θύραι, τὰ παράθυρα καὶ οἱ θόλοι· πρὸ τῆς μεγάλης θύρας εὐρίσκονται τρεῖς παμμεγέθεις πλάκες, ὧν τὴν μίαν ἀποκυλίσαντες εὖρον κάτωθεν οἰκίσκον καλῶς καὶ στερεῶς κεχρισμένον διὰ τιτάνου καὶ χρησιμεύοντα, ὡς φαίνεται, ὡς σκευοφυλάκιον ἐν καιροῖς χαλεποῖς· κατὰ βᾶς δὲ τις ἐκ τοῦ λόφου τούτου, τοῦ μαγευτικωτάτην θέαν ἔχοντος καὶ βλέποντος πεδίου ὑπεστρωμένον περιέχον κώμας καὶ ἀγρούς καὶ κήπους καὶ ἀμπε-

λώνας καὶ ῥύακας, χειρῶν καὶ λίμνην ὡς ἀργυρᾶν ἐθόνην ἐκτείνομένην μέχρι τῶν Κυζιστρων, ὑπερθεὶν δὲ ἐπικείμενον τὸν πολὺν καὶ ὑπερήφανον Ἀργαίον, ἀπαντᾷ πλησίον τῶν βρύσεων ἕτερον ναὸν μείζονα ἐπίσης βυζαντινοῦ ρυθμοῦ καὶ ἐπίσης διὰ πελωρίων λίθων πελεκητῶν ἐκτισμένον, οὗτινος οἱ μὲν τοῖχοι ὑφίστανται ἀκέραιοι ὡς καὶ αἱ καμάραι, ἡ δὲ στέγη ἐν μέρει κατέρρευσε, τὸ δὲ ἱερὸν βῆμα τρισυπόστατον ἐν διατηρεῖ τὸν θόλον καὶ τὸν τροῦλλον μετὰ τριῶν θυρίδων, ἀμφοτέρωθεν τοῦ βήματος κίονες καὶ κιονόκρανα εὐφυῶς κατεσκευασμένα· ἐπὶ τῆς ἀψίδος τοῦ βήματος σταυρὸς κύκλῳ περιγεγραμμένος· δύο πύλαι ἡ μὲν πρὸς δύσιν, ἡ δὲ πρὸς νότον βλέπουσα, ἐφ' ἧς τὰ γράμματα ΠΑ· τὰ γράμματα ταῦτα ἐπιβεβαιούσι τὴν παρὰ τῷ λαῷ σωζομένην παράδοσιν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἦν ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας Θεοτόκου· ἀγιογραφίαι δὲν διατηροῦνται. Εἴκοσι δὲ βήματα πρὸς νότον τοῦ εἰρημένου ναοῦ ὑπάρχει μικρὸν κτίριον τετράγωνον μετὰ θέσιων· ἡ παράδοσις λέγει ὅτι ἦν βιβλιοθήκη· ἀντικρὺ δὲ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ κτιρίου οἰκήματα ἐπὶ βράχων ἐσκαμμένα καὶ ἄχρι τοῦδε Ἀσκητάρια καλούμενα· πρὸς βορρᾶν τοῦ κτιρίου τούτου, ἄλλο κτίριον θολωτὸν διὰ λαξευτῶν λίθων ἐκτισμένον, οὗ ἡ χρῆσις ἄγνωστος· ἔξω τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς ἄλλος ναὸς καὶ μείζων καὶ μεγαλοπρεπέστερος τῶν ἄλλων, οὗ ὁ πρόναος ἡ ὁ νάρθηξ ὅλως κατεστράφη· ὁ ναὸς σταυροειδῶς ἐκτισμένος, ρυθμοῦ βυζαντινοῦ μετὰ λαξευτῶν λίθων· οἱ τοῖχοι καὶ αἱ καμάραι σώζονται, ἡ στέγη κατέρρευσε, μένει δὲ ὁ τροῦλλος τοῦ ἱεροῦ βήματος· πρὸς δύσιν ἡ μεγάλη πύλη, δύο δὲ ἕτεραι πρὸς βορρᾶν καὶ νότον ἐπὶ τῶν δύο σταυροειδῶν πτερύγων· ἐπὶ τῆς ἀψίδος τοῦ βήματος τύπος σταυροῦ· ἐπὶ δὲ τῆς γωνίας τοῦ πρὸς δύσιν τοῦ τοῖχου ἐξωγραφισμένη περὶ στερὰ διὰ σινωπίδος· οἱ λίθοι προσηρμοσμένοι πρὸς ἑλληλίκου· ἀνευ ἀμμοκονίας· ἴχνη δὲ κονιάματος καὶ εἰκόνων δὲν φαίνονται· ἡ Ἐκκλησία αὕτη παρὰ τοῖς Τούρκοις καλεῖται *Τζαμ. ἡ-κί-λισε* καὶ *Πέ-λε-με*· ἡ πρώτη ἐπωνυμία δηλοῖ ἐκκλησίαν μετὰ σημαντρου ἢ κώδωνος· ἡ δευτέρα φαίνεται ὅτι ἐστὶ λέξις ἀρχαία Καππαδοκικὴ διατηρηθεῖσα παρὰ τῷ λαῷ καὶ δηλοῦσα τὴν ἀνάκλησιν, ὡς ἀλλαχοῦ ἐψόμεθα· ἡ δὲ παράδοσις λέγει ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἦν τῆς

ἀναλήψεως· ἐντεῦθεν ἄρχονται τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως, ἧς αἱ ῥύμαι εἰσέτι σώζονται· ἐντὸς τῶν ἐρειπίων θησαυρός, ἦτοι κτίριον λιθοκτιστον χρησιμεῖον εἰς ἀποθήκευσιν σίτου· ἕτερον ἐπίσης κτίριον λιθοκτιστον χρησιμεῖον, ὡς φαίνεται· εἰς ταμίευσιν ὕδατος διὰ τὴν προκειμένην κρήνην· ἕτερον κτίριον ἐξάγωνον μετὰ τρούλου, ἔχον καὶ περιοχὴν ἢ προαύλιον, ὅπερ ἡ παράδοσις καλεῖ βαλανεῖον, τὴν δὲ παράδοσιν ταύτην βεβαιῶσιν οἱ σωλῆνες, δι' ὧν μεταωχετεύετο εἰς τοῦτο τὸ κτίριον ὕδωρ, ἐν μέρει πεπτωκός· ἐν τῷ πρὸς νότον τοίχῳ αὐτοῦ τύπος ἀνάγλυφος σταυροῦ· ἕτερον μέγα κτίριον, οὐπὲρ τὰ θεμέλια μόνον ἔμειναν ἐκτισμένα διὰ λίθων λαξευτῶν πελωρίων· ἕτερον περμύγεθρος κτίριον, οὗ οἱ περὶ τὰ τοῖχοι κίονες σώζονται, ὡς ἐν μέρει καὶ οἱ διὰ λίθων λαξευτῶν τοῖχοι· περὶ τοῦ κτιρίου τούτου ἡ παρὰ τῷ λαῷ παράδοσις λέγει ὅτι ἦν σχολὴ ἐν ᾗ οἱ βασιλόπαιδες (ἐννοοῦσι τὸν Γάλλον καὶ τὸν Ιουλιανὸν βέδοι) ἐκπιδεύοντο, ἀλλὰ τὸ σχῆμα δείκνυσιν ὅτι καὶ αὐτὴ ἦν ἐκκλησίᾳ μεγάλη· παρ' αὐτῇ κτίριον, ἐν ᾧ ὑπάρχει μυλόπετρα· ἴσως ἦν μύλος· ἕτερον ἐρείπια μεγάλου ναοῦ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀγούτῃ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὴν χριστιανικὴν κώμην Ἀγιο-Κωνσταντῖνον, ἧς οἱ κάτοικοι ἐρχόμενοι τὸ ἔαρ πολλάκις ἐπισκέπτονται τοὺς ἱεροὺς τούτους τόπους· καὶ ἐκκλησιάζονται ἐν ταῖς ἱεραῖς τούτοις ναοῖς, λειτουργούντων τῶν ἱερέων· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας εὐωχοῦνται ἐν κοινῇ τραπέζῃ πλούσιοι τε καὶ πένητες ἐκαστοῦ παρατεθέντος εἰς τὸ μέσον τὰ ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἤνεγκε φαγητά, ἢ ποτά· καὶ τοῦτο ἀναμνησκέμενοι τὰς ἀγάπας τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων.

Μίαν δὲ ὥρην τοῦ Μονέλλου πρὸς νότον κεῖται λόφος, ἐφ' οὗ ὑπῆρχε Μονὴ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, ἧς μόνον τὸ ἱερὸν βῆμα τοῦ ναοῦ σώζεται καὶ τὰ περίξ ἐξ ἡμισείας ἐσκαμμένα καὶ ἐξ ἡμισείας χειροποίητα σπήλαια σώζονται καλούμενα Ἀσκητάρια· ὅπου παλάκις καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἀναβαίνουσιν οἱ κάτοικοι τῆς κώμης Ἀγιο-Κωνσταντίνου καὶ ἀκούουσι τὴν ἱερὰν λειτουργίαν τελουμένην ἐπὶ ἀντιμισίου, εἴτε, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη ἐν κοινῇ τραπέζῃ εὐωχοῦνται.

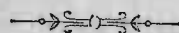
Ἐτερον Μοναστήριον ἦν τὸ τοῦ ἁγίου Νικήτα ἐν Ἀγιο-Κων-

σταντίνῳ, ὅπερ ὁ ναὸς κατέρρευσε ἐν τῷ σεισμῷ τῷ συμβάντι κατὰ τὸ 1825, καὶ οἱ κάτοικοι διὰ τῆς ὕλης αὐτοῦ ἐκτίσαν τὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἐν τῇ κώμῃ· ὁ δὲ τόπος τῆς μονῆς χρησιμεῖται τανῦν ὡς νεκροταφεῖον· διατηρεῖται δὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Νικήτα, ἐν τοῖς περίξ ἀμπελώσιν, οἵτινες καλοῦνται ἐπιτοπίως Ἀν-νικήτ-παγλαρή, ἦτοι ἀμπελώνες τοῦ ἁγίου Νικήτα.

Ἐτέρᾳ Μονῇ ἦν καὶ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου οὐ μακρὰν τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου παρὰ τῇ κωμοπόλει Ἐβερὰ· ὁ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο Ἰλίπε καὶ περιεῖχε ναὸν περικαλῆ πρὸς τιμὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας καὶ ἁγίασμα παρκαείμενον, οὗ ἡ εἰσοδὸς ἔστι λίαν στενὴ καὶ σκοτεινὴ· ὅθεν διὰ λαμπάδων εἰσέρχονται καὶ κεκυρότες βαδίζουσι μέχρι τινὸς ἔνδον τῆς σήραγγος ταύτης· μετὰ ταῦτα ἀπαντᾷ τροχός, ἦτοι εὐμεγέθης κυκλοτερὴς λίθος περιφράττων τὴν εἰσόδον, ἔχων δὲ εἰς τὸ μέσον ὁπλήν, δι' ἧς διερχόμενοι φθάνουσιν εἰς σπήλαιον εὐρύχωρον, ἐνθα δεξιᾷ τῆς εἰσόδου δύο λελαξευμένοι τάφοι καὶ μικρὰ δεξαμενὴ ἐν σχήματι τραπέζου λελαξευμένη δέχεται τὸ ἐκ τῆς ὁροφῆς τοῦ σπηλαίου σταλάζον διαυγέστατον ὕδωρ καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ λεγόμενον Ἀγίασμα τῆς Παναγίας, ὅπερ θεραπεύει τοὺς μετὰ πίστεως προσερχομένους· τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐκτείνετε κατὰ πολὺ περιέχον διάφορα τραυλοδυτικὰ οἰκήματα· τὴν Μονὴν ταύτην ὁ μονάζων ἐν αὐτῇ Σιλβεστρος πείσας τοὺς ὀρθοδόξους κατοίκους τοῦ Ἀγιο-Κωνσταντίνου παρεχώρησε τοῖς ἐκ Χάδζην εἰς Ἰλίπε μεταναστεύτασιν, οἵτινες θέλοντες ὅπως ἀνανεώσωσι τὰς πλάκας τοῦ ἐδάφους εὗρον τάφους ἐν τῷ ναῷ περιέχοντας λείψανα, θυμιατήρια καὶ σταυρούς· οἱ ὀρθόδοξοι ἐν ᾧ προηγουμένως ἐσύχναζον εἰς τὴν Μονὴν ταύτην, νῦν μόνον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων ἐπισκέπτονται αὐτήν.

Ἄλλου Μοναστηρίου ἐρείπια φαίνονται ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ ὄρους Δαβέλας, ὅπερ ἐτιμᾶτο, ὡς λέγει ἡ παράδοσις, ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ· οὐπὲρ τὸ ἁγίασμα ἔτι σώζομενον καλεῖται ἁγίασμα τοῦ ἁγίου κοσμᾶ, οὗ τὸ ὕδωρ θεραπεύει τοὺς πυρετοὺς τῶν μετὰ πίστεως προσερχομένων καὶ ἐν αὐτῷ

λουομένων· τὸ ἱαματικόν, ψυχρὸν καὶ δ.χυγέστατον τοῦτο ὕδωρ ἀναδύον ὡς σιφὼν ἐκ τινος ἀντροῦ διωχετεύεται εἰς δεξιμένην χειροποίητον.

Δ'. Περὶ τῶν πρὸς τὸν Ὀνοπνίκτην ποταμὸν Μοναστηρίων.

Τέσσαρες ὥρες μακρὰν τῆς εἰρημένης χριστιανικῆς κώμης Ἀγιο-Κωνσταντίνου ἐπὶ τοῦ Ὀνοπνίκτη (τὰν ὡν Ζάμκντη) ποταμοῦ κεῖται ἡ τὸ πάλαι μὲν χριστιανική, νῦν δὲ ὀθωμανική κώμη Φρακτὴ, ἐνθα μεταξὺ ἄλλων ἡρειπωμένων ἐκκλησιῶν Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἦν καὶ ἡ Μονὴ τῆς Θεοτόκου, ἣν πλουσίᾳ παρθένος Βασταγία καλουμένη εἶχεν ἀφιέρωσεν τῇ Θεοτόκῃ ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων κτίσασα τὴν Μονήν· τὸ κτίριον τοῦτο ὅτε ἐπισκέφθην αὐτὸ πρὸ 25 ἐτῶν ἐν μέρει ἐσώζετο, τῶν κελλίων καταστραφέντων καὶ τοῦ τόπου μεταβεβλημένου εἰς ἀγρόν· μετὰ πέντε ἔτη ὅμως, μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου, κατέστρεψαν καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ κτιρίου ὅτε καὶ εὐρόντες χαλκοῦν σταυρὸν ὑπὸ τὴν ἁγίαν τράπεζαν ἐντὸς ἡμικυκλίου φέροντα ἐπὶ τῶν πτερυγίων σταυροειδῶς τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΒΑΣΤΑΓΙΑ ΑΦΙΕΡΟΥΣΑ» ἤνεγκον πρὸς ἐμέ, ὃν ἀγοράσας ἔχω.

Μίαν σχεδὸν ὥραν μακρὰν τῆς Φρακτῆς κεῖται ἡ πάλαι μὲν ὀρθόδοξος, νῦν δὲ Ἀρμενικὴ κώμη Τόμαζιχ, ἐνθα σώζονται καὶ ἑλληνικὰ ἐπιγράμματα καὶ τὸ Μοναστήριον τῆς Πανηγίχης, φέρον εἰσέτι τὰς ἀγιογραφίας καὶ τὰ περίξ κελλία ἀβλαβῆ, ἀλλ' εἰς χεῖρας Ἀρμενίων.

Ἐτερον μοναστήριον εὗρέθη ἐν τῇ ὀθωμανικῇ κώμῃ Καπακλή, ἥτις τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Δράζαλα, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Κράτους καὶ τοῖς βασιλικοῖς ὀφισμοῖς· ἀγρός τις ἐπιτοπίως ἐκαλεῖτο Μοναστῆρ-γισρί· ἐν ᾧ δὲ ἐκκλιέργει αὐτὸν ὁ ἰδιοκτήτης κατὰ τύχην ἀνεκάλυψε λίθον μέγαν εἰργασμένον πρὸ ἐτῶν νῦν ἑξ· τότε οἱ κάτοικοι τῆς κώμης ἀπαντες συνελθόντες κατέσκαψαν ὅλον τὸν ἀγρόν ἐπ' ἐλπίδι· ἀνευρέτεως θησαυροῦ κατωρυγμένου· καὶ θησαυροῦ μὲν ἀπέτυχον, ἀνεκάλυψαν δὲ καταστρα-

μένον καὶ κεχωσμένον Μοναστήριον, οὗ τινος νῦν τὰ ἐρείπια φαίνονται μετὰ πολυαριθμῶν κίωνων καὶ κιονοκράνων· ἀγνωστον δὲ ἐπ' ὀνόματι τίνος ἁγίου ἦν ἡ μονὴ αὕτη.

Πρὸς τὰ Βορειοδυτικὰ τῆς προηγουμένης καὶ βορειοανατολικῶς τοῦ Ἀγιο-Κωνσταντίνου εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας κεῖται ἡ πάλαι μὲν ὀρθόδοξος, νῦν δὲ Ἀρμενικὴ κώμη Τζομαχλή διηρημένη εἰς δύο συνοικίας, ἐν μέσῳ τῶν δύο τούτων συνοικιῶν ἐπὶ ῥύακος κεῖται ἀρχαία Μονή, ἥ μόνη ἡ ἐκκλησία σώζεται ἐν μέρει ἡρειπωμένη, ἀλλ' ἀγνωστον πῶς ἐπωνομάζετο αὕτη.

Ὁδὸ μακρὰν δὲ τῆς Μονῆς ταύτης ἐν τοῖς ἀγροῖς ἄλλο Μοναστήριον ἡρειπωμένον, οὗ τοὺς λίθους μετεκόμισαν οἱ Ἀρμένιοι εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς νεοκτίστου αὐτῶν ἐκκλησίας· ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ μοναστηρίου εὐρισκομένων ἀρχαίων μνημάτων ἀνέγνων τὰ ἐξῆς ἐπιγράμματα «*Ἀγῆνωρ γυναικὶ Τύχῃ συμβιωσάσῃ Μενάνδρῳ τε καὶ Ἀγῆνωρι τοῖς γλυκυτάτοις τέκνοις*». «*Ἀγῆνωρ καὶ Φίλιππος Ναῖδι τῇ μητρὶ μνήμης ἔνεκεν*». Πολυλοῦς δὲ ἄλλους ἐνεπιγράφους λίθους μετακομίσαντες, ὡς μοι εἶπον, ἔθηκαν εἰς τὰ θεμέλια τῆς νεοδομήτου ἐκκλησίας αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τῶν πέριξ πολλῶν λόφων ἡρίθμησα εἴκοσιν ὀκτὼ ναοὺς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὧν οἱ μὲν ὅλως κατεστροφῆσαν καὶ σώζονται τὰ θεμέλια μόνον, οἱ δὲ ἐξ ἡμισείας, οἱ δὲ ἀκέραιοι σχεδὸν διατηροῦνται ἀοίκητοι ὅμως, εἰς ὅλους τούτους τοὺς ναοὺς οἱ ἐπιτόπιοι δίδουσι τὸ ὄνομα Μοναστήριον, ἐγὼ ὅμως ἐπέχω ἀγνοῶν τὴν χρῆσιν αὐτῶν· οἱ δὲ λόγοι οὗτοι κείμενοι πρὸς τὸν Ἀργαῖον θεωροῦνται κλάδοι αὐτοῦ καὶ παραφυάδες.

Ἐν Δζεπίρ κώμῃ ὀθωμανικῇ μᾶλλον γειτνιαζούσῃ τῷ Ἀργαίῳ πρὸς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐτῆς ὑπῆρχε μεγαλοπρεπέστατον κτίριον, ὃπερ ἐκαλεῖτο Μοναστήριον, ἔχον πύλιν καμαροειδῆ καὶ γεισώματα εὐφυῶς ἐξεργασμένα καὶ λίθους μεγάλους λαξευτοὺς, οὓς ἐξορύττοντες μετεκόμιζον εἰς τὴν κώμην, καίτοι δὲ συνεβούλευσα αὐτοῖς ὅπως μὴ καταστρέψωσι τὰ πολύτιμα ταῦτα λείψανα τῆς ἀργαιότητος, νομίζω ὅτι ὠμίλησα εἰς ὧτα μὴ ἀκουόντων· ὑπάρχει δὲ παρ' αὐτῷ ὕδωρ ἱαματικόν, ὃπερ ἄχρι τοῦδε καλεῖται ἁγίασμα. Ἐν δὲ τῇ ὁδῷ τῇ ἀγούσῃ ἐκ τῆς κώμης ταύτης εἰς

Φλαβιανὰ ἔστιν ἡ Μονὴ τοῦ προφήτου Ζαχαρίου, νῦν ἔρημος εἰς τὴν κατὰ καιροὺς καὶ κατ' εὐχὴν πορευόμενοι οἱ χριστιανοὶ τῶν Φλαβιανῶν ἐκκλησιάζονται· περὶ δὲ αὐτὸ πηγὴ διαυγεστάτη ψυχροῦ καὶ γλυκέως ὕδατος· καὶ παρ' αὐτῷ οὐ πολὺ μακρὰν ἐρείπια ἐκκλησίας Βυζαντινῆς ἐν μέρει σωζομένης καὶ ὑπὸ τῶν ἐντοπίων διὰ τὸ χρῶμα τῶν λίθων αὐτῆς Κηζήλ-κίλισε, ἥτοι ἐ-
ρυθρὰ Ἐκκλησία, καλουμένης καὶ Κουρδλέρ ἥτοι Κούρδοι· διότι λέγεται ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς συχνῆς ἐπιδρομῆς τῶν Κούρδων οἱ κάτοικοι τῆς κώμης ταύτης διεσκορπίσθησαν.

Πρὸς τὰ ΝΔ τούτων ἐπὶ τοῦ ῥυγκοῦ ἦν ἡ Μονὴ τῆς Ἀναλήψεως μέχοι πρὸ ὀλίγων διατηροῦσα καὶ τὰς ἀγιογραφίας αὐτῆς, οἱ εὐλαβεῖς κάτοικοι τῆς οὐ μακρὰν κειμένης κώμης Φλαβιανῶν συναλθόντες ἐπισκεύαζαν μὲν τὸ μόνον σωζόμενον ἱερὸν βῆμα, ἐκ τοῦ προχείρου δὲ κατασκεύαζαν τόπον πρὸ αὐτοῦ εἰς εἶδος ἐκκλησίας διὰ τῶν ἐρειπίων τῆς πρώτης ὅπως ὁ ἐν καιρῷ θέρους πολλάκις κατ' εὐχὴν εἰς προσκύνησιν ἐρχόμενος περιούσιος τοῦ Κυρίου λαὸς ἐν ἀνέσει ἀκούη τὴν θείαν λειτουργίαν· καλεῖται δὲ ἡ Μονὴ αὕτη παρὰ τῶν ἐντοπίων καὶ Ἀνάληψις καὶ Πέλεμε· ἐπειδὴ δὲ εἶδομεν ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Μονῶν τοῦ Μακέλλου ὅτι ἡ Ἀνάληψις κατὰ τὴν ἀρχαίαν καππαδοκικὴν γλῶσσαν ἐλέγετο Πέλεμε, βλέπομεν ὅτι ἡ ἀρχαία λέξις διετηρήθη καὶ ἐνταῦθα· πρὸς δὲ ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναλήψεως ἐνταῦθα ἐπιτοπίως καλεῖται Ὑστερινή, ἥτοι τελευταία ἡμέρα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος, τοῦθ' ὅπερ ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ὅτι ἡ τῆς Ἀναλήψεως ἐορτὴ ἐν Καππαδοκίᾳ ἐκαλεῖτο α' *Επισωζομένη*». Περὶ τὴν Μονὴν ταύτην ὑπάρχουσιν ὑπόγειοι σήραγγες, ἐν αἷς πλεῖστα ὅσα τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα καὶ τροχοὶ ἐν ταῖς εἰσόδοις αὐτῶν, εἰς ἃ καταβαίνουσι διὰ πολλῶν λελαξυμένων βαθμίδων.

Πρὸς Νότον ταύτης ἐπὶ λόφου ἔκειτο ἡ Μονὴ τοῦ Προφήτου Ἠλιού, ἥς καταστραφείσης, σωζομένης δὲ μόνον τῆς θέσεως τοῦ ἱεροῦ βήματος· ἔρχονται κατ' εὐχὴν ἐκ τῆς παρκαμμένης κώμης Φλαβιανῶν καὶ ἐξ Ἀνδρονικίου χριστιανοί, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ἐπετείῳ ἡμέρᾳ τοῦ Προφήτου καὶ ἐκκλησιάζονται.

Ε'. Περὶ τῶν ἐν τοῖς περιοίκοις τῆς Καισαρείας Μοναστηρίων.

Πρὸς Νότον τῆς Καισαρείας δύο ὥρας μακρὰν αὐτῆς παρὰ τῷ ὄρει Διδύμῳ πρὸς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ Ἀργαίου κέϊται ἡ ἀρχαία κώμη Φλαβιανὰ, ἐνθα ἦσαν δύο Μοναστήρια ὑπόγεια τὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὸ τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως, μεταβλήθέντα ἐξ εἰδωλείου εἰς Ἐκκλησίαν, ὡς δεικνύται ἐκ τε τοῦ σχήματος αὐτῶν καὶ ἐξ ἀγάλματος μικροῦ, παρχωθέντος μὲν ἐν τῷ ἐδάφει, ἀνακαλυφθέντος δὲ ἐν τῇ κατὰ τὸ 1869 ἔτος ἐπισκευῇ τοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως, ὄντος σκοτεινοτάτου καὶ ἐσοδον ἔχοντος στενὴν καὶ σκολιάν, ὅπως ἄχρι τοῦδε φαίνεται ἔχων ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ὅτι δὲ οἱ δύο οὗτοι ναοὶ ἦσαν Μοναστήρια δεικνύται ἐξ ἐπιγραφῆς σωζομένης ἐπὶ χαλκίνων τρυβλίων καὶ ἐχούσης ὧδε «*Ἀφιέρωμα τοῦ Χαδζῆ Θεοδοσίου εἰς τὴν Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως 1165*» εἶχον δὲ καθολικὸν ἢ Κυριακὸν ναὸν τὸν ναὸν τῆς Παναγίας, οὗτινος, ὡς φαίνεται, ἐκ σεισμοῦ καταπεσόντος ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ προχείρου μικρὸν παρεκκλήσιον, ἐν ᾧ προσεύχονται οἱ χριστιανοὶ ὁσάκις βούλονται καὶ ἐν ᾧ διαρκούσης τῆς δεκαπενταυγούστου νηστείας ἀναγινώσκειται ὁ ἐσπερινὸς καὶ ὁ παρακλητικὸς κανὼν καὶ τελεῖται τὸ πρῶτον λειτουργία· κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐκκλησιαζομένου τοῦ λαοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ ἐν τῷ ἐξωκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὅπερ ἦν παρεκκλήσιον τῆς ἰδίᾳ Φλαβιανῶν λεγομένης Μονῆς, περὶ ἧς καὶ δὴ ἐκτενέστερον πραγματευόμεθα ὡς χάριτι θείᾳ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης μετ' ὀλίγων ἄλλων σωζομένη· (1)

(1) Ἡ κώμη αὕτη, παρ' ἧς σώζεται ἡ τῶν Φλαβιανῶν Μονή, καλεῖται ἐπιτοπίως τουρκιστὶ Ζινδζίδερε, κατὰ παραφορὰν τῆς λέξεως Ζενδζί-δερέ, ἥτοι φάραγξ Ἀραβός, οὕτω κληθεῖσα κατὰ παράδοσιν ἕνεκα περιβοήτου Ἀραβότινος ληστοῦ κατοικοῦντος ἐν αὐτῇ, μία δὲ τῶν ἀρχαίων οἰχογενειῶν τῆς κώμης ταύτης διατηρεῖ εἰσέτι τὸ ὄνομα· Ἀραπλή, ἥτοι οἰχογένεια Ἀραβός· πρῶτος δὲ ἡμεῖς ἐδώκαμεν αὐτῇ τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς.

Ἡ πάλαι Μονὴ Φλαβιανῶν καλουμένη Ἱερὰ
Μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Ὁ τόπος τῆς Μονῆς ταύτης καὶ πρόπαλαι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν
ἐθεωρεῖτο τόπος Ἱερὸς καὶ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ Εἰδωλεῖον, ὅπερ ἐπὶ

ὄνομα Φλαβιανὰ, καθόσον καὶ ἡ Μονὴ ἡ παρ' αὐτῇ κειμένη καὶ ἀνήκουσα
αὐτῇ ἤδη ἐκλήθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὑπὸ τοῦ ἀοιδή-
μου Κυρίλλου, τοῦ τότε μὲν Μητροπολίτου Ἰκονίου, εἶτα δὲ πατριάρχου
Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ μικρᾷ περιγραφῇ ἣν ἐποίησε περιελθὼν τὰς
δύο ἐπαρχίας. Καίτοι καὶ καὶ Ἰκονίου Μονὴ Φλαβιανῶν, καὶ ἔλεγε μὲν
ὁ ἀοιδίμος ὅτι Σάββας ὁ ἡγιασμένος ἤρξατο τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας
ἐν τῇ μονῇ Φλαβιανῶν, ἐχρῆτο δὲ μόνον τῇ ἀποδείξει ὅτι ἡ μονὴ τῶν
Φλαβιανῶν ἀπεῖχε τῆς Μουταλάσκης, πατρίδος τοῦ ὁσίου, στάδια εἰκο-
σιν· ἡμεῖς κατοικοῦντες ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἀπὸ ἐτῶν τριάκοντα ἐπτά
καὶ διδάξαντες ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ἔτη δώδεκα καὶ γράφοντες περὶ Καπ-
παδοκίας καθήκον ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν, ὡς περὶ τῶν λοιπῶν μερῶν αὐτῆς
οὕτω καὶ περὶ τῆς κώμης καὶ τῆς Μονῆς ταύτης καλῶς ἐξετάσαντες, οὕτω
νὰ γράψωμεν. Καὶ δὴ περὶ τῆς ἀποστάσεως τῆς Μονῆς τῶν Φλαβια-
νῶν ἀπὸ τῆς Μουταλάσκης εἴκοσι στάδια οὐδὲν ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου
εὑρόμεν· λέγοντος τοῦ Συναξαριστοῦ ἀπλῶς ὅτι ἐμόνασεν ὁ Σάββας ἐν τῇ
μονῇ τῇ καλουμένῃ Φλαβιανῶν· μαθόντες δ' ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ διαρ-
καίᾳ τῆς μονῆς, χριστιανὸς κάτοικος τῆς κώμης ἐν τῇ ἡ Μονῇ, ἔχει ἀ-
γοράσας παρὰ τῶν ἀρπάγων θήκην Ἱερῶν λειψάνων φέρουσαν γραμμάτια
τινα, εὑρόμεν τὴν θήκην ταύτην λίαν κομψῶς εἰς σχῆμα, κουκουκλίου
ἐκ κυπαρίσσου κατεσκευασμένην καὶ περιέχουσαν ἄλλην θήκην, ἐν ἣ τὰ
Ἱερὰ λείψανα, καὶ τμήμα κάρας κεκαλυμμένον δι' ἀργυρᾶς πλακὸς φερού-
σης ἐν τῇ μιᾷ ἄκρᾳ τὰ γραμματα ΦΛ. καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ τὰ γραμματα
ΠΡ. ἅτινα στενογραφικῶς οὐδὲν ἕτερον σημαίνουσιν ἢ Φλαβ.ανῶν Προδρό-
μου· καὶ αὕτη πάλαι καὶ νῦν καλεῖται Μονὴ Προδρόμου Φλαβιανῶν· ἵνα
δὲ μάθωμεν πόθεν ἐλάβεν ἡ κώμη αὕτη τὸ ἐπώνυμον Φλαβιανὰ ἐξε-
τάσαντες τὴν ἱστορίαν εὑρόμεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Φλάβιος Οὐεσπεσιανὸς
ἐπέμψεν ἀποικίας εἰς τὴν Ἀνατολήν, αἵτινες ταῖς παρ' αὐτῶν οἰκομέναις
κώμαις ἔδωκαν ἐπώνυμον «Φλαβιανὰ» καὶ οὕτως ἐπιστεύσαμεν ἄχρι πρὸ ὀ-
λίγων ὅτι καὶ ἡ κώμη αὕτη οὕτως ἐκλήθη ἀπὸ Φλαβίου Οὐεσπεσιανοῦ,
ἀλλ' ἐπιγραφῇ, ἣν ἀνεκαλύψαμεν ἐσχάτως ἐν Τσαμαδῷ καὶ ἐδημοσιεύσαμεν
ποιθεῖ ἡμᾶς ὅτι ἐκλήθη ἡ κώμη οὕτω παρὰ τῆς Φλαβίας Ὑπατείας θυ-
γατρὸς τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς Καππαδοκίας Ἀρχελαοῦ, υἱοῦ Ἀριο-
βαρζόνους, ὡς καὶ τέσσαρες πόλεις Καππαδοκίας φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ
πατρὸς αὐτῆς Ἀρχελαοῦ

τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς μετεβλήθη εἰς χριστιανικὸν ναόν, ὡς καὶ
τὰ ἐν τῇ παρχκειμένῃ κώμῃ εἰδωλεῖα· δηλοῦται δὲ τοῦτο καὶ
ἐκ μεγάλου μαρμαρίνου σαρκοφάγου φέροντος σύμπλεγμα λαμ-
πρότατον ἔχον ἐστριμμένας κεφαλὰς βυδῶν καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀνά-
γλυφον κεφαλὴν γυναικὸς ἔργον δεξιᾶς· χειρὸς, ὅπερ ἀνάγλυφον ὁ
ἄκαιρος ζῆλος τοῦ ἀναγεννητοῦ τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Καππα-
δοκίᾳ Γερμανοῦ Ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἀλ. ξκνδρεῖας τῆς κατ' Ἰσ-
τὴν ὁρμωμένου ἐξήλειψεν ὡς δὴθεν εἰδωλὸν· ὁ σαρκοφάγος οὗτος
εὑρέθεις ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τῶν θ. μελίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ καὶ ἐπὶ
τινα χρόνον χρησιμεύσας ὡς πρόχους πρὸ τοῦ πυλῶνος εἰς τοὺς
νιπτομένους, μετετέθη ὕστερον εἰς τὴν ἀποθήκην τῆς Μονῆς ὅπου
διατηρεῖται. Καὶ τὸ μὲν εἰδωλεῖον μετεβλήθη εἰς παρεκκλήσιον
τοῦ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ὄντος ὑπογείου,
ἐκτίσθη Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἐν ἣ ἐτέθη
τμήμα κάρας τοῦ Ζαχαρίου, ὅπερ εἰσέτι σώζεται ἐν αὐτῇ μετ'
ἄλλων Ἱερῶν λειψάνων· ἐνταῦθα ἐμόνασεν ὁ Ἱγιος Σάββας ἔτη
δέκα, ἀποχὴν ποιούμενος τοῦ μῆλου, ὡς αἰτίου τῆς πτώσεως τῶν
πρωτοπλάστων, πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς Πηλαιστίνην· διασκορπισθέντων
δὲ τῶν μοναχῶν ἐκ καιρικῶν περιστάσεων, ἐπαμειλυντο τοῦ ναοῦ
καὶ τοῦ Παρεκκλησίου, ὅπου πικνυχθὲν ἀσθινεῖς ἐρχόμενοι τὰς
ἡμέρας ἐλάμβανον, οἱ Ἱερεῖς τῆς παρχκειμένης κώμης Φλαβια-
νῶν. Ἡ μονὴ αὕτη κειμένη ἐν τῇ βασιλικῇ ὁδῷ τῇ ἀγούσῃ ἐκ
Κωνσταντινουπόλεως εἰς Μαρᾶς (ἀρχ. Γερμανικεῖαν), ἐχρησίμευε
καὶ ὡς σταθὸς τοῖς ὁδοιπόροις καὶ ὡς καταφύγιον ἐν ὧρᾳ χει-
μῶνος· ἐπειδὴ δὲ ὅ, τε ναὸς καὶ τὰ κελλία ἐκ καιρικῶν περιστά-
σεων, ἢ ὑπὸ τοῦ πανδοκμάτορος χρόνου, κατέρρευσαν, μόνον
δὲ τὸ ὑπόγειον παρεκκλήσιον ἔμενεν ἀβλαβές, εἰς ὃ ἐρχόμενοι
πικνυχθὲν προσκυνηταὶ πανταεὶδεις καὶ παντὸς θρησκευματος
ἐθεραπεύοντο μὲν ὑπὸ τῶν κατεχόντων αὐτοὺς παντοίων νοσημά-
των, ἀλλ' ἐπειδὴ καταστραφέντων τῶν κελλίων, οἱ ὁδοιπόροι
οὐκ εἶχον ποῦ νὰ κατὰφύωσιν, οἱ δὲ προσκυνηταὶ τόπον ἐν ᾧ
νὰ ἀναπαύωνται, ἀνηνέχθησαν τῇ κρητικῇ βουλαιᾷ ζητοῦντες
βασilikὸν ὄρισμόν, δι' οὗ νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Ναὸν πρὸς προσκύ-
νησιν τῶν χριστιανῶν καὶ τὰ κελλία πρὸς ἀνάπαυλάν τῶν τε δ-

δοιπόρων καὶ τῶν ἀσθενῶν· ὅθεν ἐξεδέθη τῷ 1724 ἐπὶ τῆς βασι-
λείας Σουλτάν Ἀχμέτ τοῦ Γ'. βασιλικὸν διάταγμα, δι' οὗ δι'
ἐξόδων ἀπάντων τῶν κτοίκων τῆς ἐπαρχίας ἀνηγέρθη ἐπὶ τοῦ
ὑπογείου παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ναὸς ἐπ' ὀνόματι
τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἔχων μῆκος δέκα ἕξ πηχῶν, καὶ πλάτος
ὀκτώ· περὶ δὲ αὐτὸν ἐκτίσθησαν εἴκοσι κελλία καὶ περίβολος, ἐπὶ
τῆς Ἱεραρχίας τοῦ ἐκ Πάτμου Νεοφύτου Kaisarías, ἔστις ἐνε-
καινίασε τὸν ναὸν τῷ 1728 κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, ὑπερ δη-
λοῦσι τὰ τότε ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ μόνης πύλης τεθειμέναι ἐπιγράμ-
ματα, ἅπερ καταχωρίζομεν ὡς ἔχουσι:

Στίχοι εἰς τὴν οἰκοδομήν :

« Ἦν αἰὼν συχνὸς χρόν' ἀνωμαλία
δάμασεν Μονὴν Ἱερὴν μάλα πολλὰ· δόμον ἄχραντον
θεσπεσίου αὐτὰρ μεγάλυμος καρτερός Ἀρχιθύτης αὐτὴ
ἐρρέψ' ὄφρα δράσση ἔργον φέρτερον πολὺ πλώϊον πρῶ-
ἀγιώωσι ξύμπαντες πέλεται· ἀγλαὸς οἰακιστὴς Καπ-
Νεόφυτος πτόρθος κλειτῆς νήσου Πάτμου».

Ἄλλοι στίχοι εἰς τὸν οἰκοδομήσαντα.

« Ἴσον καὶ τόδε ζαθέης σῆς κεφαλῆς ἔργον ἵκετο,
ὦ Νεόφυτε μάκαρ θεοῦ βρέτας ἔμπνοον, ὅτι δόμον
ἀθανάτου μερόπεσι εὐσεδέεσι ἄλλα
κάλλιπες ὅς τιμῶν σᾶς πράξεως θεοφιλεῖς γενήσεται
ἐσσομένοις τέκμωρ ὄφρα πᾶν ἡμᾶρ ξύμπαντες
ἱερεῖς τῆς κεφαλῆς ἀρετάς μακαρίζωσι·
μνημῆα λιγαίνων θεοτερπέα σῶν ἀρετῶν.

Κατὰ τὸ α ψ κ η'. ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ε'.

«Τεμελινδὲν γιενιλενδὶ ταμὴρ ὀλδοῦ· ποὺ ἀζιζ βὲ μου-
[κερὲμ]

Μοναστήρ· ὁλ κηϊμετλὶ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος οὐν με-
[κιανή]

Σουλτάν Ἀχμεδὶν ἐγιαμινδέ· βὲ βεζιρ ἀζαμετλὶ Ἰπραχίμ
πασὰ χαζρετινὴν ζεμανινδέ· βὲ Ἀρχιερεὺς δαχὴ ὁλ
Πανιερώτατος Μητροπολίτης Kaisarías Καππαδοκίας
κυρίου Νεοφύτου βὲ Πάτμοσλου· βὲ ποὺ ἀζαμετλοῦ
μουκεορὲμ Μητροπολιτὴν γάγετδεν γιαρδνημὴ βὲ μου-
πασερετὶ ἰλὲ βὲ ὀρθόδοξος χριστιανλαρὴν γιαρδνημὴ βὲ
βεδκισὶ ἰλὲ γιαιπηλοῦπ βιδζουτὲ κελμῖσδιρ».

Τὸ τουρκικὸν καὶ ἕλως σόλοικον τοῦτο ἐπίγραμμα ἔχει τὴν ἐξῆς
ἔννοιαν :

« Οὗτος ὁ πάνσεπτος ναὸς τοῦ τιμίου καὶ ἐνδόξου
Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων καὶ
ἀνεκαινίσθη ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμεδ καὶ ἐπὶ τῆς
ὑπατείας τοῦ ἐνδόξου Ἰπραχίμ πασά, ἀρχιερατεύοντος
τοῦ ἐκ Πάτμου Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Kaisa-
ρείας Καππαδοκίας κυρίου Νεοφύτου τῇ ἐπιστάσι καὶ
βοηθείᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου τούτου Μητροπολίτου καὶ
τῇ συνδρομῇ ἀπάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν».

Τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων τὰ μὲν ἑλληνικὰ εὕρισκονται τα-
νῦν ἐπὶ τῆς πρὸς βορρᾶν μικρᾶς πύλης τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ τουρκικὸν
ἐπὶ τῆς πρὸς νότον. Ἡγούμενοι διοριζόμενοι ἐκ τῶν περιούκων
λαϊκῶν χριστιανῶν ἐκυβέρνων τὰ οἰκονομικά, μοᾶχοὶ δὲ συνα-
θροισθέντες ἀνεγίνωσκον μετὰ τῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐρχομένων ἐκ τῆς
παρακειμένης κώμης Ἱερέων τὴν Ἱερὰν ἀκολουθίαν ἐν τάξει·
προσκυνηταὶ δὲ ἐργόμενοι καὶ ἄλλοτε μὲν πρὸς θεραπείαν τῶν
παθῶν αὐτῶν, μάλιστα δὲ κατὰ τὰς ἐτησίους πανηγύρεις τοῦ
Προδρόμου προσέφερον διάφορα ἀφιερώματα εἰς χρήματα καὶ πράγ-
ματα, δι' ὧν ἐκόσμουσαν τὰς κατοικίας τῶν προσκυνητῶν καὶ νῦ-
τρέπιζον τὸν ναὸν καὶ εἴ τι ἐκ τῶν πρὸς διατροφὴν τῶν μοναχῶν
ἐπερίσσειε τοῦτο ἐξώδευον εἰς ἀγορὰν ἀγρῶν καὶ κήπων. Οἱ κατὰ

καιρὸν δὲ Μητροπολίται Καισαρείας, γνωρίζοντες ὅτι τὸ Μοναστήριον τοῦτο ἐκτίσθη διὰ τῶν ἐξόδων τῶν ἐπαρχιωτῶν, οὐδὲν ἐλάμβανον ἐκ τοῦ Μοναστηρίου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδίων προσέφερον αὐτῷ, μόνον δὲ θέρους ὥρα ἀνέβαινον εἰς αὐτὸ καὶ ἔμενον ἐν αὐτῷ ἐπὶ ἓνα μῆνα πρὸς ἀλλαγὴν ἀέρος, τῆς Μονῆς ἐχούσης κλίμα λίαν ὑγιεινὸν καὶ εὐάερον· ἡ τάξις αὕτη διετηρήθη μέχρι τοῦ 1768, ὅτε ἐγύμνασε τὴν Μονὴν ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας καὶ εὐνοούμενος τοῦ διὰδοχικοῦ Σταυράκογλου Παΐσιος Α'. (ὅρα ἐκκλ. ἱστ. Καπ. σελ. 183) Καὶ οὗτος μὲν ἀπερχόμενος εἰς τὴν βασιλεύουσάν καὶ καθ' ὁδὸν γυμνωθεὶς μέχρι χιτωνίσκου, φθὰς δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν κατ' αἴτησιν τῶν ἐπαρχιωτῶν παυθεὶς καὶ εἰς τὸ Ἀγιώνυμον ὅρος ἐξορισθεὶς ἔλαβε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ οἱ μοναχοὶ ἰδόντες ὅτι πλέον προσκυνηταὶ σπέντως ἔρχονται καὶ οὐδὲν ἢ μικρόν τι προσφέρουσι, φοβούμενοι μήτοι καὶ ἄλλος ἄρπαξ Μητροπολίτης ἐλθὼν ἀρπαξίσῃ αὐτοὺς· τὰ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν εἰς τὴν Μονὴν ἀφιερωθέντα, καὶ ὑποπεσόντες εἰς χρεὴ διεσκορπίσθησαν καὶ οὕτως ἐκλείσθη ἡ Μονὴ ἀπὸ τοῦ 1770 μέχρι τοῦ 1771· ὅτε οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας ἀνενεχθέντες τῇ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐξήτήσαντο, ὅπως οὗτοι μὲν δι' ἐράων ἐξοφλήτωσι τὰ χρεὴ τῆς Μονῆς, τὰ δὲ σεπτὰ Πατριαρχεῖα λάβωσιν αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐκυτῶν προστασίαν καὶ σώσωσιν ἐκ τῆς ἀρπαγῆς τῶν Μητροπολιτῶν· ὅθεν ἐξεδόθη τῷ 1771 Πατριαρχικὸν ἐν μεμβράναις σιγίλλιον ἐπὶ Θεοδοσίου Γ'. διατάττον ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἡ Μονὴ οὐδένα κυριάρχην γνωρίζει ἐκτὸς τοῦ Πατριάρχου, οὗτινος ἔδει μνημονεῦσαι κανονικῶς κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας, ὅτι οἱ ἐν αὐτῇ μονάζοντες ἐκλέγουσι τὸν ἡγούμενον αὐτῆς, ὅτι οὐδεὶς οὔτε Μητροπολίτης οὔτε ἄλλος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπεμβάλειν εἰς τὰ τῆς Μονῆς ἐκτὸς τοῦ Πατριάρχου καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ Μονὴ σταυροπηγιακὴ ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι καὶ διωρίσθησαν ἡγούμενοι λαϊκοὶ ἐκ τῆς παρακειμένης κώμης Φλαβιανῶν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐρχόμενοι ἐλειτουργοῦν ἐν αὐτῇ καὶ προσκυνηταὶ αὐτοῖς πανταχόθεν συνέρρουσιν, ἀλλὰ μονάζοντες δὲν ὑπῆρχον· ἔστιν ὅτε δὲ καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐσφτερίζοντο τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς· ὅθεν κατ' αὐτῶν μὴ βουλομένων δοῦναι τὰς εὐθύνας

τῆς ἐκυτῶν διαχειρήσεως· ἐξεδόθη βασιλικὸν διάταγμα διατάττον τὴν σύλληψιν τούτων καὶ ἀποστολὴν διὰ τῶν πατριαρχικῶν κλητῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα· τὰ κατὰ τὴν τῆς Μονῆς δεικνύουσιν ὅτι κιθώτις περιερχόμενα οὐ μόνον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰκονίου καὶ Ἀδύων, οὐ μικρὰ εἰσοδήματα ἔχορῆγον τῇ Μονῇ, ἅτινα σὺν τοῖς ἄλλαις εἰσοδήματι τῆς Μονῆς τοῖς συναθροισθεῖσι μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1791 παῦσιν τῶν καταχραστῶν ἡγουμένων Παθούε καὶ Κωνσταντὶ συνεπαρώθησαν μέχρι τοῦ 1803 εἰς ἱκανὸν πρῶτον· ὅτε ἐκ θείου ζήλου κινούμενοι οἱ ἐπαρχιωταὶ καὶ πρὸ πάντων ὁ περίφημος τροπεζίτης χαδζὴ Ἀντωνίος, ὁ εὐνοούμενος τοῦ διὰδοχικοῦ τιμωροῦ χαδζὴ πᾶν ὄγλου, ἵνα μὴ μάτην ἄλλως ἐξοδεύωσι τὰ συναχθέντα χρήματα τῆς Μονῆς καὶ ἵνα μὴ ταλαιπωρῶνται οἱ ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν κατὰ τὸ πάσχα καὶ τὰς πανηγύρεις τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐρχόμενοι προσκυνηταί, συνελθόντες εἰς τὴν Μητρόπολιν ἐπὶ τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας Φιλοθέου, ἀπεφάσισαν ἕνωσιν καὶ νῦν εὐρυχωρότερον καὶ καταλύματα πλείω κτίσωσι διὰ τοὺς προσκυνητάς. Καὶ δὴ προκαλέσαντες ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Γ'. βασιλικὸν διάταγμα ἤρξαντο τοῦ ἔργου διορίσαντες ἐπιτροπὴν τετραμελῆ ἐκ τῶν περιόικων εὐπολήπτων δι' ἐπιστάτην τῇ 6 Ἰουλίου τοῦ 1803. Ἀλλὰ τοῦ χώρου μὴ ἀρκοῦντος κατὰ τὸ διαχωρῆσθαι σχεδίασμα εἰς τὴν σκοπούμενην εὐρύνειν τῆς Μονῆς, κατ' αἴτησιν τῶν ἐπαρχιωτῶν προθύμως παρεχώρησαν οἱ Φλαβιανοὶ τὸ πλεῖστον τοῦ νεκροταφείου αὐτῶν δωρεὰν εἰς τὴν Μονήν, καὶ οὕτω καταργηθέντος τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ἐτίθησαν τὰ θεμέλια τοῦ νέου τῇ 16 Ἰουλίου, ἔχοντος μῆκος 40 πῆχεων καὶ πλάτος 25 καὶ ὕψος 13· περὶ δὲ αὐτὸν αὐλὴ καὶ ἐμπροσθεν πρόναος καὶ ἀπέναντι συνοδικόν, γυρωθὲν δὲ τῆς αὐλῆς ἐκτὸν περίπου δωμάτιον διὰ τοὺς προσκυνητάς καὶ κελλία διὰ τοὺς μοναχοὺς, μαγειρεῖον, τροπεζαρεῖον, κινστήριον, σταῦλοι κτλ. δι' ἃ πάντα ἠναλωθήσαν ἐν ὅλοις γρ. 240,865, τῶν πλείστων ἐργατῶν, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἅντιμισθοῦ ἐργασθέντων χάριν ψυχικῆς ὠφελείας· περιβληθείσης δὲ τῆς Μονῆς διὰ τείχους ἐρυμνοῦ, εὐρυνθέντος δὲ καὶ τοῦ ὑπογείου Παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῇ 8 Μαΐου τοῦ 1804

τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια, ἐν αἷς παρευ-
ρέθησαν πλείστοι μὲν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας, οὐκ ὀλίγοι δὲ
καὶ ἐξ Ἰκονίου καὶ Ἀγκύρας· ἐπετέθησαν δὲ ἐπὶ τῆς μέσης Πύλης
τοῦ ναοῦ τὰ ἐξῆς ἐπιγράμματα :

« Ἴστε χθόνιοι ὥς ἐπὶ Ἀνακτος Σελίμ. ἡδὲ
Πατριάρχ' ἡμετέρου ἔθνεος Καλλινίκου,
ἡδέ νυ ἀρχιθύτιο' ρα σεπτοῦ Φιλοθέοιο,
αὐτὰρ Ἀντώνου Καισαρέων ὀρχάμου,
πευκαλίμησ' ἰδύησ' ἀρχιτέκτονος Ἀναστασίου
πινυτόφρονος τ' αὖ Ἰωάνν' ἐπιστασίη
ξὺν τρισὶν ἄλλοις συμφράδομοσιν ἀνέγειρτο τέμνης
ἱερὸν ἐκ θεμέθλων πρόφρονος Ἰωάννου
Ζαχαρίου γόνοι· Ἑλλισάβητ δὲ κυνητρίας ρα
λίσατε εἰσιόντες Θεὸν δόμμεναι χρηστοῖσι χρηστά ».

ἕτερον

« Σελίμου βασιλεύοντος, Ποιμενάρχου Καλλινίκου,
Δεσπότης Φιλοθέου, ἐπ' ἄρχοντος Ἀντωνίου,
τοῦ Παρθενίου πρότερον ἡγεμονεύοντος ἐκείνου,
τοῦ πάνυ δ' ἀρχιτέκτονος τέχνη Ἀναστασίου.
ἐκ βάθρων ἀνεκαίνισται Προδρόμου τοῦ τιμίου,
τὸ τέμενος τὸ Ἱερὸν καὶ πάνυ σεβασμίου,
ἐπιστασία τοῦ κλεινοῦ ἡδὲ πινυτοῦ χαδζῆ Ἰωάννου,
τοῦ ἐπικληθέντος τοῦνομα Γαγδζόγλου ἐκ τῶν ἄνου,
σὺν ἄλλοις τρισὶν ἐρίθοις, ἡδὲ αὐτὸς ἀντάμα,
ἐπόνησαν ὑπερφερώς ἡμέραν νύκτα ἅμα ».

ἐν ἔτει τῷ αὐτῷ.

ἕτερον

« Ἴσπου Μοναστήρ ταριχινὴν βακτηνή,
πάδε ὅλ ζεμανὴν παδισαχινή,
μασράφ γαῖρετ ἰδενλερὶν ἀδηνή,
πιλμεγὶ ἰστεγὲν πουνδὰν ὀγρενσὶν.

Σενεμιζ πὶν σεκὶζ γιούζ οὔτζ ἰδί,
Ἀσιτανεδὲ Σελίμ Παδισαχ ἰδί,
Πατρὶκ Καλλίνικος, δεσπότη Φιλόθεος ἰδί,
πουνλαρὴν χοκμιούντζε γαπνλδὴ πιλσὶν.
Χαδζῆ Ποδὸς βὲ ὀγλου χαδζῆ Ἀντὼν ἀγαγή,
χαδζῆ Ἰωάν, χαδζῆ Ἡσαΐ, Ἀδραμ δαγιγί,
Ἀναστὰς ἰλὲ Μουράδ κάλφαγι
σιοζδὲ βὲ γαῖρετδὲ πουνλαρὴ πιλσὶν.

τοῦ τουρκικοῦ ἐπιγράμματος ἡ ἔννοια αὕτη ἐστίν :
ὅστις θέλει μαθεῖν τὸν χρόνον τῆς ἀνεγέρσεως τῆς
[Μονῆς

εἶτα τὸν βασιλέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης,
καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀναλωσάντων καὶ μοχθουσάντων,
ἐκ τῶν ἐξῆς οὗτος μαθέτω :
Τὸ ἔτος ἦν χίλια ὀκτακόσια τρία,
ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐβασίλευεν ὁ Σελίμ,
Πατριάρχης ἦν ὁ Καλλίνικος, ἀρχιερεὺς δ' ὁ Φιλόθεος,
μαθέτω ὅτι τῇ διαταγῇ τούτων ἐκτίσθη ἡ Μονή.
Ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις διέπρεπον οἶδε
ὁ χαδζῆ Ποδὸς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαδζῆ Ἀντώνιος,
ὁ χαδζῆ Ἰωάννης, χαδζῆ Ἡσαΐας καὶ ὁ Ἀδραμ
καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀναστάσιος καὶ Μουράτης.

Ἐπειδὴ δὲ κτίριον ἄνευ οἰκητόρων ὁμοῖον ἐστὶ σώματι ἄνευ ψυ-
χῆς, ἡ Μονὴ εἶχεν ἀνάγκην καὶ μοναχῶν καὶ κανοναρχῶν καὶ
ιεροψαλτῶν καὶ ἡγουμένου· ὅθεν προσετέθη εἰς τὸ οἰκοδόμημα
τῆς Μονῆς πρὸς Ἀνατολὰς ἕτερον οἰκοδόμημα περιέχον μίαν αἰ-
θουσαν περὶ ὁδοῦ, ἥ ἐνδον παρικλήσιον ἐπ' ὀνόματι τῶν
τριῶν οἰκουμένων διδασκάλων Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγο-
ρίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ δέκα ἑξ
δωμάτια εἰς κατοίκησιν διδασκάλων καὶ μαθητῶν, καὶ συναίνεσαι
καὶ τοῦ πατριαρχείου ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν προκρίτων τῆς ἐπαρ-
χίας καὶ τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας Φιλοθέου, ὅπως ὁ τέως
ἐν τῷ κοινοβιακῷ σχολείῳ τῆς Μητροπόλεως διδάσκων Γερμανὸς

παραλαβὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἀνέλθῃ εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ὡς εὐάρευν καὶ ὡς μακρὰν τῶν θερύων τοῦ βίου· ὅθεν ἀνέβη ὁ ἀοιδίμος Γερμανὸς τῇ 4 Ἰουνίου τοῦ 1804 ἔτους εἰς τὴν Μονὴν καὶ αὐτὸς μὲν μεθ' ὧν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κατόκησεν ἐν τῇ σχολῇ, τὸν δὲ μαθητὴν αὐτοῦ Πέτρον διώρισεν ἡγούμενον τῆς Μονῆς ὑπὸ τὴν ἐπιστολίαν αὐτοῦ, διατηρῶν τὴν κεινσβιακὴν τάξιν καὶ φροντίζων περὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν καὶ ψάλλων μετ' αὐτῶν τακτικῶς τὰς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας. Μέλλοντος δὲ τοῦ Καισαρείας Φιλθέου ἀπελθεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἰκονίου σεφὸς καὶ ἐνάρετος Μητροπολίτης Κύριλλος ἐλθὼν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐχειροτόνησε κατὰ παρὰκλῆσιν τοῦ Φιλοθέου τὸν μὲν εἰρημένον Πέτρον ἱεροδιάκονον καὶ τὴν ἐπισκοπῶσαν Ἱερεμόναχον, μετονομάσας αὐτὸν Παΐσιον, τὸν δὲ Πελλοποννήσιον ἱεροδιάκονον, μαθητὴν καὶ τοῦτον τοῦ Γερμανοῦ, Διονύσιον Ἱερεμόναχον πρεσβύτερον· μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ ἐναρέτου διδασκάλου Γερμανοῦ ἡ φροντίς ὅλη τῆς Μονῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ σχολῆς ἔμεινε τὸ Παΐσιῳ, ὅστις δεξάμενος τοὺς ἐκ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν Μονὴν προσερχομένους, ἄλλους μὲν ἐπαίδευεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ, τοὺς δὲ ἐπιθυμοῦντας τελειώτερα μαθήματα ἀπέστελλεν εἰς ἀλλοδαπήν, τοὺς δὲ παραλαμβάνων εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῆς Μονῆς, συνεσκέπτετο μετ' αὐτῶν διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς Μονῆς· ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐπειδὴ κακῶς βουλοί τινες κακῶς ἐπληροφόρησαν τὴν αὐτοκρατορίαν περὶ τῆς εἰκοδομῆς καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἰδιαιτέρος δὲ ἀπεσταλμένος ἐλθὼν εἰς ἐξέτασιν δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἔμελλε νὰ βιάσῃ αὐτὸν εἰς ἀπότισιν βαρέως προστίμου ἀδίκως, λαθὼν μαρτυρικὸν παρὰ τοῦ Ἱεροδικαστοῦ Καισαρείας, συνεργεῖα τοῦ τότε ἐν Καισαρείᾳ ὑπερῶρου Δημητρίου Μουρούζου καὶ τῶν προκρίτων Καισαρείας, περὶ τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ καὶ τοῦ προορισμοῦ τῆς Μονῆς, ἀφήσας ἐν τῇ Μονῇ ὡς ἡγούμενον τὸν μετὰ ταῦτα Ναζιανζοῦ Νεκτάριον ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα συνεργεῖα Τραπεζουντίου τιπὸς γούνερη λαθὼν ἕτερον αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἀπαλάττει τῆς ἀδικίας ταύτης τὴν Μονὴν καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς

πόλεως καὶ τῶν προαστείων λαμβάνει τὰς ὑπὲρ τῆς Μονῆς προαιρετικὰς βοηθείας τῶν χριστιανῶν, καὶ ἐφωδιασμένος διὰ Πατριαρχικοῦ γράμματος διακελεύοντος ὅπως οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας ἐπὶ τέσσαρα ἔτη δώσωσιν ἀνὰ δύο γρόσια καθ' οἰκίαν πρὸς ἄρσιν τῶν χρεῶν τῆς Μονῆς, ἐπανέρχεται τῷ 1808 εἰς τὴν Μονήν· ἰδὼν δ' ὅτι καὶ οὕτως αὕτη δὲν ἀπηλάττετο τοῦ χρέους, συνεργεῖα τοῦ τότε ἐν Καισαρείᾳ ὑπερῶρου Ἀλεξάνδρου Χαντζερῆ καὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφόρου τῆς Μονῆς ἄρχοντος Χατμάνου Δημητρίου Σχινᾶ, προὐκάλεσεν Ἀπανταχοῦσαν πατριαρχικὴν καὶ γράμματα συστατικὰ πρὸς τοὺς ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀρχιερεῖς· ὁ πῶς περιελθὼν τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας καὶ κηρύξας συλλέξῃ βοήθειαν ὑπὲρ τῆς Μονῆς κατὰ τὸ 1810 ἔτος. Περιελθὼν οὖν αὐτὰς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τῷ 1814 φέρων μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ὀλικὸν καὶ τὸν ἡθικὸν πλοῦτον ὃν συνέλεξεν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς Μονῆς εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ἱερὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ προορισμόν· ὅθεν ἐτακτοποίησε τὰ τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Μονῆς λίαν καλῶς. Ἀλλ' αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαι τοῦ 1821 ἐπενεργήσασαι καὶ ἐνταῦθα, ἡνάγκασαν ἅπαντας τοὺς τε ἐν τῇ Μονῇ ἀσκουμένους καὶ τοὺς διδάσκοντας καὶ διδασκουμενούς νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτήν· ὅτε δὲ ὑψηλὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα ἐλθόντα ἀνήγγειλαν τῇ ὑψηλῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς ἀναπαύσεως τῶν πιστῶν τῆς κραταιᾶς Βασιλείας ὑπηκόων, τότε καὶ οἱ διασκορπισθέντες ἐκ τῆς Μονῆς ἐπανῆλθον καὶ πατριαρχικὸν σιγγίλιον ἐν μεμβράναις γράμμα ἐκδοθὲν τῷ 1829 ἐπὶ Ἱεροῦ πατριάρχου ἐπεκύρου μὲν τὸ ἐπὶ Θεοδοσίου σιγγίλιον, διέταττε δὲ προσέτι ὅπως ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Μονῆς καὶ ἐγκρίσει μόνον τούτων, ὅπως μὴ δυνηθῶσιν οἱ δανεισταὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν δωρηθέντα χρεῖα τῆς Μονῆς νὰ ζητήσωσιν ἐκ νέου καὶ οἱ ἀφιερῶσαντες νὰ ἀποσύρωσι τὰ παρ' αὐτῶν ἀφιερωθέντα, ὅπως μὴ λάβωσιν οἱ περίοικοι Ἱερεῖς καὶ Διδασκάλους ἐκ τῶν ἐνασκουμένων ἐν τῇ Μονῇ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἡγουμένου, ὅπως μὴ ἀπαιτήσωσιν οἱ κληρονόμοι τῶν ἀποβιωσάντων μοναχῶν τὴν περιουσίαν, ὅπως μὴ δυνηθῶσι οἱ Ἱερεῖς τῆς τε πνευματικῆς καὶ τῶν περιούκων νὰ λειτουργήσωσιν ἐν αὐτῇ

ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Ἡγουμένου, ὅπως μὴ σφετερίζηται τις τὰ κτήματα τῆς Μονῆς καὶ μὴ κωλύωσιν οἱ προεστώτες καὶ ἐπίτροποι τοὺς ἐν ταῖς κώμαις περὶ τῆς Μονῆς περιερχομένους δίσκους, καὶ οὕτως ἡ Μονὴ εἴπερ ποτὲ ἐξήνθει ὑπὸ τὴν ἄρχον καὶ ἄγρυπνον προστασίαν τοῦ ἡγουμένου Παΐσιου μέχρι τοῦ 1832 ὅτε οὗτος προεβιβάσθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Κιαισαρείας καὶ ἡ Μονὴ ἐθεωρήθη καὶ ὡς Μητρόπολις, δυνάμει τοῦ κατὰ τὸ 1833 ἔτος ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Συναίου Κωνσταντίνου τοῦ πᾶνυ σιγγιλίου, ἵνα ὁ κατὰ κειρὸν Μητροπολίτης Κιαισαρείας κτιστικῇ ἐν αὐτῇ ἐμπυτεύων ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐπαγρυπνῶν εἰς τὴν διενέργειαν τῆς σχολῆς καὶ εἰς τὴν καλὴν αὐτῆς διακρύψῃ ἐν φρονιζῶν ἅμα εὐλαχρῶς μετὰ τῶν ἐπιτρόπων ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ πιστῆς οἰκονομίας τοῦ ἱεροῦ κατὰγωγίου καὶ ἐπιμελούμενος ὑπὲρ τοῦ ἐνάρκτου πολιτεύματος τῶν ἐν αὐτῇ ὁσιωτάτων πατέρων. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν τῷ 1835 ἔτει συμβῆντα σεισμὸν ἔπαθε καὶ ὁ ναὸς τῆς Μονῆς, προκλήσας αὐτοκρατορικὸν δόγμα καὶ τὸν ναὸν τοῦτον ἐπεσκεύασεν, ἀνακαινίσας τὴν στέγην καὶ ἐξ ἄλλας παράθυρα πρὸς φωτισμὸν προσθεῖς καὶ παραπλεύρως τούτῳ νέον ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Χαράλαμπος ὁμοδόμητε πλείστα μὲν ἀναλώσας ἐκ τῶν ἀρχιερατικῶν εἰσδημάτων, ὀλίγα δὲ ἐκ τῆς Μονῆς. Καὶ πῶς μὲν ἐξήνθει ἡ Μονὴ αὕτη, ζῶντος αὐτοῦ καὶ συνεργῶν ἔχοντος πρῶτον μὲν τὸν ἐνάρκτον Νεκτάριον, χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν συγκαταθέται τοῦ Πατριαρχοῦ ἐλθόντων Ἰωνίου Ἀνθίμου καὶ Νικοπόλεως Χριστοφόρου, εἶτα δὲ τὸν νῦν Ἀγκύρας Γεράσιμον καὶ τὸν ἡγούμενον Κυπριανόν, καὶ πῶς κῆποι ἀγλαόκαρποι καὶ χωρία δειδροφόρα καὶ ἀγροὶ σιτοφόροι ἐκκαλλιεργήθησαν ἐπ' αὐτοῦ, περὶ τούτων ὅλων παραπέμπουντες τοὺς ἀναγνώτας ἡμῶν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Καππαδοκίας, καὶ τὴν παρ' ἡμῶν κατ' ἔκτασιν συγγραφείσαν Ἱστορίαν τῆς Μονῆς ταύτης, ἐρχόμεθα νῦν εἰπώμεν ὀλίγα περὶ τῆς ἐν αὐτῇ πρότερον μὲν κεινοβικτικῆς λεγομένης, εἶτα δὲ κατὰ τὸ πατριαρχικὸν σιγγίλιον τὸ ἐκδοθὲν τῷ 1861 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Β'. Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐν τῇ σχολῇ τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς πρῶτος, ὡς εἶδομεν, ἐδίδαξεν ὁ ἀοιδίμος

Γερμανός· τοῦτον δὲ διεδέξατο ὁ τότε μὲν ἡγούμενος, εἶτα δὲ Κιαισαρείας Παΐσιος· τοῦτον δὲ ὁ μετὰ ταῦτα Ναζιανζοῦ χρηματίσας ἐκ Νεαπόλεως Νεκτάριος· καὶ τοῦτον ὁ μετὰ ταῦτα Χαλεπίου Θεόκτιστος· τοῦτον δὲ ὁ ἐκ Κερμείρας ἱεροδιάκονος Κυπριανός ἐπὶ τινὰς μῆνας· τοῦτον δὲ διεδέξατο αὖθις ὁ ἡγούμενος Παΐσιος. Καὶ μετὰ δύο ἔτη ἦλθε μὲν ἵνα διδάξῃ ἐν αὐτῇ ὁ ἐξ Ἀνδρονικίου Αἰσωπος καλούμενος Ἰωάννης, ἀλλ' αἱ πολιτικαὶ ἀνωμαλίαι τοῦ 1821 ἐγένοντο παραίτιοι ὅπως ἡ σχολὴ κλεισθῇ μέχρι τοῦ 1826· ὅτε ἐπανελθὼν ἐκ Κιθήρων ὁ δι' ἐξόδων τῆς Μονῆς ἐν Κυθωνικῆς σπουδίας Ἀβραάμ παπᾶ Δημητρίου διωρίσθη διδάσκαλος εἰς τὴν σχολὴν καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1830· ὅτε δὲ οὗτος ἱερομόναχος χειροτονηθεὶς καὶ Ἀγαθάγγελος μετακληθεὶς ἐστάλη διὰ τὰ συμφέροντα τῆς Μονῆς εἰς Βασιλεύουσαν, διεδέξατο αὐτὸν ὁ ἐκ Φλαβιανῶν Δημήτριος Σταυρίδης ἔχων βοηθὸν τὸν μετὰ ταῦτα Ἱεροθέον κληθέντα Ἰνδζεσουϊώτην Στέφανον· τῷ δὲ 1834 παραιτησαμένου τοῦ Δημητρίου διεδέξατο αὐτὸν ὁ μετὰ ταῦτα Νεοκιαισαρείας χρηματίσας Λεόντιος καὶ ἐδίδαξε μετὰ τοῦ Ἱεροθέου μέχρι τοῦ 1837· ὅτε παραιτησαμένου τοῦ Λεοντίου, ἔμεινε δὲ δάσκων μέχρι τοῦ 1840 ὁ ἐν λόγῳ Ἱεροθέος, ὃν τότε διεδέξατο ὁ ἐκ Κερμείρας Ἱερεμίας ὁ μετὰ ταῦτα μετὰ τοῦ τίτλου Παιονίας ἀρχιερατικῆς προϊστάμενος τῆς ἐν τῷ Κοντοσκλίῳ ἐκκλησίας τῆς Παναγίας· τούτου δὲ μέχρι τοῦ 1842 ἔτους διδάξαντος ἦλθεν ἐκ Τεργέστης ὁ ἀνωτέρω διαληφθεὶς Ἀγαθάγγελος καὶ συνῆλθον οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἡμιμαθεῖς διδάσκαλοι ὅπως παρ' αὐτῷ τελειοποιηθῶσιν· ἀλλὰ διὰ τὰς τότε μεταξὺ τῶν ἐν τῇ Μονῇ ἀσκουμένων διενέξεις δυσχερεσθηθεὶς ὁ Ἀγαθάγγελος μετέβη εἰς Κιαισαρείαν τὸ 1846· ἔμεινε δὲ διδάσκων ἐν τῇ Μονῇ ὁ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Δημήτριος Ἠλιάδης μέχρι τοῦ 1855· ὅτε, τούτου εἰς Νεάπολιν προσκληθέντος, διωρίσθη διδάσκαλος ὁ συμπολίτης αὐτοῦ ὁ ἐκ Φλαβιανῶν Ἰωάννης Θεοδοσιάδης· διεδέξατο δ' αὐτὸν μετὰ ἐν ἔτος ὁ ἐπίσης συμπολίτης αὐτοῦ Χρῆστος· τούτου δὲ μετ' ὀλίγον παραιτησαμένου διωρίσθη αὖθις Δημήτριος ὁ Ἠλιάδης καὶ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1860, ὅτε προσελήφθη ὡς διδάσκαλος τῶν ἱερῶν μαθημάτων ὁ νῦν Κιαισαρείας Ἰωάννης· τὸ

δ' ἐπὶ τὸν ἔτος προσεκληθῆναι ὁ ἐξ Ἀγίου Κωνσταντίνου Ἀναστάσιος Μ. Λεβίδης, ὁ γράφων ταῦτα, ὡς διδάσκαλος τῆς ἐλληνικῆς Φιλολογίας καὶ συνεδίδαξε μετὰ τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ 8 ἔτος, ὅτε τούτου πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ εἰς ἀλλοδαπὴν μεταβάντος, ἔμεινε διδάσκων ὁ Λεβίδης μέχρι τοῦ 1863 τότε δὲ τούτου μεταβάντος εἰς θερμὰ κλίματα λόγῳ ὑγείας, μετὰ τινα διακοπὴν προσεκληθῆναι ὁ συμπολίτης αὐτοῦ Ἀβραὰμ Ἡλιάδης καὶ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1868 ὅτε αὖθις προσεκληθῆναι ὁ Λεβίδης καὶ ἐδίδασκε μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Καίσαρῆος Παΐσιου Χρυσόστομου καὶ τοῦ διδασκάλου τῶν ὁθωμανικῶν Μουράτ Ἀνδριάδου ἄχρι τῆς ἀποβιώσεως τοῦ Παΐσιου, συμβάσης τῇ 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1871 καὶ μετὰ τινος μῆνης τούτου παραιτησαμένου καὶ τῆς σχολῆς διὰ τὰς ἐκλογικὰς ἀρχιερέως ἔριδας εἰς διάλυσιν οὗσης, ἐδίδαξε προσκαίρῳ ὁ ἐξ Ἰνδζέσου μαθητῆς αὐτοῦ Ἰωάννης οἶκος ἀγλαοὺς καρποὺς ἕως τότε ἐξήνεγκεν ἡ σχολὴ αὕτη γνωστὴ ἐξ ὅσων εἶπομεν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τῆς Καππαδοκίας (ὅρα σελ. 192 καὶ ἐξῆς). Κλεοβούλου δὲ τοῦ πάνυ μετὰ μῆνας ὀκτὼ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Καίσαρῆος προαχθέντος, καὶ τὴν Κεντρικὴν Καππαδοκικὴν ἐκπαιδευτικὴν ἀδελφότητα ἰδρύσαντος, καὶ ἑράνους ἀρθρωτάτους πρὸς σύττασιν ἐνὸς Κεντρικοῦ Παρθενιαγωγείου μετὰ ἐνείκων καὶ ὑποτρόφων μαθητρῶν καὶ Κεντρικοῦ Γυμνασίου μαθητῶν ἐνδικιτωμένων συλλέξαντος, καὶ μετὰ τινος μῆνης εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐλθόντος, πολλὰ δὲ ἐν τῷ νῷ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπαρχίας ἔχοντος, προσεκληθῆναι μὲν ὁ Λεβίδης ὡς σχολάρχης τῆς ἡδὴ εἰς Γυμνάσιον μεταβληθείσης σχολῆς τῆς Μονῆς, ἀλλὰ μὴ δυνάμεναι τούτου ἕνεκα τοῦ συναφθέντος μετὰ τῶν κατοίκων τῶν Φλαβιανῶν διδασκαλικοῦ συμβολαίου νὰ δεχθῇ τὴν ἐντίμον ταύτην πρόσκλησιν τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου, προσεκληθῆναι δὲ τῶς ἐν Κερμίρᾳ διδάσκων Μελέτιος Μειληχιάδης τὸ δ' ἐπὶ τὸν ἔτος τοῦ οὐ αὖθις εἰς Κερμίρην προσκληθέντος διωρισθῆναι εἰς τὴν σχολὴν ὁ Λεβίδης ὡς σχολάρχης καὶ ἐδίδαξε μετὰ τοῦ ἐξ Ἰνδζέσου Ἰσάκ (νῦν Ἰσάκιδου Ἱερέως). Ἀκολουθῶν τοῦ Λεβίδου εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Ἀνδρονικεῖου προσκληθέντος, τοῦ δὲ ἀοιδίμου Κλεοβούλου ἁπλῶς πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, ἐδίδαξαν

μὲν μετὰ τινος διακοπῆς ἐν τῇ Μονῇ ὁ Ἀβραὰμ Ἡλιάδης καὶ ὁ Βραχχίσιος Ἀναστάσιος, ἀλλὰ γνωστὴ ἡ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους κατάστασις τῆς σχολῆς ταύτης, ἥτις ἐν ᾧ μέχρι τότε πολλῶν καὶ μεγάλων ἀγαθῶν πρόξενος ἐγένετο οὐ μόνον τῇ ἐπαρχίᾳ Καίσαρῆος, ἀλλὰ καὶ ταῖς γειτνιαζούσαις ἐπαρχίαις, διότι ἐκ ταύτης ἐξῆλθον οἱ ἄχρι τοῦδε μέχρι πρὸ ὀλίγων χρόνων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ καὶ ταῖς γείτοσιν ἐπαρχίαις ὡς διδάσκαλοι καὶ ὡς ἱερεῖς χρησιμεύσαντες λόγοις, ἐκ ταύτης ἐξῆλθον 15 ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, ὧν τὸν βίον ὅρα ἐν ἐκκ. ἱστ. Καπ. τότε κατήντησεν εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν. Ἀνεγεννήθη δὲ αὕτη τῷ 1882 καὶ ἐκ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ γεναιοδώρου ἐργέτου αὐτῆς ἐκλήθη **Ροδοκανάκειος Ἱερατικὴ σχολὴ** σκαπὸν ἔχουσα τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Κλήρου καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ· ἐπειδὴ δὲ ὀλίγοι εὗρεθῆσαν ἐκ τῶν σπουδαζόντων οἱ τὴν ἱερωσύνην δεξόμενοι, μετεβλήθη ἀκολουθῶς ἡ σχολὴ εἰς τέλειον Γυμνάσιον, καίπερ διατηρούσα τὴν ἐπωνυμίαν Ἱερατικὴ Σχολή· καὶ ἡ μὲν αἰθουσα τῆς παραδόσεως τῆς ἀρχαίας σχολῆς μεταβλήθη εἰς βιβλιοθήκην, τὰ δὲ δωμάτια τῶν ἐνδικιτωμένων μαθητῶν, εἰς δωμάτια καθηγητῶν καὶ Διευθυντήριον· τὰ δὲ δωμάτια, ἐν αἷς ἀνεπαύοντο οἱ εἰς προσκύνῃσιν ἐρχόμενοι χριστιανοί, μετεβλήθησαν εἰς παραδόσεις καὶ κοιτῶνας καὶ πλυντήρια· ἔμειναν δὲ διὰ τοὺς προσκυνητάς, τοὺς ἐφόρους καὶ τὸν Ἀρχιερέα τὰ ἐπὶ τοῦ συνοδικοῦ, τοῦ μαγειρείου, τῆς κοινῆς τραπέζης καὶ τῆς ἀποθήκης εὐρισκόμενα δωμάτια. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι ἡ λαμπρότης τῆς Μονῆς ὡς μονῆς ἀπλῆς, συνετάφη τῷ ἀοιδίμῳ Καίσαρῆος Παΐσιῳ, ἀλλ' ὡς Σχολὴ αὕτη ἐκλάμπει καὶ ἐκλάμπει, θεοῦ θέλοντος, ἔχουσα διευθυντὴν Ἱερωμένον καὶ καθηγητάς τελειοφοίτους ἢ διδάκτορας τελείων Γυμνασίων καὶ Πανεπιστημίων καὶ μαθητάς ἀπὸ 80-100 ἐν κοινῇ τραπέζῃ τρώγοντας καὶ μετὰ τῶν διδασκάλων καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν τῷ ἐν πανσέπτῳ καὶ περικαλεῖ νὰ τῆς Μονῆς ψάλλοντας, καὶ ἐν τῇ Σχολῇ ἐνδικιτωμένους μετὰ κοσμιότητος. Τὸ δὲ κελλίον τοῦ ἀοιδίμου ἡγουμένου τῆς Μονῆς Κυπριανοῦ, τὸ καίμενον ἔξω τῆς Μονῆς ἀπέναντι τῆς μεγάλης

Πύλης αὐτῆς, μετεβλήθη εἰς Κεντρικὸν Καππαδοικὸν παρθεναγωγεῖον, ἐν ᾧ διδάσκοντι μαθήτρια ἔρχόμενοι ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς ἐπὶ ἑκείνης ὑπὸ αὐτῆς ἐπιτήρησιν ἰδίᾳς διευθυντρίας ἐνδικοιτῶμενοι καὶ τινες τῶν μαθημάτων ὑπὸ τῶν καταλλήλων καθηγητῶν τῆς ἱερτικῆς σχολῆς διδασκόμενοι. Τὸ δὲ ἔνδον τοῦ περιόλου τῆς Μονῆς ἐν δεξιᾷ τῇ εἰσιόντι κείμενον καὶ ὡς κατάλυμα τῆς ἁλλοειθνήσι προσκυνηταῖς ὠρισμένον τμήμα, μετεβλήθη εἰς ἐνδικίτημα τῶν ὁρρένων ὁρρανῶν, ἕως οὗ λάβῃ πέρας τὸ ἔξω τῆς Μονῆς κτιζόμενον Ὀρφανοτροφεῖον, ἐν ᾧ ὁρρανοὶ ἐκ πατρὸς ἐκ κοινῆς τραπέζῃ ἰδίᾳς τρεφόμενοι ὑπὸ ἰδίου διευθυντῆν καὶ διδάσκαλον παιδεύονται καὶ οὗτοι τακτικῶς ἐκκλησιαζόμενοι μετὰ τῶν μαθητῶν τῆς ἱερτικῆς Σχολῆς καὶ συμψάλλοντες. Μέρους δὲ τῶν ἐκτὸς τῆς Μονῆς σταύλων διεχωρίσθη καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐκτίσθη Ὀρφανοτροφεῖον διὰ τὰ θήλια ὁρρανά, ἅτινα ἐνδικοιτῶμενα ἐνταῦθα ὑπὸ ἰδίᾳς διδασκάλοις διδάσκονται γράμματα μὲν ὀλίγα, πλυντικὴν δὲ καὶ ῥαπτικὴν καὶ κοπτικὴν καὶ ὀφρυντικὴν καὶ ἑξαμελὴς μὲν Ἐφορεία ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μητροπολίτου Κιςκαρείας ἐφορεύει τὰ τῆς ἱερτικῆς σχολῆς καὶ τὰ τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου. Ἄλλη δὲ ἐφορεία ὑπὸ τὸν αὐτὸν Πρόεδρον ἐφορεύει ἑμφοτέρα τὰ ὁρρανοτροφεῖα, συστηθέντα τὸ μὲν τῷ 1861, τὸ δὲ 1862. Οὕτω λοιπὸν βλέπομεν κατὰ τὸν δέκατον ἑννατον αἰῶνα, ἐν ᾧ ζῶμεν, τρεῖς ἀρχιερεῖς μιμητὰς τοῦ προκατάχου αὐτῶν Βασιλεῖου τοῦ μεγάλου, ἐπαξίως ἐργασθέντας ἐν τῷ ἑμπελῶνι τοῦ Κυρίου, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἀοίδιμος Παῖσιος ἐκαλλιεργήσῃ τὴν γῆν, ὁ δὲ ἀοίδιμος Κλεόδοῦλος ἐρύττει τὸν ἑμπελῶνα, ὁ δὲ ζῶν Ἰωάννης ἐπότισε καὶ ποτίζει αὐτόν, οἱ δὲ ἀγαθοὶ Καππαδόκι καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς, συνεργάται τούτοις ἐφάνησαν, πλουσίως παρέχοντες αὐτοῖς τὰς χρηματικὰς αὐτῶν συνδρομάς· δόξα λοιπὸν καὶ τιμὴ πᾶσι τοῖς ἐργαζομένοις τὸ ἀγαθὸν τοῦτο, ἡμετέροις τε καὶ ξένοις. Οὐδεὶς δὲ βέβαια δύναται νὰ ἀραιώσῃ τὴν δόξαν τῆς πρωτοβουλίας τῆς συστάσεως τῶν Ὀρφανοτροφείων παρὰ τοῦ νῦν εὐκλεῶς τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν διέποντος, ὅστις περιελθὼν γῆν καὶ θάλασσαν νυχθημερὸν φροντίζει πῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον τῆς τε ἱερτικῆς σχολῆς καὶ τοῦ Παρθε-

ναγωγείου μάλιστα δὲ τῶν δύο Ὀρφανοτροφείων, ἐν οἷς τὰ ἀποράτεκνα τῆς πατρίδος γράμματα καὶ τέχνας μανθάνοντα, τελειωθέντα καὶ ἐνηλικιωθέντα εὐρήσουσιν ἑαυτοῖς πόρον ζωῆς. Ἀπὸ δὲ τῆς συστάσεως τῆς ἱερτικῆς σχολῆς ἄχρι τοῦδε διέεθον αὐτὴν οἱ ἐξῆς :

Ὁ ἐκ Νεαπόλεως οἰκονόμος ππκᾶ Γεώργιος (5 Δεκεμβρίου 1882—84)· ὁ πρῶν Ἱεροσιτείας Νεόφυτος (1884—86)· ὁ οἰκονόμος Μακάριος Τανταλίδης (1886—87)· ὁ πρεσβύτερος Ἀμβρόσιος Σταυρινὸς (1887—88)· ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωάσαφ (1888)· ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ Φορόπουλος (1888—89)· ὁ Κωνσταντῖνος Ἡλιάδης (1889—90)· ὁ Βασίλειος Ἰωαννίδης (1890—91)· ὁ Κωνσταντῖνος τὸ δεύτερον (1891—92)· ὁ Παντελῆς Κοντογιάννης (1892—93)· ὁ Ἰωάννης Καβάσιλας (1893—94)· ὁ Σεραφεῖμ παπᾶ Παΐσιου (1894—95)· ὁ ἀρχιμανδρίτης Γεβόσιος Σαρασίτης ὁ νῦν διευθυντής. Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ χρηματίσαντες καθηγηταὶ εἰσιν οἱ ἐξῆς : Σεραπίων Ἰωάννου, Ἰωάννης Φήμιος, Ἰάκωβος Θεοδωρίδης, Μιχαὴλ Ἀρτεμιάδης, Μαρκὰρ Ἀδαμιάν, Ἀργύριος Δημητριάδης, Ἡλίας Ἐμμανουηλίδης, Δαμιανὸς Ἰωαννίδης, Κωνσταντῖνος Ἡλιάδης, Ἀθανάσιος Ἰωαννίδης ἐκ Ταυλουσσίνου, Εὐάγγελος Σβορώνος, Ἀθανάσιος Κωνσταντινίδης, Michel Zidan, Ἀριστοτέλης Ἰακώβου, Ἰωάννης Σ. Ἀρχέλαος, Ἰορδάνης Σιφεριάδης, Βασίλειος Δημητριάδης, Βασίλειος Μυστακίδης, Πρόδρομος Εὐτυχίδης, Πέτρος Ἡλιοῦ, Λουκᾶς Ἰωάννου, Μιχαὴλ Γεωργιάδης, Κυριακὸς Ἀρτεμιάδης, Ἰσαὰκ Ἀβραμίδης, Κωνσταντῖνος Παντζίδης, Ἐγνητῆ Χαϊγκουνί, Ἐμὶν χόδζας, χ' Ἐμὶν ἐφένδης, Γεώργιος Σκαράκης, Παναγιώτης Παπαδόπουλος, Πρόδρομος Ἰωαννίδης, Ἰωάννης Χαδζιδάκης, Γεώργιος Γλύπτης, Χρῆστος Μαυρόπουλος, Βλάσιος Μαρκόπουλος, Ἀθανάσιος Ι. Ἰωαννίδης Μακεδών, Νικόλαος Παπαδάκης, Σπυρίδων Κόντας, Ἰωάννης Νεσλαχανίδης, Ἀχιλλεὺς Σβάρτζ. Τὸ δὲ Παρθεναγωγεῖον ἀπὸ 1885—1888 διέεθον ἡ Ἐλεονώρα Σιγαλᾶ μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Ἐλπινίκης καταγόμεναι ἐκ Μιτυλήνης· ἀπὸ δὲ τοῦ 1888—1889 ἡ ἐκ Τρίγλης Ἀγλαΐα Σαϊτίδου· ἀπὸ δὲ τοῦ 1889—1890 ἡ ἐκ Καισαρείας Εὐφροσύνη Ἰωαννίδου· ἀπὸ δὲ τοῦ 1890—1891

ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Εὐκνήβια Πικπαδοπούλου ἀπὸ δὲ τοῦ 1891—1893 ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Εὐρυδίκη Παντζίδου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1893—1895 ἡ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Σοφία Χρηστοφίδου ἀπὸ δὲ τοῦ 1895—1897 ἡ ἐκ Κρήνης Καλλιόπη Ι. Βούμβα. Τὸ δὲ Ὀρφανοτροφεῖον τῶν ἀρρένων ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1897 Αὐγούστου διευθύνθη ὑπὸ τοῦ ἐκ Νεαπόλεως Εὐγενίου Ἀλεξιάδου τελειοποῦτος τῆς Ἱερaticῆς Σχολῆς. Τὸ δὲ Ὀρφανοτροφεῖον τῶν κορασίων ὑπὸ δικηφόρων.

Πρὸς τὰ ΒΑ τῶν Φλαβιανῶν εἰς ἀπόστασιν ὠριαίαν κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τόπῳ νῦν καλουμένῳ Ἰσχοκσόρ· ἰδοὺ τί ἀναφέρει ἡμῖν περὶ τῆς Μονῆς ταύτης ἡ πικράδοσις. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐξορισθεὶς εἰς Κουκουσὸν καὶ ἀπελαθεὶς νυκτὸς ἐκ Καισαρείας τῇ σκευωρίᾳ τοῦ Φαρατρίου ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον τούτον καὶ ἐκάθησε δι' ἀναψυχὴν οἱ δὲ ἑγγύς· μονάζοντες ἐν τοῖς χειροποιήτοις μοσύνοις ἐρχόμενοι εἰς ἐπισκεψιν καὶ προσκύνησιν αὐτοῦ ἠρώτησαν ποῦ ὑπάγει· ὁ δὲ ἀποκριθὲν εἰς Κουκουσόν, εἶπε, οὗ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν ἡδὴ παρεφθάλμην ἐπωνυμίαν Ἰσχοκσόρ· ζητήσας δὲ ἐνταῦθα ὕδωρ πιεῖν ἔμαθε παρὰ τῶν μονάζοντων ὅτι τὸ ὕδωρ εἶναι μακρὸν καὶ ταλαιπωροῦνται διὰ τοῦτο καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ὥς ποτε ὁ Μωϋσῆς νὰ παράσχῃ αὐτοῖς ὕδωρ αὐτόθι· τότε κλίνας τὰ γόνατα προσκύζατο καὶ ὁ Κύριος τῶν θαυμασίων ἐχορήγησεν αὐτῷ ἐπὶ λόφου, οὐδαμῶθεν δυναμένου ἔχειν ἰκμάδα τινά, ὕδωρ γλυκύτατον καὶ ψυχρότατον, ἅλα δὲ καὶ ἰκαματικὸν ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον ὑφίσταται οὔτε αὐξόμενον οὔτε ἐλαττούμενον καὶ καλεῖται Ἀγίασμα τοῦ Χρυσοστόμου· ὅπου οἱ ἐν τοῖς αὐτοῖς μοσύνοις καὶ κόλουμβοις τοῖς σωζόμενοις εἰσέτι μονάζοντες ἐκτίσαν παρὰ τῷ ἁγίᾳσματι ναὸν Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, εἰς ὃν ἔρχονται καὶ νῦν οἱ περίοικοι χριστιανοὶ τὴν Δ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν καὶ ἐκκλησιάζονται· ἀπορον δὲ ἔνχ· τί τὸ μὲν ἁγίασμα καλεῖται τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ δὲ ναὸς, οὗ ὑφίσταται μέρος, τοῦ λοιποῦ κατὰστροφέντος, καλεῖται ἐπὶ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Χαρχλάμπους· ἴσως ὡς· λυτρωτοῦ τῆς λοιμικῆς ἀσθενείας.

Εἰς δὲ τοῦς πρόποδες τοῦ Διδύμου, εἴτε τοῦ βινοῦ τοῦ ἁ-

γίου Βασιλείου, μετὰ τὸ Φλαβιανῶν καὶ Καισαρείας ἐν τόπῳ καλουμένῳ Δοῦθ-δερε ἦν ἡ πατρὶς τοῦ ὁσίου Σάββα καλουμένη Μουταλάσκη, κώμη τρωγλοδυτικὴ ἔνθα ἦν ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας, ἥς ὑφίσταται μέρος τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ Ἱεροῦ βήματος ἐν ταῖς ἀμπέλοις τῆς νέας Μουταλάσκης, ὅπου πολλάκις ἐρχόμενοι οἱ κάτοικοι τῆς Μουταλάσκης προσεύχονται.

Πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Μουταλάσκης ἔκειτο ἑτέρα Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σὺν πολλοῖς ἄλλοις μικροτέροις ναοῖς καὶ μεγαλοπρεπῇ ναὸν ἔχουσα Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ σταυροειδῶς ἐκτισμένον· οἱ τοῖχοι τοῦ ναοῦ τούτου σώζονται, πεπτωκυίας τῆς στέγης, καὶ αἱ ἀμιογραφίαι ἐν μέσῳ ὑφίστανται· ἔρχονται δὲ εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ οἱ περίοικοι Ὀρθόδοξοι, μάλιστα δὲ οἱ Μουταλασκαῖοι· ὁ ναὸς αὗτο, κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς φάραγγος, πρὸς Ἀνατολὰς δὲ καὶ δύσιν τῆς φάραγγος ἦταν τὰ κελιά τῶν μοναχῶν, ὧν σώζονται τὰ ἐρείπια, καὶ ναοὶ πολυάριθμοι ἐσκαμμένοι ἐν βράχῃ, ἄλλοι δὲ διὰ λίθων πελεκητῶν ἐκτισμένοι· ἐκ τούτων ὑφίστανται νῦν πρὸς Ἀνατολὰς μὲν ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου σώζοντες καὶ τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν τὰς ἐξωγραφισμένας διὰ σινωπίδος· πρὸς δυσμὰς δὲ δύο ἐπὶ βράχων σώζοντες· ἐπίσης τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων καὶ ἐπὶ τῶν βράχων μνήματα ἐσκαμμένα· κάτω δὲ παρὰ τῇ φάραγγι ναὸς μικρὸς ἐκτισμένος διὰ λίθων πελεκητῶν· ἕτερος ἐσκαμμένος ἐπὶ βράχου ναὸς, ὃν νῦν κατέχουσιν οἱ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν Ὀρθόδοξων ἐλθόντες καὶ κατοικήσαντες Ἀρμένιοι, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Θεοδώρου καὶ καλούμενος ἐπ' αὐτῶν *Δερε-βάνκ* ἦτοι Μονὴ ἐν φάραγγι· τὸ αὐτὸ δὲ ἐπώνυμον ἔχει καὶ ἡ παρακειμένη κώμη.

Ὁ δὲ μακρὸν τῆς κώμης ταύτης, ἔνδον τῆς αὐτῆς φάραγγος, ὅπου νῦν ἡ κώμη Τχυλουτοῦν, ἦσαν Μοναστήρια, ὧν τὴν ἐπωνυμίαν οὐκ ἐφύλαξεν ἡμῖν ὁ πανδαμάτωρ χρόνος· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπωνυμίας τῶν σωζομένων ἡδὴ ἐκκλησιῶν νομίζομεν ὅτι ἦν Μοναστήριον ἐνταῦθα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν· ἀπέναντι τῆς κώμης ταύτης ὑπῆρχε κώμη παλαιὰ τρωγλοδυτικὴ δηλαδὴ κρύπται καὶ σήραγες ὡς καὶ ἔνδον τῆς κώμης· ἐνταῦθα ἐν μιᾷ τῶν κρυπτῶν τού-

των ὑφίσταται ναὸς ἐσκαμμένος τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἐν ἑτέρᾳ τοῦ Βασιλείου, ἀμρότεροι δὲ διατηροῦσιν Ἰχνη εἰκονογραφειῶν διὰ σινωπιδος γεγραμμένων· ὁ δὲ ναὸς τοῦ Γρηγορίου ἦν ἐπὶ τοῦ βράχου ἤδη κατεστραμμένος· ἑτέρα δὲ ὑπόγειος ἐκκλησία λελα-
ξυμένη ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἀπέναντι τῆς κώμης ἐν τῇ εἰς
Καيسάρειαν ἀγούσῃ ὁδῷ, παρ' αὐτῇ δὲ μνήματα, ἐν αἷς ἐπὶ ἐπι-
τυμβίου λίθου ἀνέγνω ὁ Ἰάκωβος Θεοδωρίδης τὸ ἐξῆς κεφαλαίως
γράμμασιν ἐπίγραμμα αὐτοῦ Ζηνοβίου Ζηνοβία θυγατρὶ μνήμα
τόδ' ἔθηκεν· κάτωθεν δὲ ἑτέρα ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας
Αἰκατερίνης, δι' ἧς διέρχεται ὕδωρ, ἐν ᾧ ἐρχόμενοι ἐκ τῶν πέριξ
λούονται ὡς εὖ ποιοῦντι ταῖς θέρμαις· κατέβαινον δέ, φαίνεται, εἰς
τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐκ τῶν εἰρημένων κρυπτῶν διὰ λαξευτῆς ἐπὶ
βράχου κλίμακος, ἧς Ἰχνη σώζονται· ἔνδον δὲ κήπου παρὰ τῇ
κώμῃ σώζονται ἐρείπια βυζαντινῆς ἐκκλησίας τιμωμένης ἐπ' ὀνό-
ματι τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ.

ΣΤ· Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Κοραμασίου Μοναστηρίων.

Πρὸς Ἀνατολὰς δύο ὥρας μακρὰν τῆς εἰρημένης κώμης ἦν ἡ
Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου παρὰ τῇ νῦν Ἀρμενικῇ κώ-
μῃ Νήρζε (ἀρχ. Νηροαστός)· ἐνταῦθα ὑπάρχει δεξαμενὴ ὕδατος
διαυγεστάτου, ὅπερ πηγάζει ἐκ δεξαμενῆς ἑτέρας κειμένης ἔνδον
τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς κάτωθεν τοῦ ναοῦ, οὗτινος μέρος μό-
νον σώζεται, ὅπου συνερχόμενοι οἱ χριστιανοὶ προσεύχονται· ὁ
περίβολος ὅμως σώζεται ἐξ ὁλοκλήρου ἐκτισμένος διὰ μεγάλων
λίθων πελεκητῶν· σώζει δὲ ἐπίσης καὶ τὸ ὄνομα παρ' ἄλλων τῶν
ἐνταῦθα ἐθνῶν *Μοναστήριον* καλούμενον· ἐπειδὴ δὲ οἱ περίοικοι
χριστιανοὶ ὡς ἐπέτειον ἡμέραν τῆς Μονῆς θεωροῦντες τὴν 15 Αὐ-
γούστου συνέρχονται εἰς πανήγυριν, διὰ τοῦτο θεωρεῖται Μονὴ
τῆς Θεοτόκου· ἡ δὲ πανήγυρις αὕτη καλεῖται παρὰ τοῖς τουρ-
κοφῶναις «*Νήρσε πανηγυρί*» ἥτοι πανήγυρις τῆς κώμης Νήρσε.

Οὐ μακρὰν τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τῆς φάραγγος κεῖται ἡ

μέχρι τῆς σήμερον ἐπ' ὀνόματι τῶν πνευματικῶν Ταξιαρχῶν
Μιχαὴλ καὶ Γραβριὴλ τιμωμένη καὶ σωζομένη Μονή. Περὶ ταύ-
της ὑπάρχει ἡ ἐξῆς παράδοσις· Ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταν-
τίνου Ἀγία Ἑλένη πορευομένη εἰς ἀναζήτησιν τοῦ τιμίου Σταυ-
ροῦ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐστρατοπεδεύσατο ἐν πεδιάδι, ἣτις ἀπ'
αὐτῆς κληθεῖσα πεδιάς ἁγίας Ἑλένης, διατηρεῖ εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον
ὄνομα παρὰ τοῖς ἐγγχωρίοις εἰ καὶ παρεφθαρμένον αὐτὸν «*Αἰλάν-ὀβασή*»·
ἐνθα εἶδε κατ' ὄνομα τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ διατάττοντα ὅ-
πως ἀνεγείρῃ ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐν τόπῳ καλούμένῳ «*θα-
μνώδης τόπος*»· ἐξεγερθεῖσα ἡ ἁγία Ἑλένη ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ἐ-
ξακριβώσασα τὸν τόπον παρὰ τῶν κατοίκων τῆς παρακειμένης
κώμης, προσέρχεται ἐκεῖ καὶ εὗρίσκει μεταξὺ τῶν θάμνων λίθον
κατοπτρίτην, χρώματος ἐρυθροῦ· καὶ ἐκεῖ κτίσασα ναὸν σταυ-
ροειδῇ τίθει τὸν εὗρεθέντα λίθον εἰς τὸν θόλον τῆς ἐκκλησίας·
Ἐπὶ δὲ Σελίμ τοῦ Γ'. οἱ χριστιανοὶ λαβόντες ἄδειαν ἐπεσκεύασαν
τὸν ναὸν τοῦτον· τμήμα δὲ τοῦ συντριβέντος κατοπτρίτου λίθου
εὗρεθὲν ἐτέθη εἰς τὸν τοῖχον τοῦ Ἱεροῦ, καὶ ἐκ τοῦ πορφυροῦ τούτου
λίθου, τοῦ φαινομένου ὡς πεφυρακτωμένου σιδήρου ἐκλήθη ἡ Μονή
παρὰ τοῖς τουρκοφῶναις «*Γιανὰρ τὰς Μοναστηρή*» ἥτοι Μονή
τοῦ κειμένου λίθου· κατὰ δὲ τὸ 1750 Ἱερεὺς τις ἐκ τῆς παρα-
κειμένης κώμης Ταξιαρχεῖου παπᾶ Ἐφραίμ καλούμενος μετέ-
βαλε τὴν Μονὴν ταύτην εἰς Μοναστήριον γυναικῶν, ὅτε ἤρξαντο
να ἔρχωνται οἱ χριστιανοὶ ἐκ τῶν περιχώρων εἰς προσκύνησιν καὶ
ὁ εἰρημένος Ἱερεὺς καὶ ὡς ἡγούμενος καὶ ὡς ἐφημέριος ἐκυβέρνησε
τὴν Μονὴν καὶ ἐξετέλει τὰς ἱεροπραξίας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τεσσαρά-
κοντα ἔτη· μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ διεδέξατο αὐτὸν ὁ υἱὸς
αὐτοῦ ὁ μικρὸς παπᾶ Ἐφραίμ καλούμενος· καὶ οὗτος διετήρησε
μέχρι τὸ 1798· ὅτε εἷς τῶν μαθητῶν τοῦ ἀδιδίμου Γερμανοῦ,
ὁ Κερμηραῖος Ἀνθιμος, χειροτονηθεὶς Ἱερομόναχος διωρίσθη ἡγού-
μενος εἰς τὴν Μονὴν ταύτην· ὁ Ἀνθιμος οὗτος ἐκτίσεν ἐν τῇ αὐλῇ
τῆς ἐκκλησίας ἐν ἡγουμενεῖον, μέχρι τούτου τοῦ τε ἡγουμένου καὶ
τῶν μοναζουσῶν κατοικούντων ἐν τοῖς περὶ τὸν ναὸν κελλοῖς·
εἶτα τῇ συνδρομῇ τῶν Κερμηραίων ἀνεκαίνισε καὶ τὰ ἔξω τῆς
αὐλῆς σεσαθρωμένα διὰ τοὺς προσκυνητὰς δωμάτια· ἀκολούθως

ἀγοράσας καὶ τοὺς περὶ τὴν Μονὴν ἀγρούς, ἔκτισεν ἄλλα δω-
μάτια πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν προσκυνητῶν καὶ σταύλους διὰ τὰ
ζῶα αὐτῶν καὶ φυτεύσας εἰς τοὺς ἀγρούς τούτους διάφορα
κάρπια δένδρα περιέβλεπεν αὐτὰ τοίχους καὶ οὕτως ἐσχημάτισε
δύο λαμπροὺς κήπους· τῷ δὲ 1826 ἔκτισε τὸ ἀπέναντι τῆς Μο-
νῆς ὑποστατικὸν διὰ τοὺς βόας καὶ λοιπὰ ζῶα τῆς γεωργίας·
τῷ δὲ 1835 προκλήσας αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐκ βάθρων
ἀνήγειρε τὸν ἤδη τωζόμενον περικκλῆ νκόν, ἐφ' οὗ ἐπεγράφη τὸ
ἑξῆς ἐπίγραμμα :

« Ἦκεν σῆς ἀρετῆς πέλεν Ἀνθιμὲ καὶ τόδε θαῦμα
νὸν δῆμασθαι τάξιός οὐρανίης
ὃν γὰρ πολλὰ δάμασσε νῖδον δόμον ἔμπεδος αἰῶν
τὸν πολὺ φέρτερον αὖ ἰδρυσας ἐκ θεμέθλων
ἡνίκα Μαχμούτης μὲν ἦν μεγίστος ἀνάσσειν
αὐτὰρ Πατριάρχης Γρηγόριος πολύφρων.
Καيسαρέων δ' ἱερὸς ἀρχιεπίσκοπος πινυτὸς Παῖσιος
Ἰθαγενὼν ἀμύνη ἔθνεος εὐσεβέος·
Πολλὰ δ' ἐπ' ἐργασίῃσι μογήσας ἦρατο κῦδος
Παῦλος τ' ἀρχιτέκτων ἡδ' ἅμα Νικόλεος

Ἀλλὰ ἡ Μονὴ ὑπέκυψε τότε εἰς χρεὸς βαρὺ καὶ περ τῶν πέριξ
χριστιανῶν οὐ μικρὰ βοηθησάντων· εἰ δὲ ἔζη ἐπὶ πολὺν καιρὸν
ὁ Ἀνθιμος, ὅστις ἕνεκα τοῦ ῥέκτου χαρκατῆρος αὐτοῦ ἐκλήθη
παρὰ τῶν περιοίκων ὀθωμανῶν *Δζιρ-τζακμάκ*, ἡδύνατο ἴσως νὰ
ἐξοφλήσῃ ταῦτα. Ἀποβιώσαντος ὅμως τούτου τῷ 1840 διωρί-
σθη Ἡγούμενος ὁ ἐκ Καϊσαρείας καταγόμενος ἀρχιμανδρίτης Παρ-
θένιος παπᾶ Τιμοθέου, ὢν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ταύτης
καὶ τότε εὐρισκόμενος διὰ περιοδείαν ὡς ταξειδιώτης τῆς Μονῆς
ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀλλ' αὐτε ἡ περιοδεία τούτου, οὔτε ἡ
τῶν χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας βοήθεια ἡδυνήθη νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ
χρεὴ καὶ οἱ τάλαιπωροὶ μοναχοὶ εὐρίσκοντο ἐν μεγάλῃ ἀ-
μηχανίᾳ μέχρι τοῦ 1849· ὅτε τῷ ἐν Καϊσαρείᾳ Προξένου τῆς
Ἀγγλίας *Μίστερ Σούττερ* τὰς δικαιοῦσας αὐτοῦ ποιουμένου ἐν τῇ
Μονῇ ταύτῃ πρὸς ἀλλαγὴν ἔερος, ἦλθε καὶ κατέλυτε παρ' αὐτῷ

ὁ περίφημος Ρώσος περιηγητὴς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας *Τζιχατζέφ*
Ἀλέξανδρος Πέτροβιτς, ὃς γινώσκων αὐτοῦ· οὗτος μαθὼν διὰ
τοῦ εἰρημένου Ἀγγλου προξένου τὴν ἐν ἧ εὐρίσκετο ἡ Μονὴ οἰ-
κονομικὴν δεινὴν κατὰστασιν, ἐνήργησε διὰ τοῦ ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει Ρώσσου πρεσβευτοῦ *Τιτώφ*, ὅπως ὁ ἀρχιμανδρίτης Παρ-
θένιος ἐντάλματι τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Νικο-
λάου τοῦ Α' προσκληθῇ εἰς Ρωσσίαν διὰ περιοδείαν πρὸς ὕψους
τῆς Μονῆς. Καὶ οὗτος ὁ Παρθένιος μετέβη εἰς Πετρούπολιν ἐνθα
ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους ἕνεκα τῆς δριμύτητος τοῦ κλίματος
τρὶς ἀσθενήσας ἐξητήσατο παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν παρά-
τασιν τοῦ χρόνου τῆς ἐν Πετροπόλει δικιμονῆς αὐτοῦ· τῆς αἰτή-
σεως αὐτοῦ δεκτῆς γενομένης συνήθροισεν ἐκ τῆς προαιρετικῆς τῶν
χριστιανῶν βοηθείας οὐ μόνον τιμαλφέστατα ἱερὰ ἄμφια καὶ ἀ-
γίας εἰκόνας καὶ ἄλλα κοσμήματα διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μο-
νῆς, ἀλλὰ οὐκ εὐκαταφρόνητον χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ κατέθετο
εἰς τὴν αὐτόθι αὐτοκρατορικὴν τράπεζαν, ὅπως διὰ τοῦ τόκου
τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου κεφαλαίου διατηρηθῇ ἡ σχολή, ἣτις διὰ
τῆς βοηθείας τῶν ἐν τῇ Ρωσίᾳ εὐσεβῶν χριστιανῶν ἐκτίσθη ἐν
τῷ περιδῶλφ τῆς Μονῆς σὺν τῷ ὑπ' αὐτὴν παρεκκλησίῳ τῆς ἀ-
γίας Τριάδος· ὁ τόκος τῶν χρημάτων τούτων ἄχρι τοῦδε στέλ-
λεται ἀλλὰ μέρος κρατεῖ τὸ Πατριαρχεῖον ὡς κατὰ ἔτος ἐπί-
δομα τῆς Μονῆς· εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, μέρος δὲ ἐξοδεύεται εἰς
ἄλλας ἀνάγκας τῆς Μονῆς· ἡ δὲ σχολὴ διατελεῖ κεκλεισμένη·
τὰ πλεῖστα τῶν δωμάτων τῆς Μονῆς ἐτοιμόρροπα· ἐκ δὲ τῶν
ἱερῶν ἀμφίων τινὰ μὲν ὑπεξήρπασε καὶ ἔφυγεν ὁ Ἱερόσυλος κακό-
γηρος Μητροπάνης τινὰ δὲ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς ἐπώλη-
σεν ὁ προσωρινὸς ἡγουμενεύσας ἐν αὐτῇ Ἰνδζεσουιώτης παπᾶ Γε-
ράσιμος, ὁλοσηρικὰ δὲ τινὰ ὑφάσματα καὶ ταινίας διαχρύσους ἐ-
ξεποίησεν ὁ ἤδη ἀποβιώσας ἡγούμενος Ἀνθιμος διὰ τὰ χρεὴ τῆς
Μονῆς, ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐκ εὐκαταφρόνητα τὰ διατηρού-
μενα· τὸ κλίμα τῆς Μονῆς ταύτης ὑπολείπεται μὲν τοῦ τῆς
Μονῆς τῶν Φλαβιανῶν, παραβαλλόμενον ὅμως πρὸς τὸ
κλίμα τῆς Καϊσαρείας, Κερμείρας καὶ Ταυλουτουνίου πολλῶν
προέχει· ἡ θέσις αὐτῆς ὠριστάτη· ἐξ ἀνατολῶν καὶ με-

σημείας περικυκλοῦται ὑπὸ κήπων, ἐν τῷ μέσῳ ἡ Ἱερὰ Μονή, πρὸς μεσημβρίαν αἱ κατοικίαι τῶν προσκυνητῶν καὶ τὸ συνοδικὸν ἢ Ἡγουμενεῖον, πρὸς βορρᾶν τὸ σχολεῖον καὶ τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Τριάδος πρὸς δύσιν ἄλλα δωμάτια διὰ τοὺς προσκυνητὰς καὶ σταῦλοι ἢ τὸ ὑποστατικόν· ἔξω δὲ τῆς Μονῆς πρὸς Ἀνατολὰς ἡ φάραγξ τῆς Νηροασσοῦ παρεμφερὴς ἐν μικρογραφίᾳ τῷ Βοσπόρῳ· ἐπὶ ταῖς δυσὶ κλιτῦσι τῆς φάραγγος κῆποι κατὰ φυτοὶ παντοειδῶν δένδρων, τριφυλλῶνες, ῥύαξ διαυγέστατος ῥέων ἐν τῇ φάραγγι, ἄγροί δὲ πρὸς βορρᾶν καὶ νότον, οἱ μὲν τῆς Μονῆς, οἱ δὲ τῆς παρακειμένης κώμης· ὅθεν ἀναβαίνουσιν ἐκ Καισαρείας θέρους ὥρα ἐνταῦθα πρὸς ἀλλαγὴν ἀέρος ὡς καὶ εἰς τὴν τῶν Φλαβιανῶν. Πρὸς βορρᾶν δὲ τῆς Μονῆς ταύτης κεῖται ἡ πεδιάς, ἐν ᾗ ἐστρατοπέδευσε κατὰ παράδοσιν ἡ Ἀγία Ἐλένη, ἐξ οὗ καὶ καλεῖται «*Ἀἰλὰν ὀβασή*». Ἐνταῦθα οἱ χριστιανοὶ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις εἶχον κτίσει Μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἐλένης· οὗτινος σώζονται ἤδη μόνον τὰ ἴχνη τῶν θεμελίων μετὰ μνημάτων τριῶν λελαξευμένων, τὰ παρεκκλήσια ὅμως σώζονται ἐν τοῖς κήποις καὶ ἐν μυσταίοις, οἷτινες χρησιμεύουσι τανῦν ὡς περιστερεῶνες· ναὸς τῆς Θεοτόκου ἐκ λευκῶν πελεκητῶν λίθων ἔργον Βυζαντινῆς ἐποχῆς ὑφίσταται ἐν τοῖς κήποις· ἐν δὲ τῇ φάραγγι τῇ ἀγούσῃ εἰς Εὐκέρει ὑπάρχει ἐκκλησία λελατομημένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἄνευ εἰκονογραφίᾳ καὶ ἐτέρα ἐπίσης λελατομημένη ἐκ βράχου καὶ διατηροῦσα πολλὰς εἰκονογραφίας, ὧν τὰ πρόσωπα βέβηλοι χεῖρες βεβήλως ἠφάνησαν (1).

Οὐ μακρὰν τούτων κεῖται ἡ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἣτις κατὰ παράδοσιν οὖσα πρότερον τῶν Ὀρθοδόξων, ἐκλιπόντων τούτων περιήλθεν εἰς χεῖρας Ἀρμενίων, οἷτινες ἐκαλλώπι-

(1) Πόνημα συγγραφὴν ῥωσιστὶ ὑπὸ τοῦ Κόμητος Α. Βήττ περὶ τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν τῷ 1850 ἀφιερῶθη τῇ Αὐτῆς Ὑψηλότητι ἡγεμονίδι Ἐλένῃ διὰ τῶν ἐξῆς «*Τῇ Αὐτῆς Ὑψηλότητι ἡγεμονίδι Ἐλένῃ Κωνσταντίνου Μουρούζη, εἰς ἐγκάρδιον σεβασμοῦ τεκμήριον ἀφιερῶ τὸ λιτὸν αὐτοῦ πόνημα ὁ Κόμης Α. Βήττ ἐκ τοῦ πονήματος τούτου μετηνέγκαμεν ἡμεῖς τινα εἰς τὴν παρ' ἡμῶν συγγραφεῖσαν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας.*»

σαν αὐτὴν καὶ ἐκάλεσαν Σοῦρπ-Καραπέτ-Βανκή, ἥτοι Μονὴν τοῦ ἁγίου Προδρόμου· ἡ θέσις αὐτῆς λαμπρά· σώζονται δὲ ἀπέναντι ταύτης ἐν τοῖς βράχοις ἀσκητάρια ἀρχαῖα.

Πρὸς δύσιν δὲ ταύτης ἄλλη Μονὴ περιελθοῦσα πρὸ ἐτῶν 580 εἰς χεῖρας Ἀρμενίων οἷτινες καλοῦσιν αὐτὴν Μονὴν τοῦ ὁσίου Δανιήλ, διηγούμενοι περὶ τοῦ ὁσίου τούτου πολλά· δείκνυται δὲ καὶ σπήλαιον ἐσκαμμένον, ἐν ᾧ ἐμόναζεν οὗτος· τῶζονται δὲ ἐνταῦθα ἐν θήκαις ἀγυραῖς λείψανα ἱερὰ· κεῖται δὲ αὕτη εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἐτέρας ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας.

Ἐξω δὲ τῆς παρακειμένης κώμης Παλαιαίεσι (ἄρχ. Παλαιὰ Κασσιανή) ἐπὶ φάραγγος ὑπάρχει ἀρχαῖον Μοναστήριον, οὗτινος ὁ περίβολος ἐν μέρει σώζεται περιέχων πολλὰς λελαξευμένας ἐκκλησίας ἐκ μονολίθου· οἱ Ἀρμένιοι τὴν Μονὴν ταύτην ὀνομάζουσι Σοῦρπ-Παρσάμ, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι Ἀσουρ-βάρκ ἥτοι Μονὴν Ἀσοῦρ· ἐντὸς δὲ τῆς κώμης σώζεται τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Γεωργίου· πρὸς ἀνατολὰς ταύτης εἶναι ὁ λόφος τοῦ ἁγίου Βασιλείου ὅπου ἀναβαίνουσιν ἐνίοτε οἱ χριστιανοὶ εἰς προσκύνησιν.

Παρ' αὐτῇ κεῖται ἡ Κέση (νέα Κασσιανή) ἔνθα ἐν τοῖς κήποις ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου μετὰ πολλῶν σπηλαίων καλουμένων ἀσκητηρίων καὶ μέγα Μοναστήριον ἤδη κατεστραμμένον, καλεῖται δὲ Βιρὰν-Μοναστήρ ἥτοι κατηρειπωμένον Μοναστήριον· ἐντεῦθεν μετεκόμησαν λείψανα.

Εἰς ἡμίωρον ἀπὸ τῆς Κασσιανῆς ἀπόστασιν εἶναι ἡ κώμη Βέξαι, ἥ ἐν τοῖς πέριξ ἐν τῇ τερπνοτάτῃ καὶ καταφύτῳ κοιλάδι λελατωμημένα ἐκ μονολίθου ἐκκλησία τοῦ Προφήτου Ἡλίου, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἄλλων ὁκτὼ περίπου διατηροῦσαι ἐν μέρει καὶ τὰς εἰκονογραφίας, καλοῦνται δὲ Μοναστήρια. τοιαῦτα Μοναστήρια ὑπάρχουσι καὶ ἐν ταῖς κώμαις Δῆμητρε (ἄρχ. ἁγίου Δημητρίου) καὶ Ἰσπητήν.

Ἐν δὲ τῇ ἐντεῦθεν εἰς Ἀγυρά, ἀγούσῃ ὁδῷ ὑπῆρχεν ἡ Μονὴ τῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, ἥ ἐρειπωθείσης σώζεται τὸ ἁγίωμα αὐτῶν, ὅπερ ἀναδύει μὲν ἐκ σπηλαίου εἰς ὃ κατέρχονται διὰ βρομίδων, ἐκδίδωσι δὲ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διὰ βρύσεως κορυφῶς κατεσκευασμένης καὶ ἐχούσης ἱκανὰ ποτιστήρια·

συχνάζουσι δὲ ἐκ τῶν περιχώρων πολλοὶ χριστιανοὶ διὰ προσκύνησιν μάλιστα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν Ἀναργύρων, παρ' αὐτῇ δὲ ἐρείπια ἀρχαίας μεγάλης πόλεως.

Ἐπὶ δὲ τῆς κώμης Πουρουγκιόζ οὐ μακρὰν τοῦ ἁγιάσματος τῶν Ἀναργύρων ὑπῆρχεν ἡ Μονή, ὡς λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων, τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ πόλει μαρτυρησάντων· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ λαὸς ἐξ αἰτίας τοῦ ἁγιάσματος τῶν Μ'. μαρτύρων τοῦ εὐρισκομένου ἐν τῇ ὑποκειμένῃ κώμῃ Πουρούγκιοζ, ὠνόμασε καὶ τὴν Μονὴν ἐπ' ὀνόματι τῶν Μ'. μαρτύρων· ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι ἦν Μονὴ τῆς Θεοτόκου, καθόσον ἐν τῷ σωζομένῳ λαμπρῷ βυζαντινῷ ναῷ αὐτῆς σώζονται ἐπιγραφαὶ δηλοῦσαι τοῦτο· ὁ ναὸς οὗτος τρισυπόστατος ἔχων καὶ τρισυπόστατον βῆμα, οὐπὲρ ἑκατέρα ὑπόστασις ἀνήκει ἑκατέρᾳ πτέρυγι, ἡ δὲ μεσαία εἰς τὸ καθολικόν· ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι γύρωθεν τοῦ τοίχου ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς διὰ σινωπίδος γεγραμμένη ἐπιγραφὴ: «† Ἡ παράχραντος μήτηρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπεσκήσεν ἐν τόπῳ τῷ ἁγίῳ τούτῳ καὶ κατεσκήνωσεν ἐν αὐτῷ . . . »· ἐτέρα ἐπιγραφὴ ἐπὶ τοῦ παραθύρου τῆς δεξιᾶς πτέρυγος ἐν μέρει σωζομένη δεικνύει τὴν κτίτορα «† Ὑγιεία γαμετῆς Κ. Θεοδοσίου». ἐπὶ δὲ τῆς ἀψίδος τοῦ Ἱεροῦ ἐτέρα ἐπιγραφὴ, ἣν διὰ τὸ ὕψος οὐκ ἠδυνήθημεν νὰ ἀναγνώσω· ἄλλη ἐπιγραφὴ δηλοῖ ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἐπεσκευάσθη ἐπὶ ἱερέως Θεοφίλου· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τροπάριζ «ρύθον τὸ ἀμάρτανον κτ.λ.», «... τὸ καὶ ζάλης καὶ κινδύνου ὑπὸ σοῦ οἱ προστρέχοντες» γεγραμμένη διὰ σινωπικῆς μίλτου ἐπὶ τῶν τοίχων ἑκατέρας πτέρυγος· ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τῆς μεγάλης Πύλης πρὸς ἀριστεράν, ὅπου συνήθως ἐν πολλοῖς τῶν σωζομένων ναῶν τίθεται ἡ χρονολογία, φαίνεται ὅτι ἐσημειοῦτο ἡ χρονολογία, ἀλλ' αὕτη μὲν δὲν διατηρεῖται, μέρος ὅμως τῆς ἐπιγραφῆς σώζεται «... Δέσις . . . Ἀγάθωνος»· τῶν δὲ εἰκονογραφικῶν ἐν γένει σωζομένων ἐν τῇ πρώτῃ μου ἐπισκέψει, ἐν τῇ δευτέρᾳ μου ἐπισκέψει μὲν φαίνονται τὰ ἔχνη καταστραφείσων ὑπὸ χειρῶν βεβήλων· ἐπὶ τινος δὲ κιονοκράνου παρίστανται δύο βόες μαχόμενοι, οὐ πᾶνυ δεξιᾶς χειρὸς ἔργον· οἱ τοῖχοι ἐκτισμένοι διὰ λίθων πελεκητῶν χρώματος ἐρυθροῦ εἰσὶ πολλαχοῦ ἀκέραιοι, ὁ δὲ τροῦλ-

λος καταπεπτωκὸς σώζεται μόνον κατὰ τὸ ἱερὸν βῆμα· ὑποκάτω τοῦ ναοῦ τούτου εὐρέθη ὑπόγειον θολωτόν, εἰς ὃ ὁδηγεῖ κλίμαξ λαξευτή· εἰς τὸ βυθὸν τοῦτο ὑπόγειον λέγεται ὅτι ὑπάρχει σήραγξ ὁδηγοῦσα εἰς τὴν παρακειμένην κώμην· λέγεται δὲ ὅτι πλουσίως τις τῆς κώμης κάτοικος ἔκτισε μέγα μέγαρον διὰ τῶν λίθων τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τούτου, ἀλλ' οὔτε οὗτος ἠδυνήθη νὰ κατὰ κήτη ἐν αὐτῷ, οὔτε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ καὶ οἱ νῦν κατοικοῦντες δὲν προκρίπτουσι καὶ αὕτη ἡ ἰδέα ἐκώλυσε τοὺς κατοίκους τούτους ἀπὸ τοῦ καταστρέφειν ὅλως τὸν ναόν· ἐν τῷ προνάῳ εὐρίσκονται πολλὰ μνήματα, ἐν οἷς εὐρίσκονται σταυροὶ καὶ κανδῆλαι, τημεῖον ὅτι ταῦτα εἰσὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ μοναζόντων. Νῦν δὲ ἔρημος ὁ τόπος, ἀλλὰ χριστιανοὶ εὐλαβεῖς ἐκ τῶν περιοίκων πολλάκις ἐπισκέπτονται τὸν ναόν τοῦτον καὶ μάλιστα τὴν 9 Μαρτίου ἐπέτειον τῶν Μ'. μαρτύρων καὶ κατ' Αὐγουστον.

Ἐν τέταρτον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μονῆς ταύτης κεῖται ἡ κώμη Σκοπή, ἐν ᾗ ἐκκλησίαι πολλαὶ λελατομημέναι ἐν τοῖς κήποις καὶ καλούμεναι Μοναστήρια καὶ Ἀσκητήρια καὶ ναὸς ἐκτισμένος διὰ λίθων πελεκητῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου βυζαντινῆς ἐποχῆς· ἐν δὲ τῇ φάραγγι τῇ μεταξὺ τῆς Σκοπῆς καὶ Ἀγίων Ἀναργύρων πλεῖστα ἐκκλησίαι λελατομημέναι ἐκ μονολίθου καὶ διατηροῦσαι ἐν μέρει τὰς ἁγίας εἰκόνας.

Ζ'. Ἡ ἐν τῇ περιοχῇ Σερμούσων Μονὴ τῆς Θεοτόκου.

Ἐν δὲ τῇ περιοχῇ τῶν Σερμούσων εὐρίσκεται ἐν ταῖς χερσὶ τῶν ἑρθεοδόξων ἡ Ἱερά καὶ σεβασμία Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου· ἡ Μονὴ αὕτη οὖσα τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων κεῖται ἐπὶ λόφου εἰς ὃν ὁδηγεῖ ὁδὸς ἀνάντης μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους οἱ μοναχοὶ αὐτῆς ἕνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων διεσκορπίσθησαν· καὶ τὰ μὲν κελλῖα τῆς Μονῆς καὶ ὁ περιβόλος ἠρειπώθησαν· ὁ δὲ ναὸς κατὰ μέρος μόνον βλαβεῖς ἐσώ-

ζετο (1)· οἱ δὲ χριστιανοὶ τῆς περὶ κειμένης μικρᾶς κώμης ἤναπτον τὴν κανδύλα τοῦ νχοῦ καὶ τὰ κηρία, ἅτινα κατ' εὐχὴν ἐκ τῶν περιόρων χριστιανῶν ἐστέλλοντο· καὶ ἔστιν ὅτι ἐλειτουργεῖ ἐν αὐτῷ ὁ τῆς κώμης ἐφημέριος· ἡ κατὰστασις αὕτη ἐξηκολούθει μέχρι τοῦ 1850 ἔτους· ὅτε ἱερεὺς τις Δαμασκηνὸς καλούμενος καὶ ἐκ μικρᾶς κώμης τῆς Κοζάνης Ἀυστρου-κροῦ καλουμένης κατα- γόμενος, ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἑγγαμον βίον ἐν Καισαρείᾳ διαγαγὼν, μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ Ἀγιώνυμον ὄρος καὶ ἐκεῖθεν ἐπανα- κάμψας ἡδουλήθη νὰ μονάσῃ ἐν τῇ ἀποκέντρῳ ταύτῃ Μονῇ, τῆς τὸν ναὸν ἐπισκευάσας ὡς καὶ τὸν περίβολον ἔκτισε περὶ τὸν ναὸν κελλία τινὰ καὶ μικρὸν σχολεῖον, ἐν ᾧ συνάξας τοὺς ἀνευ διδα- σκάλων ἀπραστατεύτους παῖδας τῶν πέριξ μικρῶν κωμῶν ἐδίδασκε καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνέδειξε μαθητὰς δυναμένους ὅπως δεχθῶσι τὴν ἱερωσύνην καὶ νὰ ἐφημερεύωσιν οὐ μόνον ἐν μικροῖς χωρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς περὶ Καισάρειαν κωμοπόλεσιν· ἐπειδὴ δὲ ἔτυχεν αὐτὸς περαιτηθεὶς τὴν ἱερωσύνην, εἶχεν ὡς ἐφημέριον ἕνα ἐκ τῶν μα- θητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Μονῇ, αὐτὸς δὲ ὢν μουσικὸς ἄριστος καὶ ἔχων φωνὴν λίαν μελωδικήν, ἔψαλεν ἐν τῷ ναῷ μετὰ μεγάλης κανανύξεως, πολλάκις παννυχίδας τελῶν καὶ μόνος μόνῳ τῷ Θεῷ τὰς προσευχὰς καὶ νηστείας προσφέρων, ὁ ἐνάρετος βίος αὐτοῦ προσέλκυσε τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν χριστιανῶν ἔκτισεν ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Μονῆς καὶ μαγειρεῖον καὶ σταύλους καὶ δωμάτια διὰ τοὺς προσκυ- νητὰς καὶ ἀγροῦς ἡγόρασε καὶ βόας καὶ κῆπον ἐφύτευσε καὶ τριφυ- λεῶνας· καὶ δικαίως τὴν ἐπωνυμίαν δευτέρου κτίτορος τῆς Μονῆς ἔ- λαβε βιώσας δὲ ἐν αὐτῇ μέχρι τῷ 1885 ἀσκητικῶς καὶ ἀπέχων ὅλως τοῦ κρέατος, ὡς μεγαλόττημος, ἀπεδήμησεν ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύ- ριον· διεδίδεχτο δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἡγουμένῃ Ἱερεὺς τις Καισαρεύς· ἀλλ' αὐτὸς ἀνάξιος φανεὶς ἀπεπέμφθη· διωρίσθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ Ἱερομόναχος τις Τραπεζούντιος καλούμενος Θεόφιλος, ἀμαθὴς μὲν,

ἀλλ' εὐσεβέστατος καὶ φιλακόλουθος· καλιεργῶν τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς κήπους καὶ δεχόμενος τὰς προκαριτικὰς συνδρομὰς τῶν χρι- στιανῶν, οἵτινες καὶ ἄλλοτε μὲν ἐπισκέπτονται κατ' εὐχὴν τὴν σεβασμίαν ταύτην Μονήν, μάλιστα δὲ τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἡ Μονὴ αὕτη κειμένη ὡς εἰπομέν ἐπὶ λόφῳ ἐπικειμένου τῷ ποταμῷ Σερμούσων, τοσοῦτόν ἐστιν εὐάερος ὥστε οἱ προσκυνηταὶ καὶ κατ' Αὐγουστον φέρουσιν ἐνδύ- ματα χειμερινά· ἡ δὲ ἐπ' αὐτῆς θεὰ λαμπροτάτη· ὕδωρ δὲ ρεῖον ἐκ μέσης τῆς Μονῆς σχηματίζει καταρράκτην, ὅστις μετὰ πα- τάγου πίπτειν εἰς τὴν ὑποκειμένην πεδιάδα καὶ ἀρδεύτας τοὺς ἐνταῦθα ἀγροὺς· ἐκβάλλει εἰς τὸν ποταμὸν τῶν Σερμούσων· Σέρ- μουσα δὲ λέγεται τὸ τουρκιστὶ Σάρμουσακλη λεγόμενον χωρίον, ἐνθα ἦν τὸ περίφημον καὶ πολῦτιμον ἐν μεμβράναις χειρόγραφον τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου

Η'. Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀλυσος Μοναστήρια

Περὶ τῶν κατὰ μῆκος τοῦ Ἀλυσος Μοναστηρίων ἤδη εἵπομεν, ἐνταῦθα δὲ ἀναφέρομεν τὸ ἐν Κιλισιᾷ-κροῦ κατεστραμμένον Μο- ναστήριον, τὸ ἐν Γλαζή-τζεπνὶ ἐπίσης κατεστραμμένον Μοναστή- ριον, τὸ ἐν Καρὰ κισιλέ, τὸ ἐν Τσουκουρ ἐπὶ λόφῳ, τὸ ἐν τῇ πολυθόλῳ Γεφύρᾳ ἐπὶ τοῦ λόφου σωζόμενον, ἀλλ' ἔρημον· τὸ ὑπὸ τὰς ὑπορείας τοῦ Λευκοῦ ὄρους ἐν Ρούμ καβὰκ Μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ μετὰ δεξαμενῆς ὕδατος καὶ περιβόλου ὅπερ καταρρεῦσαν ἀνέκτισαν οἱ αὐτόθι χριστιανοὶ καὶ ἐν ᾧ πλὰξ ἐ- πιτύμβιος εὐρεθεῖσα μετεκομίσθη εἰς τὸν ναὸν τῆς κώμης μετ' ἐπιγραφῆς «ἐνθα κατάνειται Θεόδωρος ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ... οἱ ἀναγιγνώσκοντες εὐχέσθαι ὑπὲρ αὐτῶν».

(1) Τοῦ νχοῦ τούτου οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκοσμημένοι διὰ πορσελάνης, ἥτις ἐν μέρει θρίσταιται νῦν.

Θ'. Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἐν τῷ στενῷ Γεφύρας.

Ἐν τῇ ἐκ Καισαρείας εἰς Ἰνδζέσου ἀγούσῃ ὁδῷ ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Βιζάν-σεχίρ* ἦτοι Πόλις κατεστραμμένη ἐπὶ λόφου ὑπῆρχε Μοναστήριον, οὗτινος ὁ ναὸς λιθοκτιστός Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ σώζεται ἐν μέρει ἀοίκητος ἐν δὲ Ἰνδζέσου ἐν τοῖς βράχοις ὑπῆρχον ἐσκαμμένοι ναοὶ ἀρχαῖοι, περὶ ὧν ὅρα τὴν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας, ὧν εἷς καὶ ὁ νῦν σωζόμενος ναὸς τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου, ὃν εὐρύναντες ἔχουσιν οἱ νῦν κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως ταύτης.

Ι'. Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν Μοναστήρια.

Ἡ πόλις αὕτη κειμένη πλησίον τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν (τανῦν *Τέρζιλι χαμαμή*) ἐκαλεῖτο καὶ Θερμηνῶν πόλις (ὅρ. ἐκκλ. ἱστο. ἐκκ. 257). ἔνταῦθα ὑπῆρχε μέγα Μοναστήριον, ὅπερ καταστρέψας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ὁ δυνάστης τῆς Ὑοσκάτης Τζαπάνογλους μετεκόμισε τὴν ὕλην εἰς Ὑοσκάτην, ἔλθον ἀνήγειρε τὸ ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἐπωνυμίαν λαβὼν τέμνειος· κίονες δὲ τινες τῆς Μονῆς ταύτης καὶ κιονόκρανα εὐρίσκονται ἐν ταῖς παρακειμέναις κώμαις· ἐφ' ἑνὸς τοιούτου ἐπιστηλίου ἐν Τέρζιλι ἀνέγνων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν *ἉΓΙΟΥ Εὐσταθίου ΠΕΡΕΟΝ ΤΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΣΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ Αὐτοῦ ΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ ΣΟΥ Ἱεροῦ δώρησαι αὐτοῖς τὴν εἰρήνην Σου* τὴν περιγραφὴν τῶν ἐρειπίων τῆς λαμπρᾶς ταύτης πόλεως ἴδε ἐν τῇ περιγρ. Καππαδοκ.

Τρεῖς ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης πρὸς Νότον ἦν ἡ ἀρχαία *Ἀδαπειν* (*Ἀζάπ πασηλή τανῦν*) ἔνθα ὑπῆρχε λαμπρὸν Μοναστήριον ἐπὶ λόφου, ὅπερ ἤδη καταστρέφουσι καὶ οὗτινος ὁ ναὸς ἔλος ἦν ἐκτισμένος διὰ μεγάλων μαρμάρων, ἅτινα ἐξορύττοντες πωλοῦσιν οἱ νῦν κάτοικοι· τὸ γείσσωμα τοῦ κτιρίου ἐντέ-

χνως ἐξειργασμένον στύλοι καὶ ἐπιστήλια λαμπρά. Τὸ Μοναστήριον τοῦτο ἀνῆκε τῷ Μάρτυρι Δίῳ, ὃ ἦταν ἀφιερωμένοι ἀγροὶ παρὰ τοῦ ῥωμαίου Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ὡς φαίνεται ἐξ ἐπιγραφῆς, ἣν ἀνεκάλυψα αὐτόθι καὶ ἥτις ἔχει ὡς ἐξῆς ἐν Κεφαλαίοις γράμμασιν:

«Ὅροι τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος Δίου παρασχεθέντες παρὰ τοῦ Εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ φιστ» (516).

Ἐν *Κροῦλ χογγούκ* ἐπὶ λόφῳ ἦν Μοναστήριον νέπισης διὰ μαρμάρων ἐκτισμένον ὅπερ καταστρέψαντες οἱ κάτοικοι τῆς κώμης ταύτης ἤνεγκον τοὺς κίονας εἰς τὴν κώμην· ἐνταῦθα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα· ἐπὶ ἐπιτυμβίου μαρμαρίνης πλακὸς ἐντέχνως ἐργασμένης ἀνέγνων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν *Κοίμησις Βασιλείου πρεσβυτέρου*.

Ἐν ταῖς κώμαις *Δεδίχ, Δεδίχ-χασᾶν, Κέρπιδζιχ, Τόμαρδζι, ἐρείπια Μοναστηρίων, κίονες, κιονόκρανα, πλάκες ἐπιτύμβιοι πολυάριθμα*· ὡς καὶ ἐν *Παττάλ, Κροβδεδζιλί, Κελλέρ, Σαρή καργά, Γρογοῦν-χισάρ* καὶ τοῖς περιόικοις, ἐν οἷς καὶ ἐπιτύμβια ἐπιγράμματα περὶ ὧν ὅρα τὴν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τῇ Ὑοσκάτης καὶ τῆς ἀρχαίας Ταβίας, Ἰβῶρων, Εὐχαίτων κτλ.

ΙΑ'. Τὰ ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Νύσσης Μοναστήρια.

Περὶ Νύσσης εἴπομεν ἐν τῇ ἐκκλ. ἱστ. τῆς Καππαδοκίας ἱκανῶς (σελ. 128 — 9. 136 — 7). ἔνταῦθα ὁ ἀξιὸς τοῦ μεγάλου Βασιλείου ἀδελφὸς ὁ τῶν Νυσσαίων φωστὴρ Γρηγόριος μαρτύριον ἀνήγειρε καὶ περὶ αὐτὸ Μοναστήριον ἀξιοθαύμαστον, οὗ ἡ περιγραφὴ σώζεται ἐν τῇ κε'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ (ὅρ. ἐκκλ. ἱστ. Καπ. σελ. 239). τὸ Μοναστήριον τοῦτο κατεστράφη, τὰ δὲ ἐρείπια αὐτοῦ σώζονται ἐν τόπῳ καλούμένῳ *Πόζλαπα* πρὸς τὰ Γαρσάουρα.

Ἐν δὲ ταῖς *Ὀχραῖς* (τανῦν *Χαδζή-Πεκτάς*) ἦν τὸ περίφημον

Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Χαρχλάμπους, ὅπερ περιῆλθε νῦν εἰς χεῖρας τῶν ἀσκητῶν τοῦ Δερβιόου γαδζή *Πεκτάση-Βελι*, σῶζον καὶ οἰκήματα διὰ τοὺς προσκυνητάς καὶ κελία διὰ τοὺς ἀσκητάς, καὶ βρύσιν καὶ ἀμπελῶνας.

Ἐν δὲ τῇ νῦν ὀθωμανικῇ κώμῃ *Κενέζιν* σπήλαια καλούμενα *Κεγιόλιν* ἦτοι Μοναστήρια καὶ ἀσκητάρια καὶ ἐκκλησίαι ἐσκαμμέναι εἰς βράχους καὶ σῶζουσα ἐν μέρει τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν καὶ ναὸς ἐκτισμένος διὰ λίθων πελεκητῶν *Βυζαντινῆς* ἐποχῆς· καὶ ἐν τῇ ὑδρῇ τῇ ἀγούσῃ εἰς *Ἀβαρισὸν* ἐπὶ λόφου ἐρείπια Μοναστηρίου, ὅπερ ἐπιτοπίως λέγεται *Ζιγγαρέτ* ἦτοι προσιόνημα.

Ἐν δὲ τῇ *Ἀβαρισῷ*, ἥτις καὶ *Οὐάνασα Οὐήνασα* καὶ *Οὐάνατα* καὶ *Βήνασα* παρὰ τοῖς πάλαι ἐκκληίτο, καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐποχῇ ὑπῆρχε ναὸς Διός, ἐν ᾧ ἐμόνιζον τρισχίλιοι περίπου Ἱερόδουλοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ *Στράβωνος* αἶν δὲ τῇ *Μοριμινῇ τῷ Ἱερῷ* τοῦ ἐν *Οὐηνάσοις Διός, Ἱεροδοδῶν κατοικίαν ἔχων τρισχιλίων σχεδόν τι καὶ χώραν ἱερὰν εὐκαρπον κτ.λ.*» (*Στραβ. βιλ. ιβ'. 537*). καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ ὑπῆρχε Μαρτύριον λαμπρὸν περὶ ὃ Μοναστήρια ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον ἐπιστολῆς Βασιλείου τοῦ μεγάλου, ἦσαν, καὶ πανήγυρις κατ' ἔτος ἐτελεῖτο, λίαν μεγαλοπρεπής· «Πρᾶγμα μὲν ὑπέστης ἐπιεικὲς καὶ ἡμερον καὶ φιλάνθρωπον τὴν τοῦ καταφρονήτου Γλυκερίου αἰχμαλωσίαν συναγαγών· καὶ τὴν κοινὴν ἀσχυμοσύνην ἡμῶν ὡς εἶόν τε ἦν συγκαλύψας· δεῖ δὲ ὅμως τὴν σὺν εὐλάβειαν μαθοῦσιν τὸ κατ' αὐτὸν οὕτω λῦσαι τὴν ἀτιμίαν· οὗτος δὲ νῦν σοβαρὸς καὶ σεμνὸς ἱμῖν Γλυκερίος, ἐχειροτονήθη μὲν παρ' ἡμῶν τῆς κατὰ Οὐήνασαν ἐκκλησίας διάκονος, ὡς καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ διακονήσων, καὶ τοῦ ἔργου τῆς ἐκκλησίας ἐπιμελησόμενος· καὶ γὰρ ἔστιν, εἰ καὶ τὰ ἄλλα δύστροπος ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ τὰ ἐπίχειρα οὐκ ἀφυῆς· ἐπεὶ δὲ κατέστη, τοῦ μὲν ἔργου ἡμέλῃσε τοσοῦτον, ὅσον οὐδὲ τὴν ἀρχὴν γεγονότος· παρθένους δὲ ἀθλίας συναγαγὼν, κατ' ἰδίαν ἐξουσίαν καὶ αὐθεντίαν, τὰς μὲν ἐκούσας προσδραμούσας αὐτῷ, (οἷσθα δὲ τὸ τῶν νέων περὶ τὰ τοιαῦτα πρόχειρόν) τὰς δὲ ἀκούσας, ἀγελαρχεῖν ἐπεχείρησε καὶ πατριαρχίας ὄνομα ἐαυτῷ καὶ σχῆμα περιθεῖς, ἐξαίφνης ἐσοβαρεύσατο· οὐκ ἔκ τινος ἀκολου-

θίας καὶ εὐσεβείας ἐπὶ τοῦτο ἔλθων, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου ταύτην, ὥστε ἄλλος ἄλλην τιὰ προστησάμενος, καὶ μικροῦ τὴν ἐκκλησίαν πᾶσαν ἀνάστατον πεποίηκε, περιφρονῶν μὲν τὸν ἐαυτοῦ πρεσβύτερον, ἄνδρα καὶ πολιτεῖα καὶ ἡλικίᾳ αἰδέσιμον, περιφρονῶν δὲ τὸν χωρεπίσκοπον καὶ ἡμᾶς ὡς οὐδενὸς ἀξίους· θορύβων δὲ ζεῖ καὶ ταρχῶν πληρῶν τὴν πόλιν καὶ σύμπαν τὸ ἱερατεῖον· καὶ τέλος· ἵνα τί λόγῳ ἐπιτημηθῇ μικρὸν παρ' ἡμῶν καὶ τοῦ χωρεπισκόπου, πρὸς τὸ μὴ καταφρονεῖν αὐτὸν (καὶ γὰρ καὶ τοὺς νέους ἐγύμναζεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόνοιαν) πρᾶγμα διανοεῖται λίαν τολμηρὸν καὶ ἀπάνθρωπον· συλῆσας τῶν παρθένων ὅσας ἠδύνατο καὶ νύκτα τηρήσας, δραπέτης γίνεται· πάνυ σοι δεινὰ ταῦτα φανεῖται· σκόπει καὶ τὸν καιρὸν· ἦγετο μὲν ἡ ἐκεῖσε σύνδοξ καὶ πολὺ πανταχόθεν, ὡς εἰκός, ἐπέρρει τὸ πλῆθος· ὁ δὲ ἀντεξῆγε τὸν ἐαυτοῦ χορὸν νέοις ἐπόμενον καὶ περιχορεύοντα, καὶ πολλὰ μὲν κατήφειαν κινοῦντα τοῖς εὐλαβέσι, πολλὴν δὲ γέλωτα τοῖς κερκτέσι καὶ τὴν γλῶσσαν ἑτοιμοτέροις· καὶ οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα, καίπερ τηλικαῦτα ὄντα τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς γονεῖς ὡς πυνθάνομαι, τῶν παρθένων τὴν ἀτεκνίαν οὐ φέροντας καὶ τὴν διασπορὰν ἐπαναγαγεῖν βουλομένους· καὶ μετ' ὀδυρμῶν προσπίπτοντας, ὡς εἰκός, ταῖς ἐαυτῶν θυγατράσι, περιυβρίζει καὶ ἀτιμοῖ ὁ θαυμαστὸς νεανίσκος μετὰ τοῦ ληστρικοῦ συντάγματος· ταῦτα μὴ ἀνεκτὰ φανήτω τῇ σῇ εὐλαβείᾳ· καὶ γὰρ κοινὸς πάντων ἡμῶν ὁ γέλως, ἀλλὰ μάλιστα μὲν αὐτὸν κέλευσον μετὰ τῶν παρθένων ἐπανελθεῖν· τύχοι γὰρ ἂν τινος φιλάνθρωπίας, εἰ μετὰ σῶν ἐπανήκοι γραμμάτων· εἰ δὲ μὴ τὰς γε βουλομένας τυραννεῖσθαι μὴ συγχωρήσῃ, ἀλλ' ἐπανελθεῖν τύπωσον πρὸς ἡμᾶς, ἡ μαρτυρόμεθά σοι ὁ καὶ Θεὸς καὶ ἀνθρώποις, ὅτι μὴ καλῶς ταῦτα γίνεται, μηδὲ θεσμοῖς ἐκκλησίας· Γλυκερίος δὲ εἰ μὲν ἐπανελθεῖ μετ' ἐπιστήμης καὶ τῆς πρεπούσης εὐσταθείας τοῦτο ἄριστον· εἰ δὲ μὴ ἔστω πεπαυμένος τῆς ὑπηρεσίας» (*Βασιλ. ἐπιστ. ρξθ'. ροα'.*). τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ δείκνυνται ἐν γηλόφῳ ἐπικειμένῳ τῆς *Ἀβαρισσοῦ* γραφικώτατα δὲ περιγράφει αὐτὴν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὁ Νύσσης Γρηγόριος ἐν τῇ κ'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ (ὅρ. ἡμετ. Αρχιολ. Καππαδ.).

Περὶ δὲ τῶν ἐρειπίων τῶν Μοναστηρίων καὶ τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν τῶν κειμένων ἐν ταῖς νῦν ὀθωμανικαῖς κώμαις *Σατάρ, Σάλαρτα, Γρουκσεκλί, Κεγιόλλικ*, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ *Δζεμέλ Παράχ, Τατλάρ, Κωστασίν, Σήβασα, Δαδασήν, Κελεσίν*, ὅρα τὴν ἡμετέραν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας.

ΙΒ'. Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Καμουλιανᾷ Μοναστήρια.

Ἐπειδὴ ἀγνοοῦμεν τὰ σύνορα τῶν δύο ἐπισκοπῶν *Καμουλιανῶν* καὶ *Μεθοδιουπόλεως* καὶ τὰς θέσεις ἀκριβῶς, περιγράφομεν τῶν δύο ἐπισκοπῶν τὰ Μοναστήρια ὁμοῦ· ἡ πόλις *Καμουλιανᾷ* παρὰ τινων κριτικῶν θεωρεῖται ἡ αὐτὴ μετὰ τῆς *Ιουστινιανουπόλεως*, συμπεραίνοντων τοῦτο ἐκ τῶν σημειωμάτων τῆς ἐκ οἰκουμένης Συνόδου «*Βασιλείος Ἰουστινιανουπολίτης Καμουλιανῶν ἐπίσκοπος*» ἐντεῦθεν ἦν Θεόδωρος ὁ Πατρικίος ὁ ἐπὶ Εἰρήνης τῆς βασιλίσσης *Ζήσας*· τὰ *Καμουλιανᾷ* ἀναφέρει Γρηγόριος ὁ Νύσσης ὅπου γράφει περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς κατὰ τὴν Θ'. Αὐγούστου εὐρεθείσης θαυματουργοῦ εἰκόνης.

Τὰ ἐνταῦθα Μοναστήρια ἄπαντα ἐν μωσύνοις εἴτε δολομητικοῖς κώνοις, οἵτινες ἐσχηματίσθησαν διὰ τῆς διαβρώσεως τῶν ὑδάτων καὶ ἐν οἷς λατομοῦντες ἔζων ἄπειροι ἀσκηταὶ καὶ μοναχοὶ ἕκαστος ἐν τῷ μωσύνῳ ἔχων παρεκκλησίον καὶ ἐν μεγάλῳ μωσύνῳ Κηθολικὸν ἢ Κυριακόν. Τοιαῦτα μοναστήρια βλέπομεν ἐν Ἀραβισσῷ κειμένη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἀλυος, ἐνθα ἀνεκάλυψα τὰ περίφημα Καππαδοκικὰ ἐπιγράμματα· ἀπέναντι τῆς Ἀραβισσοῦ ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Καζόη-κίλισε*, ἦτοι ἡ ἀπέναντι ἐκκλησίαι, ὑφίστανται μόνον σὺν τοῖς ἄλλοις περιέχοντες καὶ ἐκκλησίας λελατομημένας· μία τούτων καλεῖται ἐκκλησία *Ταξιαρχῶν διόροφος*, ἡ κάτω ὀροφὴ καίπερ ἄλλοτε ἔχουσα ἀγιογραφίας, νῦν δὲν διατρεῖ αὐτάς· ἐν τῇ ἄνω ὀροφῇ καὶ αἱ ἀγιογραφίαι διατηροῦνται καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ· «... ΗΣΟΥC ΨΧΑ Ε. ΕΝ ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΛΙΟ ΗΣ. ΚΕ· ἐν τῷ ἀετώματι τοῦ θόλου τοῦ ἱεροῦ

βήματος· ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ χορῷ σώζεται ἡ εἰκὼν τοῦ κτίτορος μετὰ δυσαναγνώστου ἐπιγραφῆς γεγραμμένης διὰ σινωπίδος· ἐν δὲ τῷ πρὸς δυσμὰς τοίχῳ εἰκὼν γυναικὸς ἐχούσης τὰς χεῖρας ἐπὶ δύο παιδίων καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἡ ἐπιγραφὴ «*Θρησκὸς*» ἴσως εἰκονίζεται ἐνταῦθα τὸ τοῦ Εὐαγγελίου «*Ραχήλ κλαίονσα τὰ τέκνα αὐτῆς*», ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν τετράστιχος διὰ σινωπίδος ἐπιγραφὴ φαινομένη μὲν εὐκρινέστατος ὡς διατηρηθεῖσα καλῶς, ἀλλὰ μοι κατέστη δυσκρινέστατος διὰ τὸ ἀπρόσιτον· ἡ δὲ ἐν μονολίθῳ ἐπίσης λελοτομημένη ἐκκλησίαι τοῦ ἀγίου Χερκαλάμπους σώζει μόνον ἔχνη ἀγιογραφῶν ἕνεκα ὑγρασίας ἐξαλειφθεῖσων· ἐνθὸν δὲ τῆς κώμης ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς οἰκίαις, πλῆθος τοιούτων ἐκκλησιῶν καὶ μνημάτων ἀρχαίων.

Μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀραβισσοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἐν τόπῳ καλουμένῳ Ἀτζήκ-σαρ· ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀλυος κειμένῳ φάραγι, ἧς ἀμφοτέρωθεν μόνον παμπληθεῖς σώζοντες οἱ πλεῖστοι τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ῥύαξ, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἄλυν· περὶ τῶν κοιλάδων τούτων λέγει ὁ Γάλλος περιηγητὴς *Τεξιέρος* αἰ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐκάλυψε τοὺς τόπους τούτους διὰ κοινοβίων καὶ μοναστηρίων τελούντων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ μητροπολίτου τῆς Καππαδοκίας· ἐν τῷ μέσῳ τῶν κοιλάδων τούτων ἐζήτησαν τόπους μᾶλλον ἀπρόσιτους καὶ ἐκεῖ διὰ τῶν ἐλεημοσυνῶν τῶν νεοφωτίστων ἐπολαπλάσιασεν ἐν ἀναριθμήτοις παρεκκλησίαις τὰς εἰκόνας τῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἀντικειμένων πεφυλαγμένας ἀπὸ πάσης ὑγρασίας διὰ τῆς ῥοφοτικῆς τοῦ βράχου φύσεως· ὥστε δύναται τις τὴν σήμερον νὰ ἀκολουθήσῃ ἐνταῦθα μετὰ ἐνδιαφέροντος τὴν πλήρη ἱστορίαν τῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφίας. Τινὰ τῶν παρεκκλησιῶν τούτων, ἅτινα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκκλησίαι δεικνύουσιν ἡμῖν εἰσέτι τοὺς βυζαντινοὺς ζωγράφους ζωγραφούντας τὰ ὑποκείμενα αὐτῶν ἐπὶ στύλων καὶ ἐπὶ τῶν ζωνῶν τῶν ἀψίδων κτλ.»· ἐπεὶ δὲ τοιούτου εἶδους Μοναστήρια περιγράφομεν πικρακτιόντες, ἐνταῦθα ἀρκούμεθα τούτοις.

Τοῦ αὐτοῦ εἶδους Μοναστήρια ἐν Μωσύνοις σώζονται διατηροῦντα τὰς εἰκονογραφίας αὐτῶν παρὰ τῷ τόπῳ τούτῳ ἐν τῇ

κώμη *Τζάτ* καὶ ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Πήρασμα* καὶ *Ἀγησμα*, καὶ ἐν *Σουλοῦ-sara*· ἐν Νεαπόλει ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῆς Παναγίας ἡρειπωμένου Μοναστηρίου ἐρείπια καὶ ἀρχαίας βυζαντινῆς ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου τιμωμένης ὅπου συνέρχονται εἰς προσκύνησιν καὶ δάχυσιν οἱ Νεαπολίται ὑδρευόμενοι ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀρχαίας κινστέρας, ἐν *Κόρε*, ἐν *Νάρ*, ἐν *Πεζιρχαν* d-πη-δζαγῇ καὶ ἐν τοῖς πέριξ.

ΙΓ'. Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἐπισκοπῆς Κισκισσοῦ Μοναστήρια.

Ἡ ἀρχαία Κισκισσός, τανῦν καλεῖται *Κίσκε* καὶ κεῖται ΝΑ τῆς Καισαρείας ἀπέχουσα αὐτῆς λεύγας δέκκ καὶ ὀκτώ· ἦν δὲ πόλις λίαν ἀρχαία· καὶ περὶ μὲν τῶν ἐλληνικῶν χρόνων ἐρειπίων αὐτῆς ὁμιλήσαμεν ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας, περὶ δὲ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς καὶ δὴ λέγομεν. Τὸν αὐτόθι Καθολικὸν Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ περικαλλέσταντον ναόν, τὸν ἴσως ἐξ εἰδωλείου μεταβληθέντα καὶ φέροντα μάρμαρα καὶ λίθους κοινούς μετ' ἐπιγραφῶν ἐν μέρει μὲν ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ἐν μέρει δὲ οἱ καταδρομεῖς κατέστρεψαν, οἱ δὲ νῦν χριστιανοὶ κάτοικοι τοὺς θμελίους λίθους ἐξορύξαντες ἐκτίσαν σχολεῖον ἄνευ διδασκάλου· περὶ δὲ τὴν πόλιν ταύτην ἦν πλῆθος Μοναστηρίων· τεσσαράκοντα ναοὺς ἐπὶ τοῦ ἐπικειμένου λόφου ἡριθμησά οἱ τοὺς Βυζαντινῆς ἐποχῆς μετὰ πελωρίων ἐξεργασμένων λίθων, εἰκήματα δὲ τρωγλοδυτικὰ ἀρχαῖα καλούμενα ἀσκητάρια πολλά· καὶ ἐπὶ τοῦ πρὸς νότον λόφου Μοναστήριον ἕτερον, εὗ ὁ ναὸς ἦν σταυροειδὺς ἐκτισμένος, σώζονται δὲ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ μετὰ τριῶν πυλῶνων καὶ τοῦ ἱεροῦ βήματος ρυθμοῦ Βυζαντινοῦ· οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὑποφέρωσι τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους τῶν πέριξ σκηνιτῶν καὶ διεσκορπίσθησαν· οἱ δὲ νῦν ἦλθον ἐκ τῆς κώμης *Αἰσάδ-κχοῦ*, διὸ καὶ ὁμιλοῦσι τὴν ἐλληνικὴν εἰ καὶ παρεφθαρμένως.

Ἡμίσειαν ὄραν μακρὰν αὐτῆς κεῖται ἡ ὁμοίως ἑλληνόφωνος ἀποικία τῆς *Αἰσάδ-κχοῦ*, *Σάτη*, παρ' αὐτῇ κεῖται ἐπὶ λόφου ναὸς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὅστις διετηρήθη ἄχρι τοῦδε ἀβλαβής καὶ καλεῖται μὲν Μοναστήριον, ἀλλ' ἐστὶν ἀοίκητον· οἱ λίθοι τοῦ κτιρίου ὑπερμεγέθεις καὶ ἐξεργασμένοι, ἐστὶ δὲ ὁ λόφος ἐνθα ἡ Μονὴ ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ *Καρὰ-δάγ*· ἐν *Σάτη* εὗρέθησαν σπήλαια, ἐν αἷς πολλὰ ὅσα ἀνθρώπων· ἴσως τὰ σπήλαια ταῦτα ἐχρησίμευον ὡς κατακόμβαι ἢ κοιμητήρια καθότι εὗρισκονται καὶ πολλὰ δακρυδόχα ἀγγεῖα ὑέλινα, ἐν ἐνὶ δὲ εὗρέθησαν τὰ πτώματα ὀρθίως ἱστάμενα καὶ κεχωσμένα.

Ἐν τοῖς πέριξ σώζονται ἐρείπια ναῶν Βυζαντινῶν καλούμενα Μοναστήρια, μάλιστα δὲ ἐν *Κούρουμζε* ἐν τοῖς ἀγροῖς, ταῖς φάρκξι, ταῖς ἀμπέλοις· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ *Καρὰ Σιβρί* ὅλως κατεστραμμένον· ἐν δὲ τοῖς ἐρειπίοις *Τέρεδζε* πλεῖστα σπήλαια ἐσκαμμένα ἐπὶ βράχων καὶ καλούμενα ἀσκητάρια μετὰ θυρῶν καὶ παραθύρων εἰς ἃ ὁδηγεῖ κλίμαξ ὕψισθηρὰ ἐσκαμμένη ἐπὶ βράχου· ἐν δὲ *Σιχλῇ* ἐπὶ λόφου τὸ ἡρειπωμένον Μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ.

Ἀπέναντι δὲ τῶν *Φαράσων* ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Σαχμοῦρ* εὗρίσκετο πάλαι ἡ περιώνυμος Μονὴ τῆς Θεοτόκου, ἣτις εἶχε πκραχωσθῇ καθ' ὁδηγίαν δὲ γηραιοῦ τινος Φαρασώτου ἀνεκαλύφθη τῷ 1774 καὶ καλλιεργηθεὶς ὁ ναὸς αὐτῆς ἐνεκαινίσθη παρὰ τοῦ τότε Καισαρείας Γρηγορίου τοῦ Ἀθηναίου καὶ οἰκογένειαι τινες ἐλθοῦσαι ἐκ *Φαράσων* κατόκησαν ἐν τοῖς πέριξ κελλίοις· ἀλλ' ἀκουλούθως αὐτῆς ἡρειπώθη πολλαχού ὁ ναὸς· καίπερ δ' ἐρειπωθεὶς σώζει εἰσέτι τὸ σταυροειδὲς σχῆμα καὶ τὸ τρισυπόστατον· τὸ μέσον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, τὸ δεξιὸν τῶν Ἀρχιστρατῆγων καὶ τὸ ἀριστερόν τοῦ ἁγίου Βασιλείου· τὸ δὲ 1779 ἀνεκαλύφθη παραπλεύρως τοῦ ναοῦ τούτου τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Βαρβάρας, εὐπερ ἔμπροσθεν ἐξ ὁπῆς ἐξέρχεται ὕδωρ καλούμενον ἁγίασμα τῆς ἁγίας Βαρβάρας καὶ χύνεται εἰς τὴν Μονήν· ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ παρεκκλησίου εὗρέθη παμμεγέθης σταυρὸς φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «ΕΥΣΕΒ. ΗΓΕΜΟΝΙ ΣΤΡΑΤΑΡΧΗ ΣΤΡΑΤΗΓΩ», ἐπὶ δὲ μαρμάρου, χρησιμεύοντος ἄλλοτε

ὡς ἁγία Τράπεζα, εὑρίσκεται ἐπιγραφὴ δυσανάγνωστος, καθότι ἐπ' αὐτοῦ νῦν κίουσι κηρία καὶ θυμιάματα. ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα συντόμια μαρμαρέου καὶ σταυροὶ ἐπὶ μαρμαρέου ἐν τῷ προμετώπῳ τοῦ ναοῦ. περὶ δὲ τῆς Μονῆς ἄμπελοι, λευκαὶ καὶ θάμνοι διάφοροι. τῆς Μονῆς ταύτης δύο παρεκκλήσια εἰτέτι ὑφίστανται πλησίον ἐπὶ τοῦ Ὀνοπνίκτου ποταμοῦ ἀρχαῖα καὶ ἐν μέρει σωζόμενα τὸ μὲν τοῦ Προδρόμου τὸ δὲ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Μετὰ δὲ τὴν διέσχιν τοῦ ποταμοῦ, ὅπου τὸ Παλαιχώρι, ἦτοι τὰ παλαιὰ Φάρσα, ὑφίσταται ἡ Μονὴ τῆς Παναγίας ἐπὶ βράχου σπήλαιον, εἰς ὃ ἀναβαίνουσι διὰ βαθμίδων ἐπὶ βράχου ἐσκαμμένων. ἔνδοθεν ἀναβρῦει ἁγίασμα, ὅπερ χύνεται εἰς δεξι-
μενὴν λελαξυμένην. ὑπάρχουσι δὲ καὶ κελλὶα λελατομημένα καὶ πολλάκις λειτουργοῦσιν οἱ ἱερεῖς τῶν Φαράων ἐνταῦθα. ὑποκάτω δὲ αὐτῆς ἐν τῇ ὁδῷ τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Παρσκειῆς. ἐν δὲ τῷ मुखῷ τῆς φάραγγος κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν τὸ σπήλαιον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, εἰς ὃ συχνάζουσιν καὶ διὰ πρα-
σκύνησιν καὶ διὰ διέχυσιν, ἄδοντες ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ διὰ τὸν ἁγιον ἄσματα.

Ἐτέρᾳ Μονῇ τῆς Παναγίας ἡρειπωμένη εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς κώμης τῶν Φαράων, ἥτις σώζεται ὑπὸ κρήνῃ ἡ ἁγία Τράπεζα μετὰ μεγάλου σταυροῦ καὶ τινὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ τῇ ἀγούτῃ εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τόπῳ καλου-
μένῳ Κουλόμπα, ἦτοι Καλύβη, σώζεται τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Ὁρέστου, ὅπου οἱ πυρέττωντες κοιμώμενοι θεραπεύονται. ἀ-
πέναντι δὲ τούτου ἐπὶ τῆς κρυφῆς τοῦ βουνοῦ ῥγάνα, ἦτοι ἁ-
γία Ἄννα, ὑφίστανται δύο ναοὶ ἐκτισμένοι διὰ λίθων πελωρίων πελεκητῶν, ὁ μὲν τῆς ἁγίας Ἄννης, ὁ δὲ τῆς Παναγίας, ἀμφο-
τεροὶ μεγάλοι καὶ ῥυθμοῦ Βυζαντινοῦ.

Ἡ δὲ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἡ ἐκτισμένη ἐπὶ βρά-
χου, ἥτις κατεστραφείσης οἱ χριστιανοὶ ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς παρεκκλήσιον ἐκ τοῦ προχείρου ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὁχθῇ τοῦ Ὀνοπνίκτου. ἑκατὸν βήματα πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ ὑπὸ ὄρει Κα-
βάρι-κάδζι λεγόμενον φυσικὸν ἄντρον ἔχον βάθος ἐκτὸν μέτρων
ἑξ ὃς ἐξέρχεται ποταμὸς, ἁγίασμα τοῦ Χρυσοστόμου καλούμενος

ἔχων χρῶμα γαλανὸν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν ἑκατὸν βήματα μα-
κρὰν αὐτοῦ ῥέοντα καὶ διακόσια μέτρα βαθυτέραν κοίτην ἔχοντα
Ὀνοπνίκτην μετὰ μεγάλης ὀρμῆς πολλάκις τὸ οὕτως ἐξερχόμενον
αἰφνης ἀποσύρεται εἰς τὸ ἄντρον καὶ αὖθις ἐπανερχεται. οἱ ἐν-
τόπιοι λέγουσιν ὅτι ὅταν πλησιάζῃ ἀμαρτωλός, ἢ ὅταν πλύνω-
σιν ἐν αὐτῷ ἀκατήχρτα τότε ἀποσύρεται τὸ ὕδωρ. φαίνεται ὅμως
γίνεται εἶδος παλιρροίας καὶ σίφωνος. πρότερον ἐκ φήμης μαθὼν
τὸ συμβᾶν τοῦτο ἐνόμιζον ὅτι διὰ φυσικῆς ἐνέργειας λαμβάνει
τὸ ἄντρον τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐκ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ. ἀλλ'
αὐτόπτης τοῦ τόπου γένόμενος καὶ ἐξετάσας καὶ εὐρών ὅτι τὸ
ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ διάφορον χροιάν καὶ γεῦσιν ἔχει καὶ κατα-
βάς μετὰ τὴν ἀμπωτὴν εἰς τὸ ἄντρον διὰ βαθμίδων χειροποιήτων
ἐκ τοῦ προχείρου καὶ ἰδὼν ὅτι τὸ ὕδωρ ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶν διὰ χα-
ράγδας βράχου, ἐπίσθην ὅτι γίνεται φυσικὴ παλιρροία ἀλλαχοῦ
ἔχουσιν τὴν πηγὴν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου φαινομένου, καθότι
ἡ κοίτη εἶναι βαθυτέρα τοῦ ἄντρον κατὰ ἑκατὸν μέτρα, πρὸς
δὲ ῥέοντος τοῦ ὕδατος τοῦ ἄντρον καὶ σχεδὸν τοσούτου ὄντος
ὅσον τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, οὐδόλως ἐλαττοῦται τὸ ὕδωρ τοῦ
ποταμοῦ ἔχον καὶ ἄλλοιαν γεῦσιν καὶ χροιάν (').

Ἐπὶ δὲ τοῦ ὄρους Λιβρὶκ μέγα Μοναστήριον ἀκατοίκητον σώ-
ζον τὸν ναὸν ἀκέραιον διὰ λίθων πελεκητῶν μεγάλων, οὐπὲρ ἐν-
δον ὑπάρχει καὶ ἁγίασμα, εἰς δὲ τοῦς πρόποδας μεγάλης πόλεως
ἐρείπια καὶ ναὸς ἡρειπωμένος.

Ἐν δὲ τῇ κώμῃ Ἐρκέν-οὔσαρῃ ἄλλο Μοναστήριον, οὗ ὁ ναὸς
ἐκτισμένος διὰ λίθων ὀγκωδεδιστάτων. πρὸ πάντων δ' εἰς ἐκπλη-
ξιν φέρει ὁ ἐπὶ δύο μεγάλων τόξων ὡς ἄψις τεθεῖς καὶ ὡς ἀνό-

(1) Περὶ τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ σιφώνων ὅρα τὴν ἡμετ. περιγρ. Καππαδο-
κίας. τὸ φαινόμενον τοῦτο τοῦ ἁγιασματος τοῦ Χρυσοστόμου εἶναι ἀπαράλ-
λαχτον τῷ φαινόμενῳ τοῦ Σιλωὰμ. ὅπως περιγράφει αὐτὸ ὁ Τερώννιος
«Σιλωὰμ πηγὴ κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιών, ἥς τὰ ὕδατα
οὐ πάντοτε ῥέουσιν, ἀλλ' ἐν ὥρισμέναις ὥραις καὶ ἡμέραις ἐξερχόμενα
μετὰ μεγάλου φλοίσβου ἐκ σπηλαίων καὶ ὁπῶν ἐν σκληροτάταις πέτραις»
(Comm. in Esai VIII 6) τὸ φαινόμενον τοῦτο ὁ Τόδλερος ἀποδίδει
εἰς ἡφαιστείους δονήσεις καὶ παλμούς.

φλοιον κκλύπτων ἀμρότερη τὰ τόξη μήκου· περίπου δέκα μέτρων, ὕψους τριῶν καὶ πλάτους δύο μέτρων λίθος.

*Οπισθεν δὲ τοῦ ὄρου *Διβρίκ* ἡ Μονὴ καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦ Ἀγίου Παύλου ἀναβρύον ἐκ σπηλαίου θαλωτοῦ καὶ σχηματίζον ὁκτὼ κατὰ συνέχειαν καταρράκτας καὶ πίπτον εἰς βαθεῖαν κοιλάδα ἐκ μεγίστου ὕψους.

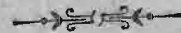
Ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ Ὀνοπνίκτου, οὐ μακρὰν τῆς Καρώνας, Μονὴ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐν σπηλαίῳ λελατομημένῳ μετὰ κελλίων, εἰς ἃ φθάνει τις τὸ ἔνδον τοῦ σπηλαίου ἀναβρύον ἁγίασμα διελθὼν διὰ κινητῆς γεφύρας· εἰς ὅλα τὰ εἰρημένα καὶ ἀκατοίκητα νῦν Μοναστήρια ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πηγαινουσιν οἱ Ἑλληνόφωνοι κάτοικοι τῶν Φκράσων διὰ προσκύνησιν καὶ διάχυσιν.

Ὁδὸς ἀνωφερῆς ἀπόκρημος καὶ δύσβατος ἔγει ἐκ Φκράσων εἰς *Κρουδζιρὺκ-σοῦ* καθ' ὁδὸν μικρὸν ἀρχαῖον παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος· ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς τὰ ἐρείπια τῆς Μονῆς τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης καὶ τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Σταυροῦ, οὗ ἔμπροσθεν ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ· ἀπέναντι δὲ τούτου ἐπὶ λόφου τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, οὗ κατεστραμμένου τὸ παρεκκλήσιον σώζεται· ἐν δὲ τῷ *Κρουδζιρὺκ-σοῦ* ἦσαν φαίνεται πολλὰ Μοναστήρια, ἀλλὰ κατεστράφησαν, σώζονται δὲ σποράδην αἱ σκῆται τῶν μοναχῶν καὶ τὰ ἐρείπια τῶν ναῶν· ἐκ τῶν ἐρειπίων ἐνδὸς τούτων τῶν ναῶν ἀνασκάψαντες ἐξέβαλον τρεῖς χαλκίλους σταυρούς, ὧν ὁ μείζων ἐσκεπασμένος δι' ἀργυροῦ ἐλάσματος φέροντος τὰς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἀγγέλων, ἐξ' οὗ ὑποτίθεται ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου.

Εἰς δὲ τοὺς πρόποδας τοῦ διὰ τὰς φυσικὰς καὶ ἀμφιθεατρικὰς ζώνας αὐτοῦ *Ζῶναι* καλουμένου ὄρους κεῖται ἡ ἀοίκητος Μονὴ τοῦ *Αἰβλάς* ἥτοι τοῦ ἁγίου Βλασίου· ἐνθα ἐπὶ τῶν βράχων ἀσκητάρικα, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ναὸς μέγας καὶ ἄλλοτε περικαλλέστατος, οὗ τῆς στέγης πεισούσης οἱ τοῖχοι σώζονται ἀκέραιοι, ἐκτισμένοι διὰ λίθων λαξευτῶν πελωρίων μετὰ τριῶν θυρῶν· καὶ οἱ μὲν παρκατάται τῶν ἄλλων θυρῶν ἴστανται, τῆς δὲ μέσης πύλης ὁ παρκατάτης πεισὼν κεῖται κατὰ γῆς φέρων μέγαν σταυ-

ρὸν κομψῶς γεγλυμμένον, ἀμφοτέρωθεν δὲ τῆς μέσης ταύτης πύλης ἐξέρχονται ὑποκάτωθεν θόλων χειροποιήτων δύο πηγαὶ ἀένκοι καὶ ἄφθονοι, καλούμεναι ἁγίασμα τοῦ ἁγίου *Βλασίου*, καὶ σχηματίζουσιν ῥύακα, ὅστις διερχόμενος διὰ τῶν στενῶν *Καπῆς* πρὸ τῆς Μονῆς τῆς Παναγίας ἐν Φκράσοις ἐκβάλλει εἰς τὸν Ὀνοπνίκτην· οὐ μακρὰν τῆς Μονῆς ταύτης ἐρείπια μεγάλης ἀρχαίας πόλεως καὶ τοῦ διὰ πελωρίων λίθων ἐκτισμένου ναοῦ αὐτῆς· φαίνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἦν ἡ *Καθησσός* (ὄρ. τὴν ἡμετ. περιγρ. *Καππαδοκ.*).

Διαβάντι δὲ τὰ αὐτόθι στενά, ἅτινά εἰσιν ἄλλαι *Κιλικίαι* πύλαι ἄγεται διὰ *Πραζάμων* εἰς *Κιλικίαν*, ἅπαντ' αὖ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Περσσίας*, *Πάρσα* νῦν καλούμενα, ἐνθα ἐρείπια Μονῆς καὶ εἰς τὰ πέριξ σκῆται, χρησιμεύουσιν καὶ εἰς τὴν ταφὴν τῶν ἐν αὐταῖς ἀσκουμένων, ὧν αἱ θύραι κομψῶς λελαξευμέναι καὶ ἐρμητικῶς κλειόμεναι ἐπὶ τοῦ παραστάτου μιᾶς τούτων ἀνέγων τὴν ἐπιγραφὴν «ΘΕΟΣ ΕΥΘΗΣ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Δευτέρᾳ Καππαδοκίᾳ Μοναστηρίων.

Μητρόπολις τῆς δευτέρας Καππαδοκίας ἦν τὰ Τύανα, ἐπισκοπαὶ δὲ τὰ Κύνδιστρα, ἡ Φαυστινούπολις καὶ τὰ Σάσιμα· ὁ Μητροπολίτης Τυάνων κατεῖχε τὸν ΙΔ'. βαθμὸν ἐν τῇ τάξει τῶν ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως μητροπολιτῶν καὶ ἔφερε τὸν τίτλον «ἐξάρχος δευτέρας Καππαδοκίας».

Α'. Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Τυάνων Μονῶν.

Τὰ Τύανα καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς χρόνοις ἦσαν περίφημα καὶ ἐν τοῖς χριστιανικοῖς, σῶζονται δὲ ταύτης λαμπρὰ εἰρήπια παρὰ τῇ κώμῃ Κιλισέ-χισάρ, ἥτοι ἐκκλησίᾳ μετὰ περιβόλου, τὰ εἰρήπια ταῦτα λεπτομερῶς περιεγράφωμεν ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας· ὡς δὲ μητρόπολις εἶχε καὶ ναὸν λαμπρὸν καὶ Μοναστήρια ἐν τῇ πόλει καὶ Μοναχοὺς καὶ πανηγύρεις ἐτελοῦντο ἐν αὐτῇ· ἀλλὰ ταῦτα πάντα νῦν ἡρειπωμένα ἀπὸ τοῦ Η'. αἰῶνος, ὅτε κυριευθείσης τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν στρατηγῶν Βελιδ τοῦ Α'. Μασαλμᾶ καὶ Ἀππᾶς, οἱ κάτοικοι μετόκησαν εἰς τὰ Τύανα νέα· σῶζεται δὲ νῦν μικρὰ ἐκκλησίᾳ διατηρουσα ἐν μέρει τὰς ἀγιογραφίας αὐτῆς.

Ἄλλη Μονὴ ἦν ἐπὶ τῆς λίμνης Ἰφτιὰν-κασῆ ἀφιερωμένη εἰς τιμὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὡς δηλοῖ ἡ ἐπὶ μεγάλης μαρμαρίνης πλακὸς ἐπιγραφὴ, μετενεχθεῖσα ἐντεῦθεν καὶ σωζομένη ἐν Βορρισῶ (Πόρ) καὶ ἔχουσα οὕτως.

«ὦ ξένε, Καρτερίης ὁράας τάφον, ἄντινα δ' αὐτοῦ
κευθόμενός κεῖται τῆς δε πόσις φθίμενος
ἐγγυθι βαπτιστοῦ παρὰ προθύροισι μελάθρου
δάκρυα δερκομένοις πᾶσι φέρων ναέταις».

Ἐν δὲ πρὸς τὰ ΝΔ μονὴ ἦν τῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δα-

μιανοῦ, ἐνθα καὶ ἀγίασμα αὐτῶν ἦν, ὅπου νῦν βρύσις· σῶζονται δὲ συντρίμματα μαρμάρων καὶ σπόνδυλοι κίωνων ἐκ λευκοτάτου μαρμαρίου καὶ γρανίτου, καὶ λάρναξ ἡ μέγας σαρκοφάγος, οὕτινος τὸ πῶμα ἴσταται ἐν τῷ παρακειμένῳ ἀγγρῷ. Τὰ Τύανα πρότερον ἐκαλοῦντο καὶ Δακία, Δάνα, Θόανα, Εἰσέδεια· ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις χρόνοις καὶ Χριστούπολις ἐκκλήθη.

Ἐν δὲ τοῖς νέοις Τυάνοις τοῖς κειμένοις τέσσαρας μὲν ὥρας μακρὰν τῶν ἀρχαίων Τυάνων, μίαν δὲ τῶν Καδήνων (Νίγδε), ἀνεκαλύφθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὸ Μοναστήριον τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὅπερ ἡρειπωμένον μέχρι τοῦ 1856, ἀνεσκάφη καὶ ὑπὸ τὰ εἰρήπια τοῦ πάλαι μεγάλου ναοῦ εὐρέθη παρεκκλήσιον καὶ μνήματα περιέχοντα πέντε μαρτύρων ἱερὰ λείψανα· οἱ ἐντόπιοι λέγουσιν ὅτι εἰσὶ λείψανα τῶν μαρτύρων Ἀναστασίου, Κέλσου, Ταρσίου, Ἀντωνίου καὶ Βασιλίσκου· καίτοι δὲ περὶ τὸ Μοναστήριον τοῦτο ἐφυτεύθη κήπος καὶ ἀμπελὼν καὶ ἔνδον τοῦ περιβόλου ἐκτίσθησαν κατοικίαι διὰ τοὺς προσκυνητάς, τὸ εὐρεθὲν ὅμως παρεκκλήσιον ἔμεινεν, ἐν ᾗ καταστάσει ἀνεκαλύφθη μέχρι τοῦ 1894, τότε δὲ οἱ χριστιανοὶ ἤρξαντο νὰ ἀνεγείρωσι νέον ναὸν περικαλλῇ· ἐν δὲ τῇ κάτω συνοικίᾳ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου εὐρίσκεται καὶ ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ἥτις ἀρχαία οὕσα ἀνεκαινίσθη τῷ 1885, ἔνδον αὐτῆς σῶζεται ἐπιτύμβιος πλάξ φέρουσα ἐν κεφαλαῖς γράμμασι καὶ τέσσαρσι στίχοις τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν «Ἐσβιος Ἰλλου Ὀλυμπιάδι Ἐσβίου τῇ αὐτοῦ γυναικὶ μνήμης ἔνεκεν»· πρὸς νότον δὲ τῆς κώμης ὑπάρχει τὸ παρεκκλήσιον τῶν ἁγίων Ἀναργύρων.

Ἐν δὲ τῇ μακρᾷ αὐτῆς μίαν ὥραν κειμένη κώμῃ Σαζάλτζα ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου καὶ τοῦ παρεκκλησίου τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐνθα εὐρίσκονται τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν ἁγίων Μιλετίου, Ἰγνατίου, Εὐθυμίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν, καὶ τοῦ ἐξωκκλησίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου ὑπῆρχε καὶ ἀρχαῖον Μοναστήριον, οὗτος νῦν τὰ εἰρήπια ὑφίστανται· πρὸς ἀνατολὰς δὲ κεῖται ἡ ὁὔτινος νῦν τὰ εἰρήπια ὑφίστανται· πρὸς ἀνατολὰς δὲ κεῖται ἡ ἀρχαία Βάλβισσα (τῶν κατὰ παραφθορὰν Βάλισσα) ἐπισκοπὴ προστεθεῖσα εἰς τὴν Μητρόπολιν Τυάνων τῷ 1143 (ὅρα ἐκκλ. ἔστ. Καππ. σελ. 179).

Ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ πολίχνῃ Ἀρταβάλλ (ἀρχ. Ἀρτάβαλις) κειμένη ἐν ταῖς ἀμπέλοις τῆς νέας σώζεται τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἔχον πολλὰ κελλία ἐν τοῖς βράχοις ἐσκευασμένα καὶ ἐν τοῖς ἑρειπίοις τῆς πολίχνης δύο ἐπιγράμματα (ὄρα περίγρ. Καππ.).

Μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Ἀρταβάλλος κεῖται ἡ κώμη Οὐλοῦ-Ἀγάτζ, ἐνταῦθα πλῆθος ἦν Μοναστηρίων, ὧν ἕνδον μὲν τῆς κώμης παρεκκλησίαι εἰσι τὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ὅπερ ἀνεκαίνισθη τῷ 1851, τὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὸ τῆς ἁγίας Κυριακῆς, τὸ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, τὸ τοῦ ἁγίου Βλασίου, τὸ τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ τὸ τοῦ προφήτου Ἡλίου, καὶ ναὸς ὁ τῆς ἁγίας Σοφίας, οὗπερ ἐν τῷ κατωφλίῳ ἐτέθη ἐπιτύμβιος πλάξ ἔχουσα τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῶν Φιλεταίρω τῷ πατρὶ μνήμης ἔθηκεν· πρὸς νότον δὲ τῆς κώμης ταύτης οὗ μακρὰν ὑφίσταται μικρὸν Μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος τιμώμενον, εἰς ὃ συνέρχονται ἐκ τῶν πέριξ χριστιανοὶ καὶ πανηγυρίζουσιν· ὁ τόπος οὗτος ἐπιτοπῶς καλεῖται Ἐνδιβίτ καὶ πέριξ ἐν τοῖς βράχοις ὑπάρχουσιν ἐκκλησίαι λελατομημέναι καὶ σκηνώματα.

Ἐν δὲ τῇ Κιτζ-ἀγάτζ ἦν ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἥτις ἠρειπώθη· σώζεται δὲ ἡ τοῦ ἁγίου Χαρχλάμπους λελατομημένη ἐν βράχοις ὡς καὶ τὰ κελλία αὐτῆς.

Οὐ μακρὰν δὲ ταύτης εἶνε ἡ κώμη Σεμένδρα, ἐνθα ἦν ἡ Μονὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ ἔχουσα ναὸν βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, ὃν παλαιὸν ὄντα ἀνεκαίνισαν τῷ 1842· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχουσι τὰ ἀρχαῖα παρεκλήσια τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὸ Μοναστήριον τῆς ἁγίας Μακρίνης, ἐνθα δέκνυνται τὰ λείψανα καὶ οἱ τάφοι πέντε μάρτυρων, Εὐγενίου, Μαρδάρου, Αὐξεντίου, Ὁρέστη καὶ Εὐστρατίου (1)· ἐν τῷ περιβόλῳ

(1) Αὐτόπτης τῶν τάφων καὶ τῶν λειψάνων ἐγενόμην καὶ γὰρ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι οἱ τε τάφοι καὶ τὰ λείψανα ἀνήκουσιν ἄλλοις μάρτυσι· καθότι ἦσαν μὲν οἱ εἰρημένοι ἅγιοι ἐκ Καππαδοκίας, ὅμως ἐκ τούτων ὁ Εὐστράτιος καὶ ὁ Ὁρέστης πυρὶ παρεδόθησαν ἐν Σεβαστείᾳ (ὄρα ἐκκλ. ιστορ. Καππ. σελ. 76).

τοῦ Μοναστηρίου τούτου, οὗτινος ὁ ναὸς μικρὸς καὶ ὑπόγειος, ἐκτίσθησαν οἰκήματα διὰ τοὺς προσκυνητάς.

Ἐν τῇ ΒΔ τῶν Καδῆνων εἰς ἀπόστασιν ἡμισίαις ὥρας κειμένη χριστιανικῇ κώμῃ Γούρδοκος ἐπὶ λόφου κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου. ἥς ὁ τε ναὸς καὶ ὁ περιβόλος πολλαχοῦ ἠρειπώθησαν· ὑπῆρχε δὲ ἐν αὐτῇ ὑπόγειος σήραξ, δι' ἣς ὑδρεύοντο ἐκ φάραγγος ἀπεχούσης ἡμισειν ὥ αν· ἕνδον δὲ τῆς κώμης τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως, ὅπερ εὐρύνθη τῷ 1846 ἐγένετο λαμπρὰ ἐκκλησία καθολικὴ τῆς κώμης, τὸ παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας ἀρχαῖον, ὑπόγειον καὶ μικρὸν, τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὅπερ λαξευτὸν καὶ σκοτεινὸν, ὃν εὐρύνθη καὶ ἐφωτίσθη, καὶ ἄλλα ἀρχαῖα παρεκκλησία ἐν τοῖς πέριξ.

Πλησίον αὐτῆς ἄλλη χριστιανικὴ κώμη καλουμένη Ἀραβάν, ἐν ἣ ἐπὶ λόφου Μοναστήριον τῆς Παναγίας ἔχον περὶ αὐτὸ 24 περίπου παρεκλήσια· ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἐκκλησιάζονται ἐν τῷ νεοδημῶν ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου· ἔστιν ὅτε δὲ λειτουργοῦσιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ λόφου παρεκκλησίῳ τῆς Παναγίας καὶ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

Ἐπὶ δὲ τῆς κλιτύς βουνοῦ τινος ἐν τόπῳ δυσβάτῳ κεῖται ἡ κώμη Γερμισσός, ἐνταῦθα ἦν ἀρχαία Μονὴ τῆς Ἀναλήψεως· ἔχουσα ναὸν ἀρχαῖον, ὃν ἀνεκαίνισαντες τῷ 1832 ἀφιέρωσαν τῷ ἁγίῳ Βλασίῳ. Πρὸς βορρᾶν τῆς κώμης ταύτης κοιλάς ὠραία· ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ τῆς κοιλάδος ἦν ἀρχαία Μονὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐνθα ὀπισθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ὑπάρχει πηγὴ πολυχύμων· περὶ τῷ ναῷ τούτῳ ὠκοδομήθη νέα Μονὴ περικαλλῆς μετὰ οἰκημάτων διὰ τοὺς κατὰ τὴν ἐ'. Αὐγούστου ἐρχομένους πολυκρίθμους προσκυνητάς, οἵτινες πανυγηρίζουσι λαμπρῶς ἐνταῦθα καὶ εὐωχοῦνται ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα· καλεῖται δὲ ὁ τόπος οὗτος Γαλατερή (1).

(1) Γαλατερὴ ἐκλήθη ὁ τόπος οὗτος, ὡς μοι φαίνεται, ὑπὸ τῶν περιχωρῶν καὶ τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες τὸ αὐτόθι ἁγίασμα τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου θεωροῦσιν ὡς πάροχον πολλοῦ γάλακτος ταῖς θηλαζούσαις· ὅπως καὶ ἄλλαχοῦ ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια αὕτη· ὡς εἶδομεν ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ἐν Ἀνδρονικίῳ ἁγιάσματος τοῦ ἁγίου Θωμᾶ.

Ἐντεῦθεν οἱ προσκυνηταὶ μεταβαίνουσιν συνήθως εἰς τὴν οὐ μακρὰν ΝΔ κειμένην χριστιανικὴν κώμην Ἰλοσίον, ἔνθα ἀρχαία Μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς κώμης ταύτης ἐν τοποθεσίᾳ ὑψηλῇ καὶ ὠραίᾳ μετὰ δένδρων ὑψικύμων καὶ κερυῶν πολυχρονίων καὶ ὑδάτων διαυγεστάτων, ὑγιεινοτάτων, καταψύχρων καὶ χρομένων εἰς τὴν ὑποκειμένην πεδιάδα, ὅπου καὶ τῇ κθ'. Τουνού γίνεται σύνοδος προσκυνητῶν· ὁ ναὸς τῆς Μονῆς ἀρχαῖος ὧν ἀνεκαίνισθη τῷ 1834.

Β'. Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Κυβίστρων Μοναστηρίων.

Τὰ Κυβίστρα τινές τῶν νεωτέρων κριτικῶν καὶ περιηγητῶν θεωροῦσι τὸ Πόζ-δερέ, ἄλλοι τὴν κωμόπολιν Καρά-χισάρ ἄλλ' ἢ ἐπεξηγητικὴ λέξις τῶν διατάξεων, ἦτοι τὰ Ἑρακλέους, ἀφαίρει πᾶσαν ὑποψίαν καὶ φανερώς δεικνύει ὅτι αὕτη εἶνε ἡ τανῦν Ἑρεκλή καλουμένη κωμόπολις· καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἀρχαίων Μοναστηρίων πολλὰ· πρὸ πάντων δὲ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπίσης κώμῃ Ἰβρίς, ἔνθα σώζονται ἐν ταῖς ἐν βράχοις ναῖσκόις καὶ λείψανα σύσσωμα· καὶ ἐρείπια Μοναστηρίων πολυάριθμα· ὡς καὶ ἐν ταῖς κώμαις Ζάραπα καὶ Καλελί ὑπάρχουσι πλεῖστα ὅσα ἐρείπια Μοναστηρίων, ὧν τὰ ὀνόματα δὲν διέσωσεν ἡμῖν ἡ Ἱστορία, μήτε κάτοικοι χριστιανοὶ ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς πέριξ ὅπως μνημονεύσωσι τι ἐκ παραδόσεως.

Ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἶναι καὶ τὸ ἡφαίστειον ὅρος τὸ πρὸ πολλοῦ ἐσβεσμένον καὶ Καρά-δαγ καλούμενον· ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πολλὰ ἀρχαία Μοναστήρια τὴν σήμερον ἐγκαταλελειμμένα καὶ ἡρειπωμένα, ὧν ἡ ἀρχιτεκτονικὴ δὲν εἶνε ὠρισμένης ἐποχῆς· ἡ δὲ πληθὺς τῶν ἐκκλησιῶν ἔδωκεν εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα τὸ ὄνομα «Πίγ πὶρ κίλισε», ἦτοι χίλια μία ἐκκλησία. Ἐκτὸς τῶν ἐρειπίων τούτων ὑπάρχουσι μιᾷ μεγάλῃ πόλεως ἐρείπια, ἐν οἷς ἀργυροκοπεῖον καὶ ἔχνη παλατίου· τὰ ἐρείπια ταῦτα νομίζω ὅτι εἰσὶ τῶν Κασταβάλων, πόλεως οὐ μακρὰν τῷ Κυβίστρων κειμένης καὶ σὺν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ρωμαίων τῷ βασιλεῖ τῆς Καππαδοκίας χορηγηθείσης, ὡς λέγει ὁ Στράβων (ὅρα περιγρ. Καππ.).

Γ'. Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ Φαυστινούπολεως Μοναστήρια.

Ἡ Φαυστινούπολις ἔκειτο 18 μίλια πρὸς Νότον τῶν Τυάων εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιλικίου Ταύρου, ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀρχαιοτάτου χωρίου Ἀλαλά, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου ἐκστρατεύοντος τῷ 174 εἰς τὴν Συρίαν πρὸς τιμὴν τῆς συζύγου αὐτοῦ Φύστας, τῆς ἀποθανούσης αὐτόθι καὶ ἀξιωθείσης θείων τιμῶν· ὁ πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἀνεγερθεὶς ναὸς μετεβλήθη εἰς ἐκκλησίαν, ἣς ἐπίσκοποι ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων· Ἡ ἐκ τῶν ἀποίκων Καισαρείας κατοικισθεῖσα Πεδανδὸς ὡς καὶ ἡ Μόφου Κρήνη καὶ αἱ Κιλικίαι πύλαι ἀνῆκον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην, ἐν οἷς ἐν τοῖς βράχοις σώζονται ἐρείπια ναῶν καὶ Μοναστηρίων ὅλως ἀκατοίκητα καὶ ἡρειπωμένα.

Ἐν δὲ τῇ κώμῃ Ἑνεχίλ ὑπῆρχεν ἀρχαία Μονὴ ἔχουσα ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Παχωμίου μετ' ἐπιγραφῆς «Αὕτη ἡ Πύλη τοῦ Κυρίου εἰσελεύσομαι ἐν αὐτῇ ἔτει χξ'» ἦτοι 660· τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἀέγων καὶ ἀντέγραψεν ἐν τῇ πρώτῃ μου περιοδείᾳ· ἐσχάτως ὅτε ἐπεσκέφθην τὸ δεύτερον τὴν κώμην ταύτην, εἶδον μετὰ λύπης καὶ ἀγανακτήσεως ἅμα, ὅτε χεῖρ βάρβαρος βαρβάρου ἀρχιτέκτονος ὅπως δῆθεν ἐπισκευάσῃ τὸ πεπονηκὸς μέρος τῆς προσόψεως ἐξήλειψε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην· ἐν δὲ τῷ περιβόλῳ ἀνέγων ἐπιγράμματά τινα ἐπιτύμβια, περὶ ὧν ὅρα τὴν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας, περὶ δὲ αὐτὴν ὑπάρχουσιν ἐρείπια ἐν τόπῳ καλούμενῳ Ἰμαμλί, ἐν οἷς καὶ ναοὶ κατεστραμμένοι καὶ ἄλλα ἐρείπια καλούμενα Μοναστήρ, ὅπου μέρος ναοῦ Βυζαντινῆς ἐποχῆς σώζεται.

Δύο λεύγας δὲ πρὸς τὰ ΝΔ τῆς Ἑνεχίλ εἶνε ἡ ὀθωμανικὴ κώμη Αἰτομάς, ἦτοι ὁ ἅγιος Θωμᾶς, ἔνθα πλεῖστα τραγλοδυτικὰ οἰκήματα, ἐν οἷς καὶ ἐκκλησίαι λελατομημέναι καὶ καλούμεναι Μοναστήρια σώζουσαι ἐν μέρει τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν· ἐνταῦθα καὶ ἐπιγράμματα (ὅρα περιγρ. Καππ.).

Μίαν δὲ ὥραν πρὸς Νότον αὐτῆς ἡ ὀθ. κώμη Γερκεσάρ (ἀρχ. Ἱερουκισάρεα), πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ἀρχαία νεκροταφεῖα·

καὶ οἰκήματα λεητομημένα καὶ ἐκκλησίαι λαξεύται μὴ διατη-
ροῦσαι τὰς ἀγιογραφίας· τὰ ἐρείπια ταῦτα καλοῦνται παρὰ τοῖς
ἐντοπίοις *Μοναστήρια*. ἐν τέταρτον ὥρας μακρὰν τῆς Ἱερο-
κισσαρείας ἐν τοῖς βράχοις ἐρείπια οἰκημάτων καὶ ἐκκλησιῶν
λεηλατημένων· ὁ τόπος οὗτος καλεῖται *Προγοῦν-Καργαδζήκ*
καὶ *Κρουδζινὺν-Καργαδζήκ*, ἦτοι μεγάλοι βράχοι καὶ μικροὶ
βράχοι· ἐπίσης ὑπάρχουσιν ἐρείπια Μονῶν καὶ τρωγλοδυτικῶν οἰ-
κημάτων ἐν τῇ κώμῃ *Πάστανα*, ἅτινα ὁσημέραι καταστρέφου-
σιν, ὡς κατοικίας παλαιῶν ἀπίστων.

Δ'. Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ Σασίμων Μοναστήρια.

Οὐ μακρὰν τῶν εἰρημένων κωμῶν εἶνε ἡ ὀθωμανικὴ κώμη
Σάζαμα (ἀρχ. *Σάμα* ἢ *Σάσιμα*) ἐνταῦθα ὁλόκληρος πολίχνη τρω-
γλοδυτικὴ ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐν τοῖς βράχοις· τμήματα κιόνων
καὶ σπόνδυλοι· πρὸς νότον γήλοφος ἐνθα ἀρχαῖα μνήματα, ὧν
τὰς ἐπιγραφὰς ἐξεκόλαψαν· ἀνέγων δὲ τὴν ἐξῆς ἡμίθραυστον ἐπι-
γραφὴν «... υἱὸν Ἰωάννη μνήμης ἔνεκα». Ἐρείπια νκοῦ, οὗ-
τινος τὰ μάρμαρα μετήνεγκον εἰς τὸ πρὸ ὀλίγου ἐπισκευασθὲν
τέμενος· πρὸ τῆς κώμης μέχρι πρὸ ὀλίγων ὑπῆρχε σταθμὸς ταχυ-
δρομικός, οὗτινος νῦν ἐρείπια σώζονται ἐπὶ τοῦ ῥυακος· οὐδεμία
ἀμφιβολία ὑπάρχει περὶ τῆς ταυτότητος τῆς κώμης *Σάζαμα*
μετὰ τῆς ἀρχαίας πολίχνης *Σάμα* ἢ *Σάσιμα*. Σταθμὸς μέχρι πρὸ
ὀλίγου ὑπῆρχε καὶ ἤδη δεικνύται ὁ τόπος· διασταυροῦνται αἱ
λεωφόροι αἱ ἄγουσαι εἰς *Κάδηνα*, *Ἰκόνιον*, *Ἀρχελάττα* καὶ
Καϊσάρειαν· ἀπαράλλακτα δὲ οὕτω περιγράφει καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς
Γρηγόριος τὰ *Σάσιμα* ὡς χωρίον ζήτης καὶ πολιτικῶν θορύβων
μεστόν, λεωφόρου βασιλικῆς κείμενον μέσον, καὶ τοῦ δημοσίου
δρόμου ἔχον τὰ ἵπποστάσια, πολλὴν μὲν ἀνίαν φέρον τοῖς ἡσυχίοις
ἀπόλαυσιν δὲ ἡ ὠφέλειαν οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν σχεδὸν παρεχόμενον.
Καὶ ὁ Τυάων Ἀνθιμος ἤριζε πρὸς Βασιλεῖον κατ' ἐξοχὴν περὶ
τῶν Σασίμων ὡς κειμένων ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης ὁδοῦ μεταξὺ

τῶν ὁρίων τῶν δύο ἐπαρχιῶν· ἀλλὰ περὶ τούτων ἀλλοτρίως ἐγρά-
ψαμεν (ὅρα ἐκκλ. ἱστ. Καππ. 121—2). Ἐνταῦθα εἰσὶ καὶ αἱ
λίμναι τῶν *Σασίμων*, αἱ ἐπεθύμει νὰ σφετερισθῇ ὁ Ἀνθιμος
(ὅρα Γρηγ. Ναζ. ἐπιστ. λα'. λβ'. λγ'). αἱ λίμναι αὗται εἰσὶν
αἱ τανῦν καλούμεναι λίμναι *Σορσοβοῦ* (ἀρχ. *Σόροβα*)· ἐνταῦθα
ἄπειρα Μοναστήρια ἐνδον φάραγγος· ἐν τοῖς βράχοις ἐσκαμμένα
καὶ ἐν μονολίθοις, ἐν οἷς σώζονται καὶ λείψανα σύσσωμα καὶ τὸ
μέρος τοῦτο καλεῖται «*πὺρ πύρ κίλισε*», ἦτοι χίλις μίς ἐκ-
κλησίαι· σώζεται δὲ καὶ ναὸς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου μεθ' ἀγιά-
σματος, ὅπου συνέρχονται προσκυνηταὶ ἐκ τῶν περιόρων. Τὰ Μο-
ναστήρια ταῦτα χρήζουσιν ἰδιαιτέρας περιγραφῆς. Ἐπειδὴ δὲ
παρκατατόντες περιγράψομεν τὰ Μοναστήρια τῆς *Σοαρδοῦ*, καὶ
τούτων ὁμοίων ὄντων ἐκείνοις τὴν περιγραφὴν παραλίπομεν.

Ἐν δὲ τῇ πεδιάδι *Μελενδιζ* κεῖνται δέκα τέσσαρες κώμαι,
Μηριαρδή, *Ἀζάταλα*, *Φινάς*, *Ἀσμήζ*, *Ραμάτ*, *Τζιφτλίκ*,
Σεῖχλέρ, *Τζαρτάκ*, *Καράμες*, *Δόγαλα*, *Ματαζή*, *Κελεμς*,
Δζινάρα, *Γήλα*· ἐν ταῖς κώμας ταύταις, αἵτινες, πλὴν τῆς
τελευταίας, εἰσὶν ὀθωμανικαί, σώζονται ὁλόκληροι ἐκκλησίαι Μο-
ναστήρια καλούμενα· τινὲς δὲ τῶν κωμῶν τούτων ἔσωσαν καὶ τὰ
ἀρχαῖα ὀνόματα ὡς τὰ *Ἀζάταλα*, τὰ *Δόγαλα*, ἡ *Ματαζή*, τὰ
Δζήναρα καὶ τὰ *Ζήλα*· καὶ περὶ μὲν τῶν *Ἀζατάλων* καὶ τῶν
Δζηνάρων, καίπερ φαινομένων μοι Καππαδοκικῶν ὀνομάτων, οὐκ
ἔχω νῦν εἰπεῖν τι· τὰ δὲ *Δόγαλά* εἰσι τὰ ἀρχαῖα *Δόαρα* τῆς
δευτέρας Καππαδοκίας, ὧν ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου Εὐλαλίου
ἐξεφώνησεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τὸν λ'. λόγον αὐτοῦ ἐνθαρρύνων
μὲν τὸν ἤδη χειροτονούμενον, ἐπαινῶν δὲ τὸν χειροτονήσαντα Βα-
σίλειον διὰ τῶν «οὐκ ἤλθομεν ἐπ' ἀτιμίᾳ τοῦ μεγάλου ποιμένος
τοῦ τῆς λαμπρᾶς προκαθεζομένου πόλεως· τίμιον ἴσμεν, κεφαλὴν
γινώσκομεν, ἅγιον καλοῦμεν»· παῖδα δὲ *Δαθάν* καὶ *Ἀβειρῶν* καὶ
στρατηγὸν ἀσωφρόνιστον ὀνομάζων τῶν Τυάων Ἀνθιμον.

Ἡ δὲ *Ματαζή*, αὕτῃ ἐκείνη, ἦν ὁ αὐτὸς Γρηγόριος ὀνομάζει
Ματάζην γράφων τῷ Τυάων Φ. λαγχρίῳ «Μέμνημαι τῆς σῆς συν-
ουσίας, ἣν ἀλλήλοις συνεγενόμεθα πρῶτην ἐν *Ματάζῃ* τῇ ἐμῇ· ἐμὲ
γὰρ καλῶ καὶ ὑπολαμβάνω τὰ σά» (ἐπιστ. ξγ'). Ἐνταῦθα ἐν

ταῖς Μοναστηρίοις συγγενόμενοι ἐφιλοσόφουν, ὡς γράφει, περὶ τῶν δογμάτων καὶ ἡρμήνευον τοὺς ψαλμοὺς.

Τὰ δὲ Ζήλα εἰσι τὰ σήμερον σωζόμενα, ἔνθα ὑπάρχουσι πολλαὶ ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι, ὧν μία ἦν ἡ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ἣν οἱ χριστιανοὶ κάτκειοι ἀνεκαίνισαν τῷ 1841· πέριξ δὲ ὑπάρχουσι πολλὰ Μοναστήρια· τὸ τοῦ προφήτου Ἡλίου, οὗ ἐν τῷ περιβόλῳ ἀρχαῖα μνήματα μετ' ἐπιγραφῶν, ὡς «*Ἰσιδωρος Ρωμανοῦ Ἀθῆ τῇ θυγατρὶ ἀνέστησεν*». «*Τιμόθεος . . . γέρονος Ἀντιγόνης τῷ ἀδελφῷ μνήμης ἔρεκα*» καὶ ἄλλαι.

Ἐν δὲ τόπῳ καλουμένῳ Καλόγηρος² παγερή, ἦτοι ἀνέφορος Καλογήρου, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ κεῖται τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Θέκλῃς καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ τὸ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, ἔνθα καὶ σκῆται ἀναχωρητῶν καὶ ἁγίασμα· πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ τὸ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης καὶ τὸ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἔνθα καὶ ἀρχαῖα μνήματα· ὁ τόπος οὗτος καλεῖται Μοναστήρ-πιδζαγή, ἦτοι μυχὸς Μοναστηρίου. Ἐν δὲ εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν τῶν Ζήλων πρὸς βορρᾶν τόπῳ καλουμένῳ Ἐγέρ-τασῇ λίθι μετ' ἐπιγραφῶν χεϊμάρρους δὲ διελθὼν, ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀγούσῃ ἐκ Ζήλων εἰς τὴν κώμην Τοπάτζ, ἀνεκάλυψα λίθους παμμεγέθεις μετ' ἐπιγραφῶν· καὶ ἐν Τοπάτζ ἐκκλησίαι ἀκέραιαι εἰσέτι σωζόμεναι.

Ἐν δὲ ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ Ταύρου ἦν τοῦ ἐκ Τυάων μάρτυρος Ὁρέστου Μοναστήριον, οὗτινος αἱ πρόσοδοι ἀνῆκον τῇ Μητροπόλει Καισαρείας· ἡδὴ δὲ ὁ Τυάων Ἀνθιμος ἐκ τῆς τοῦ Βασιλείου πρὸς Εὐστάθιον φιλίας λαβὴν εὐρὼν βλασφημεῖ λέγων μὴ χρῆναι δασμοφορεῖν κακοδόξους ἀλλ' ὑπεσπῶντο σύνοδοι παρ' αὐτοῦ, πρόσοδοι διηρηπάζοντο, πρεσβύτεροι τῶν ἐκκλησιῶν, οἳ μὲν ἀνεπιείθοντο, εἰ δὲ ὑπηλλάττοντο . . . ὁ δὲ πλεῖον αὐτὸν ἐξέμνηεν αἱ Ταυρικαὶ πρόσοδοι καὶ παρόδιοι, αὐτῷ μὲν ὀφείμεναι, ἐκείνῳ δὲ προσμενόμεναι καὶ τὸν ἅγιον Ὁρέστην ἐκκαρποῦσθαι μέγα ἐτίθετο, ὡς καὶ τῶν ἡμιόων λαβέσθαι ποτὲ τοῦ ἀνδρός, ἰδίαν ὁδὸν ὁδεύοντας, εἰργων τοῦ πρόσω μετὰ ληστρικοῦ συντάγματος» (ὄρα ἐκκλ. ἱστορ. Καππ. σελ. 120). ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ Γαρσαυρίτιδι ὁ κλάδος τοῦ Ταύρου ὁ καλούμενος Χασάν δαγῇ εἶνε σχεδὸν ὅμοιος τῷ Ἀργαίῳ, ἐπ' αὐτῆς τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ-

του εὐρίσκονται ἐρείπια Μοναστηρίων· ἐπὶ μικροῦ ἡρειπωμένου αὐτόθι ναοῦ ὑπάρχει ἐπιγραφὴ Ἱερὸς ναὸς τοῦ ἁγίου . οἶνον... δεικνύουσα ὅτι ὁ ναὸς οὗτος ἐτίματό ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου· ἐν ταῖς ὑπωρεαῖς ἐρείπια πλείστων ὧν ἐκκλησιῶν· ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐρείπια ταῦτα ἐπιτοπίως καλοῦνται Μοναστήρια καὶ φύεται βάλανος πολλή, ἦν καὶ ἐμπορεύονται, μοὶ φαίνεται ὅτι ἐνταῦθα ἔκειτο τὸ Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ὁρέστου.

Ἐν δὲ τῇ κώμῃ Χαλβὰ δερὰ οἱ χριστιανοὶ ἔχουσι ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου κτισθέντα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς ἐκκλησίας διὰ λίθων μετακομισθέντων καὶ ἐξ ἄλλων ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν τῶν πέριξ κειμένων. Ἐν δὲ τῇ κώμῃ Γιερί-πουνάρ πολλὰ ἐρείπια Μοναστηρίων καὶ οἰκιῶν.

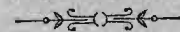
Ἡ δὲ κώμη Περίστρεμμα, φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐκ τῆς ἐλικοειδοῦς ἐνταῦθα φάραγγος τῆς περικυκλωμένης ἀμφοτέρωθεν ἐκ βράχων δικτρήτων καὶ περιεχόντων πλείστας λελατομημένους ἐκκλησίας καὶ κώνας δολομητικούς, ἦτοι Μοσύνους, καθ' ὅλα ὁμοίους τοῖς ἐν Σοανδῷ καὶ Κόρεμε· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἔξω ναοὶ λιθόκτιστοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «*Οὗτος ὁ πάνσεπτος ναὸς τοῦ ἁγίου ἐνδ' οὗ μεγάλου μάρτυρος Γεωργίου ἐπεσκευάσθη κατὰ ὁρὰν διὰ συνδρομῆς Βασιλείου . . . καὶ . . . Ρωμίων βασιλευόντων καὶ Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ ἡγουμενείᾳ Ἰωάννου ἔτει Θεογονίας αὐτ' . . .*» καὶ ἕτερος ναὸς, ἐν ᾧ ἡ ἐξῆς χρονολογία «*οὗτος ὁ ναὸς ἐλατομήθη ἐν ἔτει Θεογονίας χ' . . .*» ἦτοι 600· ἐτέρου δὲ λελατομημένου ναοῦ καὶ Γαχτὰ-κίλισε καλουμένου, ἔμπροσθεν ὑπάρχει κοιμητήριον, ἔνθα ἡ ἐπιγραφὴ «*Ἐνθάδε κεῖται ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτὸς Θεόφιλος· ἐκοιμήθη ἐν ἔτει Θεογονίας ΨΚΖ ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ιθ' . . .*» καὶ ἐν ἐτέρῳ ναῷ κελῶς διατηροῦντι τὰς εἰκονογραφίας ὑπάρχει εἰκὼν Δευτέρως παρουσίας, πέριξ δὲ οἱ ἐβδομήκοντα γενεάρχαι ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος· ὁ ναὸς παρὰ τοῖς ὁθωμανοῖς Γηλανλῆ-κίλισε καλεῖται· ὑπάρχει δὲ τὸ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα «*Ἐνθάδε κεῖται Κοσμάς ὁ πρεσβύτερος*»· ἕτερος ναὸς λιθόκτιστος Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐρείπια Μοναστηρίων καὶ τάφοι.

Εἴτα ἡ κώμη Ἰπράσαρ, ἥτις ἐπιτοπίως καὶ Ζέα ἢ Ζέγα καλεῖται διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς λουτρά· ἔχει δὲ πολλὰς ἐκκλησίας καὶ πολυόροφα τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα ἐπιτοπίως φρούρια καλούμενα καὶ Μοναστήρια.

Εἴτα τὰ πολλὰ Μοναστήρια τῆς κώμης Σέλιμε, δολομητικοὶ κῶνοι ὅμοιοι τοῖς τῆς Σοανδοῦ, πελυρόφα τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα, ἐκκλησίαι λελατευμέναι διατηροῦσαι τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν, ὧν τὰς πλείστας μετέβαλον εἰς ἀχυρῶνας καὶ ἀποθήκας· ἐν Σέλιμε ἐν τῇ εἰσόδῳ μιᾷς λελατευμένης τρισυποστάτου ἐκκλησίας ἐν ἀριστερᾷ ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς διὰ σινωπιδος γεγραμμένα «Μηδεὶς τυφούσθω τῇ ὁρέξει τῶν χρημάτων· Ἰούδας ὑπὸ γεώδους γὰρ ἀπωλέσθη φιλαργυρίας· ἡ σὰρξ γὰρ ταύτη χοῦς πηλὴς καὶ...» ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὰδε «φαιδρολαμπές καὶ τραγνικὸν ἀποθέντες... καιρὸν ἐκ πίθου...» ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν Περίστρεμμα, εἶδον λείψανα σύσσωμα, καλούμενα Ἐρενλέρ, ἥτοι Ὅσιοι, ἅτινα καὶ οἱ Τοῦρκοι σέβονται· λέγεται δὲ ὅτι εἰσὶ λείψανα ἐπτὰ ἁγίων· κεῖνται δὲ ἐνδον λελατομημένου σπηλαίου· πρὸς δύοσιν τὰ ἐρείπια Τένεκε ἐνθα πολλαὶ ἐκκλησίαι λελατομημέναι καὶ οἰκήματα. Ἐπίσης καὶ ἐν τῇ κώμῃ Ἐσχίονος· ἐπίσης καὶ ἐν Κεπέζ, ὅπου αἱ ἀγιογραφίαι διατηροῦνται. Εἴτα ἡ χριστιανικὴ κώμη Τζελτέκ, ἐνθα πολλαὶ ἐκκλησίαι λελατομημέναι καὶ οἰκήματα τρωγλοδυτικά. Εἴτα πολλαὶ κῶμαι, ἐν αἷς σῶζονται ἢ δολόκληροι ἢ ἡρειπωμένοι ἐκκλησίαι λελατομημέναι· ἀναφέρομεν δὲ κατ' ὄνομα τὴν κώμην Κεγισλίχ, δηλοῦσαν Μοναστήρια, καὶ τὴν Ἀσπηνζή (τὴν ἀρχαίαν Ἀπηνζισόν), περὶ ἧς λέγει Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ «Μελέτιος ὁ γαμβρὸς μου, τὸ κτῆμα τὸ ἐν Ἀπηνζισῶ τὸ ἐκ τῶν Εὐφημίου, ἵστω κακῶς κατέχων· καὶ ὑπὲρ τούτου καὶ πρότερον ἀπέστειλα πολλάκις τῷ Εὐφημίῳ ἀνδράσι αὐτῷ καταγινώσκων, εἰ μὴ τὸ ἑαυτοῦ ἀναρρῶσαιτο· καὶ νῦν μαρτύρομαι πάντας καὶ ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους ὅτι ἀδικεῖται ὁ Εὐφήμιος· χρὴ γὰρ Εὐφημίῳ ἀποκαταστῆναι τὸ κτῆμα».

Ἡμίσειαν δ' ὦραν μακρὰν τῶν Κανοτάλων, περὶ ὧν γενήσεται λόγος ἄλλαχιῦ, κεῖται ἡ χριστιανικὴ κώμη Σιβρί-χισάρ ἔχουσα

δύο ἀρχαίας ἐκκλησίας λελατομημένας τὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὴν τῆς ἁγίας Τριάδος, ἣν τῷ 1871 ἐπλάτυναν καὶ φωταίνην κατέστησαν διὰ παρὰθύρων· πέριξ ἐν τοῖς βράχοις ἀσκητήρια καὶ τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα· πρὸς ἀνατολὰς ταύτης ἐν τοῖς ἄγροϊς μεγάλη καὶ λαμπρὰ ἐκκλησία διὰ λίθων μεγάλων καὶ λαξευτῶν σταυροειδῶς ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐκτισμένη καὶ καλουμένη Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Παρτελεήμονος ἔχουσα πρὸ αὐτῆς καὶ ἁγίασμα ἐν μικρῷ φρέατι καὶ ὡς ἐκ τοῦ χρώματος τῶν λίθων αὐτῆς παρὰ τῶν Τούρκων Κηζήλ Κίλισε, ἥτοι Ἐρυθρὰ ἐκκλησία, καλουμένη, διατηροῦσα ἁβλαβῶς εἰσέτι καὶ τὸν τροῦλον αὐτῆς καὶ τοὺς τοίχους.

ὀφίσταται ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔχουσα περίβολον, ἐν ᾧ εὐρίσκονται πολλοὶ ναοὶ ἀρχαῖοι, ἐξ ὧν τινες ἐπεσκειυάσθησαν· ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου λελατομημένος ἐκ μονολίθου λίαν καλλιτεχνικῶς μετὰ τεσσάρων παρεκκλησίων ἀποτελούντων ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ναόν· ἡ δεξιὰ πτέρυξ ἔχει τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔχον δύο τρούλλους μετὰ ἀρχαίων εἰκονογραφιῶν· μετὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ τὸ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, εἶτα τὸ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τελευταῖον τὸ τῆς ἁγίας Βαρβάρας· ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εὐρίσκονται ἐντὸς θήκης καὶ λείψανα ἁγίων ἐκ τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Μονῆς Κουδουρά. Παράκειται δὲ τῷ ναῷ τούτῳ ἀγίασμα· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ περιβόλῳ εὐρίσκεται καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου ἐνθα εὐρέθη ἐπιγραφή, ἥτις νῦν μὲν δὲν σώζεται, ἀλλ' εὐρίσκεται τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς διὰ νέας ἐπιγραφῆς ἐχούσης ὧδε «Κατὰ τὸ μέτωπον τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ἁγίου τούτου ναοῦ εὐρέθησαν γράμματα ἔχοντα οὕτω (Βαρθολομαῖος ἐπίσκοπος Ταμιδοῦ ἐγκαινίασε τὸν παρόντα ναόν) καὶ ἐπειδὴ δυστυχῶς ἐσβέσθησαν ἐνεκρίθη ὅπως μεταγραφῶσιν ἐνταῦθα πρὸς γνῶσιν μεταγενεστέρων»· καὶ οὗτος ὁ ναὸς εἶναι λελατομημένος ἐκ μονολίθου τεχνικώτατα. Ἐν τῷ αὐτῷ περιβόλῳ ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Βαρβάρας ἐκ μονολίθου λελατομημένος· ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ περιβόλῳ πρὸς Νότον εἶνε καὶ ὁ ἐκ μονολίθου λελατομημένος ναῖσκος Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, οὗτινος ἐν τῷ τόξῳ τοῦ βήματος σώζονται εἰσέτι αἱ ἀγιογραφίαι, ἐν ᾧ αἱ τῶν λοιπῶν μερῶν ἐκ πολυκαιρίας ἔπесον ὥς καὶ ἡ ἐν τῇ ἀψίδι χρονολογία ἔχουσα οὕτως «οὗτος ὁ ναὸς ναὸς ὑπάρχει Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν ἔτει ωμή. (848)»· ὑπάρχουσι δὲ περίξ κελλία λελατομημένα καὶ τρωγλοδυτικὰ πολυόροφα οἰκήματα κρυπτήρια καὶ ἐπιτοπίως καταφύγια καλούμενα, μετὰ τροχῶν καὶ ὀπῶν ἐκ τῆς κορυφῆς, ὅθεν λέγεται ὅτι κατήρχετο ὕδωρ μεταξὺ δ' αὐτῶν ὑπάρχει ἓν, οὗ ἡ πύλη ἐν τῇ ὀχθῇ μικροῦ ρύακος ὑπὸ τὴν βᾶσιν ῥέοντος, καὶ ὅπερ ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτῷ παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Βασιλείου καλεῖται κρυπτήριον τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἢ ὁ ἅγιος Βασίλειος (ὅρα τὴν περιγρ. τῆς Κεππ.). Εἰς ἀπόστασιν δὲ ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τῆς Σηνασοῦν ὑπάρχει κυκλο-

τερῆς κοιλάς ἐνθα ἐν τοῖς βράχοις ἦν ὀλόκληρος πόλις λελατομημένη Ἐλευρά καλουμένη, ἔχουσα ἐκκλησίαν λιθοκτιστον, ἥδη ἡρειπωμένην περικαλλῇ δὲ ποτέ, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ ἐκτισμένην κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπὸ χριστιανοῦ αὐτοκράτορος διαβαίνοντος ἐκεῖθεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου κρύπτη ἡ σήραγξ ἔτι σωζομένη ὁδηγεῖ εἰς ἄλλην τρωγλοδυτικὴν κώμην Γοργερὴν καλουμένην, περιέχουσαν πολυόροφα κρυπτήρια καὶ κειμένην ἐν τῇ βᾶσει τοῦ βουνοῦ τῆς Παναγίας, ὅπερ κεῖται τρία τέταρτα τῆς ὥρας μακρὰν τῆς Σηνασοῦν καὶ ἔχει κορυφὴν ἐπίπεδον εἰς σχῆμα τραπέζιου, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι πολλὰ λελατομημένα οἰκήματα καὶ ἐν παρεκκλήσιον τῆς Θεοτόκου, ἐξ οὗ καὶ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν.

Μίαν ὥραν πρὸς βορρᾶν αὐτῆς ἔκειτο τὰ ἀρχαῖα Ὁσλανα (τανῦν Οὐρχιούπ)· καὶ ἐνταῦθα Μόσυνοι ἢ δολομητικοὶ κῶνοι πολυάριθμοι περιέχοντες καὶ ναοὺς ἀρχαίους σώζοντας πολλαχοῦ τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν, καὶ κοιμητήρια διάτρητα, καλούμενα τὸ ἀγιογραφίας αὐτῶν, καὶ κοιμητήρια διάτρητα, καλούμενα τὸ πάλαι κολουμβάρια, νῦν δὲ Κιοβερδζιελικ, ἥτοι περισσότερων, καὶ οἰκήματα τρωγλοδυτικὰ πολυόροφα, ὧν ἡ λεπτομερὴς περιγραφή χρήζει ἰδιαίτερας μελέτης, ἐγράψαμεν δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐν τῇ κωμοπόλει ἀρχαίων λελατομημένων ναῶν σώζονται καὶ ἐν τοῖς πέριξ πολυάριθμοι. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρακειμένου βουνοῦ Τοπουζ Μοναστήριον ἐξ ἡμισείας παρακλιωμένον· καὶ ἐν Σουσάμ-παγερὴ ἐκκλησίαι βυζαντινῆς ἐποχῆς μετὰ εἰκονογραφιῶν καὶ κῶνοι περιέχοντες οἰκήματα καὶ ναοὺς λελατομημένους· καὶ ἐν φάραγγι καλουμένη Δερὲ-ιτζί, ναὸς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου καὶ ἐν Οὐζενκί τζατ ἐκκλησία καλουμένη Καρὰ-κίλισ· ἐπίσης καὶ ἐν τῇ κώμῃ Ζέλβε πλεῖστοι κῶνοι περιέχοντες ἐκκλησίας σώας διατηρουμένας μετὰ ἀγιογραφιῶν· ἄπειροι δὲ ναοὶ λελατομημένοι ἐν κῶνοις καὶ καλούμενοι κοινῶς Μοναστήρια ἐν Οὐιζ-χισάρ, Ὁρτά-χισάρ, Ματαζή, Ἀραβάν, Μιμοσών, Σαχίρ, Ἀγδζασάρ, Οὐλασλή, Τζοκέκ, Καρατζόρεν, Κιουρτζιέρ-δερεσί, Καρὰ-ἔν, Πορζαλή, Καρλήκ, Ταάρ, Ἀκ-κιοτ, Πάζ-κιοτ, ἐν γένει πανταχοῦ ἐν τοῖς πέριξ Οὐρχιούπ καὶ Σηνασοῦν, διατηροῦντες τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν,

πολλοὶ δὲ ἄλλοι ἢ ἐκ πολυκιρίως διεφθάρησαν, ἢ χρησιμεύουσι σωζόμενοι ὡς σταῦλοι, ἀχυρῶνες, ἀποθήκαι καὶ οἰκήματα, ὧν τὴν περιγραφὴν ἴδε ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας· οἱ δὲ δολομητικοὶ οὗτοι κῶνοι, ἢ Μόσυνοι, ἢ φυσικαὶ πυραμίδες εἰς τοσοῦτον πολυάριθμοι ὥστε ὅτε περὶ τούτων ἔγραψεν ὁ πρῶτος Εὐρωπαῖος περιηγητὴς Γάλλος *Παῦλος Λουκάς* οὐδεὶς ἐπίστευσε τοῖς λόγοις αὐτοῦ ὡς μύθους, ἕως ὅς νέοι περιηγηταὶ ἐβεβαίωσαν τοὺς λόγους αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ νέοι περιηγηταὶ οὐδὲ τὸ δεκατημόριον τούτων εἶδον ἐπιτροχάδην περιερχόμενοι.

Περὶ δὲ τῶν ἐν *Κόρμε* Μοναστηρίων τῶν ἤδη ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Οὐρχειουπλούδων ὑπαρχόντων γενήσεται λόγος ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς ἐπισκοπῆς *Μετιανῆς* ἣ ἀνῆκον τὸ πάλαι, ὡς καὶ τὰ ἐν *Τζαβοῦ-Ιρί*.

Γ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ναζιανζοῦ Μοναστηρίων.

Ἡ *Ναζιανζός* κτίσμα οὗτος Ρωμαίου αυτοκράτορος, ἴσως τοῦ *Τιβερίου*, περ' οὗ καὶ ἡ περίχωρος ἐκαλεῖτο *Τιβερινή*, εἶχε ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ὡς ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου καὶ τῆς κτίσεως τοῦ *Καί-σρος* ἐκαλεῖτο *Διοκαισάρεια*, πρότερον ὀνομαζομένη *Ναζιανζός*, ἀλλ' ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς ἔλαβεν αὐτὴς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα *Ναζιανζός* καὶ ἐλαμπρύνθη διὰ λαμπροῦ ναοῦ κτισθέντος, μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς εἰς ἐκκλησίαν μεταβληθέντος, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, ὡς οὗτος ἐν τῷ πρὸς τὸν ναὸν τοῦτον ἐπιγράμματι αὐτοῦ λέγει:

«Ἀρχαία πόλις εἰμὶ δαίμοσι καμουῖσα,
αὐτὴς ἀνηγέρθη παλάμαις Γρηγορίου.
Ναὸς ἐτύχθη Χριστοῦ· δαίμονες εἷσατέ μοι».

Καίτοι δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ Οὐάλεντος πολιτικῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν δευτέραν Καππαδοκίαν, ἐκκλησιαστικῶς ὁμῶς ἐθεωρεῖτο τῆς πρώτης Καππαδοκίας· ἐν δὲ τοῖς μετέπειτα χρόνοις συγκατηριθμεῖτο ἐν ταῖς ἐπισκοπαῖς τῆς τρίτης Καππαδοκίας· Ρωμανὸς δὲ ὁ Διογένης τὴν ἐπισκοπὴν Ναζιανζοῦ εἰς μητροπολιτικὸν διεβίβασε δίκαιον, ὡς λέγει ὁ Κουροπαλάτης (I. Κουροπαλ. σελ. 750).

Ἐκεῖτο δ' ἐν Γαρσαυρίτιδι, ἣν διεχώριζον κυματίσεις τινὲς γῆς, κείμενοι πρὸς δύοσιν τῆς *Μαλακόπαλας*, ἀπὸ τῆς *Τυαντίτιδος*· ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα ἐρείπια πολλὰ, ἀλλ' ἀξιόλογον ἐρείπιον εἶνε τὸ ἐν *Νένεζι* ἐν τῷ γηλόφῳ ἐρείπιον ἐκκλησίας δι' ἀμμοκονίας ἐκτισμένης καὶ ἤδη παρακεχωσμένης, ἐξ ἧς ἐξῆλθον μάρμαρα μετακομισθέντα εἰς τὴν κώμην *Νένεζι*· ἐπὶ δὲ τῇ κορυφῇ τοῦ πλησίον ὄρους ἐρείπια μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καλουμένης· μόνη ἡ ἀνασκαφὴ καὶ ὁ παραλληλισμὸς πρὸς τὴν περιγραφὴν τὴν ἐν τῇ 258 σελίδι τῆς ἐκκλ. ἱστ. τῆς Καππαδοκ. δύνανται νὰ διχλευκάνῃ τίς τῶν δύο τούτων ἐκκλησιῶν εἶνε ἡ ἐξ εἰδωλείου μεταβληθεῖσα· κυρίως δὲ ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους τούτου, ὅπερ τὸ πάλαι *Ἀθαρ* νῦν δὲ *Νένεζι*-δαγὴ καλεῖται· ἐνταῦθα βεβαίως ὑπῆρχε καὶ Μοναστήριον περὶ τοὺς ναοὺς τούτους, καθόσον τὰ ἐρείπια τῶν εἰρημένων ναῶν καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐντοπίων *Μοναστήρια*.

Ἄλλα Μοναστήρια ἦσαν ἐν *Ἀριανζῷ*, γενεθλίῳ τόπῳ καὶ πατρικῷ κλήρῳ τοῦ Γρηγορίου οὐ μακρὰν κειμένῳ τῆς *Ναζιανζοῦ*, ἴσως ἐν τῇ νῦν ὁθωμανικῇ κώμῃ *Ἀγαλῇ*, ἥτοι κώμῃ ἐχούσῃ κύριον, ὥστε ἡ *Ἀριανζός* εἶχε κύριον τὸν Γρηγόριον, ὅστις ἐν τῇ ἐκ βασιλευσύτης ἐπικινδύῳ αὐτοῦ εὐδὼν τὴν *Ναζιανζόν* ταρσσομένην ὑπὸ τῆς τῶν *Ἀπολλιναριστῶν* αἱρέσεως, περρικαλούμενος δὲ νὰ δεχθῇ τὴν ποιμαντορίαν αὐτῆς, αὐτὸς μὲν τὸν ἡτύχιον βίον μεταδιώκων παρητήθη καὶ πάλιν, Εὐλάλιον δὲ τινα καταστήσας ἐν αὐτῇ ἐπίσκοπον ἀπεχώρησεν εἰς *Ἀριανζόν*, καὶ πατερίῳ τῷ διακόνῳ καὶ Εὐσταθίῳ τῷ μοναχῷ (ὅρα *Διαθ. Γρηγ. Ναζ.*), καὶ τὰ ἐν *Καροτάλοις* τῷ ἐπισκόπῳ *Ἀμφιλοχίῳ*, ἐτελείτο δὲ ἐν *Ἀριανζῷ* πνεύματι διὰ τοῦ μάρτυρος ὡς λέγει ὁ Γρηγόριος «χρεωστεῖς δὲ καὶ ἁγίοις Μάρτυσι τὴν δι' ἔτους τιμὴν, ἣν ἐν *Ἀριανζοῖς* τοῖς σοῖς ἐορτάζομεν τῇ κβ'. τοῦ καθ' ἡμᾶς μηνὸς *Ἀπριλοῦ*» (Γρηγ. Ναζ. ἐπιστ. 90 Θεοδώρῳ).

Καροτάλα δὲ ἦν ἄλλο χωρίον, ὅπερ ἐπώλησε τῷ *Ἀμφιλοχίῳ*.

τὸν πολυομμάτων χερουβείμ καὶ ὁ Πρόδρομος βοᾷ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἡ δέσποινα πρεσβεύει τὸ κυρίῳ οἱ ο φρούρει καὶ φύλαττε τὸν σὸν δοῦλον πρεσβύτερον Θεόνταρ Ἀμύροος». Ἀντί: «φόβῳ πρόβαινε εἰς τὴν τοῦ βήματος πύλην, πόθῳ πρόστρεχε εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου· ἄνω γὰρ ἐστὶν ὁμοίως, ὁ κόσμος τῶν ἀσωμάτων, ἡ τάξις τῶν ἀγγέλων, ἐξαπτέρυγα σὺν τοῖς πολυόμμασι Χερουβείμ, καὶ ὁ Πρόδρομος βοᾷ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἡ δέσποινα πρεσβεύει τῷ Κυρίῳ υἱῷ [σὺ δὲ Κύριε] φρούρει καὶ φύλαττε τὸν σὸν δοῦλον πρεσβύτερον Θεόνταρ Ἀμύροος». ἐντεῦθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ κτίτωρ ἦν Θεόντας, ὁ πρεσβύτερος, ἐν τῷ καθολικῷ ὑπάρχουσι μνήματα λελατομημένα καὶ ἐπὶ τῶν βάσεων τῶν ἀψίδων διάφορα εἰκονογραφεῖα φέρουσιν τὰ ὀνόματα τῶν ἀφιερωσάντων, ὡς: «Δέησις τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Κρεμάθης». «Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μυροπολήτη». «Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἰωαννικίου Μοναχοῦ» κτλ. ὁ κτίτωρ ἐζωγραφεμένος ἔνδον ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Πύλης, ἄλλ' ἐκ πολυκαιρίας κατέστη δυσανάγνωστος ἢ ἐπιγραφή· καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐκκλησίαι χρησιμεύουσιν νῦν εἰς τοὺς Τούρκους ὡς: σταῦλοι, ἀχυρῶνες, ἀποθήκαι κλπ. Κεῖται δὲ ἡ Μομοασὼν μετὰ τὸ Ναζιανζοῦ καὶ Ἀρχελαίδος, τῆς μὲν Ναζιανζοῦ πρὸς Νότον πέτε ὥρας ἀπέχουσα, τῆς δὲ Ἀρχελαίδος πρὸς Ἀνατολάς, ὡς εἵπομεν, δύο ὥρας ἀπέχουσα. Καὶ ἄλλα ἡρειπωμένα Μοναστήρια ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς κώμας, ταῖς ὑπαγομέναις εἰς τὴν διοίκησιν Ἀρχελαίδος, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἐκεδζίκ τοῦ ἐκτεινομένου ἀπὸ 15—20 ὥρας καὶ ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ ἐσβεσμένου ἡραιστείου Καρὰ δ' αὖ τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν σειρὰν τοῦ ὄρους Ἐκεδζίκ ἔνθα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀκούονται ὑπόκωφοι κρότοι, ὡς τηλεβόλου· ἐπίσης κατεστραμμένα Μοναστήρια ὑπάρχουσιν καὶ εἰς τὰς πρὸς δύσιν κώμας τῆς Ἀρχελαίδος, καὶ εἰς τὰς πρὸς πόδας τοῦ Ταύρου κειμένας κώμας τὰς ἀνηκούσας ἐπίσης τῇ διοικήσει Ἀρχελαίδος, ὧν περὶ τινῶν ὠμιλήσαμεν ἐν τῷ περὶ Σασίμων κεφαλαίῳ.

Ε'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Παρνασσοῦ Μονῶν.

Πρὸς βεροῦν τῆς Γερσαρότιδος ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀ-
λως παρὰ τῇ λίμνῃ *Γάττα*, ἐν τῇ στρατηγίᾳ *Μορημνηῇ*, ἔκειτο
ἡ πόλις *Παρνασσός* (τὰν *Κοτζ χισάρ*), περίφημος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ
τιτῇ (ὄρχ πολιτ. ἱστ. Κεππ. § 24)· ἐκ τῆς παρ' αὐτῇ κώμης
Σαθαγολθινὰ καλουμένης· ἦν ὁ τῶν Γότθων ἐπίσκοπος Οὐρφέας
(ὄρ. Ἑκκλ. ἱστ. Κεππ. § 17)· παραμυθεῖ ὁ μέγας Βασίλειος
τοῦς κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπισκό-
που αὐτῶν Ὑψιος ἐν γῆρα πῶνι τελευτήσαντος, ὃν Δημοσθένης
ὁ Βικάριος παύσας εἶχεν ἐντ' αὐτοῦ διορίσει τὸν Ἐκδίκιον (αὐτ.
σελ. 129)· ἐν δὲ τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων ἀναφέρονται οἱ ἐ-
πίσκοποι αὐτῆς· Εὐστάθιος, Πελάγιος καὶ Στέφανος· ἐν αὐτῇ καὶ
ἐν ταῖς περὶ αὐτὴν κώμαις ὑπῆρχον πολλὰ Μοναστήρια, ἀλλὰ
ταῦτα ὡς ὄντα ἐν πεδιάδι καὶ ἐν τῇ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Σμύρνην
ἀγούσῃ ὁδῷ κατεστράφησαν· πρὸ δὲ καὶ πρὸ εὗρισκονται ἐρεί-
πια αὐτῶν· ὡς ἐν *Τζαρτάκ*, *Σαρή-Καραμάν*, *Ἀχ.πουνάρ*,
Πεχδιζ καὶ ἄλλαχοῦ.

ΣΤ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Δοάρων Μονῶν

Οὐ πολὺ μακρὰν τῆς Παρνασσοῦ ἦταν καὶ τὰ Δόαρα, τανῶν Δοῦαρα καλουμένη κώμη, διάφορος τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Καππαδοκίᾳ Δοάρων, τανῶν Δόγαλα καλουμένων καὶ ἀναφερομένων παρὰ τε τῷ Βασιλείῳ ἐν τῇ Ι'. ἐπιστολῇ καὶ παρὰ Γρηγορίῳ ἐν τῷ λόγῳ, ὃν ἐξηφώνησεν ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ Εὐλαλίου. Τὰ περὶ τῇ Παρνασσῷ Δόαρα καὶ Ρηγεδάρα (ἴσως πρὸς δίκρισιν) ἐκκλητεῖ· εἰς ταῦτα ἀναφέρονται τὰ ἐν τῇ σλᾳ'. ἐπιστολῇ τοῦ Βασιλείου πρὸς Δοάροις τῇ κώμῃ. . . Καὶ Δόαρα χεῖμα ἔχειται, τοῦ κήτους τοῦ πολυσάρκου (Δημοσθένους Βικαρίου) τὰ ἐκεῖ συνταράσσοντος. . . καὶ Δόαρα τὸν παλαιὸν ἀπέλαβε μουλῶνα» καὶ ἐν τῇ σλθ'. ἐπιστολῇ «Ἐν Δοάροις δὲ τῇ κώμῃ

Γεωργίου, ἀλλὰ Μονὴ τὸ πάλαι τῆς Θεοτόκου, κτισθεῖσα ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἔχουσα εἴσοδον στενὴν καὶ ἐλικοειδῆ, ἣν ἤδη ἐπλάτυναν εὐθυγράμμως· ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τούτου ἐν δεξιῷ ἀνέγων τὰ ἐξῆς διὰ σινωπίδος γεγραμμένα ἐπιγράμματα, ἅτινα δεικνύουσι τὴν πρὸ 600 ἐτῶν διανοητικὴν κατὰστασιν τῶν κατοίκων:

«ΕΚΟΙΜΘ, ὁ Δούλος τοῦ Θεοῦ»
ΔΟΥΚΑΣ ΥΪΟΣ ΤΟΥ ΓΡΙΓΟΡΗ
ΕΤΟΥΣ 6801. ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΛΙΩ
ΚΑΙ ΕΘΕΤΩ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΜΟ΄
ΤΑΥΤΗ ΕΤΕΙ 6801.»

«ΕΤΕΙ 6801 ΕΚΟΙΜΗΘΗ ὁ
Δούλος τοῦ Θεοῦ ΚΟΓΛΕΠΗΣ
ΑΝΕΘΕΤΩ ΑΥΤΟ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ
ΜΟ΄ ΤΙΣ Μ. Θ.

«ΕΝ ΤΩ ΑΥΤΩ ΕΤΕΙ ΕΚΟΙΜΗΘΗ
ΟΣ ΔΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΗΙΣ Χ' ΕΘΗ
ΚΕΝ ΕΝ ΤΗ ΑΓΙΑ ΜΟ΄
Η ΔΟΥΚΙΑΙ ΚΑΡΕΑΝ».

«ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ
Δούκας υἱὸς τοῦ Γρηγόρη
ἔτους 6801· μηνὶ Ἀπριλίῳ
καὶ ἔθεντο ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ
ταύτῃ ἔτει 6810».

«Ἐτει 6801 ἐκοιμήθη ὁ
δοῦλος τοῦ Θεοῦ Κουλεπῆς
ἀνέθεντο αὐτὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ
Μονῇ τῆς Μητρὸς Θεοῦ».

«Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ἐκοιμήθη..
ὁ δοῦλος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔθνη
κεν ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ
ἡ Δουκίλλη ὑπὸ καρέαν».

Ἀπέναντι δὲ τῆς Μονῆς ταύτης πολλὰ ἄλλαι ἐν τοῖς βράχοις λελατομημέναι ἐκκλησίαι σώζονται τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν· καὶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἡ ἐκκλησίαι τῆς Παναγίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς· ἐξωκλήσια δὲ τῆς Θεοτόκου, τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου, τοῦ Βασιλείου, τοῦ Χρυσοστόμου, τῆς ἁγίας Βίγλας, περὶ ἧς διηγοῦνται πολλὰ θαύματα, καὶ ἡ ὑπόγειος λελαξευμένη ἐκκλησίαι τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἅπαντα ταῦτα ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν χριστιανῶν.

Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὁδὸς κεῖται βορειοδυτικῶς ἐπὶ ὑψώματος ἡ ὀθωμανικὴ κώμη *Μαυριτσάν-πὰς-κιοῦ*, ἐν ᾗ ὁλομορφικοὶ κῶνοι, λελατομημέα οἰκήματα, καὶ καὶ νεκρὰ ἀρχαῖα

σώζοντες τὰς ἀγιογραφίας αὐτῶν, ἐν οἷς εὐρίσκονται καὶ τύπωμα λείψανα, εὐρέθησαν δὲ καὶ ἐν μεμβράναις ἀρχαῖα χειρόγραφα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, σωζόμενα νῦν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Νεαπόλεως. Ἐπὶ δὲ γηλόφου ὑφίσταται μεγάλη ἐκκλησία Βυζαντινῆς ἐποχῆς παρὰ μὲν τοῖς Τούρκοις *Τζαγγλὴ-κί-λι-σε*, παρὰ δὲ τοῖς Ποταμίταις χριστιανοῖς *Γάγγρα* καλουμένη.

Ἐντεῦθεν πρὸς Νότον πρὸς τὸ μέρος τῶν *Κιζύστρων* μεταβαίνει τις εἰς κοιλάδα περιέχουσαν ὁλόκληρον πόλιν Καππαδοκικὴν ἐκτισμένην ἀμφοτέρωθεν τῆς κοιλάδος καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς περιέχουσαν καὶ οἰκήματα, καὶ σήραγγας, καὶ σπήλαια, καὶ ναοὺς καὶ ναῖσκους ἀπειραριθμούς καὶ ἔχνη κατοικίας καὶ μοναχῶν καὶ κοσμικῶν καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· ὁ τόπος οὗτος ὅπως ἦν περίφημος διὰ τὸ δυσάλωτον τὸ πάλαι, οὕτω περίφημος κατέστη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν αὐτῆς ἀξίαν καὶ περιηγήθησαν αὐτὴν πολλοὶ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ καὶ ἐθαύμασαν αὐτήν· ἡ περιγραφή αὐτῆς χρήζει ὁλοκλήρου συγγραφῆς· περιεγράψαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς αὐτήν, ἐπισκεψάμενοι, ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας· ἐνταῦθα περιγράφομεν αὐτήν ὡς χριστιανικὴν μόνον πόλιν καὶ ὡς Μοναστήριον. Ἐν τῇ ἀπὸ τοῦ μέρου τῶν Ποταμίων εἰσόδῳ τῆς κοιλάδος ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς βράχοις πλεῖστα Κολουμβέρια, καὶ κοιμητήρια, ἐν οἷς ἐνδικοιτῶνται νῦν ἀγριοπεριστεραὶ ἀναριθμητὰ φθῆς δὲ εἰς τὴν κοιλάδα εἶδον ὄρυγμα ἐν ὑψηλῷ τόπῳ καὶ ἀποκρήμνῳ εἰς ὃ ἀναρριχώμενος εὗρον ἔνδον παρεκκλησίον λελατομημένον διατηροῦν τὰς ἀγιογραφίας καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μνήματα λελατομημένα, ἅπερ ἠνέψαν οἱ πρὸ ἐμοῦ μικρὸν πρότερον τὸν τόπον τοῦτον ἐπισκεψάμενοι Ἀγγλοαμερικανοὶ περιηγηταὶ εἰς ἀναζήτησιν ἀδιαλύτων ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου σωματῶν, μαθόντες ὅτι εὐρέθη αὐτόθι λείψανον παιδὸς καλῶς διατηρηθὲν καὶ ἀπεστάλη εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλ' εὗρον τὰ σώματα διαλελυμένα καὶ τὰ ὀστέα σωζόμενα, ἅτινα ἦσαν καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν, εὐθὺς ὅμως μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ αὐτοῦ κοιμητηρίου ἔνδον λελατομημένου τάφου, ὅστις διέφυγε τὸ βλέμμα τῶν περιηγητῶν, Τούρκος καλούμενος

Μεβλουδ άνευρε σωμα αδιάλυτον, όπερ δικτηρεϊ εν τῇ οικία κυ-
του και δεικνύων αυτό τοῖς περιηγηταῖς λαμβάνει χρήματα· ἡ-
μεῖς όμως, ως ἐγράψμεν, πολλά τοιαῦτα λείψανα ἀλλαχοῦ ἰ-
δόντες δὲν ἠελησάμεν νὰ πολυπραγοιῶμεν τοῦτο και προέβη-
μεν εἰς θεωρίαν ἄλλων μᾶλλον ἀξιοπεριέργων· και δὴ εὐθὺς μετὰ
τὸ εἰρημένον κοιμητήριον παρετηρήσαμεν και ἄλλα τοιαῦτα κοι-
μητήρια και παρεκκλησία, ὧν αἱ εἰκονογραφίαι δὲν διατηροῦνται·
εἴτα ἄλλην ἐκκλησίαν λελατομημένην ἐκ μονολίθου δικτηροῦσαν
τὰς εἰκονογραφίας μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ὀνομάτων τῶν εἰκο-
νιζομένων ἁγίων· ἐν δὲ τῷ ἱερῷ βήματι εἰκονισμένος ἦν ὁ Ἰησοῦς
ἐπὶ θρόνου και κάτωθεν οἱ τρεῖς οἰκουμενικοὶ διδάσκαλοι και πρὸς
ἀνατολὰς παράδοξος εἰκονογραφία, ἣν οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εἶδον,
φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ τετράμορφος» και ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ
ἄνθρωπον, οὗ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀετός, ἐν τοῖς δεξιοῖς λέων και
ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μῦθος, ἥτοι εἰκὼν τῶν συμβολικῶν ζώων τῶν
τεσσάρων εὐαγγελιστῶν, ἐν δὲ τῷ παρεκκλησίῳ αὐτῆς τάφοι λε-
λατομημένοι· ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὑπάρχει ἔν-
δοθεν ἐπιγραφὴ δηλοῦσα τὸ ὄνομα τοῦ κτίτορος και συγκειμένη
ἐκ τριῶν στίχων, ἀλλὰ μέρος αὐτῆς βανδαλικὴ χεὶρ ἐξεκόλαψεν,
ἡδυνήθη δὲ τὰς ἐξῆς μόνον λέξεις εὐκρινῶς νὰ ἀναγνώσω « . . .
διὰ συνδρομῆς Βασιλείου Διο . . . Μητὶ Ματῶ κή. »· προχω-
ρήσας δὲ κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος, ἐφθασα εἰς ἐκκλησίαν ἁρ-
χίου Βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ διὰ λευκῶν πελεκητῶν λίθων ἐκτισμέ-
νην, ὅθεν και τουρκιστὶ "Ακ-κί-λισε καλουμένην και πρὸ ὀλίγου
κατὰ μέγα μέρος κατεστραφεῖσαν, ἥς μέρος τοῦ ἱεροῦ βήματος
σώζεται εἰσέτι φέρον και εἰκονογραφίας τινάς· περὶ τῆς ἐκκλη-
σίας ταύτης ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἐπιπέδων βράχων τάφοι λε-
λατομημένοι· ἐντεῦθεν ἀνέβην εἰς τὰ ἀρχαῖα τρωγλοδυτικὰ οἰ-
κήματα, ἐν οἷς σήραγξ ἐκτεταμένη μετὰ λαβυρινθωδῶν διαδρό-
μων ἀγόντων εἰς πλεῖστα οἰκήματα, ὧν ἐν τοῖς λελατομημένοις
τοίχοις διάφοροι θέσεις, ἀποθήκαι, κλίβανοι, τροχοὶ ἐπὶ τῶν εἰ-
σόδων, ποῦ και ποῦ φρέατα, και κλίμακες λαξευτοὶ κτλ. ἐπὶ δὲ τού-
των τόπος καλούμενος φρούριον, πολυώροφον δεσπόζον τῆς εἰσόδου
τῆς κοιλάδος και περιέχον πλεῖστα ὅσα οἰκήματα λελατομημένα·

ἐπισκεψάμενος δὲ και ἄλλους δολομητικοὺς κώνους πολυώροφους,
συγκοινωνουσῶν τῶν ὀροφῶν ἔνδοθεν διὰ κλιμάκων ἐπίσης λελατο-
μημένων, ἐφθασα εἰς ἐκκλησίαν λαξευτὴν ἐκ μονολίθου σώζουσαν ἀ-
βλαβῶς τὰς εἰκονογραφίας ὅλας μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν ἐκάστου
εἰκονιζομένου ἁγίου, ἐν αἷς ἀξιοπεριέργοι μοὶ ἐφάνησαν αἱ τε εἰ-
κόνες και αἱ ἀνορθόγραφοι ἐπιγραφαὶ αἱ ἐξῆς «Νέρονο βασιλέου
ὅς ἀντιτάσει τοὺς ἁγίους Πέτρον και Παῦλον», ἥτοι «Νέρω-
νος βασιλέως, ὅς ἀντιτάσσει τοὺς ἁγίους Πέτρον και Παῦ-
λον»· «Ζακχέα σπέψον κατὰβηθι σήμερον ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ
με μένειν» ἥτοι «Ζακχαῖε σπεῦσον κατὰβηθι κτλ.»· «Ἰωάν-
νης ἐκ τῆς ἐρήμου, ὅστις ἐδάπτισε τὸν Κύριον» ἥτοι «Ἰωάν-
νης ἐκ τῆς ἐρήμου κτλ.» ἡ ἐκκλησία αὕτη τριτυπόστατος, περὶ
δὲ μνήματα λελατομημένα· ἐντεῦθεν ἀνέβην εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν
τριτυπόστατον ἐπίσης μετὰ δώδεκα κολωνῶν βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ
και τριῶν ἁγίων τραπέζων ἀπασῶν ἐκ μονολίθου λελατομημένων·
ἡ ἐκκλησία αὕτη διόροφος, τῆς κάτω ὀροφῆς αἱ εἰκονογραφίαι ἐ-
ξηλείφθησαν, δικτηροῦνται δὲ αἱ τῆς ἄνω· ἐντεῦθεν διευθύνθη
εἰς ἐκκλησίαν ἡ Μονὴν καλουμένην Καραπὰς-κί-λισεσι ἥτοι ἐκ-
κλησίαι Ἡγουμένου, ἡ Πατριαρχεῖον· ἡ Μονὴ αὕτη ἔχει παρεκ-
κλησίον λελατομημένον ἐξ ἀκροτόμου μονολίθου, ἐνθα σώζονται
αἱ εἰκονογραφίαι μετὰ ἐπιγραφῶν ἀνορθογρᾶφων· περὶ τὴν εἰκόνα
τοῦ Ἀδάμ και τοῦ ζύλου τοῦ γινώσκειν τὸ καλὸν και τὸ πονηρὸν
εἰς ὃ ἀναρριχᾶται ὅρις ἐπιγραφὴ ἀποτεινομένη ὡς ἐκ τοῦ Ἀδάμ
εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ «Δεῦτε ἡ φυλὴ μου κτλ.» ἐπὶ τοῦ
τρούλλου εἰκονίζεται ὁ δίκκιος κριτῆς μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «ὡ
παλαῖος τὸν ἡμερῶν IC' XC'» ἥτοι «ὁ παλαιὸς τὸν ἡμερῶν
ἐν ἀριστεροῖς οἱ Πατριάρχαι, ὧν ἐν τοῖς κόλποις αἱ ψυχαὶ τῶν
ἀδικῶν μετ' ἐπιγραφῆς «† Ἀβραάμ· Ἰσαάκ· Ἰακώβ»· ἀμ-
φοτέρωθεν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ἐπὶ δώδεκα θρόνων καθήμενοι
και ἐν ταῖς χερσὶ κρατοῦντες καντάκια, ἐν οἷς γεγραμμένα
τὰ ὀνόματα ἐκάστου, ὀπισθεν δὲ αὐτῶν παρίστανται αἱ
οὐράνιαι δυνάμεις μετὰ λογχῶν· κάτωθεν δὲ τῆς εἰκόνος τοῦ
Χριστοῦ ἡ ἐπιγραφὴ «Ἡ δευτέρα παρουσία»· τὰ τεῖχη τῆς
Μονῆς και ὁ καθολικὸς ναὸς, ὅτι· ἦν ᾠκοδομημένος διὰ λίθων

λαξευτῶν κατηρειπωμένῃ καὶ συσσεωρευμένῃ κατὰ γῆς, λίθοι, κολῶναι καὶ κορωνίδες καὶ ἐπιστύλια ἀτάκτως ἐρριμμένα. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τῆς ἔσω σταυροειδοῦς ἐκκλησίας πολλαὶ εἰκονογραφίαι μετὰ ἐπιγραφῶν· ἐν ἀριστεροῖς δὲ τῆς πύλης αἰτρε σοφῶν ἀνδρῶν ἀφανίσασα τὴν σοφίαν· περὶ δὲ τὴν Μονὴν ταύτην σήραγγες καὶ οἰκήματα τρωγλοδυτικὰ καὶ μνημεῖα ἀρχαῖα· ἐν τεύθειν κατέβην εἰς ἐκκλησίαν λελατομημένην ἐκ μονολίθου, ἔνθα πλεῖσται εἰκονογραφίαι καὶ μνήματα· ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ἡ ἀγία τράπεζα καὶ ὁ σύνθρονος, ἐφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰκονίζεται καθήμενος ἐπὶ θρόνου καὶ ἀμφοτέρωθεν ἡ Θεοτόκος, ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ ἅγιοι Ἐπιφάνιος, Βασίλειος, Χρυσόστομος, Βλάσιος, Ἐλευθέριος, Θεοδόσιος, Κουρνούτιος, Μόδεστος, Ἀθηνογένης· ἄνωθεν δὲ ἐπὶ τοῦ τρούλλου ἄγγελοι λαμπαδηφοροῦντες καὶ ὁ Χριστὸς διδούς τὸν ἄρτον πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ ἐπιγραφὴ «Ἡ μετάδοσις» ἀμφοτέρωθεν δὲ «λαβετε φάγετε»· ἀπίστε ἐξ αὐτοῦ πάντες· ἐν τῷ τόξῳ δύο προφηταί, ὧν ἐν ταῖς χερσὶ ρητὰ ἐκ τῆς ἐαυτῶν προφητείας· καὶ τὸ μὲν ἐνὸς «οὗτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν οὗ λογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτόν»· τὸ δὲ τοῦ ἄλλου δὲν διακρίνεται· ἔξω τοῦ βήματος ἐν τῷ καθολικῷ ἐν ἀριστεροῖς αἱ εἰκόνες τῶν ἁγίων Κοσμᾶ, Δαμιανοῦ, Κυρίκου καὶ Ἰουλίττης καὶ ἐν τῷ μέσῳ Στεφάνου τοῦ διακόνου· κάτωθεν δύο ἀτόμων κλινόντων τὰ γόνατα καὶ φερόντων ἐπιγραφὴν «δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νύφορος μοναχοῦ» «δέσεις τῆς δούλης τοῦ Θεοῦ Εὐδοκίας»· ἐν ἐτέρῳ πίνακι ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μετὰ τοῦ παιδὸς Ἰησοῦ καὶ ἄφ' ἐνὸς μὲν ὁ ἅγιος Ὁρέστης, ἄφ' ἐτέρου δὲ «δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Προΐ Βασιλείου» ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς ἐν τῇ εἰς τὴν δευτέραν ὑπόστασιν εἰσόδῳ ἐπιγραφὴ «Μιχαὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ τοῦ . . .» ἐν τῇ ἐτέρᾳ εἰσόδῳ εἰκὼν μετ' ἐπιγραφῆς «ὁ ἅγιος Ἀκίνδυτος»· ἐν τῷ θόλῳ, ἐν μὲν τοῖς ἀριστεροῖς ἡ Ἀποκαθλίωσις κτλ. ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς εἰκονίζεται ὁ Ἰωσήφ μετὰ τῶν τριγόνων, ἡ Θεοτόκος μετὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὁ Συμεὼν, ἥτοι ἡ Ὑπαπαντή· ὅλοι ἡ τοῖχοι καὶ ὁ θόλος πλήρεις εἰκόνων· ἐπὶ δὲ τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἔνδοθεν ἐπιγράφεται Ἐκαλλιμεργήθη ὁ ναὸς οὗτος διὰ συνδρομῆς

Μιχαὴλ πρωτοσπαθαρίου καὶ Αἰκατερίνης μοναχῆς καὶ Νήφορος ἐπὶ βασιλείᾳ Κωνσταντίνου Δούκα ἔτει 571'. Ἰνδικτιῶνος 14'. οἱ ἀναγιγνώσκοντες εὐχεσθε αὐτοὺς διὰ τὸν Κύριον· ἀμήν»· ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς τοῦ καθολικοῦ ναοῦ ὑπάρχουσιν ἐπισυνημμένα δύο παρεκκλήσια, ἐν αἷς μνήματα λελατομημένα· ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ νεκροταφείου τούτου εὐρίσκεται ἡ ἐπιγραφὴ «ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὀνόματι Σου σῶσον με καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρινεῖς με»· ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς τοῦ ἱεροῦ ἐπιγραφὴ ἡ ἐξῆς «ἔλτι τὸ μέγα μου ὄνομα τὸ μυριοψήγιστον καὶ μυριοανάγαγον ὁ πατήρ μου ἐγένισέ με ἐκ τῆς μητρὸς μου καὶ ἐγὼ ἐγέννησα τὴν μητέρα τὸν τέκνον μου· καὶ σεβασμ . . .» ἔμπροσθεν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μνημα λελατομημένον· ἔνδον δ' αὐτῷ εἰσελθὼν τις διὰ μικρᾶς θυρίδος εὐρίσκει τὸ λελατομημένον μνημα τοῦ ἡγουμένου μετ' ἐπιγραφῆς «ἐγὼ ὁ βαθύστροκος ὁ ἀλβᾶς ὁ πολλὰ καμὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦτον καὶ μετὰ ταῦτα ἀπεθανὸν ἔνθα κατέκειμαι καὶ ἔνθα ἐτέθην μνημ . . .» καὶ ἐκατέρωθεν τοῦ μνηματος εἰκονογραφίαι καὶ ἐπιγραφαὶ δύο δυσανάγνωστοι, ἡδυνήθη δὲ νὰ διακρίνω τὰ ἐξῆς «μνημόνευε τοὺς ἀφιερωτάς . . . τους Θεοζάτης». Καὶ ταῦτα μὲν σὺν πολλοῖς ἄλλοις ἐν τῇ ἐντὸς Σκαρδῷ, ἥτις διαχωρίζεται ἐγκαρσίως διὰ τείχους ἐν τῇ κοιλάδι ἐκτισμένῃ ἀπὸ τῆς ἐκτός, ἐν ᾗ δεξαμενὴ ὕδατος, ὕδραγωγεῖον, οἰκήματα τρωγλοδυτικὰ ἢ φρούρια ὡς ἐπιτοπίως λέγονται, πολιώροφα, ὧν ἡ μία βροφὴ ὕδηναι εἰς τὴν ἄλλην διὰ κλίμακος ἐπίσης λελαξευμένης, ἐν γένει ὁλόκληρος πόλις, ᾗς οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο μὲν εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὁχθὰς τοῦ διὰ τῆς κοιλάδος ῥέοντος ῥυακίος, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων μνημείων, εἶχον δὲ καὶ ἴδια οἰκογενειακὰ μνήματα ἐν τοῖς ἀκροτόμοις λίθοις λελατομημένα· ἀφοῦ ἐπεσκεψάμην πολλὰ τῶν οἰκημάτων τούτων, ἀναρριχώμενος ἀνέβην εἰς λελατομημένην ἐπὶ βράχου λίαν καλλιτεχνικῶς τρισυπόστατον ἐκκλησίαν, ᾗς αἱ εἰκονογραφίαι σχεδὸν κατεστράφησαν, ἔχει δὲ τέσσαρας κολώνας καὶ τρεῖς ἁγίους τραπέζας· ἀπάσας ἐκ μονολίθου· ἔνδον δὲ καὶ ἐν τῷ προνάῳ πολλὰ λελατομημένα μνήματα καὶ εἰκονογραφίαι, ἐφ' ὧν ἐπιγραφαὶ «ὁ ἅγιος Κατήδηρος καὶ Κατηδηανός», «ὁ ἅγιος Κήρυκος»· ἐν δὲ τῇ ἐξόδῳ τῆς

ταῦτα περιεχούσης φάραγγος, ἄρχεται ἑτέρα φάραγξ πρὸς δύοιν^{*} ἧτις καλεῖται *μελισσῶν* (*παλλήκ*) καὶ ἐνταῦθα οἰκήματα λελατομημένα καὶ ἐξ ἐκκλησίου, εἴτε δύο δεξαμεναὶ ὕδατος καὶ πολλὰ ἐρείπια ἐν τῷ μυχῷ τῆς φάραγγος καὶ οἰκήματα τρωγλοδυτικά. λέγουσιν ὅτι ἐν τῇ κοιλάδι τῆς *Σοάνδου* εἰρῖσκονται 360 ἐκκλησίου· οὐδεμία ὑπερβολὴ ἐν τούτῳ· ἂν τις ἀριθμήτῃ τὰς καταστραφείσας ἄλλοτε καὶ τὰς ἡδη κατastreπομένας, ὥς καὶ τὰς μεταβληθείσας εἰς ἀχυρῶνας καὶ σταύλους καὶ μάνδρας, εὕρῃται πλείονας· οἱ κάτοικοι τῶν Ποτχιμίων τὸν τόπον τοῦτον καλοῦσιν *Νέρλα* (*Νερουλὰ*), ἴσως διὰ τὰ ὕδατα καὶ τὸ κατάρρευτον τῆς κοιλάδος· οἱ Τοῦρκοι ὀνομάζουσιν αὐτὸν *Σογανλῆ* ἢ *Σογκαλδῆ*, ἦτοι διηγοῦνται ὅτι ὁ κατκτητῆς κυριεύσας τὰς πέριξ κώμας ἀφῆκεν αὐτὴν νὰ κυριεύτῃ, διὰ τὸ ἀπρόσιτον, τελευταῖον ὅλων καὶ ἡ παράδοσις αὕτη διατηρεῖ στοιχεῖα τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου διὰ στρατηγήματος (ἴδε περιγρ. Κκπ.), ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ *Σου-κανλῆ*, ἦτοι ὕδωρ αἰματῶδες ἐκ τοῦ χυθέντος αὐτόθι ἐν τῇ ἐλώτει αἵματος βρέντος τοῦ ὕδατος· ὁ ἀνδρὶς Κύριλλος ἀγιοῦν φαίνεται τὸ ἀρχαῖον ὄνομα πρὸς τὴν λεξιν ἐκ τῶν πολλῶν σκυλλοκρομύων αὐτόθι φερόμενων· ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν μοι φαίνονται τοσοῦτον πιθανὰ ὅσον ἡ παρρηγορὰ τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος *Σοάνδος* (*Σοάνδη*, *Σογανλῆ*).

Μίαν ὥραν μακρὰν τῆς ἀρχαίας λαμπρῆς ταύτης Κκπκδο-κικῆς πόλεως κεῖται ἄλλη ἐπίσης τρωγλοδυτικὴ πόλις καλουμένη *Μαυριτσιάν*, κατὰ παρρηγορὰν νομίζω τῆς λέξεως *Μαυρικιανή*, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κτίτορος αὐτῆς· Μχυρικίου, πάλαι μὲν πολυ-άνθρωπος ἔχουσα καὶ μεγάλην ἀγορὰν, ἥ· ἐρείπια σώζονται καλού-μενα *Μισκιάν-τζαρσῆση*, πρὸ ἧς καὶ ἐκκλησίαι λαξευτὴ τῶν Ἀνκργύρων Κοτμῆ καὶ Δχυμιανοῦ καὶ ἄλλαι ἐν τοῖς βράχοις, ἐν οἷς τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα.

Ἄλλη ἐπίσης τρωγλοδυτικὴ πόλις πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς εἶνε ἡ *Ερτεμισίν* (μήπως ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου;) περιέχουσα ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων μέγα τρωγλοδυτικὸν παλάτιον καὶ ἐκκλησίας μετὰ εἰκονογραφίαν ὡς τὸ τῆς *Σοάνδου*.

Ἄλλη ἐπίσης τρωγλοδυτικὴ πόλις ἔχουσα πολλὰ τρωγλοδυ-

τικὰ οἰκήματα, ἐκκλησίας, φρούρια ἐκ μονολίθου πολυώροφα ὅμοια τοῖς τῆς *Σοάνδου*.

Ἑτέρα πρῶην κατοικία μονατῶν περιέχουσα πολλὰς λελατο-μημένας ἐκκλησίας καὶ τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα καὶ σώζουσα ἐν μεταφράσει τὸ ἀρχαῖον ὄνομα εἶνε ἡ νῦν ὀθωμανικὴ κώμη *Κε-γιόλλικ*, ἦτοι Μοναστήριον, ἥ· τὰ κτήματα ἀφιερῶθησαν εἰς τὰ σπουδαστήρια τῆς κωμοπόλεως *Καρα-χισάρ*, τῆς ἐχούσης δύο φρούρια πρὸς Νότον καὶ Βορρὰν, ἐν τῷ πρὸς Νότον ἐπὶ λόφου εὐ-ρηται καὶ ἐρείπια μεγάλης Βυζαντινῆς ἐκκλησίας, τὸ δὲ πρὸς βορρὰν εἶνε τὸ καλούμενον *Ζεγγιπάρ*, ὅπερ πολλοὶ κατὰ λάθος ἐθεώρησαν ὡς τὰ *Νῶρα* (ᾗρα περιγρ. Καππαδ.).

Θ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Μετιανῆς Μοναστηρίων.

Διαβάς ἐκ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ Ἀλυσ, ἐνθα ἡ Ἀδανισσός, τὸν ποταμὸν ἐπὶ σχεδίας καὶ διεκπεραιωθείς εἰς τὴν ἀριστερὰν ὁχθὴν καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν κώμην *Τζαβοῦς-ινί*, εἶδον παρυσιαζομένους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τοὺς δολομητικούς καὶ ἀπείρους κώνους, ἢ πυραμίδας, τοὺς διὰ θαυματουργοῦ δυνάμεως τῶν ὑδάτων σχηματισθέντας καὶ εἰς ἐκπλήξιν τὸν θεατὴν φέρον-τας καὶ ἡ ὥς ἐκκλησίαι, ἡ ὥς οἰκήματα ποτε χρησιμεύσαντάς καὶ ἐμνήσθην εὐθὺς τῆς περιγραφῆς τοῦ πρώτου Εὐρωπαίου τῆς Καππαδοκίας περιηγητοῦ Paul Lucas (οὗ τὴν περιγραφὴν ᾗρα ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Καππ.)· κοί θεωρῶν ἐν δεξιᾷ τῇδε καλεῖται τὰ ἐξιοθέατα ταῦτα φυσικὰ μὲν ἔξωθεν, τεχνητὰ δὲ ἔσωθεν ἔργα, ἔφθασα μετὰ μίαν ὥραν εἰς *Τζαβοῦς-ινί*, ἐνθα πληθὺς ἦν τούτων· καὶ ἐν πρώτοις συνήντησα ἐκκλησίαν λαξευμένην τρισυπόστατον, ἥ· τὸ ἔμπροσθεν μέρος κατέρρευσε, διατηροῦνται δὲ αἱ εἰκονογραφίαι τῶν ἑνδον καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς κλίμαξ, ὀδηγοῦσα εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ κτίτορος, γύρωθεν δὲ διάφορα οἰκήματα διὰ τοὺς μονάζοντας ἐπίσης λελατομημένα, ἐπὶ δὲ τῶν θυρίδων διάφορα κοσμήματα· Ἐντεῦθεν εἰσῆλθον εἰς τὴν κώμην, ἐν ᾗ ὑπάρχουσι πλείστα

τοιαῦται ἐν πυραμίσιν ἐκκλησίαι, σώζουσιν μὲν τὰς ἀγιογραφίας, χρησιμεύουσιν δὲ ὡς οἰκήματα ἢ ὡς ἀποθήκαι καὶ ἀχυρῶνες εἰς τοὺς νῦν κατοίκους. Μεταξὺ δὲ τούτων περιφημοτέρα εἶναι μία μεγάλη ἐκκλησία, ἥτις παρὰ τοῖς ἐγγυαίοις καλεῖται: *Ainelli Kiliise*· ἡ ἐκκλησία αὕτη ἔχει πρόναον, ἐν ᾧ στοὶ τετράστυλος, ἔσθθεν δὲ τρισυπόστατος· ἔχουσι ἀπαρχαλάκτως τὸ σχῆμα τῶν νῦν καὶ τῶν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἱ κίονες μετὰ τῶν ἐπιστυλίων εἰσὶ Κοριανθιακοῦ ρυθμοῦ· ἐν τῷ ἱερῷ ἡ πρόθεσις καὶ τρεῖς ἅγιοι τράπεζαι, ἀπέναντι τῆς μεσαίας σύνθρονος, εἰς ᾗ ἡ ἀνάβασις γίνεται διὰ τριῶν βαθμίδων· οἱ θόλοι, αἱ ἀψίδες ἅπαντα ἐξ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πορώδους βράχου ἢ μονολίθου λελατομημένα, θαῦμα ἰδέσθαι· αἱ εἰκονογραφίαι θαυμασίως διατηροῦνται ἐντελῶς· ἐν τῷ τόξῳ τοῦ θόλου τοῦ διαχωρίζοντος τὸν καθολικὸν ναὸν τοῦ ἱεροῦ βήματός εἰσιν ἐζωγραφημένοι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, ἔσθθεν δὲ οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἅγιοι πανταχοῦ ἐν ταῖς τοίχοις, ἐν ταῖς ἀψίδι, τοῖς τόξοις κτλ. ἀμφοτέρωθεν τοῦ προνάου κλίμαξ λελαξευμένη μετὰ πολυαριθμῶν βαθμίδων ὁδηγεῖ εἰς τὰ πέριξ λελατομημένα οἰκήματα τῶν μοναχῶν, ἡ κελλίς καὶ εἰς τὸ δῶμα τῆς ἐκκλησίας, ὅπου εἶναι νεκροταφεῖον, οὗτινος τὰ μνήματα λελατομημένα ἐπὶ βράχου· ἐπὶ τρεῖς ὥρας θαυμάσας καὶ ἐξετάσας τὰ ἐξαισία ταῦτα χειροποίητα κτίρια, νυκτὸς ἐπελθούσης διὰ φανῶν ἠρεῦνθη τὰς ἐν ταῖς ἀμπέλοις ὁμοίας φύσεως πυρκαμίδας, ἐν αἷς πλεῖστα οἰκήματα μοναχῶν, οὐκ ὀλίγαι δὲ ἐκκλησαί, ἐν αἷς καὶ τάρυ· μία δὲ τις πυραμῖς, ἥς ἡ εἴσοδος ὑψοῦται δύο μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ εἰς ἣν μετὰ δυσκολίας ἀνέβην, περιεῖχε δύο οἰκήματα ὧν τὸ μὲν ἔξω ἐχρησίμευσεν εἰς νεκροταφεῖον δύο ἀτόμων τοῦ μὲν μεγάλου, τοῦ δὲ μικροῦ, τὸ δὲ ἔνδον οἰκήμα εἶναι παρεκκλήσιον φέρων εἰσέτι τὰς εἰκονογραφίας καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν μετὰ τῆς προθέσεως· εἶδον καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα παρεκκλήσια φέροντα εἰσέτι τὰς εἰκονογραφίας, αἱ χεῖρες βέβηλοι ἤρξαντο νὰ ἐκκολάπτωσιν ἡ κοιλὰς αὕτη καλουμένη *Μεσχανθιρ-δερεσί* ἔχει κήπου· καὶ ἀμπέλους ἐκτεταμένους εἰς ὠριατὸν διάστημα καὶ πληθύντας τῶν δολομητικῶν τούτων κήνων, ὧν ἡ ἀκριβὴς ἐρε-

να εὐ μίᾳς ἢ δύο ἡμερῶν ἔργον· ὅθεν περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς ἀφήσας μετὰ λύπης καὶ ἀθυρίας τὸν τόπον τοῦτον ὑψάμην τῆς διὰ τοῦ χεῖμαρος εἰς *Ματιάν* φερούσης ὁδοῦ.

Ἡ δὲ *Ματιάν* εἶνε αὕτη ἐκείνη ἡ ἀρχαία *Μετιανή*, ἐπισκοπὴ τρίτης Καππαδοκίας, νῦν κώμη ὀθωμανικὴ· ἐνταῦθα οἱ δολομητικοὶ κῶνοι εἰσὶν ὑψηλότεροι καὶ ὑψοῦνται μέχρι διακοσίων μέτρων καὶ ταῦτοχρόνως εὐρίσκονται μεμονωμένοι διὰ τῆς αὐτομάτου ἀπωλείας τῶν μαλακῶς φλέβας περιεχόντων καὶ ἐν ταῖς ὕδασι, ἢ ἐν ταῖς ὁδοῖς διαλυομένων ἢ συντριβομένων καὶ εἰς λευκὴν ἄμμων μεταβαλλομένων, καὶ οὐχὶ ἐν μιᾷ εὐθείᾳ φάραγγι εὐρισκόμενοι, ἀλλὰ διασκορπισμένοι ἐκτείνονται μέχρι τῆς κώμης *Οὔτζ-χισάρ*· αἱ ἐν τῇ κώμῃ πυραμίδες περιέχουσιν καὶ πολλὰς ἐκκλησίας χρησιμεύουσιν ἤδη εἰς οἰκήματα τῶν κατοίκων· αἱ δὲ ἐν ταῖς ἀμπέλοις τὸ πάλαι ἐχρησίμευσεν, ἄλλαι ὡς νεκροταφεῖα, καὶ ἄλλαι ὡς ἐκκλησαί ἐμπεριέχουσιν καὶ μνήματα· καὶ αἱ μὲν μονόροφοι, ἄλλαι δὲ διώροφοι, αἱ δὲ τριώροφοι καὶ ἄλλαι πολυώροφοι· ἐν αὐταῖς ἀπείροις οὗταις περιεργότεραί μοι ἐφάνησαν ἢ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς κώμης ἔχουσα πρόσοψιν κορυφώτερην καὶ παριστῶσα τὴν στοὰν ναοῦ τινος ἐπὶ κίωνων τεσσάρων ἐστολισμένων διὰ προμετώπιου, καὶ ἡ ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ *Ἀκίφ-χοδζα*, ἥτις ἔχει τέσσαρας λελαξευμένους κίονας, ἐφ' ὧν σώζεται θέσις λίθου πεπτωκότος καὶ ὡς φαίνεται, φέροντος ἐπιγράμμα, ἔνδον δὲ ἔχει νεκροταφεῖον, οὗ ἔνδον πανταχοῦ σημεῖα σταυροῦ γεγλυμμένα καὶ ἐν δεξιῷ τοῦ ἀνωφλοῦ ὑπὸ σταυρὸν γεγλυμμένον τὸ ἐξῆς ἐπιγράμμα «*СТАΥРОС ΘΑΜΜΕΝΟΝ ΦΥΓΑΔΕΥΕΙ ΡΙΨΩΝ*» ἀφῆσας δὲ τὴν ἐπιούσαν τὴν *Ματιάν*, ἥτις θεωρεῖται ἔχουσα ἐν τῶν μᾶλλον περιέργων φυτικῶν φαινομένων ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (ὅρ. περιγ. Καππ. καὶ Texier *Asie mineur*), μετέβην εἰς *Κόρεμε*· ὁ πλέον ἀξιοσημείωτος τόπος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν κήνων τούτων εἶνε ἡ περιοχὴ ἥτις καλεῖται *Κόρεμε* εἰς ἀπόστασιν δύο λευγῶν τοῦ *Προκοπίου* (*Ἰουσιάνων*) καὶ μίᾳς ἀπὸ τῆς *Μετιανῆς*· ἡ κοιλὰς *Κόρεμε* διὰ τὴν μεγάλην πληθύν τῶν ἐν βράχοις λελατομημένων ἐκκλησιῶν, διὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν ἀταξίαν τῶν κήνων, οἷτινες πληροῦσιν αὐτήν, θεωρεῖται παρὰ τῶν περιόκων ὡς

τούτου ἐσπασμένους, οἱ δὲ μετ' ἐμοῦ ὄντες Προκοπεῖς ἐκάλουν τὸν νεκρὸν τοῦτον *Τζαρηκλή-Κίλισε*, καθότι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουσιν ἴχνη δύο ποδῶν, δι' ἃ ὑπάρχει περάδοσις ὅτι μοναχὸς τις νυχθημερὸν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἱστάμενος προσηύχετο, ἐξ οὗ ὁ τόπος διὰ τῆς τριβῆς τῶν ποδῶν αὐτοῦ διετήρηται τὰ ἴχνη, ἐνταῦθα ἄγγελος ἱστάμενος ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐν τῇ δεξιᾷ πτέρυγι καὶ ἡ ἐπιγραφή αἰδετε τὸν τόπον ὅπου ἔθηκαν αὐτόν»· καὶ λαμπρὰ εἰκὼν τῆς Κυριακῆς τῶν Βασιλέων μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*Η ΒΑΗΦΟΡΟΣ*».

Ἄλλη ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῆς φάραγγος μικρὰ μὲν, ἀλλὰ κομψή καὶ τρισυπόστατος· ἐν τῷ θόλῳ τοῦ ἱεροῦ ὁ Παντοκράτωρ καὶ ἀμφιτέρωθεν ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Θεολόγος· Ἰωάννης· κάτωθεν οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι καὶ ὁ ἅγιος Νικόλαος· ἐν ταῖς ἀψίδειν οἱ προφηταὶ κρατοῦντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἀποσπάσματα ἐκ τῶν προφητειῶν αὐτῶν· καλεῖται δὲ ἡ ἐκκλησίᾳ αὕτη, ἕνεκα τῆς πρὸ τῆς εἰσόδου πεφυτευμένης μηλέως, *Ἐλμαλή-κίλισε*· ἴσως εἶνε ὅμως τῆς Ἀναλήψεως.—Ἐτέρᾳ μικρὰ ἐκκλησίᾳ, ἥς ὁ κτίτωρ φαίνεται ἦν Λέων τις, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς «*Κύριε βοήθει τὸν δούλον σου Λέοντα Μαρούλην*» καὶ ψάλτης Φελικῶν. ὡς ἀναφέρει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή «*Κύριε βοήθει τὸν δούλον Φαλικῶνα εἰς τὸν ναὸν ψάλλοντα*».—Εἷτα εἶνε τὸ παρεκκλήσιον τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἐπ' οὗ ἕτερον παρεκκλήσιον· εἷτα τὸ ἐκ πέτρας λελατομημένον κοινοβιακὸν τραπεζαρεῖον καὶ ἀποθήκη καὶ ταμεῖον.—Εἷτα ἕτερον τραπεζαρεῖον κάλλιον· εἷτα μαγειρεῖον· Εἷτα τροχός· ἕτερον τραπεζαρεῖον κατεστραμμένον.—Εἷτα ὁ ναὸς τῆς Ἀναλήψεως μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*Ἄνδρες Γαλιλαῖοι τί ἐστήκατε κτ.λ.*» «*εἰρήνη ὑμῖν καὶ, ἰδόντες προσεκύνησαν αὐτόν καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας κτ.λ.*»· καὶ ἐν μὲν τῷ προνάῳ ἡ ἐπιγραφή «*Δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Εὐστρατίου . . .*» ἔνδον δὲ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ ἱερῷ «*Δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Βασιλείου*» καὶ ἀπέναντι ταύτης «*Δέσεις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικηφόρου Πρ'*»· ἥτοι πρεσβυτέρου· ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Παντοκράτορος «*Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄμπελος κτ.λ.*» περίξ αἱ εἰκόνες τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ὑπατίου· ἐπὶ δὲ τῆς εἰσόδου ἡ Βασιλίσκος μετὰ τῆς

ἐπιγραφῆς «*ἡ πόλις Ἱερουσαλήμ· οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων*»· εἷτα αἱ εἰκόνες τῶν ἁγίων Ἀγαπίου καὶ Θεοπίστου, ἡ φυγὴ τοῦ Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον μετὰ τῆς Μαρίας· καὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἰκόνες πλείστων ἁγίων, οὗ πολὺ συνήθων· Ἀβελίου, Γουρία, Εὐδοκίας, Σαμωνᾶς κτλ.—Ἰῆτα ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*Ἄγριε Γεώργριε βοήθει τὸν σὸν δούλον Γρηγόριον*»· Ἐπὶ τοῦ θόλου τοῦ βήματος ὁ Παντοκράτωρ μετὰ τῆς Θεοτόκου, τοῦ Θεολόγου, τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ἁγίου Ὑπατίου· ἐν δὲ τῷ ναῷ αἱ ἅγιαι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη, οἱ ἄγγελοι καὶ λοιποί.—Ἄλλη ἐκκλησίᾳ λίαν κομψή φέρουσα ἐν ταῖς ἄλλαις τὰς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Γεωργίου καὶ Δημητρίου τῶν μαρτύρων, Ὀνουφρίου καὶ Ἀναστασίας τῶν ἁγίων, Νικολάου καὶ ἄλλων· ἔχει δὲ δὲ ἱερὸν βῆμα μικρότατον, ἐν ᾧ αἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωάννου, περιέχει δὲ καὶ ἕνα τάφον.—Ἄλλη ἐκκλησίᾳ μικρὰ περιέχει τάφους καὶ ἐν τῷ βήματι τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καθημένου ἐπὶ θρόνου, ἔξω δὲ τὴν τοῦ Βασιλείου.—Ἄλλη μικρὰ ἐκκλησίᾳ ἐν ὑψηλῷ τόπῳ μετὰ εἰκονογραφιῶν, ἔχουσα πέραξ ὡραῖα εἰκήματα.—Ἄλλη μεγάλη καὶ λίαν ὡραία ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένη· δεξιόθεν δ' αὐτῆς ἐπισυννημένον περικαλλές παρεκκλήσιον μετὰ λαμπρῶν εἰκονογραφιῶν τοῦ Παντοκράτορος, τῆς Ἑλεούσης, τοῦ Νικολάου, τῶν ἁγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων· ἔχει δὲ καὶ πρόναον ἐπίσης κεκοσμημένον διὰ εἰκονογραφιῶν, ἐνθα καὶ τάφοι, πρὸς δὲ καὶ ἄνω ὁροφῇ ὅπου ἀναβάνει τις διὰ σκοτεινῆς κλίμακος, ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁροφῆς τροχός.—Ἄλλη ἐκκλησίᾳ οὗ μακρὰν αὐτῆς ἔχουσα ἐν τῷ βήματι τὰς εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωάννου, πολλῶν ἁγίων· φαίνεται ὅτι αὕτη ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου, οὗ ἡ εἰκὼν ἐν δεξιᾷ.—Ἄλλη ἐκκλησίᾳ πλησίον, ἥ ἡ εἰσὸς κατεστραμμένη ὡς καὶ οἱ δύο κίονες· ἀλλ' αἱ εἰκόνες τῶν τοιχωμάτων καλῶς διατηροῦνται, εἶνε δὲ πλήρης εἰκόνων.—Ἄλλη ἔχουσα πυλῶνα λίαν εὐρυθμον· Περὶ αὐτῇ ὡραῖον νεκροταφεῖον ἄνευ εἰκόνων.—Ἐτερον νεκροταφεῖον ἔχον ἔνδον παρ' ἐκλήσιον, οὗ ἐν τῷ βήματι ὁ Χριστὸς ἐπὶ θρόνου,

ἀμφοτέρωθεν ἡ Θεοτόκος καὶ ὁ Ἰωάννης· ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ παρεκκλησίου τούτου ἐν τῷ κατοφλοίῳ ὑπάρχει τόπος ἐσκαμμένος ὡς πῖθος, εἶχε δὲ καὶ ἐπιστόμιον, ὅπερ ἀπὸ κρήνης, ἴσως ἦν βαπτιστήριον, ἡ ἀγισματοθήκη. — Ἐπὶ δὲ τοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων πύργος ὑψηλότατος κατὰ τρητος· ἔχων πολλὰ οἰκήματα· φαίνεται ὅτι ἐνταῦθα ἦν Μοναστήριον γυναικεῖον μέχρι τὴν σήμερον ἐκ παραδόσεως εἰσὶν τὴν ἐπωνυμίαν «*Κηζιὰρ-καλεσί*» ἥτοι φρούριον τῶν παρθένων. Καὶ ἐν Σοάνδῳ δὲ εἰς διάτρητοι καὶ πολυάριθμα οἰκήματα ἔχοντες πύργοι, καὶ ἐν *Οὐτζι-χισάρ*, καὶ ἄλλα-χοῦ τοιούτου εἶδους ἔργα μὲν φαίνεται ὅτι ἐχρησίμευσαν εἰς κατοικίαν μοναζουσῶν παρθένων.

Ἀπέναντι δὲ τῆς φάραγγος πλεῖστα οἰκήματα ἐν μωσύναις χρησιμεύοντα ὡς κατοικητήριον τῶν νεκρῶν, ἅτινα *Κοιμητήρια* καὶ *Κολομβάρια*, ἥτοι περιστερεῶνες ἐκαλοῦντο καὶ τανῦν διατηροῦσι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην «*Κοβερδζιν-λίχ*» καλούμενα. θυρίδας ἔχοντες ἐπ' αὐτοῖς ἕνα εὐσεβεῖς σπονδαὶ δυνήθωσι νὰ ἀρδεύωσι τὰ λείψανα τῶν τεθνεώτων καὶ περιστερεὰ εἰσελθοῦσαι κατοικήσωσιν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμφολεύσωσι, θεωροῦντες τὴν περιστερεὴν ὡς σύμβουλον τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης νομίζω ὅτι ἔχει τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ δημῶδες ἔσμα τὸ διατηρούμενον ἐν *Καππαδοκίᾳ*.

«Ἀναίθα ἅπαντα ἔς τὸ βουνὸ καὶ κάμε κοιμητήρι,
κι' ἀπ' τὴ δεξιὰ σου τὴ μεριὰ ἀνοιξε παναθύρι
νὰ μ'μπαινοβγαίνουν τὰ πουλιὰ νὰ κελαιδοῦν τ' ἀηδόνια
νὰ τὰ ῥωτᾷς τί κάνουνε, τί κάν' ὁ κάτω κόσμος κτλ.».

Τοιαῦτα μέρει εἰδομεν ὅτι σώζονται καὶ ἐν Σοάνδῳ καὶ ἐν Σορσοβοῖς καὶ ἐν Ὀσιάνοις καὶ ἄλλαχοῦ τῆς *Καππαδοκίας*, ὧν ἡ λεπτομερὴς περιγραφή χρήζει ἰδιαιτέρας πραγματείας· τὰ τοσαῦτα κοιμητήρια, αἱ τοσαῦται ἐκκλησίαι, τὰ κοινοβιακὰ ἐστιατόρια, τὰ πολυώροφα οἰκήματα δὲν εἶνε βέβαια ἔργον ὀλίγων χρόνων· δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι γενεαὶ κατεστράφησαν εἰς διάστημα αἰώνων εἰς τὸ νὰ κολάπτωσι ταῦτα τὰ γιγαντιώδη ἔργα· κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ὅτι ἐν τοῖς δυσπροσίτοις τούτοις τόποις ἔζων κατ' ἀρχὰς ἀναχωρηται, οἱ

τινες ἀκολούθως συστήσαντες αὐτόθι κοινοβιακὰ μοναστήρια εἶχον τραπέζας κοινὰς καὶ ναοὺς καθολικοὺς, εἰς οὓς συνήρχοντο κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ τὰς μεγάλας ἑορτάς, τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας ἐν τοῖς κελλίοις καὶ τοῖς παρεκκλησίοις αὐτῶν προσευχόμενοι· ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς κελλίοις τούτοις ἐκτὸς τῶν διὰ μεγάλους νεκροὺς λελατομημένων μνημάτων εὐρίσκονται καὶ διὰ μικρὰ παιδία, συμπεραίνεται ὅτι ἐρημωθέντων τῶν μοναστηρίων τούτων ἕνεκα καταδρομῶν, προσῆλθον ἐν χαλεποῖς καιροῖς, καὶ ὑπαρχόντων ἔτι ἴσως τῶν μοναστῶν, ἐκ τῶν πόλεων καὶ λαϊκοί, εἰς ἀκολούθως τὰ τῶν ἐρημιτῶν κελλία ἐχρησίμευσαν ὡς οἰκογενειακοὶ τάφοι· ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς δολομητικοὺς κώνους, ὡς εἶπομεν καὶ ἄλλαχοῦ, οὗτοι ἐσχηματίσθησαν μὲν ἐξωτερικῶς διὰ τῆς διαβρώσεως τῶν ὑδάτων, ἐκαλλωπίσθησαν δὲ καὶ μετεσχηματίσθησαν ἐσωτερικῶς κατὰ βούλησιν καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας· τὸν διὰ τῆς διαβρώσεως τῶν ὑδάτων σχηματισμὸν τῶν κώνων τούτων καὶ τὴν σήμερον βλέπομεν, ὅτι δηλαδὴ διὰ τῶν ὑδάτων ἄλλοι μὲν κῶνοι, προσχηματισθέντες, ἤδη διαλύονται καὶ καταστρέφονται, μάλιστα οἱ τῆς μαλθακῆς φύσεως, ἄλλοι δὲ μὴ ὑπάρχοντες πρότερον ἤδη γεννῶνται· τὸ δὲ ὄνομα *Κόρμε* ὅτι σημαίνει ἱερὸν τόπον καὶ Μοναστήριον εἶπομεν ἄλλαχοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς ἐπαρχίας Λυκαονίας.

Α'. Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς ἐπισκοπῆς Ἰκονίου.

Ὁ Ξενοφῶν ἐν τῇ Κύρῳ Ἀναθᾶται μνημονεύει αὐτῆς τῆς πόλεως ὡς ἐσχάτης τῆς Φρυγίας «εἰς Ἰκόνιον τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην»· ὁ δὲ Στράβων λέγει «ἐνταῦθα δέ που καὶ τὸ Ἰκόνιον ἔστι πολίχνην, εὖ συνωικημένον» (βιβλ. ιβ'. 568). Μετὰ ταῦτα ἀνῆκεν εἰς Πιτιδίαν, ὡς τοῦτο μνησθέντες παρὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου λέγοντος «Ἰκόνιον πόλις ἔστι τῆς Πιτιδίας, τὸ μὲν παλαιὸν μετὰ τὴν μεγίστην ἢ πρώτην νῦν δὲ καὶ αὐτὴ προκάθηται μέρους ὁ ἐκ διαφόρων τμημάτων συναχθὲν ἐπαρχίας ἰδίας οἰκονομίαν ἐδέξαστο· αὕτη καλεῖται καὶ ἡμᾶς εἰς ἐπίσκεψιν, ὅτε αὐτῇ δοῦναι ἐπίσκοπον· τετελευτήκει γὰρ ὁ Φυστήριος» (ἐπιστ. ρλη'). φάνηται ὅτι τότε ἐχειροτόνησαν τὸν φίλον αὐτοῦ Ἀμφιλόχιον, πρὸς ὃν σὺν πολλοῖς ἄλλοις γράφει «γένετο δὲ πάντα ἐν καιρῷ περὶ τὴν ποθεινοτάτην ἡμῶν ἐκκλησίαν τὴν Ἰκονίου» (ἐπιστ. σιη'). ἡ ἐπαρχία, ἣν ἀναφέρει ὁ Βασίλειος, ἦν ἡ ἐπαρχία Λυκαονίας, ἥς μητρόπολις ἦν ἡ Καισάρεια, περιεῖχε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἰκονίου καὶ τὰς ἐπισκοπὰς Λύστρων, Οὐσσαδῶν, Ἀμβλάδων, Ὀμονάδων, Λαράνδων, Βαράτων, Δέρβης, Ἰδῆς, Σαβάστρων, Κάνων, Βηρινουπόλεως, Γαλβάνων ἤτοι Εὐδοκιάδος, Ἰλίστρων, Πέρτων καὶ Μισθίων. Ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων βλέπομεν τὸ Ἰκόνιον ἀναφερόμενον ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων (Πράξ. Κεφ. ΙΓ'. ΙΔ') καὶ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ διηρημένους εἰς δύο, τοὺς ἀποδεχομένους τὸ κήρυγμα τοῦ Πύλου καὶ τοῦ Βαρνάβη καὶ εἰς τοὺς διεγείροντας κατ' αὐτῶν τὸν λαόν· πολυάριθμοι νεοφώτιστοι συνῆλθον αὐτόθι· ὅτε δὲ ἐγένετο ἀρχιεπισκοπὴ εἶχεν, ὡς ἤδη εἶπομεν, δέκα ἐξ πόλεως τῆς Λυκαονίας ὑπὸ τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ· καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις

χρόνοις δὲν ἀπώλεσε τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον μέχρι τῆς σήμερον. ἐν δὲ τοῖς ἐπισκόποις τῆς πόλεως ταύτης διαπρέπει μὲν ὁ ἱερός Ἀμφιλόχιος (ὅρα ἐκκλ. ιστ. Καπ. σελ. 142—5), ἀλλὰ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι ἀνεφάνησαν. Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων φανονται αἱ ὑπογραφαὶ Ἀμφιλοχίου, Ὀνησιφόρου, Θεοδούλου καὶ Ἡλίου· διὰ τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ Ἰκονίου παραπέμποντες τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν παρ' ἡμῶν περιγραφὴν τῆς Καππαδοκίας, ὡς καὶ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν, ἐξετάζομεν ἡμεῖς ἐνταῦθα τὴν πόλιν ταύτην ἐκκλησιαστικῶς. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συνέστη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀμφιλοχίου κλῆρος πολυπληθής, ὃν ἀσπάζεται ὁ Βασίλειος «Πάντα τὸν τίμιον κλῆρον καὶ τοὺς συνόντας τῇ θεοσεβείᾳ σου ἀσπαζόμεθα διὰ σοῦ» (ἐπιστ. σιη'). Ἡ ἀρχιεπισκοπικὴ ἐκκλησία, περὶ ἣν ἐμόνχον πολλοί, ἦν ὁ ναὸς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅστις πρὸ ἐτῶν 164 ἀνακαίνισθαι ἐν τοῖς δεξιούσις τῆς ἀρχαίας πύλης τῆς ἐκκλησίας εἶχε τὸν ἐξῆς ἐπιγραφὴν:

«Πτηνὸν δίχα πτερῶν ἵπτασθαι οὐκ ἐνι
ὥς οὐδ' ἔργον ἄνευ αἰτίου γενέσθαι
οὐ πρὸς ἀνέγερσιν Θωμᾶς ἀριστος ἀκέστωρ
τοῦ πύκλιν ὁ καλούμενος Τεσταμπούζας,
ὃν εὐφηνεῖται πᾶς εἰσιῶν ἐνταῦθα.
ἐν ἔτει αὐτῷ».

Ἡ ἐκκλησία αὕτη σώζεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φρουρίου ἐπὶ τινος ῥάχους· ἐνταῦθα πλησίον κεῖται καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου μετὰ θόλου πανταχόθεν ὁρώμενος· ἐπὶ δὲ τῆς πύλης τοῦ φρουρίου τῆς καλουμένης Ἐρδᾶς σώζεται ἄγγελος γεγλυμμένος ἔχων τὰς πτέρυγας ἀνεωγμένας· καίτοι δὲ πολλοὶ ἐπιτύμβιοι λίθοι ἐνεπιγράφοι κατηναλώθησαν εἰς τὰ κτίρια τῶν Σελοουκιδῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων σωζομένων φαίνεται ἡ πληθὺς τῶν ἐνταῦθα κληρικῶν καὶ μοναχῶν.

«Μεννέας πρεσβύτερος
Φρυγίου καὶ Δόμνος καὶ Ἀρ-
εστίδης καὶ Μήνπιλος ἀνέ-
στησαν τῷ ὑδίῳ ἀδελφῷ

«Ταβεῖς ἐκόσμη-
σεν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ Ταράσιον
τὸν ἐπισκοπὴ καὶ

Ἄττα πρεσβυτέρω μνήμης χάριν». —

«Αὐρήλιος Μάρκος
κὲ Σισίνιος διάκων
κὲ Ἀλέξανδρος ἀνεστῆ
σαμεν τὸν τίτλον τοῦτον
Δουμετάω πρεσβυτέρω
μνήμης χάριν». —

«Μίρος μονάζων
κὲ Νέστωρ ἀνε-
στήσαμεν τῷ γλυκυ-
τάτῳ ἡμῶν πατρὶ
Εὐσεβίῳ καὶ τῇ μη-
τρὶ ἡμῶν Πώμῃ μνή-
μης χάριν». —

«Αὐρ. Γοῦρδος πρεσβύτερος
ἀνέστησεν Τύραννον τὸν
θρεπτὸν αὐτοῦ Μ. Χ.»
«Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.....»

Ἐγίνοντο δὲ καὶ ἐν Ἰκονίῳ σύνοδοι, ἧτοι πνευματικαὶ πανηγύρεις, εἰς ἃς προσκληθεῖς ποτὲ ὡς Μητροπολίτης ὁ μέγας Βασιλεὺς καὶ ἕνεκα τῆς εἰς Πόντον διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου ἐν Δαζημῶνι κινήσεως ταραχὰς ἀποδημίας αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖς ἵνα ὑπάγῃ γράφει πρὸς τὸν Ἀμφιλόχιον τῆς ἀπουσίας τὸ αἶτιον καὶ ἄξιόν ὅπως αὐτὸς ἔλθῃ εἰς Εὐθυμιάδα καὶ ἐκεῖ συνομιλήσωσι περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων «Ἀπὸ ὁδοῦ μακρὰν ἐπα-
νελθὼν (ἐγενόμην γὰρ μέχρι τοῦ Πόντου ἐκκλησιαστικῶν ἕνεκεν
χρεῶν καὶ κατ' ἐπίσκεψιν τῶν ἐπιτηδείων) καὶ τὸ σῶμά μου συν-
τετριμμένον ἐπαναγαγὼν καὶ τὴν ψυχὴν μετρίως κακακωμένος,
ἐπειδὴ τὸ γράμμα τῆς εὐλαβείας σου ἐπὶ χεῖρας ἔλαβον, πάντων
ἀθρόως ἐπελαθόμην, καὶ τῆς φωνῆς τῶν πασῶν ἐμοὶ ἡδίστης καὶ
χειρὸς τῆς φιλάτης ὑπὸδεξάμενος σύμβουλα· ὃς οὖν ἐκ τῶν γραμ-

μνῶν μνήμης
χάριν». —

«Ταβεῖς ἐκόσμη
σεν τὴν ἀδελφὴν
Ἀτιανὴν τὴν
διακόνισσαν
μνήμης
χάριν». —

«Γάειος Εἰούλιος Πατρίκιος
τῇ γλυκυτάτῃ μου θία
Ὁρεστίδι ἐνκρατευσάμενη
ἀνέστησα μνήμης χάριν»

«... οὗ ἐστὶν τὸ σῆμα τοῦτο ἡ
... τεως ὀρθοδόξου καὶ ἡθους χη
... Τίτος βίου διάκονος ἀπὸ ὕγ
... καθολικῆς ἐκκλησίας καὶ τὰς τη
... ξεν γενεθεὶς ὑπὸ θεοῦ δι-
... αὐτὸς καὶ ὡς μνημὸν ἐν.
... κατεσκεύασεν καὶ τῇ σ» ητλ.

μάτων οὕτως ἐγενόμην ἡδίων, εἰκάζειν ὑφείλεις πόσῳ ἀξίαν
ποιοῦμαι τὴν συντυχίαν σου, ἣν οἰκονομήσειεν ὁ ἅγιος γενέσθαι
ὑποῦ ἀνεπαχθὲς ἢ καὶ αὐτὸς προσκαλέσῃ ἡμεῖς· καὶ γὰρ οὐ χα-
λεπὸν μοι, εἰ καταλάβοις τὸν οἶκον τῶν ἐπὶ τῆς Εὐφημιάδος, γε-
νέσθαι ὁμοῦ· τάτε ὧδε ὀχληρὰ διαφεύγοντι καὶ πρὸς τὴν ἀνυ-
πόκριτόν σου ἀγάπην ἐπειγομένῳ· τάχα δέ μοι καὶ ἄλλως ἀναγ-
καίαν ποιεῖ τὴν μέχρι Ναζιανζοῦ ὁδὸν ἡ ἀθρόα τοῦ θεοφιλε-
στάτου ἐπισκόπου Γρηγορίου ἀναχώρησις, μετὰ πλείας αἰτίας γε-
νομένη ἀγνοουμένη μέχρι τοῦ νῦν» (ἐπιστ. σιζ'). ἦν δὲ ἡ Εὐ-
φημιάς χωρίον ἀνήκον τῷ Εὐρημίῳ πλησίον τῆς Ἀπηνζίνσου, ὅ-
περ ὁ Εὐφῆμιος μετέβαλεν εἰς Μοναστήριον καὶ πτωχοτροφεῖον·
περὶ τοῦ Εὐρημίου ἀναφέρει ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐν τῇ δια-
θήκῃ αὐτοῦ λέγων «Μελέτιος ὁ γαμβρός μου τὸ κτῆμα τοῦ ἐν
Ἀπηνζίνσῳ τὸ ἐκ τῶν Εὐρημίου, ἴστω κακῶς κατέχων· καὶ ὑπὲρ
τούτου καὶ πρότερον ἐπέστειλα πολλάκις τῷ Εὐρημίῳ, ἀναν-
δρίαν αὐτοῦ καταγινώσκων, εἰ μὴ τὸ ἐκυτοῦ ἀναρρύσαιτο· καὶ
νῦν μαρτύρομαι πάντας καὶ ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους· ὅτι ἀ-
δικεῖται ὁ Εὐφῆμιος· χρὴ γὰρ Εὐρημίῳ ἀποκαταστῆναι τὸ κτῆ-
μα»· ἐκάστη δὲ ἐκκλησία εἶχε καταστήσει πτωχοτροφεῖα διὰ
τοὺς πτωχοὺς τῆς ἐπισκοπῆς ἐκείνης κατὰ μίμησιν καὶ προτρο-
πὴν τοῦ Βασιλείου, ὅστις διὰ πολλῶν γραμμάτων συνίστα τοὺς
προεστώτας τῶν πτωχοτροφείων τοῖς δυνατοῖς ὅπως μὴ κωλύω-
σιν αὐτοὺς περιοδεύοντας καὶ λαμβάνοντας τὰς ἐκουσίας συνδρο-
μὰς τῶν χριστιανῶν διὰ τὰ πτωχοτροφεῖα καὶ ὑπερσπίζονται
τὰ κτήματα τῶν πτωχοτροφείων (ὅρα. ἐπιστ. ρμβ'. ρμγ'. ρμδ').
καὶ ὁ ἄξιος ἀδελφὸς Γρηγόριος τοῦ Θεολόγου Καισάρειος τὴν ἐ-
ξῆς λακωνικοτάτην μὲν, ἀλλὰ λίαν ἐξέπεκινον ἀφῆκε διαθήκην
«Τὰ ἐμὰ πάντα βούλομαι τῶν πτωχῶν εἶναι» καὶ ὁ
Γρηγόριος ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ λέγει αὐτὴν γλυκυτάτην μου θυγα-
τέρα Ἀλυπιανὴν βούλομαι συγγνώμην ἔχειν μοι, εἰ μηδὲν αὐτῇ κα-
ταλιπεῖν κύριος ἐγενόμην, πάντα προεπγγεῖλάμενος τοῖς πτωχοῖς,
μᾶλλον δὲ τοῖς μακαριωτάτοις γονεῦσιν ὑποσχομένοις ἀκολουθήσας
ὧν ἀθετῆσαι τὴν γνώμην οὐθ' ὅσιον, οὐτ' ἀσφαλὲς ἡγοῦμαι· νῦν
δὲ ἀντὶ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων Μονακτοῦ ἐν Ἰκονίῳ ὕρισται τὸ

τῶν Μεβλεβι-δερβισῶν, καλούμενον Μεβλαχανέ, καὶ περιέ-
χον τὸν τάφον τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τάγματος τούτου Μεβλανά
καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· παρὰ δὲ τῷ μνημείῳ τοῦ Μεβλανά
εἶναι καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ λίαν αὐτῷ προσφιλοῦς ἡγουμένου τοῦ
Ἀκ-μυαστήρ (Μονῆς τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος) ταφέντος· ἐκεῖ κατὰ
διαταγὴν αὐτοῦ.

Δύο ὥρας μακρὰν τοῦ Ἰκονίου πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ κεῖται
ἀμφιθεατρικῶς ἢ κωμόπολις τὰ Σύλλα, τὸ ἀρχαῖον Σύλλαιον, ὧν
πρῆτερον τῇ τάξει κς'. ἐπὶ δὲ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου με-
τατεθὲν εἰς λβ'. μεταξύ δύο λόφων ὑψηλῶν, ὧν ὁ μὲν λόφος τοῦ
ἁγίου Φιλίππου, ὁ δὲ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καλεῖται· διέρχεται
δὲ διὰ τῆς κωμοπόλεως χεῖμαρρος, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι κατῴκουν τὸ
πάλαι ἀσκητὰ ἔχοντες ἐκτὸς καὶ ἐντὸς καὶ περίξ τριάκοντα πε-
ρίπου ἐκκλησίας, ἐν αἷς διαπρέπει ἡ ἐξ ἡμισείας κτιστὴ καὶ ἐξ
ἡμισείας λελατομημένη ἐκκλησία τῆς Παναγίας, καὶ τὸν ἐν τῷ μέσῳ
τῆς κωμοπόλεως μέγιστον καὶ περικαλλῆ μετὰ τρούλλου ἀρχαῖον
τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ ναὸν ὡς Κυριακόν, καὶ κυριευθέντος τοῦ
Ἰκονίου ἔφυγον οἱ ἀσκητὰι ἀφέντες τὸν τόπον ἔρημον· ὁ δὲ Σελ-
σοῦκκος βασιλεὺς τοῦ Ἰκονίου Σουλτάνος Ἀλεδδὴν ἔστειλεν ἐκεῖ
ἑπτὰ λακωνικὰς οἰκίας αἰχμαλώτους εἰς περιποίησιν τοῦ ναοῦ καὶ
ἐκ τῶν οἰκογενειῶν τούτων κατὰγονται οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι, ὅθεν
καὶ ἑμιλοῦσι γλῶσσαν διάφορον τῆς τῶν ἄλλων ἐλληνοφώνων Καπ-
παδοικῶν καὶ μᾶλλον λακωνίζουσιν· κατ' ἐμὲ ὅμως ἡ γλῶσσα τῶν
Συλλαίων εἶνε λείψανον τῆς ἀρχαίας Λυκαονικῆς γλώσσης ἡνω-
μένης μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς· ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὁχθῆς τοῦ εἰ-
ρημένου χειμάρρου ὑψίσταται πέτρα ὑψηλὴ ἔχουσα ῥῆμα ἐν τῷ
μέσῳ· λέγεται ὅτι αὕτη εἶνε ἡ πέτρα ἡ διαρραγεῖσα καὶ δεξα-
μένη τὴν πρωτομάρτυρα Θέκλαν.

Μεταξὺ δὲ τῶν εἰς Σύλλα πλησιαζόντων βουνῶν ἔνδον χαρά-
δρας τινὸς εἶνε τὸ ἀπὸ τοῦ ὁσίου καὶ ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος τοῦ
κτίστου αὐτοῦ Μορυστήριον τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος ὑπὸ τῶν χρι-
στιανῶν κληθέν, ἕνεκα δὲ τῶν περικυαλούντων λευκῶν ὁρέων ὑπὸ
τῶν Τούρκων Ἀκ-Μορυστήρ παρονομασθὲν Μοναστήριον, ἐν ᾧ
ὑπάρχει ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι Θεοτόκου Σπηλαιωτίσσης ὑπὸ τὰ

βουνὸν ὧς σπήλαιον εὐρυχώρως λελατομημένη μετὰ κελλίων καὶ
παρεκκλησίων ὡσαύτως λελατομημένων· ἡ τοῦ ναοῦ πύλη κεῖται
πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἐπ' αὐτὴν ἔξωθεν εἰσὶ γεγραμμένα :

«Μεγάλῃ ἐστὶν ἡ δόξα τοῦ οἴκου τούτου
ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην
πόννημα Μάρκου μοναχοῦ·
ἐν ἔτει ς'φς'. Ἰνδικτιῶνος ἐβδόμης».

ἔνδον δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πύλης :

«Τίνος τὸ ἔργον ; τὸ γράμμα οὐ λέγω·
Θεὸς γὰρ οἶδεν ὁ ἐρευνῶν καρδίας·
ἀνεκαινίσθη καὶ ἐκαλλιεργήθη
ὁ πάνσεπτος ναὸς τῆς Ὑπεραγίας
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ
ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐπιλεγομένης
Σπηλαιωτίσσης, Πατριαρχοῦντος
τοῦ οἰκουμένικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Γρη-
γορίου καὶ ἐπὶ βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου
βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ρωμαίων
κυροῦ Ἀνδρονίκου, ἐν ταῖς ἡμέραις
βασιλεύοντος μεγαλογενοῦς
μεγάλου Σουλτὰν Μαχμοῦτι
τοῦ Καϊκαοῦση καὶ αὐθέντου ἡμῶν
ἔτους ς'ψγζ'. Ἰνδικτιῶνος β',
ὑπόμνημα Ματθαίου Ἱερομονάχου
καὶ τάχα καὶ Ἱγουμενοῦ».

Τὸ μνημα τοῦ ἡγουμένου τούτου κεῖται ἔξωθεν τῆς αὐτῆς πύλης
πλησίον τοῦ τοίχου φέρον τὸ ἐπιγράμμα :

Ἐνθάδε κεῖται τῶν μοναστῶν τὸ κλέος· Ἀειμνήστου κτίτορος
κυροῦ Ματθαίου καὶ καθηγουμένου τῆς Μονῆς ταύτης.
ἐν ἔτει ς'ως'. Ἰνδικτιῶνος ια', Νοεμβρ. α'.

*Ενδον τῆς πύλης πρὸς δυσμὰς εἶνε καὶ ἕτερον μνημεῖον μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς :

«Ἐνταῦθα κεῖται Πορφυρογεννήτων
γόνος Μιχαὴλ Ἀριμασχάνης
ἑγγον τοῦ πανευγενεστάτου
δισεγγόνου τῶν αοιδίμων Πορ-
φυρογεννήτων βασιλέων
κυροῦ Ἰω. Κομνηνοῦ τοῦ Μαυροζώμῃ,
υἱὸς δὲ τοῦ ταπεινοῦ
Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ.

ἐν ἔτει 5ω5'. Ἰνδικτιῶνος ια', μηνὸς Νοεμβρ. α'.

*Εξώθεν δὲ τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς ὑπάρχει τὸ ἅγιον τὸ διὰ θαύματος ἀνορυθνέν ὑπὸ τοῦ ὁμολογητοῦ Χρίτωνος ἐξ ἀκροτόμου λίθου· πρὸ τῆς Μονῆς ὑπάρχουσι κῆποι τινὲς καὶ ἄμπελοι· πλησίον δὲ τῶν Σύλλων εἰσὶ δώδεκα χωρὶς ἐν οἷς, μάλιστα ἐν Σαράϊ-κιοῦ, εὐρίσκονται τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα καὶ ἐρείπια κυκλωπέων οἰκο-
δομῶν ἐν αἷς καὶ ἐκκλησιῶν. Ἐσχατῶς δὲ ἐνδον τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς τῆς Σπηλαιωτίτης ἀνεκαλύφθησαν δύο παρεκκλήσια λελατομημένα καὶ σώζοντα τὰς ἀρχαίας ἀγιογραφίας αὐτῶν, τὸ μὲν τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Σάββα, τὸ δὲ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου, ἅτινα καὶ ἐπισκευάστησαν.

Β'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λύστρων Μοναστηρίων.

Μεταξὺ τῶν ὁρέων Καρὰ-δὰγ καὶ Πόζ-δὰγ κεῖνται τὰ Λύ-
στρα, ἐνθα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἰάτρευσε τὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς οὐδέποτε περιπεπτηκότα χολὸν καὶ κηρύξας μετὰ τοῦ Βαρνάβη τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἔχειροτόνησεν αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλη-
σίαν (Πράξ. Ἀποστ. ιδ'. 1—24) ἐπομένως τὰ Λύστρα ἦσαν ἐκ-
κλησία ἀποστολική· τανῦν δὲ καλοῦνται Κίλυστρα· ἂν δὲ τὸ ἐν Πασματζή-τζάι εὕρηθὲν ἐπίγραμμα ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὰ Λύ-
στρα πρέπει νὰ υποθέσωμεν ὅτι τὰ Λύστρα καὶ πάλιν ἐκαλοῦντο

καὶ Κίλυστρα· ἔχει δὲ τὸ ἐπίγραμμα κυκλικῶς γεγραμμένον οὕτω «ΛΩΚΕΙΑΙΟΝ ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ. ΚΑ. ΚΙΛΥΣΤΡΑ. ΣΕΖ». πρὸς τὸ ὄρος Πόζ-δὰγ εὐρίσκονται πολλὰ σπήλαια ἀσκητῶν κα-
λούμενα Μοναστήρια καὶ ἐν ταῖς πέριξ κώμας Κουροῦ-καβάκ, Κοδζασή, Ἀληπέ-κιοῦ, Τζούμπρα, Κα'άκ, κ.λπ. εὐρίσκονται ἐρείπια ἀρχαίων ἐκκλησιῶν καὶ σπήλαια μοναχῶν. Τὰ δὲ Οὐά-
παδα, Ἀμβλαδα καὶ Ὀμόναδα ἦσαν τῆς Ἰσαυρικῆς, περὶ ὧν λέγει ὁ Στράβωνας δ' οὗ· Ἀμύντας τὴν μὲν Κρήμαν ἐξέλεν εἰς δὲ τοὺς Ὀμοναδείας παρελθὼν, οἱ ἐνομιζόντο ἀληπτότατοι καὶ καταστάς ἤδη κύριος τῶν πλείστων χωρίων, ἀνελὼν καὶ τὸν τύραννον αὐτῶν, ἐξ ἀπάτης ἐλήφθη διὰ τῆς τοῦ τυράννου γυναικός. Καὶ τοῦτον μὲν ἐκεῖνοι διέφθειραν· ἐκείνους δὲ Κυρίνιος ἐξεπόρθησε λιμῶ καὶ τετρακισχιλίους ἀνδρας ἐζώγρησε, καὶ συνέκισεν εἰς τὰς ἐγγὺς πόλεις· τὴν δὲ χώραν ἀπέλιπεν ἔρημον τῶν ἐν ἀκμῇ· ἔστι δὲ ἐν ὑψηλοῖς τοῦ Τάυρου μέρεσι, κρημνοῖς ἀποτόμοις σφόδρα καὶ τὸ πλεον ἀβάτοις, ἐν μέτῳ κοῖλον καὶ εὐγεων πεδίον, εἰς αὐλῶνας πλείους διηρημένον, τοῦτο δὲ γεωργοῦντες, ὥκουν ἐν ταῖς ὑπερ-
κειμέναις ὄφρυσιν, ἢ σπηλαίοις· τὰ πολλὰ δὲ ἐνοπλοὶ ἦσαν καὶ κατέτρεχον τὴν ἀλλοτρίαν ἔχοντες ὄρη τειχίζοντα τὴν χώραν αὐτῶν Εἰσὶ δὲ τοῖς Φρυξίν ὄμοροι καὶ τῇ Καρίᾳ Τάβαι καὶ Σίνδα, καὶ Ἀμβλαδα, ὅθεν καὶ ὁ Ἀμβλαδεὺς οἶνος ἐκφέ-
ρεται πρὸς διαίτας Ἰατρικὰς ἐπιτήδεις» (Στράβ. βιβλ. ΙΒ'. 568). τὰ ἐν τοῖς ἀποτόμοις καὶ ἀβάτοις ταῦτα σπήλαια, κατηχηθέν-
των τῶν κατοίκων εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν ἀπὸ τῶν ἀποστο-
λικῶν ἤδη χρόνων, ἀντὶ σπηλαίων ληστῶν μετεβλήθησαν εἰς σπήλαια ἀναχωρητῶν καὶ μοναστῶν καὶ ὡς σύμβολο μελισσῶν περιέχοντες μέλι γλυκύτατον, ἐπλήσθησαν μελιρρήτων ἀνδρῶν τῶν τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς κοσμοκόμοις ἀποταξαμένων καὶ ὡς μέλισσαι κηρίων τὰ ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυκεῖα ῥήματα τοῦ Εὐαγγελίου ἐκ μυρίων στομάτων χεύοντων· τῶν σπηλαίων τούτων εἴτε μοναστη-
ρίων πληθὸς σώζεται ἄπειρον ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος περι-
γραφομένοις τούτοις τόποις, ἄλλων μὲν ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καταστραφέντων, ἄλλων δὲ ἀβλαβῶς διατηρηθέντων.

Γ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λαράνδων Μοναστηρίων.

Ἡ κωμόπολις *Láragda* κεῖται ΝΑ τοῦ Ἰκονίου εἰς ἀπόστασιν 20 ὥρων ἐπὶ τόπου πεδινοῦ περιρρεομένου ὑπὸ πολλῶν ὑδάτων, τὰ *Láragda* μετὰ τῆς Ἰσαυρικῆς ἀνῆκον εἰς τὴν Λυκαονίαν, ὡς λέγει ὁ Σγράβων «Τῆς δὲ Λυκαονίας ἐστὶ καὶ ἡ Ἰσαυρικὴ πρὸς αὐτῷ τῷ Ταύρῳ. ἡ τὰ Ἰσαυρα ἔχουσα κόμας δύο ὁμωνύμους, τὴν μὲν *Παλαιὰν* καλουμένην, τὴν δὲ *Εὐερκῇ* ὑπήκοοι δὲ ἦσαν ταύτης καὶ ἄλλαι κῶμαι συχναί· ληστῶν δ' ἀπασαι κατοικίαι. . . τούτου δὲ (τοῦ Ἀντιπάτρου) ἦν καὶ τὰ *Láragda* ἐφ' ἡμῶν δὲ καὶ τὰ Ἰσαυρα καὶ τὴν Δέρβην Ἀμύντας εἶχεν ἐπιθέμενος τῷ Δερβῆτι (Ἀντιπάτρῳ) καὶ ἀνελὼν αὐτόν· τὰ δὲ Ἰσαυρα παρὰ τῶν Ρωμαίων λαβὼν. Καὶ δὴ βασιλεῖον ἑαυτῷ κατεσκεύασεν ἐνταῦθα, τὴν παλαιὰν Ἰσαυρίαν ἀνατρέψας· ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χωρίῳ καινὸν τεῖχος οἰκοδομῶν οὐκ ἔφθη συντελέσας, ἀλλὰ διέφθειραν αὐτὸν οἱ Κίλικες, ἐκβαλόντα εἰς τοὺς Ὀμοναδέας καὶ ἐξ ἐνέδρας ληφθέντα» (Στρ. βιβλ. ιβ'. 568). Ἐν τῇ Ἰσαυρίᾳ πλῆθος ἦν ἐκκλησιῶν καὶ Μοναστηρίων, ὧν εἰς διευθέτησιν πολλάκις διεβαίνειν ὁ μέγας Βασιλεῖος, ὡς λέγει καὶ ἐν τῇ σις'. ἐπιστολῇ αὐτοῦ «Πολλαὶ μὲν ἡμᾶς καὶ ἄλλαι ἀποδημίαι τῆς πατρίδος ἀπήγαγον· καὶ γὰρ μέχρι τῆς Πισιδίας διέβημεν, ὥστε μετὰ τῶν ἐκεῖ ἐπισκόπων τὰ κατὰ τοὺς ἐν τῇ Ἰσαυρίᾳ ἀδελφούς τυπῶσαι»· καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀνεχώρησε κρυφίως εἰς τὴν Σελεύκειαν τῆς Ἰσαυρίας καὶ ἐν τῷ κατ' αὐτὴν Μοναστηρίῳ τῆς ἁγίας Θέκλης ἐπὶ πέντε ἔτη ἡσύχιον βίον διήγαγεν, ὡς λέγει Γρηγόριος ὁ πρεσβύτερος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ «Τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ Γρηγορίου τὸν βίον μεταλλάξας, τιμήσας τὸν πατέρα λόγοις ἐπιταφίοις, τὴν τε Θεοφιλῇ μητέρα Νόνναν ἐγκωμιάσας ἔτι ζῶσαν, ὅσιά γε ποιῶν καὶ οἷα εἰκὸς τὸν φιλοπάτορά τε καὶ φιλομήτορα καὶ φιλόχριστον καὶ ἀντιλαμβανόμενος αὐτῆς ἐν χηρίᾳ καὶ πολιᾷ βαθείᾳ δεσμένης ἐπικουρίας τε καὶ ἀνέσεως, μετὰ τὴν αὐτῆς τελευτήν, τῆς ἐκκλησίας ὑπνεχώρησε· καὶ καταλαβὼν τὴν Σελεύκειαν τῷ

Παρθενῶνι τῆς πανάγνου Θέκλης ἐνδιαίτηται»· τοῦτο δὲ ἐνεῖναι καὶ ὁ μέγας Βασιλεῖος λέγων «τάχα δέ μοι καὶ ἄλλως ἀναγκαίαν ποιεῖ τὴν μέχρι Ναζιανζοῦ ὁδόν, ἡ ἀθρόα τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Γρηγορίου ἀναχώρησις, μετὰ ποίας αἰτίας γενομένη ἀγνοουμένη μέχρι τοῦ νῦν» (Βασιλ. ἐπιστ. σις'). ἀλλὰ τὸ αἷτιον ἀναφέρει Γρηγόριος ὁ πρεσβύτερος ὅτι ὁ Γρηγόριος συνεφώνησε μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅπως κυβερνήσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας Ναζιανζοῦ ζῶντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὡς ἐπίτροπος, οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ θάνατον «φησὶ πρὸς αὐτόν, ὦ πάτερ, κἂν ὅτι δυσχερὴ μοι τὰ προσταττόμενα, ὅμως διὰ σὴν χάριν οὐκ ἀνανεύω· δέχομαι τὴν φροντίδα Ναζιανζοῦ· γινώσκέτω δὲ σου ἡ ἱερὰ καὶ θεοφιλὴς σύνεσις, ὡς οὐχ οἶδόν τέ με, σοῦ τοῦ τῇδε βίου χωριζομένου, τῆς ἐκκλησίας ἀντέχεσθαι ὑποφθάσας οὖν ὁ πατὴρ ἐμοὶ μὲν ἔφη, ὦ πατ', ἐκκλησίας ἀντέχεσθαι ὑποφθάσας οὖν ὁ πατὴρ ἐμοὶ μὲν ἔφη, ὦ πατ', εὐχαῖς στηριζόμενος· τελευτήσαντος δὲ ὡς ἂν ᾖ σοι φίλον, διατίθεσο τὰ πράγματα». Καὶ τὰ μὲν *Láragda* καὶ τὴν σήμερον τίθεσο τὰ πράγματα». Καὶ τὰ μὲν *Láragda* καὶ τὴν σήμερον καλεῖται οὕτως οὕσα ἔδρα διοικητοῦ Καραμανίας (ἀρχ. Λυκαονίας), ἡ δὲ Σελεύκεια καλεῖται *Σίλιφκα*· ἐν δὲ τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων φέρονται αἱ υπογραφαὶ Λευτοπολιτῶν Ἰσαυρίας Ζαχαρίου, Κυπράδων Ἰσαυρίας Ἀλεξάνδρου, Σελευκείας Ἰσαυρίας Μαρτίου, Κυπράδων Ἰσαυρίας Ἀλεξάνδρου, Σελευκείας Ἰσαυρίας Μαρτίου, Κροβίου καὶ Δεξιανού, Κασταβάλων Παρηγορίου καὶ Ἡσυχίου, Γερμανικουπόλεως Ἰσαυρίας Τυράννου, Ὀμονάδων Τυράννου, Λύστρων Πλουτάρχου, Λαράνδων Ἀσχολίου, Βηράτων Εὐγενίου, Ἀρβλάδων Διομήδους, Ἰσαυρουπόλεως Ἀετίου, Ὑδμαντοῦ Ἡγεμονίου, Περτῶν Κόνωνος, Ἰλίστρων Ὀνησίμου, Οὐσιάδων Ὀλυμπίου· ὅπως δὲ αἱ ἐπίσκοποι τῆς Λυκαονίας καὶ Ἰσαυρίας ἦσαν πολλοί, οὕτω καὶ αἱ ἐκκλησίαι καὶ αἱ Μοναὶ ἦσαν παμπληθεῖς, ὧν ἄλλαι μὲν ἀκέραιοι, ἄλλαι δὲ ἐξ ἡμισείας κατεστραμμέναι, ἄλλαι δὲ κατηρειπωμέναι σώζονται.

Δ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Δέρβης Μοναστηρίων.

Ἡ *Δίβλε* κειμένη ἐν ταῖς πρὸς τὰ ΝΔ τῆς Ἡρακλείας (Ἑρεγλι) ἐγκαρσίοις κοιλάσιν εἶνε ἡ ἀρχαία *Δέρβη*, περὶ ἧς λέγει ὁ Στράβων αὐτῆς δὲ Ἰσαυρικῆς ἐστὶν ἐν πλευραῖς ἡ Δέρβη τὸ μάλιστα τῇ Καππαδοκίᾳ ἐπιπεφυκὸς τοῦ Ἀντιπάτρου τυραννεῖον τοῦ Δερβήτου» (Στρ. βιβλ. ΙΒ'. 568). καὶ ἡ πόλις εἰς ἣν τῷ 41 μ. Χ. κτέφυγον οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Βαρνάβας διωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἰκονιέων (Πράξ. Ἀποστ. ΙΔ'. 20). ἐνταῦθα αἱ πλευραὶ τῆς κοιλάδος διατηροῦσιν ἔτι τὰ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος μνημονευόμενα σπήλαια (Στρ. βιβλ. ΙΒ'. 569). ἅτινα ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν χρόνων ἐχρησίμευσαν τοῖς ἀναχωρηταῖς ὡς ἡσυχαστήρια· σῴζονται ἐν *Δέρβη* τὰ τεῖχη παλαιοῦ φρουρίου καὶ ἐκκλησίαι Βυζαντινῇ κεκοσμημένη δι' εἰκονογραφίαν καλῶς διατηρουμένων· ἄχρι τοῦδε τὰ ἐν *Καρὰ-δὰγ* ἀρχαῖα Μοναστήρια ἐθεωροῦντο ὡς κτεχόντα τὴν θέσιν τῆς *Δέρβης*· ἐπίσκοποι Δέρβης ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἀναφέρονται Θωμᾶς, Παῦλος καὶ Κύριος.

Ε'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σαβάστρων Μοναστηρίων.

Τὰ *Σάβαστρα* εὔρηται γραφόμενα καὶ *Σαύαστρα*, ὁ δὲ Στράβων καλεῖ αὐτὰ *Σάατρα* «Καὶ τὰ τῶν Λυκαόνων ὀροπέδια ψυχρὰ καὶ ψιλὰ καὶ ἀναγρόβια, ὑδάτων δὲ σπάνις πολλή· ὅπου δὲ καὶ εὔρεῖν δυνατὸν βαθύτατα φρέατα τῶν πάντων, καθάπερ ἐν Σαάτροις ὅπου καὶ πιπράσκειται τὸ ὕδωρ· ἔστι δὲ κωμόπολις Γαρσαούρων πλησίον· ὅμως δὲ, καίπερ ἄνυδρος οὕτα ἡ χώρα, πρόβια ἐκτρέφειν θυμαστῶς, τραχείας δὲ ἐρέας· καὶ τινες ἐξ αὐτῶν τούτων μεγίστους πλούτους ἐκτήσαντο. Ἀμύντας δὲ ὑπὲρ τριακοσίας ἔσχε ποιμένας ἐν τοῖς τόποις τούτοις» (Στρ. βιβλ. ΙΒ'. 568). *Σάατρα* δὲ εἶνε τανῦν κοινῶς μὲν λεγόμενη *Φλογητά*, τουρκιστὶ δὲ *Σοῦ-βερμέζ*, σχεδὸν μετάφρασις τῆς φράσεως ἀπιπράσκειται

τὸ ὕδωρ», καθότι ἡ τουρκικὴ ὀνομασία σημαίνει ἀχωρίον μὴ διδὸν ὕδωρ».

Οὗ μακρὰν τῶν *Σαάτρων* εἶνε ἡ *Μαλακοπαλα*, ἐν ᾗ ὑπῆρχεν ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Θεοδώρων κτίσμα Ἰωάννου βασιλέως τοῦ *Τζιμισκῆ* (970), ἐνθα ἐσώζετο εἰκὼν τοῦ κτίτορος καὶ ἐν τῇ πολέᾳ μαρμάρινος θρόνος· ἐν τῇ τελευταίᾳ μου περιοδείᾳ τῇ γενομένῃ κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1892, μετὰ λύπης μου ἔμαθον ὅτι ἐν τῇ ἀνακαινίσει τοῦ ναοῦ τούτου, ἢ τε εἰκὼν τοῦ κτίτορος τούτου καὶ ὁ ἐν τῇ πολέᾳ μαρμάρινος βασιλικὸς θρόνος κατεστράφησαν, σῴζεται δὲ πλᾶξ ἐκ μαρμαρίου πρὸ τοῦ προσκυνηταρίου, οὗ ἡ ἐπιγραφή ἐκ τῆς τριβῆς τῶν πεδῶν τῶν προσκυνοῦντων ἐξηφανίσθη, ἀναγινώσκεται δὲ μόνον ἡ λέξις «ΤΟΥ ΠΙΚΛΗΝ»· ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ἐκκλησίας σῴζεται ἀρχαία ἐπιγραφή ἐπὶ τεθλασμένου μαρμαρίου ἡ ἐξ ἧς «... C ΑΘΗΝΑΙΟΥ ... Η ΤΗ ΑΣΥΝΚΡΙΤΩ ΓΥΝΑΙΚΗ ΜΝΗΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΗΡΑ ΤΟΙΣ ΓΟΝΕΥΣΙ». Σχεδὸν συγχρόνως ἐνεκαινίσθη καὶ ὁ ναὸς τῶν *Ταξιαρχῶν* ἔργον ἀρχαῖον Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἔχων ἄμβωνα μαρμαρίνην ἐν τῷ μέσῳ, ἐν δὲ τῷ ἱερῷ βήματι παρὰ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν τὴν ἐπιγραφὴν: «ΑΡΧΑΙΟΣ ΑΡΧΑΙΩ, ΠΑΤΡΙ ΑΓΑΘΩ».

καὶ ἐτέρᾳ :

«ΟΠΑΙΟΣ ΟΥΤΕΝΕΝΤΙΟΣ ΚΑΙ ΛΩΝΚΙΟΣ ΒΟΥΣΙΑΙΟΣ ΡΟΜΟΣ Ο ΠΟΛΩΝ ΡΟ ... ΦΙΛΙΩ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΕΝΕΚΑ».

Ἀλλὰ ἐν τῇ ἀνακαινίσει τοῦ ναοῦ καὶ ταῦτα ἀπώλοντο· σῴζονται δὲ πρὸ τοῦ νάρθηκος μάρμαρα τεθλασμένα μετὰ ἐπιγραφῶν κατεστραμμένων· αὐτοὶ οἱ κάτοικοι ὁμολογοῦσιν ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς γῆς ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι περὶ τὰς τριάκοντα, ἃς καθελόντες τοὺς λίθους ἐχρησιμοποίησαν εἰς τὴν ἀνοικοδομὴν τῶν εἰρημένων δύο ἐκκλησιῶν· διέφυγον δὲ τὰς καταστρεπτικὰς αὐτῶν χεῖρας αἱ ὑπὸ τὴν γῆν καὶ αἱ ἐκ μονολίθου λαξευταί· σῴζεται δὲ ἔνδον τῆς κώμης τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Μεταμωρφώσεως λελαξευμένον ἐκ μονολίθου.— Ἡ Μονὴ τῶν ἁγίων Ἀναρμυρφόσεως λελαξευμένη ἐκ μονολίθου, εἰς ἣν συρρέουσιν ἐκ τῶν πέριξ γύρων λελαξευμένη ἐκ μονολίθου, εἰς ἣν συρρέουσιν ἐκ τῶν πέριξ πολυπληθεῖς προσκυνηταὶ καὶ ἐν ᾗ προνοία τῶν κατοίκων ἐκτί-

σθησαν δωμάτια τινὰ ὡς κατάλυμα τῶν προσκλητῶν καὶ τοῦ ἀρχιερέως, πρὸ αὐτῶν δὲ αὐλὴ λίαν εὐρύχωρος. — Ἐτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ὑπόγειος θολωτὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ Στεφάνου Κεσίμογλου Βυζαντινῆς ἐποχῆς τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ἐν ᾗ ἐπὶ τμήματος μαρμάρου ἀνέγνων τὴν ἐξῆς πεντάστιχον ἐπιγραφὴν «ΚΡΑΤΕΡΟΣ ΘΕΩΝΟΣ ΓΕΡΜΑΝΩ ΤΩ ΥΙΩ ΜΝΗΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ». Ἐπειδὴ δὲ ἡ Καππαδοκικὴ καὶ ἱστορικὴ αὕτη πόλις τὸ πάλαι ἦν τρωγλοδυτικὴ, σώζονται ἐν ταῖς τρώγλαις πλεῖσται ἐκκλησίαι, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὴν ἀρχαιοτάτην εἰς βάθος τεσσαράκοντα πήχεων λελαξευμένην ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐνθ' αὖτε εὐρίσκεται σήραγγα ὁδηγοῦσα εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς μέχρι τοῦ ὕδατος. Καὶ τὴν πρὸς τὰ ΒΔ πρὸ τῆς κώμης ὑπόγειον ἐκ μονολίθου λελαξευμένην ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Πικρασκευῆς, περιέχουσαν κιονόκρανα ἐκ μαρμάρου· ἐν δὲ τοῖς περίξ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐξωκλήσια καλούμενα *Μοναστήρια* καὶ οὕτω μαρτυρούμενα ἐξ ἐπιγραφῶν· ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου λελαξευμένῳ ἐκ μονολίθου μετὰ κιόνων, ἁγίας τραπέζης καὶ λοιπῶν, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τῇ ἐκτισμένῃ διὰ πελεκητῶν λίθων, σώζεται ἐπὶ τοῦ τοίχου μέγας λίθος φέρων μέγαν σκαυρὸν καὶ ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην:

«ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΦΑΛΕΙΡΙΟΥ ΑΝΕΠΑΥΘΗ ΙΚΛ». Ἐνδον δὲ σήραγγες λαβυρινθώδεις, ἐν αἷς πίθαι πετροκομμένοι. — Πρὸς τὰ ΒΑ τῆς κώμης, ἐπὶ τοῦ βουνοῦ Ἀγία Λαύρα, ἕτερον ἐξωκλήσιον κατεστραμμένον. — Καὶ πρὸς τὰ ΒΔ ἕτερον ἐξωκλήσιον ἐπὶ λόφῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Χαράλαμπους· καὶ ἄλλα πολλὰ κατεστραμμένα· περιηγητῆς τις Εὐρωπαῖος ὁ Ἄγγλος Ainsworth βλέπων τὰ πολλὰ ταῦτα Μοναστήρια ἠθέλησε νὰ εὕρῃ τὸ ἔτυμον τῆς ἐπωνυμίας τῆς κώμης *Μελεκοπή* (οὕτω καλουμένης τουρκιστί) ἐκ τοῦ *Mag-yacub* σημαίνοντος Μονὴν Ἰακώβου· ἀλλ' ἐὺλογημένος δὲν ἐσυλλογίσθη ὅτι οἱ κάτοικοι οὔτε Ἀραβεῖς εἰσιν, οὔτε Κόπται, οὔτε Ἑβραῖοι, οὔτε Ἀρμένιοι, ἀλλ' Ὁρθόδοξοι ἰθαγενεῖς σώζοντες εἰσέτι τὴν πάτριον Ἑλληνικὴν γλῶσσαν· εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ διαφορετρόπως ἔτυμολογοῦντες τὴν λέξιν κατὰ συλλήψειςιν *Μαλακοπή* προφέρουσιν, συγγνω-

στέοι οὗτοι ὡς μὴ εἰδότες τὴν ἱστορίαν, ἀλλ' Ἄγγλος σοφὸς περιηγητῆς ἐπιτρέπεται νὰ ἀγνοῇ τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν, ὅπου ῥητῶς ἀναφέρεται «Καὶ πολιορκήσας περὶ λαβὴ τὸ Ἡρακλέους κάστρον ὀχυρώτατον πάλιν ὑπάρχον καὶ τὴν Θήβαν καὶ τὴν Μυλακοπείαν καὶ τὴν Ἀνδραπὸν καὶ τὴν Σιδηρόπαιον κτλ». (Θεοφ. Σελ. 736); ὑπὸ τῇ κώμῃ ταύτῃ εἰσὶν ὑπόγειοι οἰκοδομαὶ πλεῖσται οἰκῶν, ἀγορῶν, καὶ ἄλλων, ἥτις ὑπ' αὐτὴν σώζεται ὁλόκληρος ἀρχαία τρωγλοδυτικὴ πόλις, ἐν ᾗ εὐρίσκονται κρυφήγεται, σήραγγες· ἐπὶ τέσσαρας καὶ πέντε ὥρας ὑπὸ τὴν πεδιάδα ἐκτινόμεναι, ὡς καὶ ἐν ἀπάσῃς ταῖς ἐπὶ τὴν πεδιάδα ταύτην κώμας εὐρίσκονται ταιαῦτα ὑπόγεια, ἅτινα μέχρι τοῦδε ἐπιτοπίως κατασφραγισθὲν καλοῦνται, ὡς χρησιμεύοντα εἰς καταφυγὴν ἐν καιρῷ ἐπιδρομῶν ἑλλοφύλων καὶ τῶν ἐπιπολαζόντων ἄλλοτε ἐνταῦθα ληστῶν. Ἐν τέταρτον ὥρας μακρὰν αὐτῆς εἶνε κοιλὰς καλουμένη *Κόπιε δερεσί*, ἥτοι κοιλὰς Μυλακοπείας, ἐνθ' αὖθις κρυφήγεται καὶ ἐρείπια ἀρχαίων οἰκῶν καὶ ἐκκλησιῶν, Μοναστηρίων καλουμένων. Ἐντεῦθεν ὁμαλὴ πεδιάς ἄγει εἰς τὴν κώμην Ἐρεγ, ἥτοι Ἀνακώ.

Ἐν Ἀνακῷ ὁρίσεται ἀρχαία Βυζαντινὴ ἐκκλησία καλουμένη μονὴ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ὑπόγειος· ἐνθ' ἐπὶ τοῦ ἀνωφλοῦ τῆς ἑνδον πρὸς δύοσιν μικρᾶς πύλης ἐτέθη ἀρχαῖον μάρμαρον τεθραυσμένον κατὰ τὰ δύο ἄκρα, ἐν αἷς ὑπῆρχε μὲν ἐπιγραφὴ ἀλλ' αὕτη ἐν μέρει τεθλασμένη, ἐν μέρει δὲ ἑνδον τοιχῶν κεχωσμένη δυδιάκριτος κατέστη καὶ δυσιανήγνωστος· ἀνέγνων δὲ ἐν μὲν τῇ πρὸς βορρᾶν ἄκρᾳ ταῦτα «ΔΙΕΔΡΑΜΟΝ ΤΟΝ . . . » ἐν δὲ τῇ πρὸς νότον « . . . ΧΗΝΕΝΧΕΡΚΕΤΟ ΚΕΤΟ . . . ΙΚΕ . ΑΖΙΑ + »· ἐν τῷ μέσῳ δὲ σταυρὸς ὑπερμεγέθους οὗ ἑνδον δωδεκάστιχος ἐπιγραφὴ, ἥς τρεῖς στίχοι ἐν τῷ ἄνω τμήματι καὶ τρεῖς ἐν τῷ κάτω καὶ ἐξ ἐν τῷ μέσῳ ἔχει δὲ οὕτω:

ΕΝΘΑΔΕ ΚΙΜΕ ΚΥΡ
 ΑΠΟ ΠΡΙΓΚ' ΧΕΡΩ
 ΑΘΟΝ ΤΟΝ ΠΟΛΥΣΤΟΝΟΝ
 ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΒΙΟΝ Ω Ο ΘΣ' ΕΔΩ
 ΡΗΣΑΤΟ ΤΙΜΑΘ ΑΡΧΩΝ . . .
 ΤΩΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ . ΕΧ
 ΝΑΤΟΝ ΠΑΝΤΕΣ ΑΥΞΗΣΑΣ Ο
 Ο ΚΕ ΠΑΡΑΣΧΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ
 ΔΥΝΗΜΕ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΟΥΤ
 ΕΝΟΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΑΤΟ
 ΠΟΗΤΟΝ ΚΕ ΚΡΙΤΗΝ ΤΩΝ . . .
 . . . ΔΙΚΕΩΣ ΑΝΤΑ ΕΝ ΟΣΙ . . .

ἀναγινώσκω τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ὡς ἑξῆς:

α' Ἐνθάδε κεῖμαι Κυριακὸς
 ἀπὸ Πριγκήπων· χαίρων ἀπῆ-
 λθον τὸν πολύστονον
 Ἀνθρώπων βίον, ᾧ ὁ Θεὸς ἔδω-
 ρήσατο τιμὰς ἀρχῶν αὐ-
 τῶν τῶν βασιλέων ἔχειν ἕως θά-
 νάτου πάντοτε αὐξήσας ὁ Θεὸς
 ὁ καὶ παρασχὼν ἀνθρώποις
 δύναμιν ἐβδομηκοντούτης δὲ γενό-
 μενος παλινδρομήσατο πρὸς τὸν
 ποιητὴν καὶ κριτὴν τῶν ἀπάντων τὸν
 δικαιώσαντα ἐν ὁσίοις».

Ἐντὸς τῆς ἀρχαίας ταύτης βυζαντινῆς ἐκκλησίας τοῦ Σταυ-
 ροῦ, ἀνήγειραν ἐκ βάρων καὶ ἐτέρων τρισυπόστατον καὶ περι-
 καλλῇ τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου φέρου-

σαν Ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν τὴν ἑξῆς «Οἶκος τοῦ Θεοῦ καὶ προσ-
 ευχῆς ὑπάρχει μηδεὶς εἰσέλθῃ μνησίκαλος ἐνθάδε καὶ λίθῃ
 ἄρὰν ἀντὶ τῆς εὐλογίας· οὗτος ὁ ναὸς ᾠκοδομήθη τῷ σωλδ',
 Μαρτίου 21». Πλεῖστα δὲ παρεκκλήσια ὑφίστανται ἐν τε τῇ
 κώμῃ καὶ τοῖς πέριξ. — Ἐν τόπῳ καλυμένῳ Φρούριον εἶνε τὸ
 τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐφ' οὗ μνήματα ἑκαμμένα ἐπὶ βράχου. —
 Τὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐνθα ὑπὸ τὴν ἁγίαν τράπεζαν εὐρέθη
 μνῆμα μετ' ἐπιγραφῆς «ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΙΕΡΕΥΣ». —
 Τὸ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἔνδον τῆς οἰκίας Δημητρίου Τουρ-
 γούτη, ὅπου καὶ τρώγλαι μετὰ τραχῶν, κλιβάνων καὶ φρεάτων,
 ὡς καὶ πελλαχοῦ τῆς κώμης. — Ἑτέρα πελλὰ παρεκκλήσια ἐν
 ταῖς τρώγλαις· ἐξωκλήσια δὲ Μοναστήρια καλούμενα τὸ τῆς
 ἁγίας Μακρίνης, ἐνθα εὐρέθησαν νεκρώματα μεγάλου Ἀλεξάνδρου. —
 Τὸ τῆς ἁγίας Κυριακῆς — Τὸ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. — Τὸ τοῦ
 πρεφίτου Ἡλιού. — Τὸ τοῦ ἁγίου Δημητρίου — Τὸ τῆς Παναγίας
 ἐπὶ λόφου· καὶ ἄλλα, ὧν τὰ ὀνόματα ἀγνώστια· περὶ δὲ αὐτὰ
 οἰκήματα ἀσκητῶν κατεστραμμένα.

ΣΤ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κάννων Μοναστηρίων.

Ἡ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου Ἰκονίου εἶνε ἡ κωμόπολις Νίγηδε,
 ἥτις τὸ πάλαι ἑκαλεῖτο Κάθηνα, ἅτινα, ὡς λέγει ὁ Στράβων,
 ἦν Σισίεον τοῦ ἐπιθεμένου τῇ Καππαδόκῳ ἀρχῇ, βασιλείου καὶ
 πόλειος κατασκευὴν ἔχον (Στράβ. βιβλ. ΙΒ'. 537). Ἐλαβε δὲ φαί-
 νεται τὴν νῦν ἐπωνυμίαν ἐκ τῆς λέξεως Νικήτα, ὡς ἔχοντος τοῦ
 ἁγίου τούτου ἰαόν τινα ἐν αὐτῇ νῦν μὴ σωζόμενον, καθὼς πολλὰ
 κῶμαι παρωνομάσθησαν παρὰ τῶν ἐν αὐταῖς τιμωμένων ἁγίων·
 ἡ πόλις τὸ πάλαι ἔκειτο ἐπὶ τὰς ὄχθας τοῦ παραρρέοντος ῥύα-
 κος, φρούριον δὲ κείμενον ἐπὶ τόπου ὑψηλοῦ ἐδέσποζε ταύτης· νῦν
 δὲ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ θέσει ὑφίστανται οἰκίαι καὶ πέριξ τοῦ φρουρίου
 καὶ ἐν ταῖς προαστείαις, ἐν οἷς διαπρέπει τὸ Καρχα-πασῆ· παρὰ
 τὰς ὄχθας τοῦ ῥύακος αἰσθάνονται ἔχνη ἀρχαίων τρωγλοδυτικῶν

οικήματων, ἐν οἷς βεβελώς ὑπῆρχον καὶ ἐκκλησίαι, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ περιελθούσης τῆς πόλεως εἰς χεῖρας ἀλλοθιῶν, ἐκτείναι μὲν ἀπωλέσθησαν, ἀντ' αὐτῶν δὲ ὑψώθησαν πολυάριθμα σιδηρὰ κατὰ τῶν κατὰ τῶν ἐμεινέων δὲ ἡ ἀρχαία Βυζαντινὴ ἐκκλησία πρὸς τοῖς ὁρθόδοξοις ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου, ἣν ἀνεκίνισαν ἐκ βάρων τῷ 1861, πλὴν δὲ μαρμαρίνη ἀνωρυχθεῖσα ἐκ τῶν θειμάτων τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας καὶ σωζομένη νῦν ἐπὶ τοῦ τέκρου ἱερέως τινὸς δεικνύει ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐκείνη εἶχε κτισθῇ κατὰ τοὺς ἀρχαίους αἰῶνας τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, ὡς σώζοντα ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ὀνόματα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἣν νομίζει τις ἐκ πρώτης ὀψέως ὡς τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων ἀλλ' εἶνε τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, περιέχοντα φράσεις περὶ περκαδίου καὶ ψυχῆς, ἀλλὰ δυστυχῶς παλιν παλιν ἐπ' αὐτῆς κατέστρεψαν καὶ κατὰστρέφουσιν τὴν ἐπιγραφὴν, ἥτις τὰ σωζόμενα ἀντέγραψεν οὕτως ἔχοντα :

«ΑΘΗΝΑΙΩ ΤΕΙΡΗ ΚΑΙ ΕΠΗΚΩ ΔΙΟΔΟΤΟΣ
ΠΛΑΤΟΝΟΣ ΘΥΓΑΤΡΙΔΟΣ ΔΙΟΔΟΤΟΥ. Β. ΤΟΥ ΖΗΝΟΒΙΟΥ
ΙΕΡΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΟΓΟΝΟΥ ΓΕΝΟ . ΠΟΙΣ
ΑΘΑΝΑΙΑ ΛΙΤΑΕΝ ΑΥΤΩ
ΚΑΘΩΝΙΟΥ ΤΕ ΥΜΛΝΟΙΣ
ΑΛΝΙ ΟΥΛΙ ΑΜΠΕΛΟΝ
ΠΑΡΗΣΙΑ ΠΡΟ ΨΥΧΗ . ΚΑΙ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΝ ΠΑΛΙΝ ΧΑΡΙΝ ΕΥΜΕΝΕΙΑΣ»

Ἡ Νίγδε ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ θέσις τῶν Τυάνων ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων ἀπόστασις μίλις εἶνε δώδεκα χιλιομέτρων· ἐν δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χάρτας δέκα ἔξι μίλια ἦσαν ἀπὸ Ἀνδριανῶν μέχρι Τυάνων· ἡ δὲ Νίγδε ἀπέχουσα τῆς Ἀνδριανῶν τρία μίλια νοτιοδυτικῶς δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς τὰ ἀρχαία Τύαν· πρὸς δυσμὰς τῶν Καδύνων ὑπάρχει κοιλάς τερπνὴ, Καρριά-αρθὴ καλουμένη καὶ ἐκτεινομένη ὑπὲρ μίαν ὥραν· ἐνταῦθα δεικνύουσιν ἀρχαῖα οἰκήματα ὡς κατοικίας ἀνθρώπων· ἐπὶ δὲ γηλόρου δεικνύεται θέσις καὶ ἐρείπια Μοναστηρίου καὶ νεκροταφεῖα ἀρχαία· ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐπιτοπίως πρὸς τοῖς ἑλληνοφώνοις Κουβοῦρι καλεῖται· Κουβοῦρι δὲ καὶ Κυβοῦρι κατὰ τὴν

ἐν χρήσει διάλεκτον δηλοῖ τὸν τάφον· ἐντεῦθεν μετενέχθη εἰς Φερτάκαινα ἐπιτύμβιος πλὴν ἔχουσα τὴν ἐπιγραφὴν :

«ΜΑΙ ΑΤΗΩ
ΟΥ ΜΙΘΡΕΙ
ΑΝΟΠΤΗΝΟΥ
ΤΩ ΑΝΔΡΙ
ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙ
ΑΣ ΕΝΕΚΑ».

«Μαί Ἀτηῶ
ου Μίθρει
Ἀνοπτήνου
τῷ ἀνδρὶ
φιλοστοργί-
ας ἔνεκα».

Μίαν ὥραν μακρὰν τῶν Καδύνων πρὸς Δ. κεῖται ἡ κωμόπολις Φερτάκαινα ἔχουσα ἐκκλησίαν τριτυπόστατον, μεγάλην καὶ περικαλλῆ ἀνεγερθεῖσαν κατὰ τὸ 1835 ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Βυζαντινῆς θολωτῆς ἐκκλησίας τῆς τιμωμένης ἐπ' ὀνόματι τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, ἐνταῦθα ἐπὶ ἐπιτύμβιου πλακὸς φερθείσης ἐκ Τυάνων νομίζω εὐρίσκεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ :

«ΜΝΗΜΗ ΘΕΚΛΗΣ ΚΑΛΩΣ
ΖΗΣΑΣΗΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ»

«Μνήμη Θεκλῆς καλῶς
ζησάσης τὸν βίον».

Περὶ τὴν κωμόπολιν ταύτην ἦν πλῆθος μοναχικῶν οἰκημάτων ἐν τε τῇ ἐπιφανείᾳ καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις Καππαδοκικοῖς οἰκήμασι τοῖς ἐν σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῶν βράχων, ἐν οἷς καὶ ἐκκλησίαι πολυάριθμοι· ἀναφέρομεν ἐνταῦθα μόνον τὰς διατηρούσας τὸ ὄνομα. Πρὸς νότον τῶν Φερτακαίνων ὑπάρχει σπήλαιον καλούμενον τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τριώροφον περιέχον φρέατα, κλιβάνους, καὶ εἰς τὰς διόδους τροχοὺς φέροντας ἐν τῷ μέτῳ ὅπῃ καὶ ἐκκλησίαν λελατομημένην, ὅπου ἔρχονται εἰς προσκύνησιν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ.—Ἐτέρη ἐκκλησία λελατομημένη ἐν σπηλαίῳ εἶνε ἡ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Τριάδος τιμωμένη καὶ ἐπιτοπίως Ἀἱ Δόξα, ἥτοι ἁγία Δύναμις καλουμένη.—Δυτικώτερον δὲ δύο πηγαί, αἵτινες καλοῦνται Ἀγίασμα τῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ὧν τὰ παρεκκλήσια καλοῦνται Ἀἱ παντελέμ.—Ἐτερον παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπιτοπίως Ἀἱ τίμιος καλούμενον· πρὸς βορρᾶν δὲ ἕτερον παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Εὐφημίας Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἐν ταῖς μνείαις τῶν εἰρημένων ἁγίων τελεῖται πάνδημος ἑορτὴ ὡς καὶ ἐν ταῖς

ἐπιτελείς τῆς Μεταμορφώσεως, τῶν Ἀρχιστρατήγων καὶ τῶν ἁγίων Θεοδώρων· ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ἐνθεν πηγάζουσι τὰ ὕδατα τῶν Φερ-
τακαίνων καὶ φερωνύμως καλουμένη Πηγή γίνεται ἡ πανήγυρις
τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ· ὅσον δὲ
ἄφορξ τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως *Φερτάκαινα*, πολλοὶ πολλὰ
εἶπον παλίζοντες, ἢ σπουδάζοντες· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ θέσις αὕτη
εἶνε τῶν *Καίνων*. Τὰ *Καῖνα*, οὐδετέρως, ἦσαν πόλισμα ἔχον ἐπι-
σκοπικὸν θρόνον ὑπαγόμενον ὑπὸ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἰκονίου, τὰ
αὐτὰ καὶ *Κάρνα* ἐλέγοντο· τὸ πρῶτον ὄνομα παρὰ τοῖς συγ-
γραφεῦσι τῶν Ὀδοιπορικῶν, τὸ δὲ δεύτερον παρὰ Πτολεμαίῳ
σωζόμενον καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς εἶδομεν ἐν
τῇ ἀπαριθμῇ τῶν ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἰκονίου ἐπισκοπῶν.
Ἐκείντο δὲ τὰ *Καῖνα* ἐν φάραγγι, ἥτις, εἰ καὶ παρεφθαρμένως,
διατηρεῖ τὸ ὄνομα, λεγομένη τουρκιστὶ *Φερέγγ-δερεσί*· ὅθεν ἡ
φάραγξ τὰ Καῖνα, κατὰ παραφθορὰν ἐγένετο, *Φαρτάκαινα*, καὶ
κατὰ τουρκικὴν συνήθη τμησιν ἐγένετο *Φερτέκ*· τὴν γνώμην μου
ταύτην ἐπικυροῖ νομίζω ἡ ὑπαρξὶς ἀμφοτέρων τῶν λέξεων· *φάραγξ*
καὶ *Καῖνα*· συνήθως δὲ πολλὰ τῶν Καππαδοκικῶν πόλεων
φέρουσιν ὀνόματα λήγοντά εἰς *καῖνα*· ὡς ἐν τῇ πρὸς Οὐα-
λεριανὸν ἐπιστολῇ τοῦ μεγάλου Βασιλεῖος «προσεδόκων γὰρ σε ἐν
Κορσαγαίνοις διάγοντα μὴ ὀκνήσῃν πρὸς ἡμᾶς διαβῆναι ἐν Ἀττα-
γαίνοις τελοῦντας τὴν σύνοδον» (ἐπιστ. σοη'). ἐν τῇ ἐκ Παρνασσοῦ
δὲ Ἀρχιελάδος εἰς Μάζακα ἀγούσῃ ὁδῷ κατὰ τὸ ἀρχαῖον Ὀδοι-
πορικὸν τὰ Σάκαινα καὶ ἐν ἐπιγράμματι *χουρμα-κα.λε* (ἀρχ.
Σοδάγνηνα) ἀναγινώσκωμεν τάδε :

«ἐπλετο δ' Ἀρσινόῳ μὲν ἐδέθλια Σαρρομάγνηνα
τῷ δ' ἄρ' ἐπὶ προχοῇσι δύο ποταμῶν Σοδάγνηνα . . . »
καὶ πάλιν «ἐννέα τοι πέτρηθεν ἐπὶ κρήνην Σοδαγίνων
καλλίρου στάδιοι Κόρακος ποταμοῖο παρ' ὄχθας»
καὶ πάλιν «Ἐγγύθι τοι Σοδάγνηνα καὶ αἰγλήεντα λοετρὰ
ἦν δ' ὀλίγον σπεύσης λούσαι ἐν καμάτου».

Ζ'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Πέρτων Μοναστηρίων.

Μεταξὺ τῶν ἐπισκοπῶν τῆς ἐπαρχίας Λυκαοῖας ἀναφέρονται
καὶ τὰ Πέρτα· καίτοι δὲ ἡ θέσις αὕτη ἀσφαλὲς δὲν εἶνε γνωστὴ,
ἡμεῖς ἀποδίδομεν τὴν τιμὴν ταύτην μικρᾷ κώμῃ Ὀθωμανικῇ
καλουμένη *Ἀβτζή χισάρ*, ἥτοι φρούριον κυνηγῶν· καθότι ἡ λέ-
ξις *Πέρτα* σημαίνει φρούριον· περὶ δὲ τὴν κώμην ταύτην ὑπάρ-
χουσι κῶμαι χριστιανικαὶ σώζουσαι πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα Βυ-
ζαντινῆς ἐποχῆς.—Ἐν τῇ λεοφόρῳ τῇ ἀγούσῃ ἐκ Καππαδοκίας
εἰς Κιλικίαν κεῖται ἡ ἀρχαιοτάτη κώμη *Ἀξὼ* τουρκιστὶ *Χασά*
κοτ καλουμένη ἔχουσα οἰκίας ὁρθοδόξους 450· οἱ ἐνταῦθα χριστι-
ανοὶ ὡς καθολικὸν ναὸν ἔχουσι τὸ Μοναστήριον τῆς ἁγίας Μακρί-
νης, οὗ ὁ ναὸς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ὢν, ἀνεκαινίσθη τῷ 1843· συ-
νάπτεται δὲ τῷ ναῷ τούτῳ Παρεκκλήσιον ἐνθα δέικνυται μεγί-
στη λάρναξ μαρμαρῖνη φέρουσα ὀγκοδέεστατον σῶμα μαρμαρίνου
ἄνευ ἐπιγραφῆς, μόνον μετὰ τοῦ σημείου τοῦ Σταυροῦ, λέγεται
ἐκ παραδόσεως ὅτι ἡ λάρναξ αὕτη περιέχει τὸ λείψανον τῆς ἁγίας
Μακρίνης· ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὅπως ἀνοίξῃ αὐτὴν ἀχρι τοῦδε,
οὐδὲ εὐχερῆς ἡ πρᾶξις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀδελφὴ τοῦ μεγάλου Βυ-
σιλείου ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν γυναικείῳ Μοναστηρίῳ κειμένῳ
παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰριος ποταμοῦ, μήπως ἡ λάρναξ περιέχει
τὸ λείψανον τῆς ὁσιωτάτης ἀδελφῆς τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου Γορ-
φῶν τῶν δύο ἰσοτίμων Ἱερarchῶν; λέγω δὲ τοῦτο καθότι ἡ Γορ-
φῶνα ἐμόναζεν ἐν τοῖς παρὰ τὴν Ναζιανζὸν Μοναστηρίοις, οὐχὶ
ὅμως καὶ ἡ Μακρίνη· ἀλλ' εἴτε τῆς μιᾶς εἴτε τῆς ἄλλης ἡ πα-
ράδοσις λέγει ὅτι ὑπάρχει ἔνδον τῆς πελωρίου ταύτης λάρνακος
ἱερὰ λείψανα καὶ πολλαχόθεν ἔρχονται εἰς προσκύνησιν αὐτῆς εὐ-
σεβεῖς χριστιανοί· ἐνταῦθα ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ φρέαρ
βαθὺ ἁγιασμα τῆς ἁγίας Μακρίνης λεγόμενον.—Ἐκτὸς τοῦ ναοῦ
τούτου ὑπάρχουσι καὶ παρεκκλήσια ἀρχαῖα βυζαντινῆς ἐποχῆς·
τὸ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, οὗπερ ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ θόλου εὐρίσκεται

ἐπιγραφὴ δυσανάγνωστος μὲν, ὡς ἐφθαρμένη ἐνιαχοῦ, περιέργος δέ, ὡς περιέχουσα δύο ταυτοσήμους λέξεις: χάριν, ἔνεκα.

« . . . ΔΟΜΙΣ Τ

Ω ΓΛΥΚΥΤΑΤΩ

. . . ΤΩ ΓΕΝΕΙ

ΤΑΤΩ ΚΕ ΕΥΓΕΝΕΣ

ΤΑΤΩ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ

ΕΝΕΚΑ».

« . . . δόμης τ

ὦ γλυκυτάτῳ

. . . τῷ γενεο-

τάτῳ κὲ εὐγενεσ-

τάτῳ μνήμης χάριν

ἔνεκα».

Τὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας μετὰ τρούλλου, πρὸ αὐτοῦ δὲ ἐτέρα μεγάλη λάρναξ ἄνευ ἐπιγραφῆς· τὸ τῆς Ἀναλήψεως· τὸ τῶν Ἀναργύρων καὶ τὸ τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης· ἅπαντα τὰ παρεκκλησία ταῦτα ἀρχαῖα καὶ διατηροῦνται καλῶς· λέγεται ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Χὰς-κιοὶ εἰσὶ μέτοικοι ἐντεῦθεν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου. (Texier Asie Mineure p 560).

Οὐ μακρὰν ταύτης δέκα λεπτὰ μόλις τῆς ὥρας ἀπέχοντα εἶνε ἡ χριστιανικὴ κώμη Τροχός, τουρκιστὶ Τηρχάν, περιέχουσα οἰκίας ὁρθοδόξων 90 περίξ μὲν πολλὰ ἐρείπια ἀρχαίων ἐκκλησιῶν Μοραστήρια καλούμενα, ἐντὸς δὲ τῆς κώμης ἐπίσης πολλὰ ἐρείπια ἀρχαίων ἐκκλησιῶν καὶ λουτρῶνος, σωζομένην δὲ ἔχουσι μίαν καὶ αὐτὴν ἀρχαίαν Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἔνθα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ παραστάτου τῆς πύλης ὑπάρχει ἐπιγραφὴ ἄχρι τοῦδε δυσδιάκριτος καὶ δυσανάγνωστος ἔνεκα τῆς πολυκαιρίας· περικαθάρας δὲ αὐτὴν ἐπιμελῶς ἀνέγγων οὕτως:

«ΕΤΟΣ ΤΨΟ ΚΕ ΙΝΔΙΚΤΙΟΝ Β. ΜΗΝΙ ΦΥΕΥΡ. ΚΤ. ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΜΕΛΕΤΙ»

ἤτοι τῷ 6770 ἔτει τῆς κοσμογονίας (1262 μ. Χ) καὶ Ἰνδικτιῶνος Β'. μηνὶ Φεβρουαρίου 26 ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐκεῖ Μελέτιος τις.—Ἐνδον δὲ τῆς ἐκκλησίας ἵσταται σπόνδυλος κίονος, ἐφ' οὗ ἐπιγραφὴ «ΑΤΙΜΗΤΟΝ» καὶ κιονόκρανον καὶ στηλοβάτης Κορινθιακοῦ ρυθμοῦ καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας κίων μαρμαρίνος.

Οὐ μακρὰν δὲ τῆς κώμης ταύτης ἡ χριστιανικὴ κώμη Λήμνος, τουρκιστὶ Κόλτζόβκ, ἔνεκα τῆς παρακειμένης μικρᾶς λίμνης οὕτως ὀνομασθεῖσα· παρὰ τῇ λίμνῃ ταύτῃ ἐρείπια μεγάλου κτιρίου

δι' ἀμμοκονίας ἐκτισμένου καὶ καλουμένου Μοραστήριον· ἀπέναντι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ βράχου σχῆμα λέαντος· πρὸς δὲ λόφος, ἐφ' οὗ ἀνασκαφῆς γενομένης εὐρέθησαν δύο μαρμαρίνοι πλάκες ἐκάστη ἔχουσα ἐπιγραφὴν ἰδίαν· σχῆμα κορμῶ δένδρου μετὰ τριῶν κλῶνων ἐν εἵδει σταυροῦ καὶ ἀμφοτέρωθεν ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ:

† ΕΓΩΒΑ

ΕΥΞΑΜΕΝ

ΑΞΟΜΕΝΟ

ΚΕΔΙΔΙΤΗ

ΕΠΙΚΥΜΟΥ

ΔΙΒΑΡΔΑ

ΗΝ ΔΟΡΙΓΙ

Σ ΕΙΑΤΕ

ΚΑΝΔΗΛΟΣ

ΔΕΚΕΕΙΑΤΕ

ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ:

«† ΕΝΘΑΔΕ ΚΑΤΑΚΙΤΕ ΔΟΝΓΙΝΟΣ ΒΑ

ΔΙΒΑΡΔΑΣ Ο ΚΕ ΠΕΡ ΠΥΣΑΜΕΝΟΣ

ΤΟΥ ΚΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ

ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΗΜΙΝ Ο ΑΝΑΓΙΝΩΣ

ΚΩΙΝ ΕΥΞΑΣΤΕ ΥΠΕΡ ΕΜΟΥ †

Ἐκ τῶν δύο τούτων σολοίκων καὶ ἀνορθογράφων ἐπιγραφῶν καὶ ἐκ τῶν ἐρείπων συμπεραίνων νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ πρὸ τῆς κώμης κειμένου λόφου εὐρίσκετο ναὸς ἀγίου Μάμαντος καὶ Μοραστήριον, εἰς ὃ ἡγούμενος Λαγγίνος Βαλιβάρδας καλούμενος περιποιεῖτο τὸν ναὸν τοῦτον· ἀποθανὼν δὲ ἐτάφη πρὸ τοῦ ναοῦ καὶ ὡς ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐπεγράφη τὸ δεύτερον ἐπίγραμμα, δι' οὗ αἰτεῖται παρὰ τῶν ἀναγιγνωσκόντων ὅπως εὐξωνται ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐπιγράμματι ὁ αὐτὸς Βαλιβάρδας μὲν φαίνεται ὅτι δηλοῖ ὅτι διὰ τῆς εὐχῆς αὐτοῦ ἰάθησαν ἡ Ἰνδορίξ καὶ ἡ Διδίτη καὶ ὁ Κάνδηλος Ἐπικύμου· ἤτοι τὸ ἀνορθόγραφον καὶ ἀσύντακτον τοῦτο ἐπίγραμμα οὕτως ἀναγινώσκω «Ἐμοῦ Βαλιβάρδα εὐξαμένου Ἰνδορίξ Ἀζομένου ἰάται καὶ ἡ Διδίτη, καὶ Κάνδηλος Ἐπικύμου δὲ ἰάται»· εἶχον δὲ ἐν τῇ κώμῃ ἀρχαίαν Βυζαντινὴν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἣν ἐκ βάρων ἀνεκαίνισαν τῷ 1847· περὶ δὲ τὴν κώμην ὑπάρχει πολλὰ ἀρχαῖα τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα ἐν αἷς καὶ λελαξευμένοι ναοί.

Η'. Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Μισθίων Μοναστηρίων.

Ἡ κώμη *Μισθί* εἶνε αὐτὴ ἡ ἀρχαία πολίχνη ἡ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων τὸ *Μισθιον* καὶ τὰ *Μισθία* καλούμενη, ἣτις ἐπισκοπῇ τῆς Μητροπόλεως Ἰκονίου πρότερον τῇ τάξει καδ'. ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἐγένετο καθ'. ἐπὶ δὲ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου μετετέθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν. ἡ δὲ ὑπάγεται ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰκονίου, πολιτικῶς δὲ εἰς τὴν διοίκησιν Καδῆων· οἱ κάτοικοι ἀπαντες ὀρθόδοξοι κατοικοῦσιν εἰσέτι ἐν τρώγλαις, καὶ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ οἷοί τινες ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Καππαδόκας δύναται εὐκόλως νὰ μάθῃ παρ' αὐτῶν, ἐχόντων τρωγλοδυτικὰς οἰκίας 400. Μόλις δὲ ἡδὴ ἐξέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, πρότερον δὲ ἔχοντες τὰς τρωγλοδυτικὰς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βλασίου καὶ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ὀλίγον μακρὰν τῆς κώμης, ἡδὴ τῷ 1844 ἀνήγειραν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐκ βάθρων νέαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Βλασίου μετὰ πολλῶν ἀψίδων λίαν περικαλλῇ καὶ σπανίαν σχεδὸν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀνατολῇ· ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ναῷ εἰκόνων ἐν τῷ νάρθηκι ἐπὶ τῆς μέσης πύλης ἐζωγραφημέναι εἰσὶν αἱ διάφοροι βάσκανοι τοῦ ἁγίου Βλασίου· ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πύλης Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος· εἰκονίζεται σπκραττόμενος ὑπὸ τῶν θηρίων καὶ οἱ ἄγιοι Ἀμφιλόχιος καὶ Χερκλάμπης· ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς πύλης ὁ ἅγιος Βασίλειος καὶ ἄλλοι ἄγιοι· ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτων τῶν τριῶν πινάκων ὁ Χριστὸς εἰς τὸ μέσον καὶ ἀμφοτέρωθεν ἀνὰ δύο διάκονοι θυμιῶντες (ὁ Στέφανος καὶ οἱ λοιποί). Ἐν τῷ Νάρθηκι ἵσταται ἀρχαία μαρμαρίνη κολυμβήθρα, φέρουσα πνυχάχθην γεγλυμμένον τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ· μοί εἶπον ὅτι ὑπογείως εὐρίσκονται πολλαὶ ἐκκλησίαι, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παρδεχθῶ αὐτὰς ὡς Μοναστήρια, καθόσον δὲν ἔχομεν περὶ αὐτῶν ἀποχρῶσαν ἀποδείξιν· φαίνεται ὁμοῦ ὅπως ἐκάστη ἐκκλησία εἶχε κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὑπῆρχον μοναχοί. Τὰ *Μισθία* ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ

Φιλιππικοῦ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 712 μ. Χ. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα περιῆλθον πάλιν εἰς χεῖρας Ρωμίων αὐτοκρατόρων.

Ἐντεῦθεν 27 οἰκογένειαι μετέκρησαν εἰς κώμην λεγομένην *Τζαρηχλῆ* ἀρχαίαν τρωγλοδυτικὴν καὶ ἔρημον· αὐξηθέντες δὲ ἐγένοντο 90 οἰκογένειαι ἐν διαστήματι 57 ἐτῶν· ἔχουσι τὴν ἀρχαίαν τρωγλοδυτικὴν ἐκκλησίαν συγκοινωνοῦσαν δι' ὑπογείων σηράγγων μετὰ τρωγλῶν καὶ ἐλικουειδῶν λαβυρινθωδῶν οἰκημάτων πολλῶν· ἡ εἴσοδος τῆς ἐκκλησίας ἦν στενὴ καὶ ὑπόγειος· σήραγγε, ἀλλ' ἡδὴ ἦνοιξαν νέαν εἴσοδον ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, εὖρον δὲ ἔνδον ἁγίαν λόγχην ἐκ χάλυβος.

Ἄλλη ἀποικία ἐλθούσα ἐκ τῆς κώμης *Εἰσεχλί* κατέκρητεν ἐν ἐπίσῃ τρωγλοδυτικῇ κώμῃ, ἣτις ἔνεκα τῶν πολλῶν ὑπογείων σηράγγων καὶ τρωγλοδυτικῶν οἰκημάτων καὶ τῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν τροχῶν ὠνομάσθη *Τηρχὰς* καὶ ἐνταῦθα ὑπόγειοι ἐκκλησίαι λελατομημέναι.

Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἀποικιῶν εὐρίσκονται ἀρχαῖα ἐρείπια καλούμενα *Σερατ-ὄρεν*, *Κόσελερ-ὄρεν*, *Μεσκανδόρ*, *Κασπή*, *Ἐνδησσός*, *Παραπεντησσός*, *Γιαρτημός*, *Μιδεσλί* (τουρκ. *Ἑσκή Κῆρ* ἀτ. *λή*)· ἐν τοῖς ἐρείπιοις τούτοις ἐκκλησιῶν ἀρχαίων ἐρείπια καλούμενα *Μοναστήρια*.

Πρὸς νότον δὲ τῆς κώμης *Τζαρηχλῆ* ἡ ὀθωμανικὴ κώμη *Γιερί-καράτλη* εἰς τὴν θέσιν ἀρχαίας πολίχνης, ἥτις τὰ τεῖχη σώζονται καὶ ἐρείπια ἀρχαίων ἐκκλησιῶν· ἡ πολίχνη αὕτη εἶνε ἴσως ἡ παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ *Σαράδρακα* ἢ *Σαλαμβρία*.

Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τῆς *Τζαρηχλῆ* ἡ ὀθωμανικὴ κώμη *Ἀσλαμά*, ἣτις ἐκτίσθη ἐπὶ ἀρχαία μεγάλης τρωγλοδυτικῆς πολίχνης ἐχούσης οἰκήματα ἔνδον τούτων ἐκκλησιῶν λελατομημέναι· καὶ ἔξω δὲ ὑψίστανται ἐρείπια οὐκ ὀλίγα οἰκῶν καὶ ἐκκλησιῶν, αἷς κατκαστρέψαντες ἔκτισαν τέμενος· μάλιστα δὲ ἐν τῷ πρὸς δυσμὰς γηλόφῳ, ἔνθα δαίνονται ἐρείπια Μοναστηρίων, καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς τὸ ἐπὶ τοῦ λόφου κτίριον, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν θεμελίων, ἦν μέγα καὶ ἐξάλιστον· πέρα δὲ τοῦ γηλόφου πρὸς τοὺς πρόποδας ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, ἐν ᾧ μάρμαρα ἐξεργασμένα καλῶς καὶ φέροντα ἐπιγράμματα ὅλως κατεστραμμένα· καὶ μαρμαρίνη πλάξ, ἐφ' ἣς

ὁπῆρχεν ἄλλο μάρμαρον φέρον σχῆμα ἱππου, οὗτινος ἡ κεφαλὴ πε-
πτωκυῖα κεῖται πλησίον τοῦ κορμοῦ ὅλως καταστραφέντος· ἐν
τοῖς πέριξ καὶ ἄλλαι κῶμαι ἔχουσαι ἐρείπια ἐκκλησιῶν.

Ἄλλη ἀποικία τῶν Μισθίων εἶνε ἡ *Δήλος* ἥ· οἱ ἀρχαῖοι κά-
τοιχοι διεσκορπίσθησαν ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν ληστών, πρὸ ὀλίγου
δὲ 20 οἰκογένειαι ἐκ τῶν Μισθίων ἦλθον καὶ κατόκησαν· ἐνταῦθα
ἠρίθμησα ἐκκλησίας κατεστραμμένας περὶ τὰς ἐξήκοντα· ἡ ἀρχαία
Καππαδοκικὴ πολίχνη σώζεται ὑπὸ τὴν κώμην ἐν τρώγλαις μετὰ
τροχῶν· ἐκκλησιάζονται δὲ ἐν ἀρχαίᾳ Βυζαντινῇ ἐκκλησίᾳ μι-
κρὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Βασιλείου τιμωμένη ἐφ' ἧς εὖρον
τμῆμα λίθου φέρον ἐπιγραφὴν λίαν ἐφθαρμένην:

«MP' ΘΥ' ΤΟ ΣΤΕΡΕΩΜΑ ΜΑ . . ΙΕΡΩΝΝΥΤΑΙ ΤΟΥΤΟΥ
Ο Μ . . .». — Ἐτέρᾳ Βυζαντινῇ ἐκκλησίᾳ εὐρύχωρος μετὰ θόλου
καὶ τρούλλου, πάλαι μὲν λίαν περικαλλής, νῦν δὲ ὁσημέραι κατα-
στρεφόμενη ἐστὶν αὐτόθι ἡ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἐν
ᾗ ὑπὸ τὴν ἀψίδα τοῦ τρούλλου τοῦ ἱεροῦ βήματος, πρὸς τῇ ἁ-
γίᾳ προθέσει μάρμαρον μέγα καλῶς εἰργασμένον φέρον πολύστιχον
ἐπιγραφὴν οὐχὶ γεγλυμμένην, ἀλλὰ κεφαλαίοις μικροῦς γεγραμ-
μένην διὰ σινωπίδος, ὅμως δυστυχῶς, πολλαχοῦ ἐξηλειμμένην, ἐξ
ᾧ δ' ἀνέγνων νομίζω ὅτι αὕτη περιεῖχε τὰ ὀνόματα τῶν κτι-
τόρων πρὸς μνημόνευσιν « . . . ΚΕΑ . . . ΣΤΟΝ . . ΜΗΖΟΝ ΚΕ . .
ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ . . ΑΝΤΩΝ ΒΟΝ ΕΝΕΚΑ ΑΝΑ-
ΠΑΥΣΕΩΣ ΑΝΩ ΜΟΔΕΣΤΟΝ . . ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ . . Α-
ΚΕΨΙΜΑ . . ». Καὶ πρὸς Νότον τῆς ἐκκλησίας ταύτης μνημα
θολωτὸν καὶ ἐπὶ τοῦ παραστάτου τῆς εἰσόδου ἡ ἐπιγραφὴ
«ΜΝΗΜΗΣ ΑΥΤΟΓΟΥ ΕΝΕΚΕΝ», καὶ ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ
ναοῦ « . . ΟΥΡΙ » καὶ ὑποκάτω ψιλογραφία διὰ σινωπίδος ἐξη-
λειμμένη. Καὶ ἐπὶ τῆς κρήνης λίθος μέγας μετ' ἐπιγραφῆς καὶ
στεφάνου ἐκ δάφνης γεγλυμμένου· ἡ ἐπιγραφὴ ἦν μεγάλη καὶ ὁ-
κτάστιχος, ἀλλὰ μόνον ἐκάστου στίχου τὸ τελευταῖον γράμμα
διετηρήθη. — Ἐτέρᾳ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ καλῶς διατηρηθεῖσα μετε-
βλήθη εἰς τέμενος. — Πρὸς ἀνατολὰς ἀρχαῖον λιθόκτιστον μέγα Πεν-
δοχεῖον καλούμενον *Δολαγί*· ἐν δὲ τῇ ἀγοῇ εἰς *Ποτάμια* ὁδῷ
ἐκκλησία Βυζαντινῇ, ἥς μόνον ὁ τρούλλος φαίνεται τῶν λοιπῶν

μερῶν κεχωσμένων ὄντων· ἐντεῦθεν μετὰ δώρον ἔδοιπόραν φθάνει
τις εἰς τοὺς ἄλωνας τῆς Καθησοῦ, εἴτε τῆς ὀθωμανικῆς κώμης
Πάς-Κροῦ, ἐνθα ἐκκλησία λιθόκτιστος Βυζαντινὴ πολλαχοῦ κα-
τεστραμμένη· καὶ ἀρχαῖον Καππαδοκικὸν ἐν τρώγλαις πολίχνη·
εἴτα ἡ εἰς *Καβησσὸν* ἄγουσα κλεισούρα, περὶ ἧς ἄλλαχοῦ
ὠμιλήσαμεν.

Θ'. Περὶ τῶν ἐν Σανναβαδᾷ Μοναστηρίων.

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος διὰ τῆς 108 ἐπιστολῆς αὐτοῦ παρηγορεῖ
τοὺς μονάζοντας καὶ παρθένους τῆς ἐν Σανναβαδᾷ Μονῆς οὕτω
πῶς: «Τῇ εὐλαβεστάτῃ καὶ διὰ πάντων κεκοσμημένῃ ἐν Χριστῷ
ἀδελφότητι τῇ κατὰ Σανναβαδᾶν τοῦ μακαρίου Λευκαδίου ἐν
μονάζουσι καὶ παρθένοις ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Γρηγόριος
ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Τὸ μὲν γειόμενον κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ οὐ δα-
κρύων ὑπόθεσις ἐστὶ τοῖς γε νοῦν ἔχουσι, τὸ ἐξω τοῦ σταδίου γε-
νέσθαι τὸν ἀθλητὴν μετὰ τὴν καλὴν ἀγωνίαν, ἥς ἡγωνίσαστο
καὶ παραληφθῆναι παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου, ὥστε λαβεῖν τὸν τῆς
δικαιοσύνης στέφανον καὶ πλεονάσαι δι' αὐτοῦ τῶν ἀγγέλων χο-
ρόν· πάντα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τοῖς
πρὸς τὴν ἀλήθειαν βλέπουσι κατὰ τὸ εὐαγγέλιον γίνεται· ἐπειδὴ
δὲ συνήθειά τις ἐκράτησεν ὥστε καὶ σκυθρωπαίνει ἐπὶ τῇ μετα-
στάσει τῶν ἁγίων καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀγαπητῶν παρακλήσεως
ἀξιοῦσθαι, τούτου ἕνεκα σκυθρωπὸν μὲν τι καὶ κατηφές, οὔτε λα-
λῆσαι καταδεχόμεθα, οὔτε ὑμῖν συμβουλευόμεν ὑποσχεῖν τὰς ἀ-
κοὰς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων· τὴν δὲ χρεωστούμενην παράκλη-
σιν ἀποπληροῦμεν, ἐν τῇ συμβουλευεῖν τῇ κοσμιότητι ὑμῶν, αἰ-
ετὸς πρὸς ἐκεῖνον βλέπειν, διὰ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὁρᾶν τοῦτο γὰρ
εὐχόμεθα ἕκαστον καὶ ἐκάστην τῇ βίῃ τοῦ μακαρίου μορφωθῆναι,
ὥστε ὅταν ἀλλήλους ὁράτε, πληροφορεῖσθαι ὑμᾶς, ὅτι τῷ ἐκείνου
χαρακτῆρι ἐνατενίζετε μορφούτω τὴν ζωὴν ὑμῶν τὸ ἐκεῖνου κα-
θαρόν, τὸ ἀόργικόν, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ἐνεργὸς φιλοσοφία, τὸ
αἰετὸς πρὸς τὸν Θεὸν συντεταμένον τὴν ψυχὴν ἔχειν, τὸ μὴ πρὸς

τὰς ἀπάτας τοῦ βίου τούτου μετεωρίζεσθαι, ἵνα ταῦτα ἐν ἀλλήλοις βλέποντες τὸ ἐκείνου μνημόσυνον ἐν ἑαυτοῖς ζωγραφή-
σητ· καὶ οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε ὑμεῖς ἐν θανάτῳ γένησθε· ἐν γὰρ τῷ
ὑμετέρῳ βίῳ καὶ ἐκεῖνος ζῶν διὰ παντός ἐπιδειχθήσεται καὶ ὑμεῖς
διὰ τῆς ἀγαθῆς πολιτείας τῆς τοῦ θανάτου κοινωνίας ἀλλοτρίους
ἐαυτοῦς καταστήσετε· ἐρρωμένους ὑμᾶς ψυχῇ τε καὶ σώματι προ-
κόπτοντας ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὁ Κύριος σκεπάσῃ
μεμνημένους ἡμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς»· καὶ τοιαύτη μὲν ἡ γλα-
φυρὰ τοῦ γλαφυροῦ Γρηγορίου παραμυθητικῆ ἐπιστολῇ· καὶ ὅτι
Μοναστήρια καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑπῆρχον ἐν *Σαρραβαδά*
ἐκ ταύτης μανθάνομεν, τὸ δὲ ὁρίσαι τὸν τόπον μετὰ τοσαύτας
ἐπιδρομὰς καὶ καταδρομὰς ἦν δυσχερές· ἐπειδὴ δὲ ἐμάθομεν ὅτι
δύο κώμαι καλούμεναι *Σάρραπα* σώζονται εἰκάσαμεν ὅτι αὗται
διατηροῦσι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ἀφαιρουμένης τῆς καταλήξεως· ἡ
καὶ τῶν δύο τελευταίων συλλαβῶν κατ' ἰδίωμα τουρκικόν· καὶ
δὴ κατὰ πρῶτον ἐπεσκέφθην τὴν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ *Βαλβίσης*
κώμην *Σάρραπα*· ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδὲν ἄξιον μνείας εὗρών, μετέβην
εἰς τὴν παρὰ τῇ *Ἰβρί* τῶν Κυβίστρων ἥτοι *Ἡρακλείας* κώμην
Σάρραπα, ἐνταῦθα εὗρών πλεῖστα ὅσα ἐρείπια ἀρχαίων Μονα-
στηρίων ἐπέσθην ὅτι ἐνταῦθα ἦν ἡ *Σαρραβαδά* καὶ τὰ ἐν αὐτῇ
Μοναστήρια ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.

Κ. Περὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Θεοτέκνου.

Ὁ αὐτὸς Γρηγόριος ἀναφέρει περὶ μοναστηρίου καὶ πτωχοτρο-
φείου Θεοτέκνου τινὸς νεοφωτιστοῦ, γράφων πρὸς τοὺς πολιτευο-
μένους· τάδε· «Ὑμεῖς μοι δοκεῖτε μὴδ' ἐν τῆς Διογένους πῆρας,
εἰ καὶ ὑμᾶς ἦν ἀποσχέσθαι τοῦ Συναπέως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ χειρὶ
ἐπιβλεῖν, τέχνην ἐπικαλοῦντες αὐτῷ τὸν τρίβωνα, καὶ τὴν βα-
κτηρίαν καὶ αὐτὸ τὸ κετῆσθαι μὴδὲν ἐκ τῆς φιλοσοφίας, ἀλλοτε
δὲ ἄλλη θύρα προσποιτῶν εἰκὴ διαζῶντα καὶ ὅθεν ἔτυχεν· ὅποτε
καὶ τῷ ἀδελφῷ Θεοτέκνῳ ζημίαν ἐπιβλεῖν ἐπιχειρεῖτε τὴν ἐκ

τῶν τεχνῶν· τί πρῶτον, ἢ τί μέγιστον εἴπω τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ
δικαίων; ὥς δ' ἀκονός ἐστιν, ἢ ὥς ἀπορος, ἢ ὥς ξένος· καὶ ἄλλοις
μᾶλλον ἡμῶν προσήκων, ἢ ὅτι τὸν βίον αἰδέσιμος καὶ τῶν μαρ-
τύρων ἱερέως καὶ πάροικος; ἴστε δὲ ὅτι καὶ ξενотроφεῖ παρὰ
δύναμιν· καὶ τοῦτο ἴτως ἀδικεῖ μόνον ὅτι μόνος τῶν αὐτόθι βιά-
ζεται εἶναι χρηστός· τούτων ὅ,τι μὲν μέγιστόν ἐστιν αὐτοῖς κρί-
νατε· τῷ δὲ ἀνθρώπῳ διὰ πάντα συγχωρήσατε, μὴ δόξητε μικρὰ
τὸ κοινὸν ὠφελοῦντες, μέγала ζημιουῦσθε αὐτοί, γυμνόν, ὃ δὴ λέ-
γεται, μὴ ἀμφιεννῦντες, ἀλλ' ἀποδύοντες» (ἐπιστ. 197 παρβλ.
καὶ 198)· οἱ βασιλικοὶ νόμοι ἐθεώρουν τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς
μοναχοὺς ἀσυνδότους, ἀλλ' ἄδικοι πολιτευόμενοι εἰσέπραττον φόρον
ἐπιτηδεύματος καὶ παρὰ τῶν ἰδίαις χερσὶν ἀποζώντων μοναχῶν·
ὅθεν καὶ ὁ Βασίλειος γράφει ταῦτα κηνοτόρῳ τινι «... ἐπι-
στέλλω τῇ τελείᾳ συνέσει σου, τοὺς πάλαι μὲν ἀποταξαμένους
τῷ βίῳ, νεκρώσαντας δὲ ἑαυτῶν τὸ σῶμα ὥς μήτε ἀπὸ χρημάτων,
μήτε ἀπὸ τῆς σωματικῆς ὑπηρεσίας δύνασθαι τι παρέχειν τοῖς
δημοσίοις χρήσιμον ἀφιέναι τῶν συντελειῶν· καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ
κατὰ τὸ ἐπάγγελμα ζῶντες, οὔτε χρήματα ἔχουσιν, οὔτε σώματα·
τὰ μὲν εἰς τὴν τῶν δεομένων κοινωνίαν ἀποκτησάμενοι, τὰ δὲ ἐν
νηστεύσει καὶ προσευχαῖς κατατρίψαντες...». Ἐν Καππαδοκίᾳ
ἄπειρα τὰ κατεστραμμένα Μοναστήρια, ποῖον δὲ τούτων ἀνῆκε
τῷ Θεοτέκνῳ ἄγνωστον ὅπως ὃν ἐπέχω τοῦ γνωμοδοτῆσαι τι περὶ
αὐτοῦ· ἐν τῇ μονῇ δὲ τοῦ Θεοτέκνου ἐμόναζε καὶ Μάξιμος ὁ σχο-
λαστικὸς ἐξ οἰκίας μεγάλης καὶ γένους περίφρονος πρὸς τὸν εὐ-
αγγελικὸν μεταστὰς βίον (ὅρα ἐπιστ. Βασίλ. σοζ').

ΙΑ'. Περὶ τῶν ἐν Ὀροβιάνῃ καὶ Χαλάννῃ Μοναστηρίων.

Βασίλειος ὁ Μέγας τὴν σκς'. αὐτοῦ ἐπιστολὴν γράφει πρὸς τοὺς
ὑφ' ἑαυτὸν ἀσκητὰς λέγων «Δυνάτεις μὲν ὁ ἅγιος Θεός, καὶ τὴν
διὰ τῆς συντυχίας εὐφροσύνην ἡμῖν χάρισσασθαι τοῖς ἐπιθυμοῦσι
καὶ βλέπειν ὑμᾶς καὶ ἀκούειν τὰ περὶ ὑμῶν διότι ἐν οὐδενὶ

ἐτέρῳ ἔχομεν τὴν ἀνάπαυσιν τῶν ψυχῶν, ἣ ἐν τῇ προκοπῇ τῇ ὑμετέρᾳ καὶ τῇ διὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ τελειώσει· ἔως δὲ τοῦθ' ἡμῖν οὐχ ὑπάρχει, ἀναγκαῖον τιθέμεθα διὰ τῶν γνησιω-
τάτων καὶ φοβουμένων τὸν Κύριον ἀδελφῶν ἐπισκέπτεσθαι ὑμᾶς καὶ γράμμασι προσομιλεῖν τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν· αὐτοῦ ἦν τούτου ἕνεκεν ἀπεστείλαμεν τὸν ἐλλαδέστατον καὶ γνησιώτατον ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργὸν τοῦ Εὐαγγελίου Μελέτιον τὸν συμπρεσβύτερον, ὃς διηγήσεται ὑμῖν τὸν ἡμέτερον πόθον ὃν ἔχομεν ἐφ' ὑμῖν καὶ τὴν μέριμναν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι νυκτὸς καὶ ἡμέρας δεόμεθα τοῦ Κυρίου ἡμῶν περὶ τῆς ὑμῶν εὐδοκιμήσεως, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἔχωμεν παρησῖαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς ὑμῶν σωτηρίας, καὶ ὑμεῖς ἐκλάμψετε ἐν τῇ λαμπρότητι τῶν ἁγίων, δοκιμαζομένου ὑμῶν τοῦ ἔργου ὑπὸ τῆς δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ . . . »· Ἐνταῦθα σημειοῖ ὁ σχολιαστὴς ὅτι οἱ διάφοροι κώδικες διαφόρως φέρουσι τὸ ὄνομα τῆς δικιμονῆς τῶν ἀσκητῶν τούτων· ἐν Ὁροδιάνῃ καὶ Χαλανήρῃ, ἐν Ὁροδιάνῃ καὶ Χα-
λάνῃ, ἐν Ἡρωδιάνῃ Χαλάνῃ καὶ ἐν Ὁροδιάνῃ καὶ Χαλάνῃ· ὅτι μὲν ἐνταῦθα ὑπῆρχον Μοναστήρια ἐκ τῶν εἰρημένων γνωστών, τοῦ δὲ εἶνε ἡ θέσις αὕτη ἄγνωστον.

IB'. Περὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Οὐρβικίου.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τῇ σζβ'. ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Οὐρβίκιον μονάζοντα γράφει πρὸς αὐτὸν « . . . Συνεχῶς οὖν ἡμῖν ἐπί-
στελλε, καὶ γνώριζε, πῶς ἡ περὶ σὲ ἀδελφότης, καὶ τίνες τῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς καθ' ἡμᾶς ὑγιαίνουσιν· ἵνα εἰδῶμεν οἷς χ-ῇ γράφειν καὶ τίπιν ἐπαναπαύεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀκούω τινὰς εἶναι τοὺς τὸ εὐθὲς περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου δόγμα ἐν διαστροφῇ ὑπο-
λήψει παραχαράσσοντας . . . ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν εἰς ἐμὲ ἡ φήμη, ὅτι τινὲς τῶν μετὰ τῆς ἀγάπης σου, ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ τῶν λογισμῶν εἰσιν ἀναγκαῖον ἡγησάμεν, μὴ ψιλὴν ποιήσασθαι τὴν πρόσρησιν, ἀλλ' ἔχειν τι τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν τούτου, ὃ δύνάται

καὶ οἰκοδομῆσαι τὰς ψυχὰς τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον . . . »· πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν Οὐρβίκιον ἀναφέρεται καὶ ἡ ρκδ'. αὐτοῦ ἐπιστολή· ἀλλὰ πρὶν ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ Οὐρβικίου τούτου κυβερνώ-
μενον Μοναστήριον ἀγνοεῖται.

IG'. Περὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ἀκακίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

Βασίλειος ὁ μέγας ἀκούσας ὅτι οἱ Ἀρεινοὶ κατέκυσαν τὰ Μοναστήρια τῶν ὀρθοδόξων Μοναχῶν γράφει αὐτοῖς παρηγητι-
κὴν ἐπιστολὴν ἔχουσαν ὧς· «Τοῖς πειθοτάτοις καὶ εὐλαβεστάτοις ἀδελφοῖς συμπρεσβυτέροις Ἀκακίῳ, Ἀτίῳ, Πύλῳ, καὶ Σιλουανῷ, καὶ Σιλουίῳ καὶ Λοκίῳ δικαίοις καὶ λοιποῖς μονάζουσιν ἀ-
δελφοῖς, Βασίλειος ἐπίσκοπος·

Ἐγὼ ἀκούσας τὸν βρῆν ἐκεῖνον διωγμὸν ἐπικινεῖντα ὑμῖν, καὶ ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸ Πάτχαι οἱ εἰς κρίσεις καὶ μάχας νηστεύ-
σκιτες· ἐπιβλύνετε ὑμῶν ταῖς σινηταῖς, πυρὶ πρέδωκαν τοὺς πόνοῦς ὑμῶν, ὑμῖν μὲν τὴν ἐν οὐρανῷ οἰκίαν τὴν ἀχειροποίητον εὐτρεπίζοντες, ἐκυσταὶς δὲ τὸ πῦρ θηταυρίζοντες, ὧς εἰς τὴν καθ' ὑμῶν ἐχρήσαντο βλάβην, ἐστὲναζα μὲν ἐπὶ τῷ συμβάντι, οὐχ ὑμῖν συνελγῶν, ἀδελφοί, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ τοῖς αὐτῷ καταδραπυσθεῖ-
σιν ὑπὸ τῆς κηλίας, ὥστε μέχρι τοσούτου τὴν ἐκυστῶν πονηρίαν ἐκτείναι· προσεδόκητα δὲ εὐθέως ἐφ' ἐτοίμην καταφυγὴν τὴν ἡ-
μετέρην ταπεινῶν πάντας ὑμᾶς δραμεῖσθαι· καὶ ἐν ἐλπίδι εἶ-
χον ὅτι δώσει μοι ὁ Κύριος ἀνάπνευσιν τῶν συνεχῶν ὀδυνῶν ἐκ τοῦ περιπτύχσθαι ὑμᾶς καὶ τὸν κελὸν ἰδρῶτα, ὃν ὑπὲρ τῆς ἀλη-
θείας στάζετε, τῷ ἁγίῳ τούτῳ σώματι ὑποδεχόμενος, ἕξειν τινὰ κοινωνίαν τῶν ἀποκειμένων ὑμῖν ἁγίων παρὰ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀ-
ληθείας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μὲν οὐδ' εἰς ἔννοιαν ὑμῖν ἦλθεν, οὐδὲ προσεδόκηστέ τινα ἀνάπνευσιν ἕξειν παρὰ ἡμῶν, ἐπεθύμουν ὑπο-
θέσεις γοῦν εὐρίσκειν συνεχεῖς τῶν πρὸς ὑμᾶς γραμμάτων ἐν' αἷ-
σπερ οἱ τοῖς ἀγωνισομένοις ὑπαρθεγγόμενοι καὶ αὐτὸς τινὰ ὑμῖν

διὰ γραμμάτων εἰς προτροπὴν τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν ἀθλήσεως ἀνε-
βόησα· ἐγένετο δὲ ἡμῖν οὐδὲ τοῦτο ῥῆδιον διὰ δύο προφάσεις· μίαν
μὲν ὅτι οὐκ ἤδειμεν ἵπου διάγετε· ἑτέραν δέ, ὅτι οὐδὲ πολλοὶ εἰσιν
οἱ παρ' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἀπαίροντες· ἀλλὰ νῦν ὁ Κύριος ἤγαγεν
ἡμῖν τὸν ποθεινότατον καὶ εὐλαβέστατον ἀδελφὸν Σαγκτίσιμον
τὸν συμπρεσβύτερον, δι' οὗ καὶ προσφθεγγόμεθα ὑμῶν τὴν ἀγάπην,
καὶ παρακαλοῦμεν προσεύχεσθαι ὑμᾶς ὑπὲρ ἡμῶν, χαίροντας καὶ
ἀγαλλιωμένους, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ
ὥς ἔχοντας παρρησίαν πρὸς τὸν Κύριον, μὴ ἀνεῖναι νικτὸς καὶ
ἡμέραν βοῶντας πρὸς αὐτόν, ὑπὲρ τοῦ παύσασθαι μὲν τὸν σάλον
τῶν ἐκκλησιῶν τοῦτον, ἀπεδοθῆναι δὲ τοῖς λαοῖς τοὺς ποιμέ-
νας, ἐπανελθεῖν δὲ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸ εἰκεῖον αὐτῆς ἀξίωμα·
πέπεισμαι γὰρ ὅτι ἐὰν εὐρεθῇ φωνὴ δυσωποῦσα τὸν ἀγαθὸν Θεόν,
οὐκ εἰς μακρὰν ποιήσει τὰ ἐλέη αὐτοῦ· ἀλλὰ παρέξει ἡμῖν λοι-
πὸν σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἐκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν·
πᾶσαν τὴν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα ἀσπάσασθε ἐξ ὑμῶν» (ἐπιστ. σνς.)
ὅτι μὲν ἡ ἐν λόγῳ μονὴ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, δῆλόν γίνεται ἐκ
τοῦ ὅτι οἱ μονάζοντες οὗτοι κατῴκουν ἐν σκηναῖς, ὅτι δὲ ἡ ἔρη-
μος, ἐν ᾗ κατῴκουν οὗτοι ἦν ἐν τῇ ἐδῷ τῇ ἀγούσῃ ἐκ Καισα-
ρείας εἰς Συρίαν δῆλον γίνεται ἐντεῦθεν, ὅτι ἐστέλλετο ὁ πρεσβύ-
τερος Σαγκτίσιμος εἰς Καρράς, Συρίαν καὶ Ἀντιόχειν ὅπως ἀ-
ναγγείλῃ τοῖς ἐκεῖ τὰς εἰδήσεις τῆς δύσεως· (ὅρ. ἐπιστ. σνγ'. σνδ'.
σνε'.) φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ἄλλοι ἐν ἄλλῃ ἐρήμῳ μοναχοὶ κατε-
πονέθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν πρὸς οὗς γράφει τὴν ἐξῆς ἐπιστο-
λὴν ὁ Βασίλειος· «Μονάζουσι καταποννηθεῖσιν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν·
"Α κατ' ἐμαυτὸν ἐφθεγξάμην ἀκούσας περὶ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ
ἐπαχθέντος ὑμῖν παρὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ, ταῦτα δὲ διὰ γράμ-
ματος ἀπαγγεῖλαι πρὸς ὑμᾶς καλῶς ἔχειν ἐνόμισα, ὅτι ἐν καίρῳ
νομιζομένῳ εἰρηνεύεσθαι, ἐκτήσασθε ἑαυτοῖς μακαρισμόν, τὸν ὑπὲρ
τῶν διωκομένων, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ἀποκείμενον·
οὐ γὰρ ἐπειδὴ ὄνομα προσηνὲς καὶ ἡπιον περικείται τοῖς τὰ πο-
νηρὰ ἐργαζομένοις, τούτου ἕνεκα καὶ τὰ πράγματα νομίζειν χρὴ
μὴ πολεμίων εἶναι· χαλεπώτερον γὰρ κρίνω ἐγὼ τὸν παρὰ τῶν ὁ-
μοφύλων πόλεμον· διότι τοὺς μὲν προκεκηρυγμένους ἐχθρούς καὶ

φυλάσσασθαι ῥῆδιον, τοῖς δὲ ἀναμειγμένοις ἡμῖν ἀνάγκη ἐκδύτους
εἶναι πρὸς πᾶσαν βλάβην· ὁ καὶ ὑμεῖς πεπόνθατε· ἐδιώχθησαν μὲν
γὰρ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ παρὰ τῶν εἰδωλολατρούντων·
καὶ διηρπάγη αὐτῶν ὁ βίος, καὶ οἱ καὶ ἀνεδράπησαν καὶ αὐτοὶ
ἐφυγαδεύθησαν παρὰ τῶν φανερώς πολεμούντων ἡμῖν διὰ τὸ ὄνομα
τοῦ Χριστοῦ· οἱ δὲ νῦν ἀναφανέντες διωκτοὶ μισοῦσι μὲν ἡμᾶς
οὐδὲν ἥττον ἢ ἐκεῖνοι, εἰς δὲ τὴν τῶν πολλῶν ἀπάτην τὸ τοῦ
Χριστοῦ προβάλλονται ὄνομα, ἵνα μηδὲ τὴν ἐκ τῆς ὁμολογίας
παραμυθίαν ἔχωσιν οἱ διωκόμενοι, τῶν πολλῶν καὶ ἀκραιότερων
ἀδικεῖσθαι μὲν ἡμᾶς ὁμολογούντων εἰς μαρτύριον δὲ ἡμῖν τὸν ὑπὲρ
τῆς ἀληθείας θάνατον μὴ λογιζομένων· διόπερ ἐγὼ πέπεισμαι μεί-
ζονα ὑμῖν ἢ τοῖς τότε μαρτυροῦσι τὸν παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ
μισθὸν ἀποκτεῖσθαι, εἴπερ ἐκεῖνοι καὶ τὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων
ἀποδοχὴν ὁμολογούμενην εἶχον καὶ τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν
ἐξεδέχοντο, ὑμῖν δὲ ἐπ' ἰσὺς τοῖς κατορθώμασιν, αἱ παρὰ τῶν
λαῶν τιμαὶ οὐχ ὑπάρχουσιν· ὥστε εἰκὸς πολυπλασίονα ἀποκτεῖσθαι
ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῶν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας πόνην τὴν ἀντι-
μισθίαν· διὸ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν,
ἀλλ' ἀνανεοῦσθαι τῇ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ καὶ καθ' ἡμέραν προστι-
θέναι τῇ σπουδῇ, εἰδότας ὅτι ἐν ὑμῖν ὑφίλει τὸ λείψανον τῆς
εὐσεβείας σωθῆναι, ὃ ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσει ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ εἴτε
ἀπεδωχθήσαν ἐπίσκοποι τῶν ἐκκλησιῶν, τοῦτο ὑμᾶς μὴ σαλεύετω·
εἴτε προδύται ἐξ αὐτῶν ἐφύγαν τῶν κληρικῶν, μηδὲ τοῦτο τὴν
πεπίθηνσιν ὑμῶν τὴν εἰς Θεὸν σαθροῦται . . . διότι οὐκ ἐγκατα-
λείψει Κύριος τοὺς ὁσίους αὐτοῦ· πᾶσαν τὴν ἐν Χριστῷ ἀδελφί-
τητα ἀσπάσασθε ἐξ ἐμοῦ . . . » (ἐπιστ. σνζ'). Ἀναφέρονται δὲ
παρὰ τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ καὶ ἄλλων Μοναστηρίων περὶ τὰ μαρ-
τύρια ὀνόματα, ἅτινα ἐτησίως ἐπισκέπτετο ὡς λέγει αὐτὸς
« . . . ὁ γὰρ τοι θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μελέτιος καὶ Θεόδοτος
ἐπέταξεν ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς διαβῆναι, ἀγάπης τε ἐπίδειγμα τὴν
συντυχίαν ποιοῦμενοι καὶ τινα καὶ διόρθωσιν γενέσθαι τῶν νῦν
παρχλυπούντων βουλόμενοι· ἀπέδειξαν τε ἡμῖν χρόνον μὲν τῆς
συντυχίας, τὰ μέσα τοῦ προσιόντος μηνὸς Ἰουνίου, τόπον δὲ
Φεργαμοῦν τὸ χωρίον ἐπίσημον μαρτύρων περιφανείᾳ καὶ πολυαν-

θρωπίαν συνόδου τῆς κατὰ ἔτος ἑκαστον παρ' αὐτοῖς τελουμένης...» (ἐπιστ. γε'). καὶ ἐν τῇ πρὸς Οὐαλεριανὸν ἐπιστολῇ «Ἐγὼ τὴν εὐγένειάν σου καὶ κατὰ τὴν Ὀρφνην γένόμενος ἐπεθύμουν ἰδεῖν προσεδόκων γάρ σε ἐν Κορσυχίνοις διάγοντα μὴ ὀκνήσειν πρὸς ἡμῶς διαβῆναι ἐν Ἀτταγχινοῖς τελῶντας τὴν σύνοδον· ἐπεὶ δὲ ἐκείνης διήμαρτον τῆς συνόδου, ἐπεθύμουν ἰδεῖν ἐν τῷ ὄρει· πάλιν γὰρ ἐκεῖ ἡ Εὐησοῦς πλησίον εἶτα, τὴν ἐλπίδα τῆς συντυχίας ἐπέτεινεν...» (ἐπιστ. σση'). Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν περὶ τὴν Νικόπολιν καὶ Κυλῶναιον, καὶ ἐν Μελιτινῇ δ' ὑπῆρχον πολλὰ μοναστήρια καὶ ἐν Κομάνοις καὶ ἐν Ἀμασειᾷ καὶ Δαζημῶνι καὶ πολλὰ τοῦ τῶν ὑπὸ τὴν ἑμμεσον πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητροπόλεως Κκισαρείας ὑπαγομένων ἐπαρχιῶν, ἀλλ' ἡμεῖς προθέμενοι γράψαι περὶ τῶν ἐν τῇ πρώτῃ, δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ Κκππαδοκίᾳ καὶ Λυκαονίᾳ Μοναστηρίων ταῦτα περὶλεῖπομεν· ἀγνοοῦμεν δὲ ποῦ ἔκειτο ἡ Μονὴ ἐν ᾗ ἐμόναζεν ἡ Κανονικὴ Θεοδώρα, πρὸς ἣν γράψαι τὴν περὶ βίου κανονικοῦ ρογ'. λαμπρὰν ἐπιστολὴν ὁ μέγας Βασίλειος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ταῦτα μὲν ἡδυνήθημεν νῦν συγγράψωμεν περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς ἡμετέρας χώρας. Καὶ εἰ μὲν ἐπετύχομεν ἐντελῶς τῷ Θεῷ περὶ τούτου χάρις, τῷ δυναμένῳ καὶ τοῖς τυφλοῖς σοφοῦν· εἰ δέ, ἢ ἐν μέρει, ἢ ἐν πολλοῖς ἀπετύχομεν συγγνώμης πάντως ἑσμέν ἄξιοι, ὅτε πρῶτοι ἡμεῖς ἐν Κκππαδοκίᾳ, ἐν χώρᾳ ἀποκέντρῳ, ἄνευ ἡθικῶν καὶ ὕλικῶν βοηθειῶν, ἄνευ βιβλίων καὶ βιβλιοθηκῶν, μόνον μόνῳ τῷ Θεῷ ἁρωγῶν πεποιθότες, ἐπιχειρήσαντες μετὰ τοσοῦτον χρόνον διελθεῖν ὁδὸν σκολιάν καὶ λαβυρινθώδη καὶ ἀνκαλύψει μετὰ πολλῆς τῆς δυσχερείας πράγματα πυκνῶ ζόφῳ τῆς ἀγνοίας κεκλυμένῃ καὶ συνεχόμενα, καὶ ἀναλαβόντες γράφειν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ Μονῶν μετὰ τοσούτου αἰῶνα. Ἐγράψαμεν δὲ μόνον περὶ ἐκείνων, ἅτινα, ἢ ἡ μαρτυρία ἁρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, μάλιστα δὲ τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας διαλαμπύντων εἰκουμένων διδασκάλων, ἡμῖν διέσωσεν, ἢ ἡ παρὰ τῷ λαῷ ἐκ πατέρων πρὸς τοῖς ἀπογόνους παραδοθεῖσα φήμη μέχρις ἡμῶν διετήρησεν· πολλὰ δὲ ἄλλα, ἢ ὅλως καταστραφέντα, ἢ ἀγνοούμενα παρελείπομεν. Ἐμνημονεύσαμεν δὲ ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἀγνοουμένων, ὧν μνείαν ἐποιήσαντο ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτῶν οἱ ἡμέτεροι θετοὶ Πατέρες ὁ Βασίλειος καὶ ὁ Γρηγόριος, οἱ ἐν σώματι οὗτοι ἄγγελοι καὶ τῆς ἐρήμου πολῖται καὶ τῶν μοναστῶν οἱ καθηγηταὶ καὶ τῆς μοναχικῆς πολιτείας οἱ νομοθέται, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ οἱ ποδηγέται καὶ τῶν ἡθῶν οἱ κοσμήτορες.

Ἐγγραφον ἐν Φλαβιαροῖς Καππαδοκίας 1897 Ἰανουαρίου 22.

Ἀναστάσιος Μ. Λεβίδης

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εἰσαγωγή.

Περὶ τῆς Μοναχικῆς πολιτείας ὅτι ἔχει αὕτη τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν Ἑβραίων.—Ὅτι πολλοὶ χριστιανοὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἀκούοντες τοῦ Εὐαγγελίου (Ματθ. ιβ' 21. Λουκ. θ' 23. Ματθ. ι'. 35-40) ἔζων βίον μεμονωμένον καλούμενοι ἀσκηταί.—Ὅτι ἐκ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου προήλθεν ὁ Μοναχικὸς βίος.—Ἀρχηγοὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου Ἀντώνιος καὶ Παχώμιος.—Αἱ συστάσεις τῶν Ἀναχωρητῶν καλοῦνται Λαῦραι, Κεινέβια, Μοναστήρια καὶ Φροντιστήρια, ὁ δὲ κυβερνῶν Ἀββᾶς, Ἀρχιμανδρίτης καὶ Ἡγούμενος.—Ἡ ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξάπλωσις τοῦ μοναχικοῦ βίου εἰς Παλαιστίνην, Συρίαν, Ἀρμενίαν, Παφλαγονίαν, Πόντον.—Οἱ ἐν Γαλατίᾳ καὶ Καππαδοκίᾳ μοναχοί.—ὁ μέγας Βασίλειος περιελθὼν Αἰγυπτον, Παλαιστίνην, Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν γίνεται ἰδρυτὴς τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἐν τῇ Ἀνατολῇ.—Ἡ ἐπιρροή τῶν μοναχῶν ἐν ταῖς αἰρέσεσιν.—Οἱ μοναχοὶ προσπορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἰδίαις χερσίν.—Ἡ Κοινοβιακὴ πολιτεία.—Μοναστήρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ἡ πρὸς ἀλληλα σχέσις.—Ὁ πρῶτος συστήσας γυναικεῖον Μοναστήριον Παχώμιος.—Ὅτι τὰ Μοναστήρια ἐχρησίμευσαν καὶ ὡς ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ ξενοδοχεῖα σελ. 1—10.

Κεφάλαιον Α'.

Περὶ τῶν ἐν Καππαδοκίᾳ Μοναστηρίων ἐν γένει ὅτι πλῆθος ἦν μοναστηρίων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.—Μοναστήρια ἐν ταῖς πόλεσιν περὶ τὰς ἐκκλησίας.—Ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ Σύνοδος ἐκαλεῖτο καὶ Μαρτύριον ὡς ἐκτισμένη ἐπὶ ἱερῶν λειψάνων, ἅτινα λίαν ἐ-

τίμων.—Ἡ ἐν αὐτοῖς τάξις τῆς ἀκολουθίας.—Ὅτι πανηγύρεις ἐτελοῦντο καλούμεναι Σύνοδοι.—Τὰ μαρτύρια ἦσαν ἔξω τῆς πόλεως.—Μοναστήρια ἐν ταῖς ὄρεσι.—Μοναστήρια ἐν ταῖς λόχμας.—Ἐν ταῖς ἐρήμοις.—Ἐν ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν καὶ ῥυάκων.—Ὅτι οἱ ἱεροὶ οὗτοι τόποι ἐκαλοῦντο ἐν τῇ Καππαδοκικῇ γλώσσῃ Κόρε, Κόρεμε, Κέρεμε καὶ Κόραμι.—Ὅτι ὁ κληρὸς ἦν πολυάριθμος ἐν Καππαδοκίᾳ σελ. 11—22.

Κεφάλαιον Β'.

Οἱ ἐν Καππαδοκίᾳ ὄντες: Ἀγαπητός, Δομέτιος, Εἰρήνη, Ἐλπίδιος, Εὐάγριος, Εὐδόκιμος, Εὐθύμιος, Ζήνων, Θεοδόσιος, Ἰουλιανή, Ἰγνάτιος, Κανίδης, Λουκάς, Μακρίν, Μελέτιος, Οὐρβίκιος, Πραπίδιος, Σάββας, Σχγκτίσιμος, Σακερδῶς, Σισίνιος, Τιμόθεος, Φεφρωνεία, Φρμιλιανός, Χαρίτων.—Μιγάδες, Ἀσκηταί, Μονασταί σελ. 23—33.

Κεφάλαιον Γ'.

Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς Α'. Καππαδοκίης.—1) Τὰ ἐν τῇ Μητροπόλει Μοναστήρια, Λογγίνου, Μερκουρίου, Μάμαντος, Βερελάμ, Ἰουλίττης, Βλασίου, Γορδίου, Εὐψυχίου, Βασιλειάδος, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς Ἀναλήψεως καὶ Βασιλείου.—2) Τὰ ἐπὶ τοῦ Διδύμου Μοναστήρια.—3) Τὰ ἐπὶ τοῦ Ἀργαίου Μοναστήρια ἐν ταῖς πέριξ κόμας.—4) Τὰ περὶ τὸν Ὀνοπνίκτην Μοναστήρια ἐν Φρακτῇ, Τομάρι, Καπακλῇ, Τζομαχλῇ, Τζολμεκδζῇ, Δζεπίρ, Ἀϊ Ζαχαρία, Κουρτλέρ, Πέλεμε, Ἀϊ Ηλία.—5) Περὶ τῶν ἐν τοῖς περιόκοις τῆς Καισαρείας Μονῶν, Ζινδζιδερε, Ἰωάννης Πρόδρομος, Ἰσκοσόν, Ταλάς, Δερέβενκ, Ταυλουσούν, Δζηρλαβήκ.—6) Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Κοραμωσίου Μοναστηρίων, Νίρσε, Ταξιάρχ, Ἐβκερε, Σούρπ-Δανέλ, Πελέγεσι, Κέσι, Βέξε, Ἀγυρνάς, Πούρουνκιόζ, Σκοπή, Πογούκ-πούρουνκιόζ.—7) Ἡ ἐν τῇ περιοχῇ Σερμούτων Μονὴ τῆς Θεοτόκου.—8) Τὰ

ἐν τῇ περιοχῇ Ἄλυσ· Μοναστήρια. — 9) Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἐν τῷ στενῷ γεφύρας Μοναστήρια. — 10) Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῶν βασιλικῶν Θερμῶν Μοναστήρια. — 11) Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Νύσσης Μοναστήρια, ἐν Πόζλαπα, Ὀχραις, Χαδζῇ πεκτάς, Ἀβανισσῷ. — 12) Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Καμουλιανᾷ, Ἀραβισσῷ, Ἀτζήκ-σεράϊ, Τζάτ, Πήρνασμα, Ἀγνησμα, Σουλοῦ σεράϊ, Νέβ-σεχίρ, Κόρε, Νάρ. Πεζιρχανᾷ-πιτζαγή. — 13) Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἐπισκοπῆς Κισκισσοῦ Μοναστήρια, Κίσκε, Σάττη, Κόρουμζε, Τέρεδζε, Σιχλῇ, Σαχμούρ, Φέρασχα, Παναγία, Παναγία, Ὀρέστης, Ἀγιάννα, Ἰωάννης Χρυσόστομος, Διβρίκ, Ἐρκέκ-οὔσκαγῇ, Ἀγία Σοφία, Κουδζούε σοῦ, Πκρίζαμχ, Ἐμίν-καδῇν, Ἀϊβλάτ, Πέρσα. σελ. 34—107.

Κεφάλαιον Δ'.

Περὶ τῶν ἐν τῇ Β'. Καππαδοκίᾳ Μοναστηρίων. — 1) Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Τύκων Μονῶν, Τύανα, Ἰρτιὰν κασῇ, Κοσμᾶς Δαμιανός, Τένεγι, Σαζάλδζα, Ἀνταβάλ, Οὔλκυ-ἀγάδζ, Κήτζ-ἀγάτζ, Σεμένδρε, Γούρδονος, Ἀραβάν, Τιρμωσόν, Ἰλοσόν. — 2) Περὶ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ Κυβίστρων Μοναστηρίων, Ἐρεγλι, Καρᾷ-δάγ. — 3) Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ Φαυστινουπόλεως Μοναστήρια: Ἀλαλά, Πόζανδη, Ἐνεχίλ, Ἀϊ Θωμάς, Γερκασάρ, Πάσταννα. — 4) Τὰ ἐν τῇ περιοχῇ Σασίμων Μοναστήρια: Ζάζαμα, Σορσοβού, ἐν τῇ πεδιάδι Μενενδίζ 14 κῶμαι, Δόρχα, Ματαζῇ, Ζῆλα, ἐν Ταύρω Ἅγιος Ὀρέστης, Χαλδᾷ-δερέ, Γενί-πρυ-άρ, Περίστρεμμα, Ἰπράσαρ, Σέλιμε, Ἀπηνζή, Σιβρί-χισάρ, Κηζῇλ Κίλισε. σελ. 108 - 119.

Κεφάλαιον Ε'.

Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς Γ'. Καππαδοκίᾳ. — 1) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Μωκισσοῦ Μοναστηρίων. — 2) Τὰ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ἀσούνης Μοναστήρια: Συνασοῦν, Οὔρκούπ, Τοπούζ καὶ τὰ περὶ χωρίων. — 3) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ναζιανζοῦ Μοναστηρίων: Νένεζι, Ἀθάρ, Ἀριανζός, Κανόταλα, Καρβάλη, τοῦ

ἁγίου Μάκκντο; ἐν Νῶρχ. — 4) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κολωνίας Μονῶν: Ἀκ-σεράϊ, Μαμασόν. — 5) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Δοάκων Μονῶν: Δόγχα. . . — 6) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σιβιστῆς Μονῶν: Σήδκατ. — 7) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Τχμισσοῦ Μοναστηρίων: Τκατχ, Ζελλίλ, Δερέ-κιοῦ, Μκυριτσάν, Σοανδός, Ἐρδεμισίν, Κεγ-σλίκ. — 8) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Μετιανῆς Μοναστηρίων: Τζαβούσιν, Μετιάν, Κόρεμε. σελ. 120—151.

Κεφάλαιον ΣΤ'.

Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς ἐπαρχίᾳ Λυκαονίας. 1) Περὶ τῶν Μοναστηρίων τῆς ἐπισκοπῆς Ἰκονίου: Ἰκόνιον, Εὐφημιάς, Σύλλα, Ἀκ-μοναστήρ. — 2) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λύστρων Μοναστηρίων. — 3) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λαράνδων Μοναστηρίων: Ἰσχυρα. — 4) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Δέβης Μοναστηρίων. — 5) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σαβάστρων Μοναστηρίων: Σουβεριμέζ, Μχλακοπκία, Ἀνακώ. — 6) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κάνων Μοναστηρίων: Νίγδε, Κουβούρι, Φερτέκ. — 7) Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Πέρτων Μοναστηρίων: Ἀβδζή-χισάρ, Ἀζώ, Τηριάν, Λῆμνος. — 8) Περὶ τῶν ἐν Μισθῷ Μοναστηρίων: Μσθι, Τῆρηχλή, Τηρχάς, Σεράϊ ὁρενί, Μεσκανδός, Κασπή, Ἐνδηστός, Περκπιντηστός, Γκαρτμήτ, Μιδεσνί, Γενί-καρκατλή, Ἀσλαμέ, Δῆλος, Πάξ-κιοῦ. — 9) Περὶ τῶν ἐν Σανναβιάδῃ Μοναστηρίων. — 10) Περὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Θοστέκνου. — 11) Περὶ τῶν ἐν Ὀροβιάνῃ καὶ Χαλάνῃ Μοναστηρίων. — 12) Περὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Οὔρβκίου. — 13) Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν κατστραφέντων Μοναστηρίων. σελ. 152—184.

Ἐπίλογος σελ. 185.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελ. α'. στίχ. 24· συλλεγείσης. Σελ. γ'. στ. 20· ἀγώνων·
στ. 22· ἀρηγούμενος. Σελ. δ'. στ. 30· Ζήμερερ. Σελ. ζ'. στ.
15· Ἱερατικῇ σχολῇ. Σελ. 2, στ. 29· ἀκμάσαι. Σελ. 4 στ. 3·
ἐπονομάσαι. Σελ. 5, στ. 31· ὄλωσ. Σελ. 7, στ. 3· αἵρεσιν. στ.
10· Ἀμφιλόχιος .. νέμε.ν. στ. 23· ἦν Σελ. 9, στ. 31· ἐλπίσιν.
στ. 34· προτιμῶσαι. Σελ. 11, στ. 8· ἐξαριθμήσαιτο. Σελ. 12.
στ. 8 τοῖς διψῶσι. Σελ. 16, στ. 8· τὸν ἐκυτῶν σταυρόν. Σελ. 17,
στ. 34· τῶν παλκιδῶν. Σελ. 18, στ. 6· ἀποδημοῦντες· στ. 31· αἰ-
ρομένων. Σελ. 20, στ. 11· διδασκάλων. Σελ. 22, στ. 13· ὀνο-
μάζονται· στ. 18· ἐκκλησιαστικῇ· στ. 22· ἐν τῇ ργῇ· ἐπιστολῇ.
Σελ. 30, στ. 6· ἐν. Σελ. 31, στ. 4· πάλιν. Σελ. 32, στ. 6.
Ἀριανζοῖς. Σελ. 38, στ. 8· ἑμός. Σελ. 41, στ. 29· ἐλάττους.
Σελ. 42, στ. 21· δεινδρωθεῖσα· στ. 34· ἔργον. Σελ. 43, στ. 31·
δῆ. Σελ. 44, στ. 5· κατεσκληλαῶς. Σελ. 45, στ. 24· εὐρρανθῶσι.
Σελ. 50, στ. 4· μνήμης· στ. 8· Ἑλλάδιος. Σελ. 51, στ. 19·
πεδιάδι. Σελ. 52, στ. 29· μεσημβρίας. Σελ. 56, στ. 25· τρω-
γλοδυτικῶν. Σελ. 57, στ. 29· φέροντες. Σελ. 58, στ. 2· ἐξωνού-
μενος· στ. 10· ἐριλοναίκει. Σελ. 59, στ. 10· δηλώτωμεν. Σελ.
62, στ. 23· παρκατιθέντος. Σελ. 63, στ. 21· ἐκτείνεται. Σελ.
67, στ. 28· παρκαφθοράν. Σελ. 68, στ. 31· οἰκουμέναις· στ. 35·
πίθει· στ. 37· Ἀριοβρζάνους. Σελ. 69, στ. 4· ἐστεμμένας.
Σελ. 70, στ. 17· λῳῖον· στ. 28· ἱερῆς τεῆς. Σελ. 71, στ. 9·
βερκισί. Σελ. 76, στ. 17· τῷ· στ. 26· λαβῶν· στ. 28· ὑπερορίου·
στ. 32 λαβῶν. Σελ. 77, στ. 4· κατ'· στ. 7· ὑπερορίου· στ. 19·
διδασκομένων. Σελ. 78, στ. 1· σφετερίζεται. Σελ. 78, στ. 34·
κοῖδιμος. Σελ. 81, στ. 7· τζούτη· στ. 18· μετεβλήθη. Σελ. 82,
στ. 13· ἐπ'· στ. 23· προεκτόχου. Σελ. 8, στ. 2· εἰκονογρα-
φιδῶν. Σελ. 102, στ. πανδοχμάτωρ. Σελ. 103, στ. ὅστῃ. Σελ. 105

στ. 3· ὕδωρ· στ. 14· ἐπέσθην. Σελ. 108, στ. 25· ἀντία. Σελ.
113, στ. 18· ὅτι. Σελ. 115 στ. 17· Ζῆλα. Σελ. 118, στ.
28· αἵ· Σελ. 122, στ. 18· οὗτος. Σελ. 123, στ. 7· Γοργορήν.
Σελ. 129, στ. 23· Νῶρα Σελ. 137, στ. 31· ὅτῃ. Σελ. 139,
στ. 26· τῶν. Σελ. 142, στ. 17· κοῖδιμος. Σελ. 143, στ. 18·
σχηματισθέντας. Σελ. 144, στ. 7· κίονες. Σελ. 145, στ. 3·
χειμάρρου· στ. 10· ἔμμεν. Σελ. 147, στ. 2· Καλλιόρω. Σελ. 149,
στ. 11· ἄλλαις· στ. 13· Ὀνουφρίου. Σελ. 150, στ. 5· ὑψηλό-
τατος· στ. 6· τῆς.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Ἐν τῇ ἐν Φλαβιανοῖς Ἱερᾷ Μονῇ
τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Ὁ Σεβασμιώτ. ἅγιος Καισαρείης κ. κ. Ἰωάννης Σωμ. 10.
Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου Σωμ. 10.
ὁ Πανασιολ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς
Σχολῆς κ. Γερβάσιος Σωμ. 2, ὁ αἰδεσιμ. Ἐφημέρ. παπᾶ
Γεώργιος, ὁ αἰδεσιμ. Ἐφημέριος παπᾶ Ματθαῖος, ὁ Ἱερο-
διάκονος καὶ ψάλτης Κωσμάς, ὁ Ἱεροδιάκονος Μελχισεδέκ
Μακρῆς.

Οἱ ἐλλόγιμοι καθηγηταὶ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς.

Γεώργιος Δ. Σκαράκης, Νικ. Γ. Παπαδάκης, Δ. Κ. Τριαν-
ταφυλλίδης, Α. Schawartz, Χρήστος Μαυρόπουλος, Θεο-
λόγος Βασιλείου, Ἰ. Νεσλαχανίδης.

Οἱ μαθηταὶ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς

Μωϋσῆς Μωϋσιάδης, Γεώργιος Μωϋσιάδης, Χρυσόστομος
Συλλελλιάδης, Ἰωάννης Ἀρτεμιάδης, Ἰωάννης Κουκλίδης,
Εὐρυπίδης Σουμελίδης, Πανάρετος μοναχὸς ἐκ τῆς Ἱ. Μ.
Χουτουρά, Ἰωάννης Γ. Ἰωαννίδης, Ἀλεξάνδρος Κρουλ-
λόγους, Ἀλέξανδρος Γκαϊδζόγους, Ἰωακείμ Τζιμέρογους,
Θεόφιλος Στεφανίδης, Ἀντώνιος Παπαδόπουλος, Μιχαήλ
Σαχαρόπουλος, Βασίλειος Στεφανίδης, Χαρίλαος Ἀσάρ-
ογους, Ἰορδάνης Δρολλόγους, Βασίλειος Ἀλτζιδζόγους

Δημοσθένης Εὐθυμιάδης, Ἰορδάνης Θ. Π. Παπαδόπουλος,
Ἀβραὰμ Ἀ. Ἀβραμίδης, Γεώργιος Σουμελίδης, Θεμιστοκλῆς
Καρατζᾶς, Νικόλαος Τζαουσιδης, Μ. Σιδμάνογους, Νικόλ.
Τοπάλογους, Ἰωάννης Μ. Παυλίδης, Ἀριστείδης Παπα-
δόπουλος, Ἀβραὰμ Ν. Καζαντζόγους, Σεραφείμ Ν. Γίζος,
Μιλτιάδης Ποντάκογους, Ἀντώνιος Προδρόμου, Ἰωσήφ
Μωϋσιάδης, Ἀλέξιος μου. Ἀλεξιάδης, Γαβριήλ Προσαλόγους,
Παρτελῆς Σ. Χ" Φωτιάδης, Σωτήριος Ἀράπογους.

Ἐν τῷ Περθενχωγείῳ

Ἡ πρῶν διευθύντρια Βασιλικὴ Δὲ Καβάλλα, ἡ νῦν διευθύν-
τρια Αἰκατερίνα Θ. Τάγη, ἡ διδ. Καλλιόπη Αἰγυπτιάδου,
ἡ διδ. Βικτωρία Ἀνδρέου.

Ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ

Ὁ πρῶν διευθυντὴς Ἰωάννης Ποιμενίδης, ὁ νῦν διευθυντὴς
Ἰωάννης Οὐγουρλόγους, ὁ γραμματεὺς Γεώργιος Μινυρίδης.

Ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ τῶν θηλαίων

Ἡ διευθύντρια Κυριακὴ Προδρόμου.

Ἐν Φλαβιανοῖς

Ἡ Ἑλληνικὴ Σχολή, Χαραλάμης Κρουλλόγους, Γεώργιος
Δ. Ἡλιάδης, Χαρίκλεια Ἱ. Μηριάδου, Νικόλ. Περβάκογους,
Στέφανος Σειρηνίδης, Πρόδρομος Σειρηνίδης, Ἡλίας Χ.
Αἰγυπτιάδης, Ἰωάννης Χαριτωρίδης, Κλήμης Σερέφογους,
Ἰάκωβος Α. Σερέφογους, Μουράτης Μ. Πιρρέτογους, Ἰορ-
δάνης Θ. Συμεώογους, Ἰάκωβος Μ. Περβάκογους, Βασίλ.
Μ. Περβάκογους.

Ἐν Ἀνδρονικίῳ

Παπᾶ Ἰάκωβος Κυριακίδης, παπᾶ Παῦλος, Παῦλος Γαβρι-
λίδης, Ἀβραὰμ Οἰκορομίδης, Μιχαήλ Ἀποστόλογους.

Ἐν Καισαρείᾳ.

Ι. Α. Ὠραϊόπουλος πρόεδρος τοῦ ἐμποροδικείου, Ἀνανίας Π. Ἐπιίδης. Γεωργάκης Οὐρτήλ, Χ" Ἀβραὰμ Νεφτιδζόγλους, Σάββας Α. Νεφτιδζόγλους, Ἀβρηὰμ Στύλογλους, Βασίλειος Ἰσακίδης, Ἰσαὰκ Ἰσακίδης, Λάζαρος παπᾶ Λαζάρου, Ἀναστάσιος Ἰωαννίδης.

Ἐν Μουταλάσκη

Παπᾶ Λεόντιος, παπᾶ Νεόφυτος, Παρτολέων Ἐγγονόπουλος, Ἰ. Τουρουδόγλους, Βισίλειος Γελεγένογλους, Βασίλειος Δουκεδζόγλους, Ἰ. Ἀριστοτέλης, Ἀγαθάγγελος Ἀλτζίδζόγλους, Ἡσαΐας Καφόγλους, Κυπριανός Προδρομίδης, Ἰ. Α. Ἀγκητόγλους, Ἡλίας Καφόγλους.

Ἐν Κερμύρα

Παπᾶ Εὐγένιος, Νικολάκης Ἰωακειμίδης σωμ. 2, Χ" Ἰ. Κιρεμιτζόγλους, Χ" Ἰάκωβος Κιρεμιτζόγλους, Ἀριστείδης Παπαδόπουλος, Νικόλαος Χρυσοτομίδης.

Ἐν Ταξιαρχείῳ

Ἡ Ἱερὰ Μορὴ τῶν παρμεγίστων Ταξιαρχῶν σωμ. 3, ὁ καθηγούμενος Ξεροδῶν, ἡ ἐκκλ. τοῦ ἀγίου Γεργίου, Ἀτέστης Παπαδόπουλος φαρμακοποιός.

Ἐν Κέρκεμε

Ἡ Ἱερὰ Μορὴ τῆς Παναγίας 2, ὁ καθηγούμενος Θεόφιλος.

Ἐν Ἰνδζέδου

Παπᾶ Χρύσανθος, παπᾶ Ἀρσένιος, Γεώργιος Εὐγενίδης, Πρόδρομος Θεοδοσιάδης, Σάββας Μιχαηλίδης, Πρόδρομος Πασχαλίδης, Βασίλειος Καισαρεὺς, Καρίπης.

Ἐν Καδύνοις (Νίγδε)

Ὁ σεβασμ. ἄγιος Ἰκονίου κ. κ. Ἀθανάσιος σωμ. 10. ἔφημ. Κουρδόνου παπᾶ Ἀθανάσιος, ὁ ἔφημ. Ἀραβάνης παπᾶ Εὐγένιος, Ι. Τριγγίδης Γεώργιος Χαρόπουλος.

Ἰκονίῳ

Ὁ παρ. ἀρχιμανδρίτης Ἰωάννης Παρτελεήμων σωμ. 20. Παπᾶ Πέτρος Σακελλάριος, παπᾶ Ἀμφιλόχιος Σακελλάριος, παπᾶ Ἰωάν. Σίλλελης, παπᾶ Ἀνθίμος Σίλλελης, ἀρχ.μ. Θεοφάνης Σίλλελης, Ἰορδ. Παπαδόπουλος Μουταλασκάτος, Δουκᾶς Δουκίδης ἐκ Καρδάλων.

Ἐν Προκοπίῳ

Ὁ παρ. Διονύσιος ἱερομόν. σωμ. 2, παπᾶ Δημήτριος, Στέφ. Π. Τεφαρίκης, Ἡρακλῆς Ι. Παπάζογλους, Ἡλίας Π. Ταρισκίδης, Θεόδωρος Ν. Παπαδόπουλος, Γεώργιος παπᾶ Γεωργιάδης, Ἀντώνιος Στεφανίδης, Γεωργ. Β. Μελετιάδης. Λάζαρος Μηνᾶ.

Ἐν Συναδῶ

Ν. Γερανόπουλος, Σάββας Βασιλειάδης.

Ἐν Ὠραιοπόλει (Δζεμίλ)

Ἡ κοινότης σωμ. 10.

Ἐν Ποταμίῳ

Ἡ κοινότης σωμ. 10.

Οἱ ἐν Σηλάτοις (Ζήλα) τοῦ Ἰκονίου

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Πανοσιολ. ἱερομ. Μοδέστου

Μοδέστος ἱερομόναχος, Εὐθύμιος Παπαϊακώβου, Σωτ. Κ. Σιόμάνογλους, Βασ. Δ. Κεναρίδης, Σπυρ. Γ. Καστρενόπουλος,

Πέτρος Α. Ἀλθανόπουλος, Χριστόφορος Μ. Παχωμιάδης,
Κυρ. Δ. Ἀλθανόπουλος, Εὐστ. χ" Ν. Παπαδόπουλος,
Παν. Δανιὴλ ἀγιογράφος ἐν Κατουνακίοις, παπᾶ Διονύσιος,
Φίλιππος χ" Ἰωαννίδης, Ἐλισάβετ Α Παπαδοπούλου, Χαρ.
Θ. Μελιτόπουλος, Δημήτριος Α. Ἀλθανόπουλος, Μιχαὴλ Γ.
Κοσμάπουλος, Γεώρ. χ" Α. Ἀνηπαρόπουλος, Συμεὼν Σ.
Φαρασόπουλος ἰατρός, Δημ. Α. Παπουτζίδου, Βηθ. λεξμ χ"
Γ. Ἐξαρχίδης, Βασ. Δ. Καρακῆς, Ζαφ. Π. Ζαφειρόπουλος,
Λάζαρος Ἰγνατιάδης, Χρῆστος Σ. Ἀθθονίδης, Βασ. Σ. Νο-
ταρίδης, Κωνστ. χ" Σπυρίδης, Γρηγόριος Μ. Κοσμάπουλος,
Φίλιππος Α. χ" Φιλιππίδης, Σάββας Α. Ἀπαλίδης, Π. Μ.
Ἀλεξιάδης, Μωϋσῆς χ" Σταύρου, Ζαχαρίας Κ. Φαρασόπου-
λος, Παντ. Γ. Ἀνηπαρόπουλος.

Ἐν Νεαπόλει Καππαδοκίας

Παπᾶ Λάζαρος Μακρόχειρ, Φίλιππος Π. Γ. Ἀριστόβουλος,
Α. Ἀγγελίδης, Εὐγένιος Γ. Ἀλεξιάδης, Σ. Σ. Πλατωνίδης,
Ἰωάννης Ἀράπογλου, Κυριακὸς Ἀρτεμιάδης.

Ἐν Ἀραβιδῷ

Ἰωσήφ Ρωμαίδης, Εὐθύμιος Α. Παπαδόπουλος, Στέφανος
Νεοφυτίδης, Πολυχρόνιος Ἰορδάνου Ρωμαίδης.

Ἐν Γιοζκάτη

Παπᾶ Θεόδωρος, Παπαγιώτης Σ. Μηριάδης, Παν. Μω-
στιδίδης, Ι. Ε. Κοττόπουλος, Πετράκης Παπάζογλου, Μι-
χαλάκης Τζαβούσογλου, Μιχαὴλ Ἀντωνιάδης, Ἀριστείδης
Χ. Κεχαγιάδου, Εὐθύμιος Α. Σαρδύλως, Ἰωακείμ Τά-
λογλου, Ἀναστ. Χ. Προκοπιάδης, Νιλ. Ι. Στυλιανίδης,
Χρῆστος Π. Κεσίσογλου, Ἰσαὰκ Α. Καρδιλδζόγλου, Χαρ.
Μ. Σιδμάνογλου, χ' Διονύσιος Σαγήρογλου, Ἐλευθέριος
Γ. Ν. Πακλαδζόγλου.

Ἀρδήτζογλου, Μιχαὴλ Σουκούρογλου, Ἰσαὰκ Χητήρογλου,
Γεώργιος Θεοδωρίδης.

Ἐν Ἀμιδῷ

Βασ. χ" Σάββογλου σωμ. 5, Ἀβραάμ χ" Σάββογλου 2,
Χαδζή ἐφέιδης Χουρσόγλου 2, Παλῆς Δορδόγλου 2, οἱ ἀ-
δελφοὶ Χρυσάφογλου 2, Ἀνδρέας Δορδόγλου 2, Κωνσταντ.
Καπλάνογλου 2, Κωνστ. Κάλτρογλου 2, Ἰωάν. Πιρρέτογλου,
Ἰσαὰκ Τοταμάνογλου, Σταῦρος Δαμιανοῦ Χουρσόγλου.

Ἐν Γαζηνλίτιδι (Πάφρα)

Μισαὴλ Σ. Συμεωνίδης σωμ. 5, Μουράδ Τζελέπογλου 2,
Βασίλειος Ἀρζόγλου, Ἡσυχίας Α. χ" Ἐφραίμογλου, Βασ.
Μ. Φαρσάκογλου, Μιχαὴλ Α. Κωνσταντόγλου, Σωτήριος
Ἰωακίμ 2, Χρυσόστομος Μουράτογλου, Θεμιστοκλῆς Γ.
Νικολαΐδης, Ἀθανάσιος Σ. Γρηγοριάδης, Δημήτριος Μ. Δεδε-
παλόγλου, Κυπριανὸς Πασιλίδης, Ἰωσήφ Π. Ἀεθάζογλου.

Ἐν Ἀνασελίδζη Μοναστηρίου

Ἀθανάσιος Ἰωαννίδης διευθυντὴς τοῦ Γαστελλίου Γυμνα-
σίου σωμ. 40.

Ἐν Πετροπόλει

Β. Ρέγκελ, ἐκδότης τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν, Α. Ι.
Κεραμεὺς ὁμηγ. τῆς Νιοελ. ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετρο-
πόλεως, Θεόφιλος Πασχαλίδης, Ἰωάννης Ἰβάνοβιτς Σοκολώφ.

Ἐν Γερμανίᾳ

Ρωμανὸς Ὁσερχοῦμερ, μέλος τῆς ἐν Μονάχῳ Γεωγ. ἐταιρ.
Ἐρρίκος Ζίμμερερ, καθηγητὴς ἐν Λιμνὲν Λουδοβίκου. Μ.
Σπιργάτης ἐν Λειψία, Dr. Waldeucar Griseu ἐν Ἀμβούργῳ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ν. Συμεώρογλου.

Ν. Συμεώρογλου, Σ. Συμεώρογλου, Ἰ. Ἀτάξογλου, Μ. Καραῶσθήφογλου, Ἰ. Γεωργιάδης, Ἰ. Περίδανογλους, Δ. Γεωργιάδης, Ἰ. Χρηστίδης, Ἰ. Σαμουήλογλου, Ἀν. Ἰωαννίδης, Μ. Συμεώρογλου, Σ. Πητάκογλου, Α. Ἰ. Τελλόγλου, Σ. Διουγουνδέζογλου, Χ. Καραστινός, Σ. Σικιάρογλου, Σ. Οἰκορομίδης, Χ. Χάρισμα Π. Γραδικιάρογλου, Β. Μ. Ἀγρόγλου, Σ. Μαργαρίτης.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἀξιοτίμου κ. Η. Ποτίχογλου.

Η. Ποτίχογλου, Γ. Θ. Καραπέτρογλου, Α. Η. Κρισόγλου, Χ. Σάββας, Ἰ. Ἡ. Κρισόγλου, Θ. Γ. Καραπέτρογλου, Ἀ. Μησηρόγλου, Π. Ἰσακίδης, Κ. Τεπερικόγλου, Δ. Μηχαηλίδης.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἀξιοτίμου κ. Γεωργίου Ἀμφιλοχιάδου.

Γ. Ἀμφιλοχιάδης, σωμ. 10, Τρέφων Χρυσσοτόμος, Παταριώτης Κρουραδής.

Τῇ εὐγενεῖ φροντ. τοῦ ἀξ. δικηγόρου κ. Μαρασσῇ Ἐρωμοτάρχου

Μ. Ἐρωμοτάρχης σωμ. 2, Ἀδελφοὶ Ἐμμακουηλίδαι, Ἀριστείδης Γαβριήλ, Ἰ. Ἀντωνιάδης, Κ. Θεοχαρίδης, Ν. Παπαθαρασίου, Γ. Μακαράτσίδης, Γ. Γιαννησόπουλος, Αλ. Χ. Κρισόγλους σωμ. 2, Π. Θ. Κρισόγλους, Α. Καραμάνογλους, Ἰ. Καρικιζέζογλους, Σταῦρος Σταυρίδης, Ἡλίας Προχοπιάδης.

ΣΗΜ.—Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν ἀξιοτίμων κ. κ. συνδρομητῶν, ὅτι τὰ βιβλία δὲν κατεχωρήθησαν ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαιροῦ ἐπιστροφῆς τῶν ἀγγελιδῶν.